ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રી હરિચરિત્રે જેતલપુર થઈને વરતાલ પધાર્યા ત્યાં રામનવમીનો ઉત્સવ કર્યો એ નામે અઠ્ઠાણુંમું પ્રકરણમ્ ॥૯૮॥

પૂર્વછાયો ત્યાર પછી જે જે થયું, કહું સાંભળો સહુ દઈ મન ॥
અસુરાણ જોરાણ જક્તમાં, મળી પીડિયા હરિજન ॥૧॥
પાપી મળી પરિયાણિયા, હરિજન હણવા હેત ॥
તેની સહાય કરી હરિ, ખરી રીતશું રણખેત ॥૨॥
દુષ્ટ રણમાં દળિયા, અસુરપતિ અતિ જેહ ॥
બાર આગળ બસે પૂરા, તર્ત ભાગ્યા તેહ ॥૩॥
ભૂમિનો ભાર ઉતારિયો, શ્રાવણ સુદી દશમી દને ॥
તેદિ અસુર મારિયા, હરિ ઈચ્છાએથી હરિજને ॥૪॥
ચોપાઈ પછી આવ્યો અષ્ટમીનો દન, તેડ્યા ઉત્સવ પર મુનિજન ॥
આવ્યા સત્સંગી સર્વે મળી, અષ્ટમીનો સમૈયો સાંભળી ॥૫॥
આવી લાગ્યા પ્રભુજીને પાય, નિર્ખિ નાથને તૃપ્ત ન થાય ॥
વાલે બોલાવ્યા મીઠે વયણે, વળી જોયું અમૃત નયણે ॥૬॥
તેણે કરી હર્યા જન તાપ, કર્યા સુખી અલબેલે આપ ॥
પછી અષ્ટમી ઉત્સવ કીધો, સહુ જનને આનંદ દીધો ॥૭॥
પછી પધારિયા વરતાલ, કરવા લીળા અલૌકિક લાલ ॥
સુણી આવ્યા સતસંગી સહુ, તેહ વિના બિજાં લોક બહુ ॥૮॥
આવી લાગે પ્રભુજીને પાય, કરી દર્શન પ્રસન્ન થાય ॥
નિત્ય નવિ કરે વાલો વાત, સુણી સહુ થાય રળિયાત ॥૯॥
વળી લક્ષ્મીનારાયણ જેહ, વાસુદેવ ને શ્રીકૃષ્ણ તેહ ॥
તેની મૂરતિને નિત્ય નિત્ય, દીયે પ્રદક્ષિણા કરી પ્રીત્ય ॥૧૦॥
દિયે પ્રક્રમા તે દોય શત, પછી કરે પાંચ દંડવત ॥
એમ કરતાં વીત્યા માસ દોય, આવ્યો દીપ ઉત્સવ દિન સોય ॥૧૧॥
પૂરી દીપમાળા શોભે ઘણું, જાણું મંદિર બણ્યું મણિતણું ॥
જોઈ જન થયાં છે થકિત, લાગે પાય કરી બહુ પ્રીત ॥૧૨॥
કરે દર્શન નર ને નાર્ય, મુખે બોલે જય જયકાર ॥

વીત્યો ઉત્સવ વળતે દને, પૂર્યા અન્નકોટ બહુ અન્ને ॥૧૩॥
જમ્યા નાથ જમાડિયા જન, પોતે પિરસ્યું થઈ પ્રસન્ન ॥
એમ આપે છે સુખ અપાર, નિત્ય પ્રત્યે તે પ્રાણ આધાર ॥૧૪॥
એમ કરતાં પ્રબોધની આવી, એકાદશી જનમન ભાવી ॥
તેદિ ઉત્સવ કર્યો અનૂપ, સર્વે સંતને જે સુખરૂપ ॥૧૫॥
પછી વિત્યા થોડા ઘણા દન, કર્યું વડોદરે જાવા મન ॥
વડોદરે પધરાવ્યા કાજે, લખ્યા કાગળ તે બહુ રાજે ॥૧૬॥
કહે એકવાર આવો આંહિ, વાલા વડોદરા શહેરમાંહિ ॥
મને દર્શન દિયો દયાળ, દીનબંધુ દીનપ્રતિપાળ ॥૧૭॥
એકવાર કરું દરશન, નથી બીજી ઈચ્છા મારે મન ॥
આવો આંહિ લગી તમે નાથ, નહિ તો આવીશ હું જોડી હાથ ॥૧૮॥
ત્યારે મહારાજે મૂકિયું કહાવી, દેશું દર્શન તમને આવી ॥
પછી પધાર્યા સુંદર શ્યામ, આવી ઉતર્યા સાંકર્દે ગામ ॥૧૯॥
કરી રસોઈ જમાડ્યા નાથ, જમ્યા સખા હતા જેહ સાથ ॥
જમી પોઢ્યા શ્યામ સનેહ, વૂઠો માવઠે આવી ત્યાં મેહ ॥૨૦॥
થયું સવાર સધાવ્યા શ્યામ, આવ્યા છબીલોજી છાણી ગામ ॥
મૂક્યું શિયાજીએ ત્યાં સામૈયું, બની શોભા જાય નહિ કહિયું ॥૨૧॥
આવ્યા પાયગા પાળા અપાર, સામા શણગાર્યા ગજ ચાર ॥
તે ઉપર અંબાડી જરિની, સહિ શોભા કહું હું હસ્તિની ॥૨૨॥
ચિત્ર વિચિત્ર ભાત્યને રંગે, શોભે હસ્તિ વસન સોરંગે, ॥
વળી ઊંટ શણગારી સારાં, ધર્યાં તે પર મોટાં નગારાં ॥૨૩॥
બીજા ઘાલ્યા છે ઘોડે આનક, બનિ જોયા સરખી બાનક ॥
પડે નગારે ધ્રોશ ધીમેરી, શોભે નેજા નિશાણ નફેરી ॥૨૪॥
વાજે પડઘમ ભેળી વાંસળી, ભેર ભૂંગળ ને ત્રૂઈ વળી ॥
બોલે શરણાઈ સ્વરે સારી, વાજે વાજાં તે મંગળકારી ॥૨૫॥
રથ વેલ્ય ગાડી ઘણી મેના, આવ્યા સામૈયે સમૂહ તેના ॥
બનિ શોભા સામૈયાની બહુ, સુણિ લોક આવ્યા સામા સહુ ॥૨૬॥
આવિ લાગ્યા પ્રભુજીને પાય, નિર્ખિ નાથ હરખ ન માય ॥
કહે સહુ જોડી એમ હાથ, આવો બેસો અંબાડીએ નાથ ॥૨૭॥

દયા કરી દિયો દરશન, કરો પ્રભુજી શહેર પાવન ॥
પછી કૃપા કરીને કૃપાળુ બેઠા દંતિ ઉપર દયાળુ ॥૨૮॥
નારુપંત નાના બેઠા સાથે, કરે ચમર નાથને માથે ॥
બની શોભા જાય નહિ કહી, જૈ જૈ શબ્દ રહ્યો તિયાં થઈ ॥૨૯॥
કર્યાં દરશન સહુ દાસે, નીર્ખિ પૂરી કરી મન આશે ॥
બેઠા બીજે ગજે સંત ચાર, સંગે અયોધ્યાવાસી ઉદાર ॥૩૦॥
પછી ધીરે ધીરેશું ચાલતા, આવ્યા નાથ દર્શન આલતા ॥
ઝાંઝ મૃદંગ લઈ મંડળી, ગાય ગવૈયા વધાઈ વળી ॥૩૧॥
આવ્યા શહેરમાં શ્રીમહારાજ, બહુ જીવનાં કરવા કાજ ॥
જુવે અમૃત નજરે નાથ, વળી જોડે છે સહુને હાથ ॥૩૨॥
નરનારી જે શહેરનાં જન, નીર્ખિ નાથને થયાં પાવન ॥
એક પૃથ્વી ને ત્રણ માળે, ચડી લોક નાથને નિહાળે ॥૩૩॥
નરનારી કરી દરશન, કરે કર જોડીને સ્તવન ॥
નીલી પીલી પહેરી લાલ સાડી, શોભે ફુલી જેમ ફુલવાડી ॥૩૪॥
એમ બની બજાર ને શેરી, સહુની નજર નાથ પર ઠેરી ॥
જેમ ચિત્રમાં લખ્યા ચિતારે, નીર્ખિ મનુષ્ય મટકું ન મારે ॥૩૫॥
જોઈ મોહનને મન મોહ્યું, નોતું જોવું તેણે પણ જોયું ॥
એમ સહુનાં લીધાં ચિત્ત ચોરી, કરે કેમ જેને હાથ દોરી ॥૩૬॥
પછી આવ્યા પરુપતિ પાસ, નિર્ખ્યા સિયાજીએ અવિનાશ ॥
પછી પધરાવ્યા હવેલીમાંય, કરી દંડવત લાગ્યો પાય ॥૩૭॥
ત્યારે હરિ મળ્યા ગ્રહી હાથે, કરી મોટી મહેર એને માથે ॥
પછી પ્રીતે પાટ ઢાળ્યો રાજે, શ્રીમહારાજને બેસવા કાજે ॥૩૮॥
તે ઉપર બેઠા હરિ આપે, બળ્યા પાપિયા પોતાને પાપે ॥
કરી પ્રીત્યેશું પૂજ્યા રાજને, પૂજી પ્રભુ પામ્યો મોદ મને ॥૩૯॥
પછી ઉભો આગે જોડિ હાથ, કહે ધન્ય ધન્ય મારા નાથ ॥
આજ થયાં મને દરશન, કોઈક પૂર્વ જનમને પુન્ય ॥૪૦॥
એમ કહિ લાગ્યો પાય વળી, થયા રાજી તે નાથ સાંભળી ॥
પછી પધાર્યા શહેરમાં શ્યામ, કર્યાં અનેક જીવનાં કામ ॥૪૧॥
ફરી દર્શન સહુને દીધાં, બહુ જન કૃતારથ કિધાં ॥

પછી પધાર્યા નાથ ઉતારે, ચાલ્યો મહિપતિ મોર્ય ત્યારે ॥૪૨॥
કાજુ તંબુ કનાત્ય રાવટી, કરી ઉભી સોયેક સામટી ॥
તિયાં ઉતર્યા દીનદયાળ, રાયે જમવા કરાવ્યો થાળ ॥૪૩॥
પછી નિજ સંબંધીને હાથે, કર્યાં સુંદર ભોજન નાથે ॥
પછી બેઠા સિંહાસને શ્યામ, આવ્યું દર્શને સઘળું ગામ ॥૪૪॥
સોનાં રૂપાતણાં ફુલ લઈ, આવી વધાવે વાલાને કઈ ॥
બહુ લાવે છે ફુલના હાર, લિયે પ્રીતેશું પ્રાણઆધાર ॥૪૫॥
મિઠા મેલા ને સુંદર ફળ, લાવે દૂધ પેંડા કંઈ દળ ॥
ઠાલે હાથે નાથ પાસે નાવે, નાળી કેળી ઈક્ષુ આદિ લાવે ॥૪૬॥
મોટા મોટા જે શહેરમાં હતા, તે પણ આવ્યા છે હાથ જોડતા ॥
અતિ સામર્થિ જોઈ અપાર, જોડી હાથ નમે નરનાર્ય ॥૪૭॥
એમ નમાવી સહુને શીશ, ઉઠ્યા જીત કરી જગદીશ ॥
આવી ઉતારે પોઢિયા નાથ, બહુ જીવને કરી સનાથ ॥૪૮॥
સર્વે સંત છે પોતાને સાથે, જમ્યા કરી રસોઈ તે હાથે ॥
વૂઠો અતિ તિયાં વરસાત, એમ કરતાં થયું પરભાત ॥૪૯॥
પછી જાગીઆ જીવનપ્રાણ, કરવા બહુ જીવનાં કલ્યાણ ॥
દીધાં દર્શન સહુને શ્યામે, નિર્ખ્યા નયણાં ભરી સહુ ગામે ॥૫૦॥
થાય ઉતર ને પ્રશ્ન બહુ, જાણે જીત્ય સ્વામિજીની સહુ ॥
એમ સર્વેને પાછેરા પાડી, વાત પોતાની સત્ય દેખાડી ॥૫૧॥
મત પંથતણું માન હર્યું, સત્ય વચન શ્રીસ્વામીનું કર્યું ॥
જે કહ્યુંતું સ્વામી રામાનંદે, રહી ધોરાજીમાંહી આનંદે ॥૫૨॥
ભેખ ખપશે સહુ ખડતાળે, કર્યું વચન સત્ય દયાળે ॥
એમ વીતી ગયા દિન ત્રણ, પછી પધાર્યા અશરણ શરણ ॥૫૩॥
જેવી રીત્યનું સામૈયું લાવ્યા, તેથી વિશેકે વળાવા આવ્યા ॥
વળી પધરાવ્યા રાયે ઘેર્ય, કરી પ્રીત્યે પૂજા બહુપેર્ય ॥૫૪॥
સારો પોશાક શિરપેચ જેહ, આપ્યો નરેશે નાથને તેહ ॥
વળી કહે ચે વારમવાર, વહેલા આવજ્યો પ્રાણઆધાર ॥૫૫॥
જ્યારે તેડાવું વિનતિ કરી, ત્યારે વહેલા પધારજ્યો હરિ ॥
પછી નાથ કહે તેડશો તમે, જાણો જરૂર આવશું અમે ॥૫૬॥

એમ કહીને ઉઠ્યા દયાળ, ત્યારે ભાવેશું ભેટ્યો ભૂપાળ ॥
પછી શીખ માગી ચાલ્યા શ્યામ, બેઠા અંબાડિયે સુખધામ ॥૫૭॥
દેતાં સહુને દર્શન દાન, આવ્યા શહેર બહારા ભગવાન ॥
ગજ બાજ વાજિંત્ર અપાર, આવ્યાં વળાવવા નરનાર્ય ॥૫૮॥
તેહ સર્વેને શીખજ દીધી, એવી લીળા વડોદરે કિધી ॥
પછી ઘોડે થયા અસવાર, આવ્યા સાંકર્દા ગામ મોઝાર ॥૫૯॥
ત્યાંથી વાલો આવ્યા વરતાલ, કરી લીળા અલૌકિક લાલ ॥
દોઢ માસ લગી તિયાં રહ્યા, નિજ સંબંધિ ગઢડે ગયા ॥૬૦॥
પછી શિક્ષાપત્રી લખી સારી, આપી સતસંગિને સુખકારી ॥
ત્યાંથી પધાર્યા સુંદર શ્યામ, ગુણસાગર ગઢડે ગામ ॥૬૧॥
કર્યો ઉત્સવ એમ જીવને, કારતિક વદી ત્રીજને દને ॥
તેદિ કરી વડોદરે લીળા, હતા સંત સતસંગી ભેળા ॥૬૨॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીહરિચરિત્રે ગઢડા જન્માષ્ટમી ઉત્સવ કરીને વડોદરે પધાર્યા ને ઘણું ઐશ્વર્ય જણાવ્યું ને ત્યાંથી વરતાલ પધાર્યા ને ત્યાં શિક્ષાપત્રી લખી એ નામે નવાણુંમું પ્રકરણ ॥૯૯॥

પૂર્વછાયો સર્વે જન મળી સાંભળો, કહું ત્યાર પછીની વાત ॥
પ્રભુ પધાર્યા ગઢડે, એમ લીલા કરી ગુજરાત ॥૧॥
ઘનશ્યામ ગઢડે આવિયા, સર્વે સંતને લઈ સાથ ॥
જન મળી લળી પાય લાગી, સહુ થયા સનાથ ॥૨॥
નીર્ખિ હરખિ હાથ જોડી, જ્યારે બેઠા જન મળી ॥
ત્યારે સનેહે શ્યામળે વાલે, વાલપ્યે બોલાવ્યા વળી ॥૩॥
છો સહુ જન સુખિયા, એમ હેતેશું કહ્યું હરિ ॥
ત્યારે જન કહે સુખિયા છીએ, પ્રભુ તમારે દર્શન કરી ॥૪॥
ચોપાઈ એમ કહેતાં સાંભળતાં વાતરે, વીતે આનંદમાં દિન રાત રે ॥
નિત્ય નવિ નવિ વાતો કરે રે, સુણિ જન અંતરમાં ધરે રે ॥૫॥
એમ વીતિ ગયા ત્રણ માસ રે, ત્યારે એમ બોલ્યા અવિનાશ રે ॥
હવે સહુ જાયે વરતાલ રે, વાટ જોતા હશે તે મરાલ રે ॥૬॥

એમ કહિ કરી સાબધાઈ રે, ચાલ્યાં સંગે બહુ બાઈ ભાઈ રે ॥
આવ્યા કારિયાણિયે જીવન રે, નિર્ખિ જન થયા છે મગન રે ॥૭॥
પછી હાથ જોડી બેઠાં પાસ રે, ત્યારે બોલિયા છે અવિનાશ રે ॥
કહ્યું સાબદા થાઓ સરવ રે, જાયે વરતાલ કરવા ઉત્સવ રે ॥૮॥
બોલ્યા વસતો રાઘવ ત્યાંઈ રે, પ્રભુ કરોને ઉત્સવ આંઈ રે ॥
એમ કહી રાખ્યા મહારાજ રે, હુતાશનીના ઉત્સવ કાજ રે ॥૯॥
લાવ્યા ગુલાલ ને રંગ ઘણા રે, રમ્યા નાથ રાખી નહિ મણા રે ॥
જોઈ રંગના ભરિયા નાથ રે, સહુ જન થયા છે સનાથ રે ॥૧૦॥
એમ કરી ઉત્સવ કારિયાણિ રે, પથી ચાલિયા સારંગપાણિ રે ॥
આવ્યા વાલમ વરતાલ માંઈ રે, દન પહોર નોતો ચડ્યો ત્યાંઈ રે ॥૧૧॥
આવ્યા સંત વાલાને સાંભળી રે, કરવા દર્શન આવિયા મળી રે ॥
આવ્યા સંઘ લઈ સતસંગી રે, બાળ જોબન વૃદ્ધ ઉમંગી રે ॥૧૨॥
લાવ્યા બહુ પેરે પૂજા વિધિ રે, તેણે પ્રભુજીની પૂજા કિધિ રે ॥
નાથ નીર્ખી સુખી થય સહુ રે, હરિએ હેત દેખાડ્યું છે બહુ રે ॥૧૩॥
પછી નાથ કહે આણિવાર રે, કરીયે મંડપનો પરથાર રે ॥
ત્યારે સર્વે કહે સારું બહુ રે, અમે રાજી છીએ સંત સહુ રે ॥૧૪॥
પછી લાવે ઈંટો સહુ સાથ રે, ચાલે પોતે પણ ભેળા નાથ રે ॥
થાય ઓટો એમ અહોનિશ રે, દિયે દર્શન હરિ હંમેશ રે ॥૧૫॥
મળે સાંજે સહુને દયાળુ રે, દેખિ અંગ કામે કચરાળું રે ॥
એમ પૂરો કર્યો પરથાર રે, પૂરી પૂરણી કર્યો ભંડાર રે ॥૧૬॥
થયો રામનવમીનો સમૈયો રે, કર્યો ઉત્સવ ન જાય કહિયો રે ॥
પછી પ્રભુજી ગઢડે આવી રે, સર્વે સંત લીધા ચે બોલાવી રે ॥૧૭॥
કર્યો અષ્ટમીનો ઉત્સવ ભારી રે, સહુને સુખ દીધાં સુખકારી રે ॥
કરી દશરા પધાર્યા નાથ રે, લઈ સંત સતસંગી સાથ રે ॥૧૮॥
ગયા કરમડ ગામે કેશવ રે, કરવા અન્નકોટનો ઉત્સવ રે ॥
કર્યો ઉત્સવ જમાડ્યા સંત રે, ફેર્યા લાડુ બેસારી પંગત્ય રે ॥૧૯॥
ત્યાંથી અમદાવાદ પધાર્યા રે, જનને મન મોદ વધાર્યા રે ॥
આનંદ સ્વામીએ કરાવ્યો સાજ રે, પ્રીત્યે પ્રભુને પૂજવા કાજ રે ॥૨૦॥
સારો સુરવાળ જામો જરીરે, શિર બંધાવી પાઘ સોનેરી રે ॥

કંઠે માળા પહેરાવી શોભતી રે, કરી ધૂપ દીપ ને આરતી રે ॥૨૧॥
લાગી પાય પછેડિયું લાવી રે, નાથ હાથે સંતને અલાવી રે ॥
એમ કરી ઉત્સવ આનંદ રે, ચાલ્યા પ્રભુ પોતે સખાવૃંદ રે ॥૨૨॥
આવ્યા અસલાલી ભગવંત રે, આપે જમી જમાડિયા સંત રે ॥
ત્યાંથી આવ્યા જેતલપુર નાથ રે, રહિ રાત્ય જમ્યા સહુ સાથ રે ॥૨૩॥
કરી ગામડી માંહી ભોજન રે, આવ્યા મેમદાવાદે જીવન રે ॥
રહી રાત્ય વાત કરી વાલે રે, ત્યાંથી આવ્યા પછી વરતાલે રે ॥૨૪॥
કીધો પ્રબોધનીનો સમૈયો રે, થયો ઉત્સવ ન જાય કહિયો કે ॥
પોતે રહ્યા તિયાં દોય માસ રે, ઝોળી મગાવી સાધુને પાસ રે ॥૨૫॥
પછી ત્યાંથકી ગઢડે આવી રે, કર્યા સંતને રાજી જમાવી રે ॥
તેને મૂક્યા જૂનાગઢમાંઈ રે, પણ પોતે તો રહ્યા છે ત્યાંઈ રે ॥૨૬॥
રહી થોડા ઘણા તિયાં દન રે, કર્યું વરતાલે જાવાનું મન રે ॥
કારિયાણી ચોકડી ધોલેરે રે, રહ્યા પિપલિયે એહ ફેરે રે ॥૨૭॥
જમી કમિયાળે વ્રસડે રહ્યા રે, ત્યાંથી નાથ વરતાલે આવિયા રે ॥
રામનવમીનો ઉત્સવ કરી રે, પાછા આવિયા ગઢડે ફરી રે ॥૨૮॥
પછી જ્યેષ્ઠ અષ્ટમીયે નાથે રે, નાખ્યો ગઢડે મંદિર પાયો હાથે રે ॥
સુંદર મંદિર મોટું આદર્યું રે, ખોળી ખાંત્ય ને મુહૂર્ત કર્યું રે ॥૨૯॥
રાખ્યા ચાર માસ સાધુ સંગે રે, પછી અમદાવાદ ગયા ઉમંગે રે ॥
કારિયાણી સારંગપુર રહ્યા રે, ત્યાંથી વાગડ કંથારીએ ગયા રે ॥૩૦॥
રહ્યા રાત્ય શિયાણીએ શ્યામ રે, ત્યાંથી તાવી દેવળિયે ગામ રે ॥
ત્યાંથી નળ ઉતરીને નાથ રે, રહ્યા રાત્ય ઘોડે સંત સાથ રે ॥૩૧॥
જમી દદુકે રહ્યા કુવારે રે, રહ્યા રાત્ય મનિપર ત્યારે રે ॥
ત્યાંથી અમદાવાદે આવિયા રે, થોડું રહી અસલાલી ગયા રે ॥૩૨॥
વાળ્યા સંકરે ચરચા કાજ રે, કરી ચરચા જીત્યા મહારાજ રે ॥
પછી આવ્યા જેતલપુર ગામ રે, ત્યાંથી વરતાલે પધાર્યા શ્યામ રે ॥૩૩॥
તિયાં રહ્યા કાંઈક ઘનશ્યામ રે, પછી આવિયા ગઢડે ગામ રે ॥
આવી કરવા માંડ્યું મંદિર રે, અતિ ઉતાવળું નહિ ધીર રે ॥૩૪॥
દિયે અખંડ તે દરશન રે, જન ઉપર છે પરસન રે ॥
કર્યો ફુલદોલ તિયાં વાલે રે, પછી પધારિયા વરતાલે રે ॥૩૫॥

કારિયાણીમાંહિ રાત્ય રહ્યા રે, ત્યાંથી નાવડે ધોલેરે ગયા રે ॥
પીપળીથી વરસડે ગામ રે, ત્યાંથી આવ્યા વરતાલ ધામ રે ॥૩૬॥
કરી રામનવમી રૂડી તિયાં રે, આવ્યા જન દરશન થિયાં રે ॥
કરી બહુ જીવનાં ત્યાં કાજ રે, પાછા ગઢડે આવ્યા મહારાજ રે ॥૩૭॥
માંડ્યું મંદિરનું કામ લેવા રે, અતિ ઉતાવળું કરી દેવા રે ॥
અષ્ટમીની લીલા કરી લાલ રે, વળી પોતે ચાલ્યા વરતાલ રે ॥૩૮॥
સારંગપુર સુંદરિયાણે શ્યામ રે, આવ્યા દંધુકે ખસતે ગામ રે ॥
જમી કમિયાળે બોરુ રહ્યા રે, ત્યાંથી શિંજીવાડે ગામ ગયા રે ॥૩૯॥
ત્યાંથી આવ્યા વરતાલે જીવન રે, નિજજનને દેવા દરશન રે ॥
તિયાં આવ્યા સતસંગી સંત રે, ભાવે નિરખિયા ભગવંત રે ॥૪૦॥
આપે સાધુને રસોયું સારી રે, હરિ પિરસે હેત વધારી રે ॥
ગોળ લાડુ જલેબી મોતૈયા રે, આપે નાથ હાથે કરી દયા રે ॥૪૧॥
લિયો લાડુ સંતો કરી પ્યાર રે, એમ કહી કરે મનુવાર્ય રે ॥
રહ્યા થોડા ઘણા તિયાં દન રે, પછી ચાલ્યા ગઢડે જીવન રે ॥૪૨॥
પીપલાવ્ય વટામણ રહ્યા રે, ત્યાંથી કમિયાળે વાલો આવિયા રે ॥
રહી પ્રબડીયે રાત્ય શ્યામ રે, આવ્યા ત્યાંથી કારિયાણી ગામ રે ॥૪૩॥
પછી ગઢડે આવીને રહ્યા રે, તિયાં થોડા ઘણા દન થયા રે ॥
ત્યાંતો તેડાવ્યા સાહેબ મોટે રે, બેસી ગાડી ગયા રાજકોટે રે ॥૪૪॥
તિયાં સાહેબે કર્યું સન્માન રે, આવ્યો સામો ને આપ્યું આસન રે ॥
પછી પ્રીત્યે બેઠો પ્રભુ પાસે રે, હેતે પૂછવા લાગ્યો હુલાસે રે ॥૪૫॥
પૂછયા પ્રીત્યેશું પ્રશ્ન તે ઘણા રે, આપ્યા ઉત્તર નાથે તે તણા રે ॥
સુણી સાહેબ તેહ શ્રવણે રે, પછી બોલ્યો છે દીનતા વેણે રે ॥૪૬॥
જેવા મોટા સાંભળ્યાતા અમેરે, તેવા સ્વામિનારાયણ છો તમે રે ॥
કરજ્યો ગુનો મારા બકશિશ રે, એમ કહીને નામિયું શિશ રે ॥૪૭॥
ત્યારે એમ બોલ્યા મહારાજ રે, અતિ ાસરું તમારું છે રાજ રે ॥
સર્વે લોક તે પામ્યા છે સુખ રે, નથી ભય વિગ્રહ કાંઈ દુઃખ રે ॥૪૮॥
પણ એમ કહે છે લોક માંય રે, દુઃખ પામે છે બ્રાહ્મણ ગાય રે ॥
ત્યારે સાહેબ બોલ્યો સાંભળી રે, કરશું તપાસ સહુ અમે મળી રે ॥૪૯॥
પણ તમારાં તીરથમાંય રે, નથી દેતો હું મારવા ગાય રે ॥

એમ કહી ગુના બકશાવ્યા રે, પછી પ્રીત્યે પહેરામણી લાવ્યા રે ॥૫૦॥
કરી પહેરામણી પૂજ્યા હાથ રે, માગી શીખચાલ્યા પછી નાથ રે ॥
બેસિ ગાડિયે ગઢડે પધારી રે, દીધાં દર્શન હેત વધારી રે ॥૫૧॥
સંત પોતાને વહાલા છે ઘણા રે, આપ્યાં સુખ રાખી નહીં મણા રે ॥
પછી દ્વિજદન સારો જોઈ રે, આપી બાળક બેને જનોઈ રે ॥૫૨॥
પછ મંદિર પાસનો કૂપ રે, પાસે બેસી કરાવ્યો અનૂપ રે ॥
ત્યાંતો આવ્યો રામનવમીનો દન રે, આવ્યા ઉત્સવ પર બહુ જન રે ॥૫૩॥
તેને દયાળે દર્શન દિધાં રે, કહિ વાતું ને સુખિયાં કિધાં રે ॥
કરી દર્શન જન ઘેર ગયા રે, પોતે જેમ હતા તેમ રહ્યા રે ॥૫૪॥
પણ પોતાને વહાલા છે સંત રે, તેને આપિયાં સુખ અત્યંત રે ॥
બિજાં કિધાં મોટાં બહુ કામ રે, નિજ સામર્થિ દેખાડી શ્યામ રે ॥૫૫॥
જ્ઞાન ધ્યાનનાં નગારાં ગડે રે, એવી રીત્યે રહ્યા છે ગઢડે રે ॥
રહ્યા તિયાં એમ અવિનાશ રે, ત્યાંતો પૂછે છે પોતાના દાસ રે ॥૫૬॥
તેને પોકપોતાના જે ધર્મ રે, તેનો કહિ સમજાવે છે મર્મ રે ॥
ત્યાંતો જુનાગઢનું મંદિર રે, થયું પૂરું પધાર્યા મહા ધીર રે ॥૫૭॥
ચાલ્યા પછી પોતે સુખધામ રે, આવિ રહ્યા છે વાંકિયે ગામ રે ॥
ત્યાંથી સરતાન પુરે ગયા રે, પછી જુનાગઢમાં આવિયા રે ॥૫૮॥
આવ્યા મહેર કરી મહારાજ રે, મૂર્તિઓ પધરાવવા કાજ રે ॥
રણછોડજી ત્રિકમજી જેહ રે, રાધારમણ સિદ્ધેશ્વર તેહ રે ॥૫૯॥
તેની મૂરતિઓ પધરાવી રે, કર્યો ઉત્સવ મોટો ત્યાં આવી રે ॥
પછી સહુ સંતને મળ્યા શ્યામ રે, પાછા આવિયા ગઢડે ગામ રે ॥૬૦॥
પછી તિયાં રહ્યા અવિનાશ રે, દિયે સુખ લિયે સહુ દાસ રે ॥
ત્યાં તો મંદિર થયું તૈયાર રે, જોઈ મુહૂર્ત સુંદર સાર રે ॥૬૧॥
પધરાવ્યા પોતે ગોપીનાથ રે, કહ્યું આમાં રહેશું સુણો ગાથ રે ॥
કર્યો ઉત્સવ મોટો એ દન રે, વળતા તિયાંજ રહ્યા જીવન રે ॥૬૨॥
પછી તીવ્ર વૈરાગ્ય છે જેહ રે, તેને પામિને થયા નિસ્પ્રેહ રે ॥
જડભરત વર્તતા જેમ રે, પોતે પણ આદર્યું છે તેમ રે ॥૬૩॥
જમે ન જમે ક્યારેક અન્ન રે, ક્યારે ફળ ફૂલ પીએ પવન રે ॥
ક્યારે કંદ મૂળ પાન વારિ રે, મેલિ દેહ મમત વિસારી રે ॥૬૪॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રી હરિચરિત્રે ગઢડે ઉતાવળું મંદિર કરવા માંડ્યું ને જન્માષ્ટમી ઉત્સવ કરીને જુનાગઢ મૂર્તિઓ પધરાવવા પધાર્યા ને ત્યાં પ્રતિષ્ઠા કરીને ગઢડે પધાર્યા ને ત્યાં ગોપીનાથજીની પ્રતિષ્ઠા કરી એ નામે સોમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૦॥

પૂર્વછાયો એવા સ્વામી શ્રીહરિ, તેનાં ચરિત્ર અતિ અનૂપ ॥
પાછાં પ્રતમથી સંક્ષેપે, કહું સાંભળજ્યો સુખરૂપ ॥૧॥
પોતે પુરુષોત્તમ પ્રગટિ, બહુ વાવરિ સામર્થ્ય ॥
જોરે લેવા જીવ શરણે, એજ સારવો અર્થ ॥૨॥
પાપી પરદારાપથિ, મદ્યપાની માંસારી સોય ॥
તસ્કર પરપ્રાણ હર, તરે કરે આશ્રય કોય ॥૩॥
પોતા બળે મહા પંચ પાપી, કર્યા ભવજળ પાર્ય ॥
લોભી લંપટિ કપટિ કામી, કોણ પુરુષ ને કોણ નાર્ય ॥૪॥

ચોપાઈ એવા અઘવંતા નરનાર્ય, આવે શરણે ભવપાર ॥
પામે સમાધિ સુખ પ્રાપતિ, થયા લોક પરલોકમાં ગતિ ॥૫॥
સુરપુર ને દેખે કૈલાસ, વૈકુંઠ હરિ હરિના દાસ ॥
ગોલોક ને શ્વેતદ્વીપ સોય, ધામ અક્ષર જન તે જોય ॥૬॥
જે જે લોકમાં આચરણ જેહ, દેખે કહે જથારથ તેહ ॥
જે જે લોકના જે અધિપતિ, કરે પ્રકટ પ્રભુની વિનતિ ॥૭॥
અમે જન જોઈ બહુ ધામ, માને પોતાને પૂરણકામ ॥
વળી દેખે બ્રહ્માંડે બ્રહ્માંડ, દેખે પોતાનું પારકું પંડ ॥૮॥
મન બુદ્ધિ ચિત્ત અહંકાર, દેખે પ્રાણ ઈન્દ્રિય પરિવાર ॥
ઘાટ શુભ અશુભ જે થાય, તેતો પર પોતાના જણાય ॥૯॥
એમ દેખે સમાધિયે જન, કરે પ્રકટ પ્રમાણ ભજન ॥
પરાપાર જે પૂરણ બ્રહ્મ, જેને નેતિ નેતિ કહે નિગમ ॥૧૦॥
તેજ સુખદાય સહજાનંદ, જગજીવન જે જગવંદ ॥
જે કોઈ સર્વે કારણના કારણ, તેણે કર્યું છે તન ધારણ ॥૧૧॥
સર્વે અવતારના અવતારી, તેજ સહજાનંદ સુખકારી ॥
જે કોઈ સર્વે ધામના ધામી, જાણો તેજ સહજાનંદ સ્વામી ॥૧૨॥

શશિ સૂર અજ અમરેશ, શેષ મહેશ દેવ ગણેશ ॥
પૃથ્વી પાથ પાવક પવન, દિગપાળ કાળ માયા ઘન ॥૧૩॥
એહ આદિ જે બિજાં અનેક, જેની ન લોપે આગન્યા એક ॥
તેજ મૂરતિ જાણીને જન, કરે સહજાનંદનું ભોજન ॥૧૪॥
અતિપ્રત્યક્ષ પરોક્ષ ન લેશ, એવી વાતો થાય દેશો દેશ ॥
થાય પ્રકટ પૂજા બહુ પેર, પ્રકટ ગુણ ગાય ઘેર ઘેર ॥૧૫॥
થાય અર્ચા પૂજા ને આરતિ, કરે સ્તવન જન વિનતિ ॥
ધરે મોર મુગટ વનમાલ, છત્ર ચમર કરે મરાલ ॥૧૬॥
પૂજા પ્રકટ પ્રકટ ભજન, કરે નરનારી બહુ જન ॥
નિરસંશય થઈ નરનાર્ય, ભજે પ્રકટ પ્રમાણ આધાર ॥૧૭॥
તેનાં હરે દુઃખ દીનબંધુ, કૃપાળુ દયાળુ સુખસિંધુ ॥
કામ ક્રોધ લોભ મોહ આદિ, નડ્યા છે જે જીવને અનાદિ ॥૧૮॥
એવા શત્રુ અજીતને જિતી, કરાવે નિજચરણે પ્રીતિ ॥
એમ અનંત જીવ ઉદ્ધાર્યા, ભવસાગર પાર ઉતાર્યા ॥૧૯॥
દ્વિજ ક્ષત્રિ વૈશ્ય શૂદ્ર લઈ, નરનાર ઉધારિયાં કઈ ॥
પેખી પોતાની સામર્થી શ્યામ, આપ્યાં આશ્રિતને નિજધામ ॥૨૦॥
શ્વેતદ્વીપ વૈકુંઠ ગોલોક, પામ્યા અક્ષર ધામ અશોક ॥
છતે તને છે મગન જન, વળી કરે પ્રકટ ભજન ॥૨૧॥
માને મળ્યા શ્રીહરિ સાક્ષાત, ન કરે કોઈ વાયદે વાત ॥
બીજા મતપંથ મોળા પડ્યા, રહ્યા તે પણ સડ્યા બગડ્યા ॥૨૨॥
એમાં જીવ મુમુક્ષ જે હતા, આવ્યા પ્રકટ પ્રભુને ગોતતા ॥
ઉદય અસ્તમાંઈ એક વાત, પ્રભુ સહજાનંદજી સાક્ષાત ॥૨૩॥
બાળ જોબન ને વૃદ્ધ જેહ, તેને ન રહ્યો તેમાં સંદેહ ॥
એમ પ્રકટપણે નરનાર્ય, કરે ભજન સહુ અપાર ॥૨૪॥
દેવ ભૈરવ ભવાની પીર, વળી વૈતાળ વૈતાળી વીર ॥
મંત્ર જંત્ર ને મૂઠ કામણ, દૈત્ય ભૂત પ્રેત પિતૃગણ ॥૨૫॥
ટોણા નાટક ચેટક ચોટે, તેની બીક નહિ મિષ ખોટે ॥
એમ પ્રકટ પ્રભુને પામી, બીજી શંકા તે સરવે વામી ॥૨૬॥
નહિ અંતરે કોઈનો ભાર, પામી પ્રકટ ધર્મકુમાર ॥

વળી નિજનિજ ધર્મ પાળે, પ્રકટ મૂરતિ નાથ નિહોળે ॥૨૭॥
પ્રકટ પ્રભુનું કરે ભજન, તેણે જન રહે છે મગન ॥
કોઈ વાતની ન રહી શંકા, દીધા કાળ માયા પર ડંકા ॥૨૮॥
અતિ પ્રકટનું બળ લઈ, બીજી વાત તણી બીક ગઈ ॥
એમ પ્રકટપણાની વાત, જણાણી જગમાંહિ વિખ્યાત ॥૨૯॥
થાય પરચા અતિ અપાર, ન માને એવો કોણ ગમાર ॥
જ્યારે મૂકે સતસંગી દેહ, આવે નાથ તેડવાને તેહ ॥૩૦॥
મરે વિમુખ કરી હાય હાય, મૂઆ પછી જમપુર જાય ॥
એમ દેખી દો પ્રસિદ્ધ વિધિ, ભજે સહજાનંદ સુખનિધિ ॥૩૧॥
વાટે ઘાટે એ થાય ઉચ્ચાર, પ્રભુ પ્રકટ વિના અંધાર ॥
નથી વાત એ છાની છપાડે, છે છતરાઈ તે ચોડે ધાડે ॥૩૨॥
એવું કરીને પ્રકટપણું, કર્યું કલ્યાણ બહુ જીવતણું ॥
પછી નાથે વિચાર્યું અંતરે, જ્યારે હું નહિ હઉં આ ધરે ॥૩૩॥
ત્યારે મારા આશ્રિત નરનાર્ય, થાશે નિરાલંબ નિરધાર ॥
માટે એને કરું આલંબન, બીજાં થાશે જે આગળ્યે જન ॥૩૪॥
તેનાં કલ્યાણ કરવા સારું, કરી મંદિર મૂર્તિયો બેસારું ॥
વળી મારું ગુરુંપણું જેહ, સ્થાપું ધર્મકુળ માંહિ તેહ ॥૩૫॥
એમ વિચારીને તતખેવ, પછી નરનારાયણ દેવ ॥
લક્ષ્મીનારાયણાદિક સારી, પોતાની મૂરતિયો બેસારી ॥૩૬॥
અવધ્યપ્રસાદ ને રઘુવીર, કર્યા આચાર્ય ગુણે ગંભીર ॥
મૂર્તિ દ્વારે ઐશ્વર્ય જણાવી, પૂર્યા પરચા સમાધિ કરાવી ॥૩૭॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે પુરુષોત્તમનો મહિમા તથા પ્રકટપણું કહ્યું એ નામે એકસો ને એકમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૧॥

પૂર્વછાયો અનંત લીલા અનંત ચરિત્ર, અનંત સામર્થ્ય સોય ॥
અનંત પ્રતાપ અનંત પરચા, કવિજન ન લખે કોય ॥૧॥
અપાર માહાત્મ્ય અપાર મહિમા, મોટપ્ય અપરમપાર ॥
અપાર ગંભીર અપાર ગરવા, કવિ કોણ કરે નિરધાર ॥૨॥
પંખી જેમ પાંખ બળે, ઉડે પાર લેવા આકાશ ॥

સરું તે નાવે શૂન્યનું, નિશ્ચે પામે તન નાશ ॥૩॥
અમે ચરિત્ર મહારાજનાં, છે જો અનંત અપાર ॥
કેતાં કેતાં કહેવાય નહિ, એમ નિશ્ચય છે નિરધાર ॥૪॥
નર જે ઉત્તર પંથનો, ઈચ્છે આ તને લેવા અંત ॥
પહોંચ્યાની પ્રતીત કરવી, એજ ભોળાઈ અત્યંત ॥૫॥
ઉડુગણ કણ ભૂમિતણાં, જળકણ જાણે જન ॥
વનપાત ગાતરોમાવાળી, ગણે અન્નકણ ખડધન ॥૬॥
એહ સર્વે અપારનો પાર, લિયે કવિ જન કોઈ ॥
હરિચરિત્રનો પાર હજારું, સરું ન લિયે સોઈ ॥૭॥
જેનું વર્ણન કરતાં વાણી થાકે, મનન કરતાં મન ॥
ચિતવન કરતાં ચિત્ત થાકે, એમ નિશ્ચે જાણજ્યો જન ॥૮॥
ચોપાઇ ધરી હરિ કૃષ્ણ અવતાર, કરે લીળા અનંત અપાર ॥
ઉઠે બેસે બોલે જુવે જમે, હાલે ચાલે હરિ હસે રમે ॥૯॥
સૂવે જાગે માગે કાંઈ જેહ, આવે જાય ઉભા રહે તેહ ॥
ચાલે ચટકે લટકે ચાલ, કરે કરનાં લટકાં લાલ ॥૧૦॥
કહે સાંભળે ને લિયે દિયે, કે લખાય જે પાય પિયે ॥
પૂજે પૂજાવે પિરસે હાથે, અથિ હેત કરે જન માથે ॥૧૧॥
પહેરે પહેરાવે વસ્ત્ર ઘરેણાં, સરવે ચરિત્ર છે સુખદેણાં ॥
ત્યાગે તગાવે વઢે વખાણે, માને મનાવે જણાવે જાણે ॥૧૨॥
કરે દાંતણ ને મુખ ધૂએ, વસ્ત્ર લાસે ઝિણે મુખ લૂએ ॥
ચોળે તનમાં તેલ ફૂલેલ, નાય ઊને નીરે અલબેલ ॥૧૩॥
જે જે ક્રિયા છે કૃપાસિંધુની, લખવા જેવી જે દીનબંધુની ॥
ધિરા ઉતાવળા પાવ ધરે, ચાલે ચાલ્ય લાલ મન હરે ॥૧૪॥
ખિજે રજે રાજી રહે રાખે, કાંઈક ભૂત ભવિષ્યનું ભાખે ॥
ડરે ડરાવે દેખાડે બીક, રાખે રખાવે ઠેરાવે ઠિક ॥૧૫॥
બુદ્ધિ પાર રે વિચાર કરે, ધરે ધ્યાન જ્ઞાન અનુસરે ॥
ગાયે ગવરાવે ત્રોડે તાન, સૂણે સુણાવે સમજાવે સાન ॥૧૬॥
જે જે લીલા કરે ભગવાન, તે તે લખવા જેવી નિદાન ॥
સદા સાંભળવી વળી કહેવી, સર્વે ધાર્યા વિચારવા જેવી ॥૧૭॥

ધોતિ પોતિ પિતાંબર શાલ, જામો જરી સોય સુરવાલ ॥
પાઘ કસુંબી સોનેરી કોરે, ધર્યું છોગલિયું ચિત્ત ચોરે ॥૧૮॥
વેઢ વીંટી કર કડાં કાજુ, શોભે પોંચિ અંગૂઠી ને બાજુ ॥
હીરા સાંકળી હૂલર હાર, શોભે અંગો અંગ શણગાર ॥૧૯॥
કાને કુંડળ કલંગી તોરો, માથે મુકુટ કંઠે સોના દોરો ॥
સોનાં સાંકળાં ઉતરી ઓપી, મોતિમાળા કંઠમાં આરોપી ॥૨૦॥
ચર્ચ્યાં ચંદન કેશર સુગંધ, તોરા ગજરા ને બાજુબંધ ॥
હૈયે હાર અપાર ફૂલના, પહેર્યા મહારાજે મોંઘા મૂલના ॥૨૧॥
બેઠા ડોળે હિંડોળે દયાળ, કરે પૂજા આરતી મરાળ ॥
જે જે લીલા કરી અવિનાશ, તે તે લખવા જેવી છે દાસ ॥૨૨॥
કેસુ કેશર કસુંબી રંગ, પ્રીત્યે રિત્યે કઢાવ્યો પતંગ ॥
રંગ સોરંગ ગેરા ગુલાલ, ભરે ઝોળી રંગે ટોળી લાલ ॥૨૩॥
અલબેલ ખેલ અતિ કરે, માંહો માંહિ અંગે રંગ ભરે ॥
જોઈ જન તન ભાન ટળે, થાય સમાધિ અંતરે વળે ॥૨૪॥
વળી દેખાય દેશ પ્રદેશે, પ્રેમિજનનાં હેત હંમેશે ॥
એવી લીલા અનંત અપાર, કહો કેમ આવે કહેતાં પાર ॥૨૫॥
ગજ બાજ રથ વેલ્ય જેહ, મેના સુખપાલ પાલખી તેહ ॥
જે જે વાહને બેસે વહાલ્યમ, તે તે વિસારવા જેવા કેમ ॥૨૬॥
ખાટ પાટ પલંગ ખુરશી, જિયાં બેઠા શ્રીહરિ હૂલસી ॥
ખેલ લૌકિક અલૌકિક કરે, નાવે પાર લખ્યે તેનો સરે ॥૨૭॥
કોટિ બ્રહ્માંડ રહે જેને રોમ, કોટિ કવિ રવિ શિવ સોમ ॥
તેતો ધરી નરતન નાથ, રમે ગોવિંદ સખાને સાથ ॥૨૮॥
જેનાં દર્શન દુર્લભ સહુને, આપે દર્શન તે જન બહુને ॥
અધો ઊર્ધ્વ વિબુધ વિમાન, જુવે દેવાંગના ભગવાન ॥૨૯॥
શ્વેતદ્વીપ વૈકુંઠ ગોલોકે, આવી મુક્ત મંડળ વિલોકે ॥
નિર્ખિ નિરન્ન જાય નિજધામ, પામી પરમ સુખ વિશ્રામ ॥૩૦॥
એમ અલબેલો સુખ દિયે, નર નિર્જર નિરન્ન લિયે ॥
લોકે પરલોકે આનંદ આલે, તે તો લખ્યા વિના કેમ ચાલે ॥૩૧॥
કરે લિલા અવનિ ઉપર, ધન્ય ધ્યાન કર્યા જેવી ધર ॥

ધન્ય રમ્યા ભમ્યા જિયાં રયા, સ્પર્શિ રજ મળે કહો કિયાં ॥૩૨॥
ધન્ય આંબા આંબલીની છાંય, બેઠા જ્યાં હરિ કરી સભાય ॥
ધન્ય ગિરિગહ્વર વાટિ વન, જિયાં જિયાં ભમ્યા ભગવન ॥૩૩॥
ધન્ય નદી તાલ વાપી કૂપ, જિયાં નાહ્યા શ્યામ સુખરૂપ ॥
તિર્થક્ષેત્ર પવિત્ર જે ધામ, ધન્ય ફર્યા જ્યાં સુંદર શ્યામ ॥૩૪॥
ખંડ દેશ શહેર ગામ ઘોષ, ફરી હરિ કર્યા તે અદોષ ॥
મેડિ મોલ અગાશી અવાસ, જિયાં કર્યો વાલ્યમજીએ વાસ ॥૩૫॥
બહુ બંગલા હવેલી હોજ, જિયાં રહ્યા હરિ કરી મોજ ॥
જ્યાં જ્યાં વાસ કર્યો મારે વાલે, તેતો લખ્યા વિના કેમ ચાલે ॥૩૬॥
મળ્યા યોગી ભોગી જે ભૂપાળ, કોઈ જટી મૂંડી કંઠમાળ ॥
પીર ફકીર જંગમ જેહ, ભટ પંડિત પુરાણી તેહ ॥૩૭॥
જ્યાં જ્યાં મળી કરી ચરચાય, જિતી વાદી લગાડિયા પાય ॥
શૈવી શક્તિ વૈષ્ણવી વેદાંતિ, તેને અંતરે થઈ અશાંતિ ॥૩૮॥
બહુ જીવ હતા જે બેહાલ, મળી નાથ ને કર્યા નિહાલ ॥
દઈ દરશ સ્પરશ આપ, ટાળ્યા પાપીનાં પાપ સંતાપ ॥૩૯॥
કૈંક યજ્ઞ જનોઈનાં કાજ, સદાવ્રત જમે મુનિરાજ ॥
વિવા વાજન ને ખરઠ્ઠર્ચ જાજાન, જિયાં ગયા થયા મજમાન ॥૪૦॥
કર્યા સારા ઉત્સવ સમૈયા, તેતો કેમ જાય લખ્યા કહિયા ॥
દેશ પ્રદેશે પરચા દિધા, બહુ જીવ સનમુખ કિધા ॥૪૧॥
સર્વે સંભારી લખ જો લૈયે, બ્રહ્મા શત સરીખા જો હૈયે ॥
નહિ રસના શેષના સમ, ગિરા શારદા સમ નહિ ગમ ॥૪૨॥
લખ્યે લંબોદર કર નથી, સુણે પૃથુસમ કાન કયાંથી ॥
નથી આયુષ્ય લોમશતણી, નથી બુદ્ધિ તે વિધિથી ઘણી ॥૪૩॥
નથી કવિ વાલ્મિક વ્યાસ, કરે સર્વે ગુણનો પ્રકાશ ॥
એવા એવા સમર્થ અપાર, બુદ્ધિસાગર બહુ વિચાર ॥૪૪॥
તેહ તણિ પણ સુણી વાણી, સહુ રહ્યા છે અગમ જાણી ॥
કિયાં એહ ને આપણે જાણો, ખગ ભાનુ ખદ્યોત પ્રમાણો ॥૪૫॥
અલ્પ આયુષ્ય ને અલ્પ બુદ્ધિ, અલ્પ સામર્થ્ય ન લહિ સૂધિ ॥
કહ્યું કાલાવાલ કરી કાંઈ, હશે સમું વસમું તે માંઈ ॥૪૬॥

આગે કહેવા રહી અભીલાષ, હુવાં ક્ષીણ આ નેણ પ્રકાશ ॥
હતી હૈયા માંહી ઘણી હામ, લખવા ચરિત્ર સુંદર શ્યામ ॥૪૭॥
પણ જિયાં લગી પ્રાણ રહેશે, જિભ્ભા સ્વામી સહજાનંદ કહેશે ॥
તેહ વિના કહે બીજું કેમ, પડી આંટી અંતરમાં એમ ॥૪૮॥
કાન નહિ સુણે બીજો ઉચ્ચાર, નેત્ર નહ જુવે બીજો આકાર ॥
ત્વચા નહિ કરે ભેટ્ય બીજાની, નાસા નહી લિયે સુગંધિ નાની ॥૪૯॥
મન નહિ કરે મનન અન્ય, બુદ્ધિ નહિ કરે નિશ્ચે હરિ વિન્ય ॥
ચિત્ત ન ચિતવે બીજી વાત, અહંકાર હું હરિનો સાક્ષાત ॥૫૦॥
શિશ નહિ નમે અન્ય પાય, હૃદે બીજું ધ્યાન નહિ ધરાય ॥
કર નહિ જુતે અન્યને આગે, બીજે પંથે નહિ ચલાય પાગે ॥૫૧॥
માટે જ્યાં લગી રહે તનશ્વાસ, તજું નહિ ત્યાં લગી એ અધ્યાસ ॥
હરિગુણ ગાતાં છૂટે તન, તેમાં મગન છે મારું મન ॥૫૨॥
ધન્ય શ્રવણ રિઝ્યા હરિજશે, ધન્ય ત્વચા પ્રભુપદ સ્પરશે ॥
ધન્ય નેણ જુવે હરિ મૂર્તિ, ધન્ય જિભ્ભા કહે હરિ કીર્તિ ॥૫૩॥
ધન્ય ધન્ય એ સર્વે સમાજ, જેણે કરી રીઝે મહારાજ ॥
એ છે વાત અલેખામાં અતિ, ન પડે પ્રાકૃત જીવને ગતિ ॥૫૪॥
મન વાણીને અગમ જેહ, પૂરણ પુરુષોત્તમ તેહ ॥
તેતો ધરી મનુષ્યનું તન, જન હેતે ફરે છે જીવન ॥૫૫॥
તેનાં લીલા ચરિત્રને ગાતાં, થાય નિર્મળ જળ જશ નાતાં ॥
માટે નામ ચરિત્ર સામર્થ, કહેશું નહિ ખોયે જનમ વ્યર્થ ॥૫૬॥
નિજધર્મે વર્તે જન જેહ, કહેશું સર્વે સંભારીને તેહ ॥
અતિ પવિત્ર ચરિત્ર ગાતાં, નથી મુજ થકી તે મુકાતાં ॥૫૭॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે પુરુષોત્તમનો મહિમાકથન નામે એકસો ને બીજું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૨॥

પૂર્વછાયો અનેક લીળા અનેક ચરિત્ર, કરી કર્યો જનનો ઉદ્ધાર ॥
સુંદર નિર્ગુણ મૂરતિ, તેને વંદુ હું વારમવાર ॥૧॥
અનેક નામના નામી સ્વામી, સર્વના સુખધામ ॥
અનેક એકની મૂરતિ, અનેક એકનાં નામ ॥૨॥

તે પ્રભુ પ્રકટપણે ફરે, કરે જીવનાં કલ્યાણ ॥
મનોહર મૂર્તિ મહારાજની, તેને પ્રણમું જોડી હું પાણ ॥૩॥
પુરુષોત્તમ પૂરણ પોતે, અઢળક ઢળ્યા આ વાર ॥
તેનાં ચરિત્ર પવિત્ર અતિ, વળી કહું કરી વિસ્તાર ॥૪॥
એક સમે મુનિ સહુ મળી, આવિયા પ્રભુજી પાસ ॥
અતિ હેતે સ્તુતિ કરવા, હઈયે થયા છે હુલાસ ॥૫॥
ચોપાઈ નમો કૃષ્ણ નમો નારાયણ, નમો જીવશ્રેય પરાયણ ॥
નમો બળવંત બહુનામી, નમો અકળ અંતરજામી ॥૬॥
નમો સહુ જીવના સુખકારી, નમો દીનબંધુ દુઃખહારી ॥
નમો દાસના ત્રાસ વિનાશ, નમો સહુના આદિ અવિનાશ ॥૭॥
નમો પુરુષોત્તમ સહુ પાર, મો અક્ષરધામ આધાર ॥
નમો નિર્ગુણ સુગુણ સ્વામી, સર્વે ધામતણા તમે ધામી ॥૮॥
નમો અપરમપાર અકળ, નમો સર્વના શ્યામ સબળ ॥
નમો ક્ષર અક્ષર નિયંતા, નમો ગુણપાર ગુણવંતા ॥૯॥
નમો અવતારના અવતારી, નમો સંતતણા સુખકારી ॥
નમો દીનના બંધુ દયાળ, નમો ભક્તવત્સલ પ્રતિપાળ ॥૧૦॥
નમો કૃપાના સિંધુ કૃપાળુ, નમો દયાના નિધિ દયાળુ ॥
નમો પ્રભુજી પૂરણકામ, નમો સંતતણા સુખધામ ॥૧૧॥
નમો ઈશતણા મહા ઈશ, નમો જક્તપતિ જગદીશ ॥
નમો પરમેશ્વર પરબ્રહ્મ, નમો ભવ તારણ ત્રિકમ ॥૧૨॥
નમો વાસુદેવ વરદેણ, નમો કેશવ કમળનેણ ॥
નમો ગોપાળ ગોકુલચંદ, નમો ગોપિવલ્લભ ગોવિંદ ॥૧૩॥
નમો નાથ ગોવર્ધન ધારી, નમો બાલમુકુંદ મુરારી ॥
નમો પદ્મનાભ પીતાંબર, નમો પુનિત, પરમેશ્વર ॥૧૪॥
નમો પવિત્ર પરમાનંદ, નમો પદ્માક્ષ પૃથવિવંદ ॥
નમો નારાયણ નિર્વિકાર, નમો નૃસિંહ નરક નિવાર ॥૧૫॥
નમો નરોત્તમ નરવીર, નમો નાગ નાથણ સુધીર ॥
નમો રઘુનાથ રામચંદ્ર, નમો રાઘવ સુખ સમુદ્ર ॥૧૬॥
નમો રાજીવ લોચન રામ, નમો રમાપતિ રાજનામ ॥

નમો વામનજી વિશ્વેશ્વર, નમો વિશ્વરૂપ વિશ્વંભર ॥૧૭॥
નમો વિશ્વેશ વિષ્ણુ ને વ્યાસ, વેદ વલ્લભ વાણી પ્રકાશ ॥
નમો દામોદરજી દયાળ, નમો દેવ દેવકીજી બાળ ॥૧૮॥
નમો દીનાનાથજી દૈત્યારી, નમો દેવેશ દેવ મુરારી ॥
નમો માધવ મધુસૂદન, નમો મુકુંદ મુષ્ટિક મર્દન ॥૧૯॥
નમો મહાબાહુ મંજુકેશ, નમો મહાધીર શ્રીદેવેશ ॥
નમો કેશવ કરુણા ધામ, નમો કૌમોદકીધર નામ ॥૨૦॥
નમો કામેશ કૃષ્ણ દયાળ, નમો કૌસ્તુભપ્રિય કૃપાળ ॥
નમો ભૂધર ભુવનાનંદ, નમો ભૂતનાથ ભગવંદ ॥૨૧॥
નમો ભુવનૈક ભુજગેશ, નમો ભવનસાવણ ઈશ ॥
નમો જનાર્દન જદુરાય, નમો જગન્નાથ તવ પાય ॥૨૨॥
નમો જક્ત જાડ્યન વિનાશ, મો જગદાધાર અવિનાશ ॥
નમો સચ્ચિદાનંદ ચરાચર, નમો ચતુર્ભુજ ચક્રધર ॥૨૩॥
નમો શ્રિયનાથ શ્રિયપતિ, નમો શ્રીવરપ્રદ છો અતિ ॥
નમો શ્રીધર શ્રીસુરેશ્વર, નમો સૌમ્ય શ્રીવત્સાંકધર ॥૨૪॥
નમો યોગેશ જીવનપ્રાણ, નમો યશોદાનંદ સુજાણ ॥
નમો યમુનાજળ કિલોલ, નમો સંપૂરણ કળા સોળ ॥૨૫॥
નમો શ્રીહરિજી શાલગ્રામ, શુદ્ધ શંખ ચક્રધર નામ ॥
નમો સુરાસુર સદા સેવ, નમો સાધુવલ્લભ અભેવ ॥૨૬॥
નમો ત્રિવિક્રમ તપોઈન્દ્ર, નમો ત્રિસ્થલ તીર્થ રાજેન્દ્ર ॥
નમો લીલાધર લક્ષ્મીવર, નમો લોકવંદ લોકેશ્વર ॥૨૭॥
નમો અનંત અચ્યુત અનાદિ, અઘહર આનંદરૂપ આદિ ॥
નમો હરિ હળધર ભ્રાત, નમો હિરણ્યાક્ષહન નાથ ॥૨૮॥
નમો અક્ષરધામ આધાર, તમે સંતના સુખભંડાર ॥
સંત હેતે ધરી અવતાર, કરો અનેક જીવ ઉદ્ધાર ॥૨૯॥
જ્યારે જ્યારે જેવું પડે કામ, ત્યારે તેવું તન ધરો શ્યામ ॥
નમો મત્સ્ય તમને મુરારી, નમો કચ્છરૂપ સુખકારી ॥૩૦॥
નમો તમને વારાહ રૂપ, નમો તમને નરહરિ ભૂપ ॥
નમો તમને વામન નામ, નમો તમને પરશુરામ ॥૩૧॥

નમો તમને શ્રીરામચંદ્ર, નમો તમને રાજ રાજેન્દ્ર ॥
નમો તમને કૃષ્ણ કૃપાળુ, નમો દેવકીનંદન દયાળુ ॥૩૨॥
નમો બુદ્ધ તમે બહુનામી, નમો અકળ અંતરજામી ॥
નમો કલકિ કરુણાધામ, ધરો તન કરો જન કામ ॥૩૩॥
તમે ધરી પુરુષ અવતાર, બ્રહ્મા આદ્યે રચ્યો આ સંસાર ॥
તમે સુયજ્ઞ શરીર ધારી, હરિ ત્રિલોક પીડા નિવારી ॥૩૪॥
ધર્યું કપિલ તન માત કાજ, કહ્યું સાંખ્ય તત્ત્વ મુનિરાજ ॥
તમે થઈ દત્તાત્રેય નાથ, કર્યા યદુ હૈ હય સનાથ ॥૩૫॥
તમે સનકાદિક તન ધારી, આત્મ તત્ત્વની વાત વિસ્તારી ॥
તમે નારાયણ તપ કરતા, કામ ક્રોધ લોભ મદ હરતા ॥૩૬॥
વળી ધરી તન ભગવાન, દીધું ધ્રુવને તમે વરદાન ॥
તમે જ્યારે પૃથુતન ધર્યું, ત્યારે પૃથિવી દોહન કર્યું ॥૩૭॥
તમે ઋષભરૂપે હરિ થયા, પુત્ર બોધિ પરમહંસ રહ્યા ॥
તમે હયગ્રીવ તન ધારી, વેદમય વાણિયું ઉચ્ચારી ॥૩૮॥
જ્યારે હરિ અવતાર ધાર્યો, ત્યારે ગ્રાહથી ગજ ઉગાર્યો ॥
થયા હરિ હંસરૂપ જેવા, બ્રહ્મા નારદને જ્ઞાન દેવા ॥૩૯॥
તમે ધન્વંતરી તન ધારી, ટાળ્યો રોગ આયુષ્ય વધારી ॥
તમે ધરી વ્યાસ અવતાર, કર્યા એક વેદ વદિ ચાર ॥૪૦॥
તમે નારદનું તન લયું, નૈષ્કર્મ્ય સાત્ત્વતતંત્ર કહ્યું ॥
એવા બહુ ધરી અવતાર, કર્યા અનંત જીવ ઉદ્ધાર ॥૪૧॥
તમે મત્સ્ય થઈને મુરારી, લાવ્યા વેદ શંખાસુર મારી ॥
થઈ કૂર્મે રૂપે તે અકળ, ધર્યો પીઠ પર મંદ્રાચળ ॥૪૨॥
ધરી વારાહ રૂપ દયાળ, રાખી પૃથવી જાતિ પયાળ ॥
તમે નૃસિંહ તન ધરી નાથ, હણ્યો હિરણ્યકસિપુ હાથ ॥૪૩॥
કર્યું પ્રહ્લાદનું પ્રતિપાળ, દાસ ત્રાસ નિવાર્યો દયાળ ॥
વામન રૂપ ધરીને મહારાજ, બળી છળ્યો ઈન્દ્રરાજ કાજ ॥૪૪॥
ધરી પરશુરામ અવતાર, હણ્યા ક્ષત્રિ એકવીશ વાર ॥
તમે રામ રૂપે થઈ રાજ, માર્યો રાવણ બાંધી સિંધુપાજ ॥૪૫॥
તમે ધરી કૃષ્ણ અવતાર, કર્યા ચરિત્ર અપરમપાર ॥

મરી પૂતના ભાંગ્યું શકટ, માર્યો તૃણાવંત તે વિકટ ॥૪૬॥
યમલાર્જુન મૂળ ઉખાડી, માર્યો વત્સ બક ચાંચ ફાડી ॥
કાળી નાથી પીધો દાવનળ, માર્યો ધેનુક તે મહા ખળ ॥૪૭॥
થાય બાળ વત્સ તમે વળી, ભૂલ્યો બ્રહ્મા શક્યો નહિ કળી ॥
ધરિ ગિરિ ઈન્દ્ર દર્પ મોડ્યો, વ્યાળ વરુણથી નંદ છોડ્યો ॥૪૮॥
શંખચૂડ વૃષભ ને કેશી, તમે માર્યો વ્યોમાસુર દ્વેષી ॥
હણ્યો કંસ તે અંશ અસુર, માર્યો અઘાસુર મહા ભૂર ॥૪૯॥
માર્યા કાળયવન જરાસંધ, બાણ ભૌમ માર્યા મહા અંધ ॥
માર્યા શાલવ ને શિશુપાળ, હણ્યે દંતવક્રને દયાળ ॥૫૦॥
એવું કરી કૃષ્ણ અવતારે, માર્યા દુષ્ટ બહુ તેહ વારે ॥
કરી ચરિત્ર ગોકુલચંદ, આપ્યા નિજજનને આનંદ ॥૫૧॥
તમે ધરી બુદ્ધ અવતાર, દેખ્યું અવનિએ અઘ અપાર ॥
હણ્યા દૈત્ય બોધ્યા બહુ જીવ, તેતે પાર કર્યા તતખેવ ॥૫૨॥
પેખિ પાખંડી ભૂએ અપાર, તમે લેશો કલ્કી અવતાર ॥
આદ્ય અંતે મધ્યે અવતાર, સર્વે તમારા તે નિરધાર ॥૫૩॥
જે જે કર્યા પૃથ્વી પર કાજ, તેતો સર્વે તમે મહારાજ ॥
વળી થાશે થાય છે જે કાંય, તેતો સર્વે તમારી ઈચ્છાય ॥૫૪॥
માટે નમો નમો નાથ તમને, મોટે ભાગ્યે મળિયા છો અમને ॥
એમ સ્તવન કર્યું જોડી હાથ, ત્યારે બોલિયા શ્રીમુખે નાથ ॥૫૫॥
પૂર્વછાયો જે જે જન તમે કહ્યું, તે સર્વે સાંભળ્યું કાન ॥
એહ માંયલું અમે ન કર્યું, તમે કેમ જાણ્યા ભગવાન ॥૫૬॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે સર્વ મુનિજન મળીને સર્વ અવતારના અવતારી મહારાજને જાણીને સ્તુતિ કરી એ નામે એકસો ને ત્રણમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૩॥

સામેરી નાથ કહે સહુ સાંભળો, જેણે કરી કહ્યા ભગવાન ॥
આ તને તે નવ્ય કર્યું, અમથું કરો છો અનુમાન ॥૧॥
વેદ અમે વાળ્યા નથી, નથી શંખાસુર આદિ મારિયા ॥
જેણે કરી ભગવાન જાણો, તે મત્સ્ય પ્રભુ મોર્યે થિયા ॥૨॥

પીઠ્ય ઉપર ગિરિ ધરી, નથી મથિયો અમે મેરાણ ॥
ચૌદ રત્ન લિધાં તેતો, કૂર્મ પ્રભુ પ્રમાણ ॥૩॥
હિરણ્યાક્ષ હણી પૃથ્વી, વાળી નથી આ વાર ॥
જે પ્રાક્રમે પ્રભુ કહ્યા, એતો વારાહ અવતાર ॥૪॥
હિરણ્યકશિપુ મારીને, કરી જન પ્રહ્લાદની સાર ॥
એહ પ્રતાપે પ્રભુ ખરા, તેતો નૃસિંહ અવતાર ॥૫॥
પંડ વધારી ભરી પૃથવિ, બળી છળીને લિધું રાજ, ॥
તેહ અમે કિધું નથી, એતો વામનજી મહારાજ ॥૬॥
તાતને હેતે હણ્યા ક્ષત્રિ, ફેરી ફરશિ એકવીશ વાર ॥
તે પ્રતાપે પ્રભુ કહો તો, એતો પરશુરામ અવતાર ॥૭॥
ખર દુખર ને કુંભકર્ણ, નથી માર્યો મેં રાવણ રાજ ॥
એતો પ્રભુ રઘુનાથજી, બાંધી પાજ પત્ની કાજ ॥૮॥
કાળી નાથી કર ગિરિ ધરી, ઈન્દ્રનું માન ઉખાડિયું ॥
બ્રહ્માને મન ભંગ કરી, વિશ્વ માને મુખમાં દેખાડિયું ॥૯॥
અઘાસુર બકાસુર કેશી, વત્સ ધેનુકાસુર વૃષભ ॥
વ્યોસુર ભૌમાસુર વળી, મુરદાનવ મધુ કૌટભ ॥૧૦॥
કંસ ને વળી કાળયવન, શંખચૂડ ને શાલવ સહી ॥
બાણાસુર શિશુપાલ સરખા, જરાસંધ જેવા કહી ॥૧૧॥
દંતવક્રાદિ દુષ્ટ દમ્યા, રમ્યા વ્રજયુવતિ સંગ ॥
એહ પ્રાક્રમે કૃષ્ણ પ્રભુ, તેતો અમે ન કર્યા અંગ ॥૧૨॥
જોઈ દુષ્ટ યજ્ઞ કરતા, મદ્ય ને માંસારી થયા ॥
તેને મોહ પમાડી જીવ તાર્યા, તે પ્રભુ બુદ્ધજી કહ્યા ॥૧૩॥
પાખંડી બહુ પ્રગટી, સત્ય ધર્મ નાશ કરશે ॥
જીવને શુદ્ધ બોધ દેવા, કલકિ તન ધરશે ॥૧૪॥
એહ આદિ અનંત દેહ, ધર્યા ધરણિ ઉપર્યે ॥
ખળબળ ખંડન કરી, તાર્યા જન બહુ એણિ પેર્યે ॥૧૫॥
એમ અનેક અવતારમાં, બહુ બહુ કરિયાં કાજ ॥
એહ માયલું અમમાં, કહો શું દિઠું તમે આજ ॥૧૬॥
એહ પ્રાક્રમે પ્રભુપણું, અમ માંહિ એકે નથી ॥

ન માનો તો જુઓ નજરે, કહું તમને હું શું કથી ॥૧૭॥
એમ વાત કરી હરિ, સર્વે સંત સાંભળતા ॥
સુણિ વચન વાલા તણાં, મુનિ મરકિ બોલ્યા વળતા ॥૧૮॥
નભ કહે હું નભ નહિ, કહે પવન હું નહિ પવન ॥
તેજ કહે હું તેજ નહિ, એમ કહ્યું શ્રીભગવન ॥૧૯॥
જળ કહે હું જળ નહિ, ધરા કહે હું ધરા સહિ ॥
સિંધુ કહે હું સિંધુ શાનો, તેમ પ્રભુ કહે હું પ્રભુ નહિ ॥૨૦॥
સૂર્ય કહે હું સૂર્ય શિયો, શશિ કહે હું શશિ નથી ॥
એનો ઉત્તર એકે ન મળે, જને વિચાર્યું મનથી ॥૨૧॥
એમ આવ્યું એ વાતમાં, સંતજને સમઝિ લયું ॥
આપણે તો આનંદ છે, પણ બીજાનું તો ઘર ગયું ॥૨૨॥
એવું સુણિ સંત સરવે, લાગ્યા શિશ ડોલાવવા ॥
કેવી વાત કરી હરિ, દુષ્ટ જન ભુલાવવા ॥૨૩॥
હરિજન મન હરખિયાં, જોઈ જીવનની જુગતિ ॥
આવી વાતે અન્ય જનનું, અવળું થાશે અતિ ॥૨૪॥
મસ્ત જાતિ ભગવાનની, ઈચ્છા આવે તેમ ઓચરે ॥
સંત સુણી સુખ પામે, અસંતને અવળું કરે ॥૨૫॥
સંત સર્વે લીલા જાણી, ચિત્તમાં નિત્ય ચિતવે ॥
અસંત કહે આપણ જેવા, મનુષ્ય કરી મન લેખવે ॥૨૬॥
મનુષ્ય જાણી મોટા મોટા, ભ્રમિ ને ભૂલા પડ્યા ॥
આપ બુદ્ધિએ અનુમાન કરી, થડ મૂકિ ડાળે ચડ્યા ॥૨૭॥
મનુષ્ય ચરિત્ર જોઈને, પારવતી નવ્ય પ્રીછીયાં ॥
રોતા દેખી શ્રીરામને, ભવાની ભૂલી ગયાં ॥૨૮॥
પનંગારિ પાર્ષદ મોટો, નિત્ય રહે હરિને સંગે ॥
નાગપાશે નાથ બાંધ્યા, દેખીને ભૂલ્યો અંગે ॥૨૯॥
બ્રહ્મા આવ્યા ભાળવા, ભૂલ્યા અન્ય આચારમાં ॥
ચરિત્ર જોઈ મહારાજનાં, વિધિ પડ્યા વિચારમાં ॥૩૦॥
હર્યાં વત્સ વળી બાળકાં, પછી આવીને પેખિયું ॥
બહુ વિધિએ વિલોકિયું, પણ અણુ ન્યૂન ન દેખિયું ॥૩૧॥

એવા એવાને એમ થયું, તો અવરનો શિયો આશરો ॥
ચરિત્ર જોઈ ચળે નહિ, તેહ ભક્ત હરિનો ખરો ॥૩૨॥
નરતન ધરી નાથજી, કાંઈ કાંઈ હોયે કરતા ॥
સુતા બેઠા જાગતા, ખાતા પીતા ઓચરતા ॥૩૩॥
જે જે ચરિત્ર કરે હરિ, તે જનનાં મન હરવા ॥
લલિત લીળા લાલની, છે મુનિને ધ્યાન ધરવા ॥૩૪॥
એમ સમજી સંત સર્વે, મોહ ન પામે મનમાં ॥
જેમ જેમ લીળા જુવે, તેમ તેમ રહે મગનમાં ॥૩૫॥
જે જે વાત હરિએ કરી, તે સર્વે સંતે સાંભળી ॥
પાડિ ના પ્રભુપણાની, પણ સંતની મતિ નવ્ય ચળી ॥૩૬॥
પછી સંત બોલિયા, મુનિ વિચારી મનથી ॥
મત્સ્યાદિ દેહે કર્યાં પ્રાક્રમ, તેતો તમે કર્યાં નથી ॥૩૭॥
પણ જેવું જણાય છે અમને, તેવું કહેશું કરબામિને ॥
સમજી સમાગમ કર્યો છે, જાણી અંતરજામિને ॥૩૮॥
આગળ તમે જે ઓચર્યા, તેનું એમ જણાય છે આજ ॥
નિરસંશય નિશ્ચય કરી, કહેશું કર જોડિ મહારાજ ॥૩૯॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીહરિ મનુષ્યચરિત્ર કથન નામે એકસો ને ચોથું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૪॥

ચોપાઈ ત્યારે બોલિયા સરવે સંત, તમે સાંભળો શ્રીભગવંત ॥
વેદ વાળ્યા મત્સ્ય તન ધારી, શંખાસુરને માર્યો મુરારી ॥૧॥
શંખાસુર હતો મહા બળી, પેચ પ્રાક્રમે પૂરણ વળી ॥
તેને કામ ક્રોધે મળી માર્યો, લોભ મોહ આગળ્ય એ હાર્યો ॥૨॥
એવા કામ લોભ ને જે ક્રોધ, મહા જબર છે જગજોધ ॥
તેને જિતી કર્યો જેજેકાર, એથી કોણ મોટો અવતાર ॥૩॥
ધરી કમઠ રૂપ સુજાણ, મથ્યો મંદ્રાચળ તે મેરાણ ॥
દેવ દાનવે નેતરું તાણી, બળે વલોયું સમુદ્ર પાણી ॥૪॥
એવા સુર અસુર બળિયા, તેને પણ કામ ક્રોધે ગળિયા ॥
એવા કામ ક્રોધ લોભ ભારી, સુરાસુર મૂક્યા જેણે મારી ॥૫॥

તેનો નાશ કર્યો નિરધાર, તેથી કોણ મોટો અવતાર ॥
ધરી વારાહરૂપ મહારાજ, હણ્યો હિરણ્યાક્ષ પૃથવી કાજ ॥૬॥
હિરણ્યાક્ષ મહા બળવંત, બહુ પ્રાક્રમી યુદ્ધે અત્યંત ॥
લઈ ગદા ગયો સ્વર્ગ લોક, દેખી દેવ પામ્યા સહુ શોક ॥૭॥
લાગ્યો ભય ભાગ્યા સહુ સુર, દઈ ડારો ને વળ્યો અસુર ॥
પછી કૈં કાળ સિંધુમાં ફર્યો, લેરી સાથે ગદા યુદ્ધ કર્યો ॥૮॥
ત્યાંથી ગયો વરુણને પાસ, માંહિ દુષ્ટ ને ઉપર દાસ ॥
જોડી હાથ જાચ્યો યુદ્ધ જાણો, તે વરુણથી નવ્ય અપાણો ॥૯॥
એવો મહા બળિયો જોરાણ, તે પણ કામ ક્રોધનો વેચાણ ॥
એવા કામ ક્રોદ લોભ લોંઠા, જેણે સહુને કર્યા પારોંઠા ॥૧૦॥
એવા કામાદિનો કર્યો સંહાર, એથી કોણ મોટો અવતાર ॥
ધરી નૃહરિ રૂપ અનૂપ, માર્યો હિરણ્યકશિપુ ભૂપ ॥૧૧॥
હિરણ્યકશિપુ મહા બળવાન, કરી તપ થયો ભગવાન ॥
મહા તપે તેજે પરતાપી, લીધું રાજ ઈન્દ્રનું ઉત્થાપી ॥૧૨॥
આપ તપ બળે કરી ભૂપ, થયો દશ દીગ્પાળ રૂપ ॥
ઓગણપચાસ વાયુ અનુપ, થયો તે બાર સૂર્ય સ્વરૂપ ॥૧૩॥
અષ્ટ વસુ વળી લોકપાળ, થયો સર્વે રૂપે તે ભૂપાળ ॥
લોકપાળ ગુણ પોતે ગ્રહિ, યજ્ઞ ભાગ લિયે આપે જહિ ॥૧૪॥
એવો હતો પ્રાક્રમી જે અતિ, તેને મોહ લોભે લીધો જિતી ॥
કામ ક્રોધ મન ઈન્દ્રિ સાથ, એને આગળ વરત્યો અનાથ ॥૧૫॥
એવા કામ ક્રોધ લોભ મોહ, મન ઈન્દ્રિય આદિ જે સમોહ ॥
તેને વશ કર્યા છે આ વાર, એથી કોણ મોટો અવતાર ॥૧૬॥
વામનરૂપ ધરીને દયાળ, કરી ઈન્દ્રતણી પ્રતિપાળ ॥
ઈન્દ્ર સુરતણો અધિપતિ, જેને ઘેર શચી જેવી સતી ॥૧૭॥
તેને પણ કર્યો કામે કંગાલ, ઋષિ ઘેર જઈ થયો બેહાલ ॥
એવા કામાદિક જે કરુર, જેથી બચ્યા નહિ સુરાસુર ॥૧૮॥
એવા પાપીનો કીધો પ્રહાર, એથી કોણ મોટો અવતાર ॥
ધરી પરશુરામ અવતાર, માર્યા ક્ષત્રિ એકવીશ વાર ॥૧૯॥
કર્યું તાત હેત એહ કાજ, હતા તાત તને તપિરાજ ॥

હૈહયે તે કર્યું એવું કામ, બીજા જીવનું શું પૂછો નામ ॥૨૦॥
એવો ક્રોધ વા કામ કે લોભ, જેણે સહુનાં મન કર્યા ક્ષોભ ॥
તેનો શોધીને કર્યો સંહાર, એથી કોણ મોટો અવતાર ॥૨૧॥
શ્રીરામજી અવતાર ધારી, માર્યો રાવણ મહા અહંકારી ॥
રાવણ તપે પામી વરદાન, થયો બહુ અજિત બળવાન ॥૨૨॥
જિત્યો સ્વર્ગ મૃત્યુ ને પાતાળ, થયો મહા અભિમાની ભૂપાળ ॥
જિત્યા બ્રહ્મા ઈન્દ્ર સુર સર્વ, રહ્યો નહિ કોઈનો તે ગર્વ ॥૨૩॥
જિત્યો ઘન પવન જમરાય, જિત્યા નવગ્રહ ને જરાય ॥
એવો મહા બળી અહંકારી, તેને લીધો કામ ક્રોધે મારી ॥૨૪॥
તે કામ ક્રોધનો આણ્યો અંત, તેને કોણ ન કહે ભગવંત ॥
કર્યા કૃષ્ણે ચરિત્ર અપાર, બહુ દુષ્ટનો કર્યો સંહાર ॥૨૫॥
દુષ્ટ હતા બહુ બળવંત, પ્રાક્રમી ને માયાવી અત્યંત ॥
આપ જોરે જિતી સહુ જન, થયા પૃથ્વીએ પોતે રાજન ॥૨૬॥
જરાસંધ શિશુપાળ આદિ, અનમ અહંકારી અનાદિ ॥
જેની નમતિ નહિ પરછાય, મહા અભિમાની મનમાંય ॥૨૭॥
તેને કામ ક્રોધે લોભે મળી, નાખ્યા મોહ મમતાએ દળી ॥
એવા કામ ક્રોધાદિક કોટા, જેને આગે હાર્યા છોટા મોટા ॥૨૮॥
એવા દુષ્ટ જે થકી હણાય, તેતો સર્વથી મોટા ગણાય ॥
કામ ક્રોધ લોભ જે ચંડાળ, એથી ભુંડું થાય તતકાળ ॥૨૯॥
સ્વર્ગ લોક થકી પાછા પાડે, વિધિ લોકથી મૂળ ઉખાડે ॥
પાડે વૈકુંઠ લોકથી વળી, પાડે અન્ય લોક થકી મળી ॥૩૦॥
જે જે પ્રાપતિ માંહિથી પડ્યા, તેહ સર્વેને એ શત્રુ નડ્યા ॥
માટે એને દિયે જે વિદારી, તેતો અવતારના અવતારી ॥૩૧॥
સૂક્ષ્મ દૃષ્ટિવાળાને એ સૂઝે, સ્થૂળ દૃષ્ટિવાળા તે ન બૂજે ॥
માટે આજ છે વાત અલેખે, જાડિ બુદ્ધિવાળા તે ન દેખે ॥૩૨॥
આગે થયા જે જે અવતાર, કર્યો દૈવી જીવનો ઉદ્ધાર ॥
દૈવી આસુરી સંપત્તિવાળા, આજ સહુને કર્યા સુખાળા ॥૩૩॥
સાત્ત્વિક રાજસી તામસી જન, આજ સહુને કર્યા પાવન ॥
જે કોઈ ધ્યાન ધારણા સમાધ્ય, પામ્યા તમથી જીવ અગાધ્ય ॥૩૪॥

નાડી પ્રાણનો કરી નિરોધ, કર્યો બહુ પ્રકારનો બોધ ॥
અંતર ફેરવી આશ્રિત કિધા, બહુ જીવને શરણે લીધા ॥૩૫॥
અજજંઘથી થયા અદેવ, હતા જગે ગુરુ સિષ્ય એવ ॥
યક્ષ રક્ષ જે અજે ઉપાવ્યા, પાછા તેહ મળી ખાવા આવ્યા ॥૩૬॥
બળિ બગાસે નારી ત્રણ બની, પુંશ્ચલી ને સ્વૈરિણી કામિની ॥
એવા ગુરુ શિષ્ય ને સંસારી, વળી ત્રણ પ્રકારની નારી ॥૩૭॥
એવા જીવ ઉદ્ધારિયા કઈ, માટે કહું હું મોટપ્ય સહિ ॥
આજ પ્રકટાવ્યો છે પ્રતાપ, એવો આગળ્યે ન કર્યો આપ ॥૩૮॥
આજ જનને આપ્યાં જે સુખ, તે તો કહ્યું જાય કેમ મુખ ॥
સર્વ થકી પાર છો મહારાજ, તે અમને મળ્યા તમે આજ ॥૩૯॥
દર્શસ્પર્શ તમારું તે ક્યાંથી, થોડે ભાગ્યે કરી થાતું નથી ॥
જાણ્યે અજાણ્યે જોડે જે હાથ, તે જન કેદિ ન થાય અનાથ ॥૪૦॥
અજાણ્યે કરે અમૃત પાન, તોય અમર કરે નિદાન ॥
પારસ સ્પરશે લોહ અજાણે, થાય કંચન જગત જાણે ॥૪૧॥
રવિ મળે રહિ નહિ રાત્ય, જલ પાને પિયાસનો પાત ॥
જેમ અજાણે અગ્નિને સંગે, શીત વ્યાપે નહિ વળી અંગે ॥૪૨॥
તેમ સ્પર્શતાં પૂરણ બ્રહ્મ, જાયે કોટી જનમનાં કર્મ ॥
થાય અભય જન તે અંગે, પ્રકટ પુરુષોત્તમ પ્રસંગે ॥૪૩॥
શશિ માંયથી વરસે આગ્ય, રવિ કરે કિરણનો ત્યાગ ॥
વિદ્યુત માંહિથી વહનિ વટે, ચંદનમાંથી શિતળતા ઘટે ॥૪૪॥
શૂન્ય તજે તે શબ્દ પ્રસંગ, વાયુ તજે સ્પરશ અંગ ॥
તજે તેજ રૂપ રસ તોય, તજે ગંધ પૃથવીને જોય ॥૪૫॥
એમ થાય કોઈ કાળે વળી, એવી વારતા નથી સાંભળી ॥
પણ કદાચિત એમ હોય, હરિ મળ્યે અભદ્ર ન તોય ॥૪૬॥
વસુધાનું વેજું કોઈ કરે, તેની ચોટ ઠાલી કેમ ઠરે ॥
તેમ શ્રીપુરુષોત્તમ સ્પરશે, તેનું અકાજ કહો કેમ હશે ॥૪૭॥
કોઈ રીત્યે પુરુષોત્તમ ભજે, તેનું અકાજ ન હોય રજે ॥
કામ ભાવે ભજી વ્રજનાર્ય, માત તાત તજી પરિવાર ॥૪૮॥
સનેહે વસુદેવ દેવકી, દુષ્ટ ભાવે કરી ભજી બકી ॥

ભયે ભજિયો કંસ ભૂપાળ, વૈર દ્વેષે ભજ્યો શિશુપાળ ॥૪૯॥
સખા ભાવે ભજ્યા અરજુને, ભક્તિયે ભજ્યા નારદ જને ॥
દાસ ભાવે હનુ ને ખગેશ, સ્નેહ ભાવે યુધિષ્ઠિર નરેશ ॥૫૦॥
એતો સર્વે પામ્યા સુખ અંગે, રહિ પ્રકટને પરસંગે ॥
પુરુષોત્તમ પ્રકટ હોય જ્યારે, ક્રિયા સાધન ન લેવું ત્યારે ॥૫૧॥
આપે દરશ સ્પરશ દઈ, કરે ભવપરા જીવ કઈ ॥
માટે આજ પુરુષોત્તમ તમે, નિશ્ચય કરીને જાણ્યા છે અમે ॥૫૨॥
વળી કોટિ કોટિ રવિ શશિ, તેના તેજ સમૂહનો રાશિ ॥
વળી પ્રકૃતિ પુરુષથી ઈનામ, એવું અક્ષરબ્રહ્મ જે ધામ ॥૫૩॥
તેમાં બ્રહ્મરૂપ જે સકાળ, કોટિ કોટિ મુક્તનાં મંડળ ॥
તેને મધ્યે રહ્યા એવા તમે, તે તમને જાણ્યા પ્રબુ અમે ॥૫૪॥
વળી અક્ષરધામ ગોલોક, એહાદિ બીજાં ધામ અશોક ॥
તેનું ઐશ્વર્ય જે જે કહેવાય, તેતો સર્વે રહ્યું તમ માંય ॥૫૫॥
વળી પ્રકૃતિ પુરુષાદિ ધામ, અતિ ઐશ્વર્યે જે અભિરામ ॥
તે તમારું ધ્યાન કરનાર, સર્વે દેખે છે તેહ મોઝાર ॥૫૬॥
વળી સહુ અવતાર સ્વરૂપ, એનાં ઐશ્વર્ય જે જે અનૂપ ॥
તે તમમાં દેખે ધ્યાનવાન, માટે સહુના કારણ ભગવાન ॥૫૭॥
છો અવતારી જે અવતાર કહીએ, તેનાં ચરિત્ર તે તમારાં લહીએ ॥
એહ વાતમાં નથી સંદેહ, વળી કહીએ જણાય છે જેહ ॥૫૮॥
જેહ જન તમારા આશ્રિત, વૈરાગ્ય જ્ઞાન સ્વધર્મ સહિત ॥
મહાત્મ્ય યુક્ત ભક્તિ અનન્ય, કરે તમારે પ્રતાપે જન ॥૫૯॥
એવો પ્રતાપ અતિ અપાર, તમે પ્રકટાવ્યો છે આ વાર ॥
તેતો સહુ જાણે નરનાર્ય, નથી છાની એ વાત લગાર્ય ॥૬૦॥
એવા તમે જેને મળ્યા મહારાજ, તેને કરવું ન રહ્યું કોઈ લાજ ॥
તોય રખાવો છો રૂડી રીત, કહું તેહ પરમ પુનિત ॥૬૧॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિત ભક્તચિંતામણિ મધ્યે મુનિજને રામકૃષ્ણ અવતાર કરતાં શ્રીજી મહારાજનું અધિક સામર્થ્ય કહ્યું એ નામે એકસો ને પાંચમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૫॥

ચોપાઈ હવે સાંભળો સંતની રીત્ય, કહું અતિ પરમ પુનિત ॥
જેને મળ્યા પ્રકટ પ્રમાણ, પુરુષોત્તમ પરમ સુજાણ ॥૧॥
સુખસાગર સુંદર શ્યામ, જેને સુખે સુખી સહુ ધામ ॥
તે પુરુષોત્તમ જેહના પતિ, તેને ન રહે રંકપણું રતિ ॥૨॥
ચૌદ લોકમાં ન લોભે ચિત્ત, કિટ બ્રહ્માદિ દેખે અનિત ॥
અંતરમાંહિ અત્યંત વૈરાગ્ય, તનમન સુખ કીધાં ત્યાગ ॥૩॥
પંચ વિષયથી ઉતારી પ્રીત, અસત્ય સુખમાં ન આપે ચિત્ત ॥
કામ ક્રોધ નહિ લોભ મોહ, એવા સંતતણો જે સમોહ ॥૪॥
તેહ કહે પરસ્પર મળી, જોજ્યો જીવ ભ્રમાણા છે વળી ॥
મહા દુઃખતણી જેહ ખાણી, તેમાં જઈને પડ્યા સુખ જાણી ॥૫॥
એક આશ્ચર્ય વાત છે એહ, દુઃખમાં સુખ મનાણું જેહ ॥
મહા નારી છે નરકનો કૂપ, કેમ સમજાય છે સુખરૂપ ॥૬॥
જે જે નર નરકમાં પડે, તેતો સર્વે નારી સંગ વડે ॥
જમપૂરીએ જાય છે જીવ, તેતો નારી થકી તતખેવ ॥૭॥
જન્મ મરણ સહે દુઃખ અંગે, તેતો નારી તેણે પરસંગે ॥
લખ ચોરાશી તન લહે છે, જેને નારીમાં પ્રીત્ય રહે છે ॥૮॥
સુણો વાત કહું એક વળી, બહુ દુઃખ પામ્યા એને મળી ॥
મોટા મોટા થયા મનભંગ, તેતો નારીનો કરતાં સંગ ॥૯॥
દેવ દાનવ મનુષ્ય માત્ર, નારી સ્નેહે કરે જમ જાત્ર ॥
પારકી ને પોતાની જે નાર્ય, કાપે તન જેમ તરવાર્ય ॥૧૦॥
વિષ વહ્નિ વ્યાળમાં જે ગુણ, તેને પોતાનું પારકું કુણ ॥
મહા ડાકણી સાકણી સરખી, સર્વે સુર નર લીધા ભરખી ॥૧૧॥
જેવી વૃહવંતી હોય વાઘણી, ખાય ખિજવી જેમ નાગણી ॥
એહ સાથે છે જેને સનેહ, તે તો હાર્યા છે મનુષ્ય દેહ ॥૧૨॥
જોઈ ઝેર કનક કટોરે, જોજ્યો પીવા ચડ્યા નર હોરે ॥
સારી જોઈ સજી તરવાર, પેટે નાખવા કરે વિચાર ॥૧૩॥
તેમ રૂપવંતી નારી જોઈ, નર મરે છે મૂરખ મોઈ ॥
જેમ મૃગને ઘંટ રવાલ, જેમ પતંગ પાવક ઝાળ ॥૧૪॥
જેમ કરિને કાગદ કરિણી, તેમ નરને એ પ્રાણ હરિણી ॥

જેમ અમળ સમળ તોય, બોલે લાછ અલાછ નારી દોય ॥૧૫॥
પગ હાથ કટિ કોટ કસિ, આંખ્યમાંય ભૂંસી કાળિ મશિ ॥
કાન નાક ફાડી બાંધ્યા કેશ, વળી બાંધી આંગળિયો વિશ ॥૧૬॥
તોય કાઢ્યાં કલેજાં નરનાં, તેણે રાતા છે નખ કરના ॥
વળી ખાધું મુખે માંસ એણે, દાંત રાતા રંગાણા છે તેણે ॥૧૭॥
એહ સાથે જેને થઈ પ્રીત્ય, તેને સુખ નહિ કોઈ રિત્ય ॥
છે તો નિર્લજ્જ કાઢે છે લાજ, એતો પુરુષને બોલાવા કાજ ॥૧૮॥
કા'વે અબળા ને બળ છે બહુ, જેણે વશ કર્યા નર સહુ ॥
ઝાઝી લાજમાં બોલે છે ઝીણું, તેતો પુરુષનું કરવા હીણું ॥૧૯॥
ધીરે ધીરે જે પગ ભરે છે, તેણે નરના પ્રાણ હરે છે ॥
હાવ ભાવ દેખાડે છે અંગ, તેતો નરતન કરવા ભંગ ॥૨૦॥
જેમ મૂષી ફૂંકી ફૂંકી ખાય, તેની પીડા તને ન જણાય ॥
તેમ નારિ મિઠું મિઠું બોલિ, ખાય નરનાં કલેજાં ફોલી ॥૨૧॥
એવો દગો જે દેખતા નથી, કહો સંતો સુખ તેને ક્યાંથી ॥
નારિ ઓછાયે અહિ અંધ થાય, નારિ ઓછાયે ઘા ન રૂઝાય ॥૨૨॥
કોઈ કહેશો એવી કેમ કરી, તેની વાત સુણી લિયો ખરી ॥
જેમ સિંકદરની પૂતળી, કરી વેગળાં રાખવા તરી ॥૨૩॥
તેને પાસે જોરે કોઈ જાય, ભાંગે પોત મોત તેનું થાય ॥
માટે દૂર રહ્યો દુઃખ નથી, જોઈ તજવી તન મનથી ॥૨૪॥
તેનો કરવા ઈચ્છે જે સંગ, તેતો મહા દુઃખ પામશે અંગ ॥
એને નખશિખા નિંદવા જેવી, કહી કહી કવિ કહે કેવી ॥૨૫॥
જેના ઘટમાં કામસિંહ ગર્જે, બીવે નહિ તે કરતાં વિપર્જે ॥
ચડ્યા નારી નયણની ચોટ, તેને મારી કર્યા લોટ પોટ ॥૨૬॥
એવી ખોટ ખાય છે અભાગી, તોય તેહને ન શકે ત્યાગી ॥
આવી જેથી રજ પર આળ્ય, બેઠી ગિરિજાપતિને ગાળ્ય ॥૨૭॥
એથી થયો ઈન્દ્ર અંગે ભંગ, ગયું તપ સૌભરીનું એ સંગ ॥
લીધો એકલશૃંગી લટપટ, ઝાલે છે નારી નરને ઝટ ॥૨૮॥
તેમાં લોભી રહ્યા જેહ જન, તેતો શું સમજ્યા હશે મન ॥
નારી ઉપર અંગ ઉજવળે, માંહિ ભરિ છે મૂત્ર ને મળે ॥૨૯॥

મજ્જા મેદ છે માંસનો પિંડો, થૂંક લાળ ક પિયા શેડો ॥
રગરગમાં ભર્યું રુધિર, અસ્થિ ત્વચાએ મઢ્યું શરીર ॥૩૦॥
પરુ પાચ ઉદરમાં ઓકાર, મુખમાંહિ હાડકાની હાર ॥
નખ કેશ શલેષમ સોઈ, એમાં કામની વસ્તુ છે કોઈ ॥૩૧॥
જે જે વસ્તુનાં લિધાં છે નામ, તેનું ભરિ લૈયે એક ઠામ ॥
તેને કરે ખાવા કોઈ ખાંત્ય, તે કેમ કહેવાય મનુષ્ય જાત ॥૩૨॥
એમ જાણે કાં ન કરે અભાવ, ભૂલેલ કેમ સરે છે ભાવ ॥
તજે નહિ કાં અષ્ટ પ્રકારે, મૂરખા શા સારુ એને સંભારે ॥૩૩॥
શ્રવણ મનન કરે ગુહ્ય વાત, બોલે દર્શ સ્પર્શે નારિગાત ॥
મળી એકાંતે નારીશું વસે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૩૪॥
નારી કરે જ્યાં ક્રિયા તનની, તે સ્થળ જાવા ઈચ્છે વૃત્તિ મનની ॥
વળી નર તે નારી સંગ રહેશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૩૫॥
નારી ન્હાતિ હોય જ્યાં નીરે, પહેરી અલ્પ વસ્ત્ર શરીરે ॥
તેને જોવા ઈચ્છે ખોટે મશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૩૬॥
બેઠા હોય જન જિયાં મળી, આવે વારતા નારી ત્યાં વળી ॥
પછી ઉઠી ત્યાંથી ન નિકસે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૩૭॥
પહેરી અંગે આભૂષણ નારી, સજિ સુંદર વસ્ત્ર તે સારી ॥
એનાં વસન ભૂષણ સ્પરશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૩૮॥
નારી ઉપરવાસે નીકળી, દિયે દેહની દુર્ગંધ વળી ॥
તે ગંધે નહિ અંતર અકળાશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૩૯॥
વાટે ઘાટે એ હોય એકલી, તેને સંગે ચાલે લાજ મેલી ॥
પાપે કરી જે નારી પેખશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૪૦॥
અતિ હોય જિયાં અવકાશ, તોય નિસરે નારીને પાસ ॥
પંચ હાથથી ઢૂંકડા ધસે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૪૧॥
કરે ચેષ્ટા કાંઈ વળી નારી, ભૂલ્યે દેખે ન મેલે વિસારી ॥
વળી ભીતર અંતરે જે વસે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૪૨॥
નારી વેષે જે વૃંદલ વરતે, નારી વેષે જે નૃત્યક નરતે ॥
જાય જોવા સારુ એહ દશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૪૩॥
ધાતુ મૃતિકા કાષ્ટ પાષાણ, લખી ચિત્રની ચિતારે જાણ ॥

તેને પગે કરીને સ્પરશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૪૪॥
એહ આદિ જે નારી પ્રસંગ, કોઈ રીત્યે જો રાખશે અંગ ॥
તેતો વારંવાર મરશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૪૫॥
જેમ કૂપ તરણે ઢાંકેલ, વળી કહીએ વિષની એ વેલ ॥
તેને ઓછાયે જાણી ઉતરશે, સંતો એવા પાપી કોણ હશે ॥૪૬॥
નથી નથી નારી હેતુ નરની, એ તો ભરી છે પ્રપંચ ભરની ॥
સ્ત્રી ચરિત્ર હોય અપાર, માંહિ દગો ન દેખાડે બહાર ॥૪૭॥
એજ દોરડો દેખીને ડરે, એજ સર્પ ઉપર પગ ધરે ॥
એજ ઉંદરથી ડરીને ચાલે, એજ કેસરીના કાન ઝાલે ॥૪૮॥
એજ ડરે દેખીને અંધારું, એજ ફરે કાળી રાત્યે બારું ॥
એજ પાણીમાં પગ દેતી ડરે, એજ સમુદ્ર સહજે ઉતરે ॥૪૯॥
કરે ચરિત્ર બોલતાં જાતાં, ઘણું આવડે હસતાં રોતાં ॥
રીઝી નારી નર સંગ બળે, ખીજી છેદે શિશ તેનું છળે ॥૫૦॥
સહજ સ્વભાવે હોય અવળી, શીખ વાત ન લિયે સવળી ॥
શુભ ગુણ ગ્રેવાની ચારણી, કલ્પના માત્રની કારણી ॥૫૧॥
મને મેલી ને અંગે અશુદ્ધ, તેનો સંગ રાખે કેમ બુદ્ધ ॥
મળે નાગણી વાઘણી વળી, કૂપ પતન જો પડે વીજળી ॥૫૨॥
વિષ વૈરી આગ્ય બલા ખારી, એ મળજ્યો ન મળજ્યો નારી ॥
નથી નથી બીજો નરક કૂપ, નરક નરને નારીનું રૂપ ॥૫૩॥
મેલી પુરુષોત્તમની મૂરતિ, કરે છે નારી જોવા શું રતિ ॥
તેને ચિંતવે વારમવાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૫૪॥
મેલી સુંદર શ્યામ સ્વરૂપ, જઈ જુવે છે નારીનું રૂપ ॥
તેમાં થાય નર તદાકાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૫૫॥
મેલી મહા પ્રભુજીનું મુખ, દેખે નારીને નર વિમુખ ॥
તેના સ્પર્શનો રાખે છે પ્યાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૫૬॥
મેલી મોહન મુખની વાત, નારી શબ્દ સુણે રળિયાત ॥
નાવે અવગુણ એનો લગાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૫૭॥
મેલી મુખે હરિગુણ ગાન, કહે નારી ચરિત્ર નિદાન ॥
તેણે ફૂલે અંગમાં અપાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૫૮॥

મેલી કેશવ કમળનેણ, સંભારે છે નારી દુઃખ દેણ ॥
નથી સમઝતો સાર અસાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૫૯॥
નથી લોભાતો લાલને લટકે, મન માન્યું માનનીને મટકે ॥
ખાધી ખોટ્ય ને થયો ખુવાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૬૦॥
કૃષ્ણ કથામાં ન દિયે કાન, સુણે નારી તણાં ગુણગાન ॥
તેમાં વૃત્તિ રાખે એક તાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૬૧॥
મેલી હરિ હરિજનનો સંગ, રાખે નારીસંગિનો પ્રસંગ ॥
તેની લાજ ન આવે લગાર, એવા મૂરખને છે ધિક્કાર ॥૬૨॥
એમ સમજ્યા જે સાર અસાર, તેતો ઉતરિયા ભવપાર ॥
તેને કેમ પીડે વળી કામ, જેણે એ દશ કરી હરામ ॥૬૩॥
એમ થયા નર નિષ્કામી, જેને અંતર વેદના વામી ॥
ઉપર તજતાં અંત ન આવે, જિયાં લગી ભિતરમાં ભાવે ॥૬૪॥
અંતરમાંથી ઉલટી થાય, ત્યારે તે પાછું નવ્ય ખવાય ॥
એ સુખ ઓકી નાખ્યું સંતે આપે, સ્વામી સહજાનંદ પ્રતાપે ॥૬૫॥
પૂર્વછાયો એમ સંત જન સર્વે, નર રહ્યા નિષ્કામ ॥
જેને મળ્યા પ્રકટ પ્રભુ, સહજાનંદ સુખધામ ॥૬૬॥
જેવો અભાવ નારીનો, તેવો જ ધનનો ત્યાગ ॥
દેખે નહિ સુખ દામમાં, જેના અંતરમાં વૈરાગ ॥૬૭॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે નિષ્કામી વ્રતમાન કહ્યું એ નામે એકસો ને છઠ્ઠું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૬॥

ચોપાઈ હવે કહું સંત નિરલોભી, જેણે કરી રહ્યા જન શોભી ॥
જેમ નારીનો નહિ પ્રસંગ, તેમ તજ્યો છે દ્રવ્યનો સંગ ॥૧॥
એવા સંતનો મળે સમાજ, માંહોમાંહિ બોલે મુનિરાજ ॥
જેને મળ્યા પુરુષોત્તમ રાય, તેતો પૂરણકામ કહેવાય ॥૨॥
તેને ન્યૂન મનાય મન, લાધ્યું અખૂટ જેને મહા ધન ॥
ધૂતા ન ધૂતે ચોર ન લૂટે, ખાતાં ખરચતાં નવ્ય ખૂટે ॥૩॥
એવું મળ્યું મહા ધન જેને, તે કેમ ધાશે આ ધાતુ ધનને ॥
જેમાં અનેક રહ્યા અનર્થ, સંચે ત્યાગિ તો વણસે અર્થ ॥૪॥

ચોરી હિંસા અનૃત્ય અપાર, કામ ક્રોધ ને દંભ ભંડાર ॥
મત ભેદ ને વૈર વ્યસન, સ્મય સ્પર્ધાદિ છે જિયાં ધન ॥૫॥
મદ્યપાન ત્રિયાસંગ થાય, દ્યુત વિદ્યા ને વિશ્વાસ જાય ॥
રહ્યાં એટલાં દ્રવ્યમાં મળી, જેમ જળમાં જળજંતુ વળી ॥૬॥
દ્રવ્ય કરાવે પાપ અધર્મ, દ્રવ્ય કરાવે વૈર વિકર્મ ॥
દ્રવ્ય કરાવે કપટ છળ, દ્રવ્ય કરાવે કોટિ કકળ ॥૭॥
દ્રવ્ય કરાવે દગા દુષ્ટાઈ, દ્રવ્ય કરાવે કામ કસાઈ ॥
દ્રવ્ય કરાવે ઉચ્ચ ને નીચ, દ્રવ્ય કરાવે પાખંડ પેચ ॥૮॥
દ્રવ્ય કરાવે જાતિ વિટાળ, દ્રવ્ય ચડાવે સાચાને આળ ॥
દ્રવ્ય કરાવે હાલ બે હાલ, દ્રવ્ય કરાવે કૃપણ કંગાલ ॥૯॥
દ્રવ્ય કરાવે ચોરી ચાકરી, દ્રવ્ય કરાવે ટેલ્ય આકરી ॥
દ્રવ્ય કરાવે જીવની ઘાત, દ્રવ્ય કરાવે પિંડનો પાત ॥૧૦॥
દ્રવ્ય ન્યાય અન્યાય કરાવે, દ્રવ્ય જૂઠી ને શાખ્ય ભરાવે ॥
દ્રવ્ય લેવરાવે લાંચ ભાડ્ય, દ્રવ્ય કરાવે રાંકશું રાડ્ય ॥૧૧॥
દ્રવ્ય સતિનું સત મુકાવે, દ્રવ્ય જાતિનું જત ચુકાવે ॥
દ્રવ્ય મુનિનું મૌન બગાડે, દ્રવ્ય તપિને તપથી પાડે ॥૧૨॥
દ્રવ્ય અર્થે પૃથ્વીએ ફરે છે, દ્રવ્ય અર્થે લડીને મરે છે ॥
દ્રવ્ય અર્થે વેચે નિજતન, તજે જીવિત ન તજે ધન ॥૧૩॥
દ્રવ્ય અર્થે વળી વાંણે ચડે, દ્રવ્ય અર્થે પહાડે ચડી પડે ॥
દ્રવ્ય અર્થે ઘાત ઘણી ઘડે, થાય અનર્થ બહુ દ્રવ્ય વડે ॥૧૪॥
દ્રવ્ય ધર્મમાંહિથી ચળાવે, દ્રવ્ય નીચના ધર્મ પળાવે ॥
જે જે જાય છે નરકમાં જન, તેનું મૂળ કારણ છે ધન ॥૧૫॥
કામ ક્રોધ ને મોહ કહેવાય, હર્ષ શોક લોભ થકી થાય ॥
માન ઈરષા મમતા તાય, લોભ સર્વેનું કારણ જાણ્ય ॥૧૬॥
પામે છે જીવ જુજવા, ક્ષોભ તેતો જેને જેવડો છે લોભ ॥
લોભ સંતશું હેત ત્રોડવે, લોભ દુષ્ટશું પ્રીત જોડાવે ॥૧૭॥
લોભ કરાવે ન કર્યાનાં કામ, લોભ કરાવે જીવિત હરામ ॥
જે જે અવળું જગતમાં થાય, તેતો સર્વે દ્રવ્યથી કહેવાય ॥૧૮॥
દ્રવ્યે પુત્ર તે પિતાને મારે, દ્રવ્યે શિષ્ય ગુરુને સંહારે ॥

થાય દ્રવ્યે મહા પંચ પાપ, થાય દ્રવ્યે કૃતઘની આપ ॥૧૯॥
એવું અઘ જગે નહિ કોય, જે કોઈ દ્રવ્ય મળતાં ન હોય ॥
દ્રવ્ય મુકાવે જ્ઞાનીનું જ્ઞાન, દ્રવ્ય મુકાવે ધ્યાનિનું ધ્યાન ॥૨૦॥
દ્રવ્ય મુકાવે માનીનું માન, દ્રવ્ય કરાવે નિર્લજ્જ નિદાન ॥
કહિ કહિ કેટલા કહેવાય, જે કોઈ દ્રવ્યથી અનર્થ થાય ॥૨૧॥
એવા લોભમાંહિ જે લેવાણા, તેતો તૃષ્ણાને પૂરે તણાણા ॥
તેને ઉગરવા સઈ આશ, એવું જાણી દૂર રહે દાસ ॥૨૨॥
લોભે સુર ને અસુર લડે, દૈત્ય ભૂત દુઃખી લોભ વડે ॥
યક્ષ રાક્ષસ સહુ લોભે હેરાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૨૩॥
લોભે કરાવ્યો કુટુંબે કળો, પડ્યો પાંડવ કૌરવમાં સળો ॥
માંહો માંહિ લડિ ખોયા પ્રાણ, તેને ઈચ્છ તે નર અજાણ ॥૨૪॥
લોભે લડે ભૂમિએ ભૂપતિ, લોભે બળે પતિ સંગે અતિ ॥
લોભ કરાવે પ્રાણની હાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૨૫॥
ડાહ્યા શિયાણા પંડિત પીર, લોભે કર્યા સહુને અધિર ॥
કવિ કોવિદ કર્યા વેંચાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૨૬॥
સ્વર્ગ મૃત્યુ ને પાતાળમાંય, લોભે લઈ લીધાં જન ત્યાંય ॥
એવી પ્રસારી છે મોટી પાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૨૭॥
લોભે આપી છે અવળી મત્ય, મનાવ્યું છે અસત્યમાં સત્ય ॥
તેની નરને નહિ ઓળખાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૨૮॥
લોભે નાખી ગળે જમ ફાંસી, લોભે લેવરી લખ ચોરાસી ॥
લોભ ફેરવે છે ચારે ખાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૨૯॥
જન્મ મરણનું કારણ જેહ, સહુ જન જાણો લોભ તેહ ॥
તેની મેલિ દેવિ જોઈયે તાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૩૦॥
જેને લોભે કબજામાં લીધા, તેને દીન દાળદરી કિધા ॥
સહ્યાં શરીરે દુઃખ મેરાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૩૧॥
એવું સમજી સંત અસાર, તજ્યું દ્રવ્યને સર્વ પ્રકાર ॥
મેલી તન મને તેની તાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૩૨॥
મણિ હીરા મોતિ પરવાળાં, રત્ન આદ્યે જે નંગ રૂપાળાં ॥
એતો જમની જાળ્ય જોરાણ, તેને ઈચ્છે તે નર અજાણ ॥૩૩॥

અન્ન જળ ને વસ્ત્ર છે જેહ, તેને કરી રહે છે આ દેહ ॥
તેના આપનારા અવિનાશ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૩૪॥
અન્ન ખાવું તે ક્ષુધાને ખોવા, જળ પિવું તે પ્રાણને ટોવા ॥
રહેવું અન્ય વસ્તુથી નિરાશ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૩૫॥
શીત ઉષ્ણ નિવારવા તન, રાખે અંગે વસ્ત્ર હરિજન ॥
જેવું મળે તેવું રાખે પાસ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૩૬॥
તેહ વિના છે સર્વેનો ત્યાગ, વિષય સુખ સાથે છે વૈરાગ્ય ॥
કેંયે ઈચ્છે નહિ જાણી કાશ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૩૭॥
સોના રૂપામાં સુખ ન માને, જેને મહાપ્રભુ આવિયા પાને ॥
કીટ બ્રહ્માલગિ દેખે નાશ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૩૮॥
એક સમજાણું હરિમાં સુખ, બીજું સર્વે જણાણું છે દુઃખ ॥
જેવો જમકિંકર કાળપાશ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૩૯॥
જેને મળ્યું છે મહાધન મોટું, બીજું સર્વે સમજાણું છે ખોટું ॥
પાપ જાણીને ન કરે પ્યાસ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૪૦॥
અહિ વીંછી ને વિષ અંગાર, કાકવિષ્ટા માંહિ શિયું સાર ॥
એવું જાણી તજે સુખ આશ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૪૧॥
એવી કોણ વસ્તુ છે આ ભૂમાં, જેમાં લોભે જે લોભ્યા પ્રભુમાં ॥
રહે છે અંતર સહુથી ઉદાસ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૪૨॥
એમ નર થયાં નિરલોભ, કોઈ સુખે નહિ મનક્ષોભ ॥
જેણે માન્યો બ્રહ્મમોલે વાસ, એમ સમજે છે હરિના દાસ ॥૪૩॥
એહ રીત્યે લોભને જિતાય, બીજો છે ઉપરનો ઉપાય ॥
થાય અંતરે અભાવ જ્યારે, લોભ તજાય સમૂળો ત્યારે ॥૪૪॥
એમ લોભ લાલચને જિતી, કરી પુરુષોત્તમ સાથે પ્રીતિ ॥
તેને કામ ને લોભ ન વ્યાપે, સ્વામી સહજાનંદ પરતાપે ॥૪૫॥
પૂર્વછાયો નિષ્કામી નિરલોભી થઈ, ભજે છે ભગવંત ॥
તેવા જ ત્યાગી સ્વાદના, જેહ નિરસ્વાદી સંત ॥૪૬॥
સર્વે રસ જાણિ શ્યામમાં, અન્ય રસ જાણે અનિત્ય ॥
નિરસ્વાદી એવા સંતની, કહું સાંભળજ્યો સહુ રીત્ય ॥૪૭॥
ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય

નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે નિર્લોભી વ્રતમાન
કહ્યું એ નામે એકસો ને સાતમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૭॥

ચોપાઈ હવે કહું નિર્સ્વાદિની રીત્ય, જેણે તજી છે સ્વાદની પ્રીત ॥
સર્વે સ્વાદ જાણી હરિમાંય, મનવૃત્તિ લોભે નહિ કયાંય ॥૧॥
મહા રસનું કિધું છે પાન, તેણે થયા મગન મસ્તાન ॥
સુખ સ્વપ્ને ન ગમે સંસાર, વિષય રસ સમજયા અસાર ॥૨॥
મહા રસ પીધો જેહ જને, તે ન ચાખે બીજો રસ મને ॥
એ રસ પીધો છે શુકજી આદે, તેતો ન રાચે અન્યને સ્વાદે ॥૩॥
એ રસ પીધો છે સનકાદિકે, પીધો નવ યોગેશ્વર નીકે ॥
એ રસ પીધો છે જનક જેવે, જેનું મન ન રહ્યું બીજે પીવે ॥૪॥
એ રસ પીધો છે જન પ્રહ્લાદે, મન માન્યું નહિ બીજે સ્વાદે ॥
એ રસ પીધો છે ધ્રુવ અંબરીષે, એ રસ પીધો ગોપી ગુડકોશે ॥૫॥
એ રસ પીધો જન જયદેવે, એ રસ પીધો છે ઉદ્ધવ જેવે ॥
એહ આદિ જે ઋષિ રાજન, પીધો મહારસ થયા મગન ॥૬॥
જે જે જને હરિરસ પિધો, તેણે સંસાર રસ કૂચો કીધો ॥
ચૌદ લોકમાં જે રસ રહ્યો, તેતો ઉલટા અન્ન જેવો થયો ॥૭॥
તેનું બીજે તે મન ન માને, જે કોઈ પૂરણ મહારસ પાને ॥
એ રસ આજે આપણને મળ્યો, જે કોઈ સર્વે રસથી છે ગળ્યો ॥૮॥
નથી અન્ય રસ એહ સમાન, જેવો આપણે કીધો છે પાન ॥
એ રસ વિના રસ જે બીજો, તેતો દુઃખરૂપ માનિ લેજયો ॥૯॥
બીજા રસમાં જેહ લોભાણા, તેતો ઝષ જેમ જાળે બંધાણાં ॥
ખોયું તન ને ખોટ્યજ ખાધી, જેની સ્વાદ સાથે પ્રીત બાંધી ॥૧૦॥
ત્યાગી થઈ જે રસને ચાય, તે ત્યાગીનું ત્યાગીપણું જાય ॥
ખાંડ ખાટું તુપ તેજાનો, એહ આદિ દઈ સ્વાદ માનો ॥૧૧॥
ખારું ખાટું તિખું તમતમું, ગળ્યું ચકણું જે મન ગમ્યું ॥
મન વાંછિત મંગાવી ખાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૨॥
શિરો પૂરી ને સેવ સુંવાળી, રૂડા મોદક ને રોટિ કાળી ॥
વિધ વિધનાં વ્યંજન ચાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૩॥
ગર્મ નર્મ તે મનને ગમે, સારું સ્વાદું તે જુગતે જમે ॥

એનો ખાતાં અભાવ ન થાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૪॥
સારું લાગે તે રાખે સંતાડી, થઈ ખાવાની વૃત્તિ હરાડી ॥
રાત દિવસ રસને ધાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૫॥
કરે સ્વાદની વાત વખાણી, સુણી આવી જાય મુખે પાણી ॥
તેને અર્થે કરે છે ઉપાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૬॥
જિહ્વા માગે છે જુજવા રસ, જન થયા છે જિહ્વાને વશ ॥
તેણે સ્વાદ કેદિ ન તજાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૭॥
પંચ ઈન્દ્રિનું પોષણ સ્વાદ, પંડ્ય પોષતા વાધે પ્રમાદ ॥
પછી પરુષોત્તમ ન ભજાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૮॥
જેને પંડ્ય પોષવા છે પ્રીત, તે શું સમજે મહારસ રીત ॥
દેખી પુષ્ટ તમને ફૂલાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૧૯॥
તેતો કાવે નહિ હરિદાસ, જેને અહોનિશ રસની આશ ॥
એતો જળજંતુ જેવો ગણાય, તેને ખોટ્ય છે વૈરાગ્યમાંય ॥૨૦॥
જે કોઈ કહેવાય છે હરિજન, તેનું લોભે નહિ કિયાં મન ॥
જેણે કર્યું મહારસ પાન, તેણે કરી રહ્યા ગુલતાન ॥૨૧॥
જેના અંતરમાં નિરવેદ, તેને કોણ પમાડશે ખેદ ॥
નિત્યે હૈયામાં હરિનું ધ્યાન, તેણે કરી રહ્યા ગુલતાન ॥૨૨॥
જાણી સર્વે સાર અસાર, તુચ્છ વસ્તુ કરી તિરસ્કાર ॥
રાખ્યા ભિતરમાં ભગવાન, તેણે કરી રહ્યા ગુલતાન ॥૨૩॥
બ્રહ્મા આદિ જે કીટ પર્યન્ત, સર્વે દુઃખ દુઃખે અંતવંત ॥
જેને પુરુષોત્તમ સાથે તાન, તેણે કરી રહ્યા ગુલતાન ॥૨૪॥
એવા સંત મળે શુભમતિ, કહે જોજયો આ જીવની ગતિ ॥
રાખ્યા જોઈએ જેહ મુખે રામ, તેમાં રાખે છે વસ્તુ હરામ ॥૨૫॥
જેહ મુખે ભજીએ શ્રીહરિ, તેને બગાડે છે કેફે કરી ॥
ગાંજો ભાંગ્ય ને પિવે છે માદ, ખાયે આમિષ જિહ્વાને સ્વાદ ॥૨૬॥
જે મુખે ભજીએ પરબ્રહ્મ, તે મુખમાંય ખાય છે માજમ ॥
ખાય કવસ્તુ કેફને કાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૨૭॥
જે મુખ હરિ ભજવા લાગ્ય, તેહ મુખમાં ભરે છે ભાંગ્ય ॥
આપે જરદો તો ન પાડે નાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૨૮॥

જે મુખે જોયે નામ પ્રકાશું, તે મુખ હિંગ લસણે વાસ્યું ॥
વળી પાપિને પ્યારી પયાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૨૯॥
જે મુખે હરિગુણ ગવાય, તે મુખે નર અમલ ખાય ॥
કાડે કસુંબા કરે અકાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૩૦॥
જે મુખે હરિ ભજીએ દાડી, તે મુખે પાપી પવે છે તાડી ॥
સર્વે સજે છે નરકનો સાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૩૧॥
કેફે કરીને અકલ જાય, નાસે ડહાપણ ને ડૂલ થાય ॥
તોય નિર્લજ્જને નહિ લાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૩૨॥
એહ સર્વે જે વ્યસન કહ્યાં, એક સ્વાદની વૃત્તિમાં રહ્યાં ॥
તેનો જે નર ન કરે તાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૩૩॥
સ્વાદ માંહિ રહ્યાં બહુ શૂળ, સ્વાદ છે સર્વે પાપનું મૂળ ॥
સ્વાદે થાય નરક સમાજ, એવા નરને રૂઠ્યા છે રાજ ॥૩૪॥
એવા અનેક અવગુણ જોઈ, સંત સ્વાદ કરે નહિ કોઈ ॥
જેહ સમે જેવું મળે અન્ન, જમે નિરદોષ જોઈ જન ॥૩૫॥
અજગર મધુકર વૃત્ત, ગ્રહે સંતજન અનાસક્તિ ॥
કાંતો અણ ઈચ્છ્યું અન્ન આવે, નહિ તો બહુ ઘરથી માગી લાવે ॥૩૬॥
કાચું પાકું જે સુકું સમષ્ટિ, ફળ મૂળ ફુલ પત્ર પિષ્ટ ॥
હોય હરિ પ્રસાદિનું અન્ન, જમે જન તે થાય મગન ॥૩૭॥
પણ સ્વાદ સારુ જે ઉપાય, ન કરે તે નિઃસ્વાદી કહેવાય ॥
આવે સહજે તે જમે સુજાણ, જેમ તેમ કરી પોષે પ્રાણ ॥૩૮॥
સ્વાદ અસ્વાદની મૂકી આશ, ભજે ભગવાન ગ્રાસોગ્રાસ ॥
જેના અંતરમાંહિ વૈરાગ્ય, તેણે કર્યો છે સ્વાદનો ત્યાગ ॥૩૯॥
કાથો ચૂનો ને પાન સોપારી, તજ તમાલ એલચી સારી ॥
જાય જાવંત્રી લવિંગ જ છે, એહ આદિ મુખવાસ ન ઈચ્છે ॥૪૦॥
ચૂવા ચંદન તેલ ફૂલેલ, પુષ્પહાર ને સુગંધી તેલ ॥
તેને ત્યાગી ન ઈચ્છે તનમાં, જેને વૈરાગ્ય વર્તે છે મનમાં ॥૪૧॥
જે જે ખોળી કહ્યાં ખાન પાન, તજ્યાં તે સંતે થઈ સાવધાન ॥
અતિ કર્યો છે ઊંડો અભાવ, કેદિ ભૂલે થાય નહિ ભાવ ॥૪૨॥
કામ લોભ જિત્યા જેમ જને, તેમ જીત્યો છે સંતે સ્વાદને ॥

થાય ઊંડો અંતરેથી નાશ, ત્યારે તજાય બારથી આશ ॥૪૩॥
જે જે ત્યાગે છે બહારતી બળે, તેને માંહિ સ્વાદ રહે છે છળે ॥
લાગ આવે તો કરે છે ઘાત, નહિ તો બેઠો સાંભળે છે વાત ॥૪૪॥
તેતો અંતર ત્યાગથી જાય, બીજે ન ટળે કોટી ઉપાય ॥
ત્યાગ વૈરાગ્ય વિવેક વિચાર, એહ હોય જ્યાં હોય મોરાર ॥૪૫॥
તેહ વિના વૈરાગ્યનો વેષ, તેણે ન ટળે કામાદિ લેશ ॥
જ્યારે પ્રભુ સાથે પ્રીત્ય લાગે, ત્યારે કામ લોભ સ્વાદ ભાગે ॥૪૬॥
એમ જીત્યો છે જે જને સ્વાદ, તેના ટળિયા સર્વે પ્રમાદ ॥
જિતી સ્વાદ થયા શુદ્ધ આપે, સ્વામી સહજાનંદ પ્રતાપે ॥૪૭॥
પૂર્વછાયો સહજ સ્વભાવે સંતને, અંતરમાં રહે છે એમ ॥
મળ્યો પણ મન નવ્ય ચળે, અણમળ્યું ઈચ્છે કેમ ॥૪૮॥
એમ સંત શિરોમણિ, જીત્યા સ્વાદને જેહ ॥
પિંડ બ્રહ્માંડ પાર પ્રીતિ, કહું એવા નિરસનેહ ॥૪૯॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે નિરસ્વાદિ વ્રતમાન કહ્યું એ નામે એકસો ને આઠમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૮॥

ચોપાઈ હવે કહું નિરસ્નેસહી જન, સુણો રીત્ય તેની દઈ મન ॥
એક પ્રભુ સાથે પ્રીત જોડી, બીજા જકત સહુ સાથે તોડી ॥૧॥
પિંડ બ્રહ્માંડમાં નહિ પ્રીત, ચૌદ લોકમાંહિ નહિ ચિત્ત ॥
છે એ નિઃસ્નેહી જની રીત્ય, પેખે પંડને પહેલું અનિત્ય ॥૨॥
આદિ અંતે મધ્યે જોઈ એહ, પછી કરે તનમાં સનેહ ॥
પેખે પ્રસિદ્ધ પિંડના હાલ, પછી માને જો મનાય માલ ॥૩॥
જ્યારે જુવે વિચારી આ પિંડ, દેખે નખશિખા નરક કુંડ ॥
પરુ પાચ ને પિયા પ્રસિદ્ધ, વહે લીટા શેડા બહુ વિદ્ધ ॥૪॥
કફ થૂંક ને લાળ કહેવાય, નિત્ય નિસરે તે મુખમાંય ॥
બહુ બળખાઠ આવે ઓકાર, દિસે દાંત હાડકાની હાર ॥૫॥
મજ્જા મેદ ને માંસ રુધિર, મળ મૂતરે ભર્યું શરીર ॥
હાડપિંજર મઢ્યું છે ચર્મે, માંહિ ભર્યો છે આંતર કર્મે ॥૬॥
ભર્યું રુધિર તે રગરગે, વહે નરક તે નવ મારગે ॥

નખ કેશમાં કૈ વસ્તુ ભલી, ભરી ભેચે માથાની તુંબલી ॥૭॥
સ્વેદ શુક્ર શલમેષ આમ, ગૂંગાં ગિડર આદિ અકામ ॥
એવું પેખિયું પોતાનું પિંડ, ચોખું જાણ્યું ચમારનો કુંડ ॥૮॥
પેખિ પ્રકટ પિંડમાં એહ, સંતે સમજી મૂકયો સનેહ ॥
એનાં સંબંધિ જે જગમાંય, તે સાથે કેમ સ્નેહ થાય ॥૯॥
જયાં જયાં ધર્યો જીવ અવતાર, તિયાં કર્યો કુટુંબ પરિવાર ॥
માત તાત ને ભગિની ભાઈ, સુતા સુત દારા ને વેવાઈ ॥૧૦॥
તેમાં કોણ અધિક ને ઓછે, સમ તુલ્ય સગાં એ સહુ છે ॥
તેમાં કોણ સાથે પ્રીત જોડે, વળી કિયા સગાં સાથે તોડે ॥૧૧॥
લખ ચોરાશી કુટુંબ કર્યું, સરવે સગે આ બ્રહ્માંડ ભર્યું ॥
માટે મેલ્યું એ કુટુંબ જેમ, સંતે મેલ્યું આ સમજી તેમ ॥૧૨॥
જેમ ગયો દ્વીજ ઢેઢવાડે, ભૂલ્યે રહ્યો તિયાં કોઈ દાડે ॥
તેહ બ્રાહ્મણપણાને ભૂલી, કેમ ફરે શ્વપચમાં ફૂલી ॥૧૩॥
એહ દેહ ને દેહ સંબંધી, તોડી પ્રીત્ય તેશું બહુ વિધિ ॥
જેણે તોડી છે પિંડશું પ્રીત, તેનું બીજે બેસે કેમ ચિત્ત ॥૧૪॥
સ્વર્ગ લોકનાં સુખ સાંભળી, નથી ઈચ્છતા તેહને વળી ॥
એક બ્રહ્માના દિવસમાંય, ચૌદ ઈન્દ્ર આવે વળી જાય ॥૧૫॥
તેની કોરનો ભય નહિ કાંઈ, એમ અંધધંધ મદમાંઈ ॥
જિયાં ખાન પાન ને ખુમારી, મહા મદોન્મત્ત નરનારી ॥૧૬॥
જેવો તરુણ તને વેશ્યાવાડો, તેવો અહર્નિશનો અખાડો ॥
પુન્ય ખૂટે પડે પાછો તેહ, માટે સંત એથી નિરસ્નેહ ॥૧૭॥
કોઈક રીત્યે શું જાય કૈલાસ, તો ત્યાં ભૂત ભૈરવનો વાસ ॥
અતિ ક્રોધે ને કરુર અંગે, એવા રહે છે શિવને સંગે ॥૧૮॥
ભાંગ્ય ધતૂરા અશુદ્ધ આહાર, તમોગુણી ને તોરી અપાર ॥
એમાં શું સુખ જાણી વસેહ, માટે સંત એથી નિરસ્નેહ ॥૧૯॥
બ્રહ્મલોકનું સુખ સાંભળી, મન વળગતું નથી ત્યાં વળી ॥
કર્યો કામે જઈ તિયાં કળો, અજ અંતરે થયો આકળો ॥૨૦॥
વળી જંઘથી જાયા અદેવ, યક્ષ રક્ષ થયા તતખેવ ॥
તેતો લેવા તાક્યા અજ લાજ, બીજા ધ્રોડ્યા છે ખાવાને કાજ ॥૨૧॥

જોઈ એવું વિકળ લોક એહ, સંતે ન કર્યો સમજી સ્નેહ ॥
હશે સુખ ટળી જાય તેહ, માટે સંત એથી નિરસ્નેહ ॥૨૨॥
એમ પેખિયું પિંડ બ્રહ્માંડ, મટી જાય દીઠી એવી માંડ્ય ॥
જાશે યતકિંચિત છે જેહ, માટે સંત એથી નિરસ્નેહ ॥૨૩॥
સ્વર્ગ મૃત્યું ને પાતાળમાંય, રહેવા જેવી વસ્તુ નથી ક્યાંય ॥
રહે નહિ જે દેખાય દેહ, માટે સંત એથી નિરસ્નેહ ॥૨૪॥
સ્થાવર જંગમ જે જે કહેવાય, સર્વે છે કાળના મુખમાંય ॥
શું સમજીને કરે સનેહ, માટે સંત એથી નિરસ્નેહ ॥૨૫॥
એમ વાત કરે સહુ સંત, તમે સાંભળજ્યો ગુણવંત ॥
જિયાં લગી મનાય હું દેહ, તિયાં લગી નહિ નિરસ્નેહ ॥૨૬॥
દેહ કેડે વળગ્યો સંસાર, પાપ પુન્ય વળી પરિવાર ॥
સુખ દુઃખ માન અપમાન, હર્ષ શોક વૃદ્ધિ વળી જયાન ॥૨૭॥
એહ સર્વે રહ્યાં દેહ વાંસે, દેહ માનતાં સર્વે મનાશે ॥
જ્યારે થાય દેહથી નિસ્પ્રેહ, ત્યારે ખૂટે સહુશું સનેહ ॥૨૮॥
જ્યારે મનાય આતમા આપ, ત્યારે જાય સર્વે સંતાપ ॥
આત્મરૂપ મનાય આપણું, ત્યારે નર પામે નિર્સ્નેહિપણું ॥૨૯॥
આતમાને કોણ માત તાત, આતમાને કોણ નાત જાત ॥
કુળ કુટુંબ જે પરિવાર, આતમાને નહિ સુત નાર્ય ॥૩૦॥
આતમાને નહિ આપ પર, શત્રુ મિત્ર ને નહિ અવર ॥
આતમાને નહિ ધરા ધામ, આતમાને નહિ દેશ ગામ ॥૩૧॥
આતમાને નહિ ધન માલ, અશન વસન ભૂષણ રસાલ ॥
માટે આતમા આપે મનાય, ત્યારે સર્વેથી નિઃસ્નેહ થાય ॥૩૨॥
આપે થઈ આતમ સ્વરૂપ, ભજે પ્રભુ પરમાત્મા રૂપ ॥
રાખે પુરુષોત્તમ માંહિ પ્રીત, બીજે બેસે નહિ કિયાં ચિત્ત ॥૩૩॥
તેહ ભકત થયો એકાંતિક, જેના અંતરમાં હરિ એક ॥
એમ સમજીયા જન જેહ, થયા નિરવિઘ્ન નિરસ્નેહ ॥૩૪॥
એમ સમજ્યા વિના જેહ જન, તે નિરસ્નેહી નહિ નિર્વિઘન ॥
બીજી રીત્યે થાય નિરસ્નેહ, તેને ક્યાંક બંધાય સનેહ ॥૩૫॥
દેહ રૂપ થઈ કરે ત્યાગ, તેનો ટકે નહી વૈરાગ્ય ॥

દેહ હોય ત્યાં દેહનું કુળ, દેહ સર્વે સનેહનું મૂળ ॥૩૬॥
જેમ માથેથી મોડતાં વૃક્ષ, લાગે પત્ર તેને બિજાં લક્ષ ॥
જ્યારે મૂળેથી વૃક્ષ છેદાય, શાખા પત્ર ફુલ ફળ જાય ॥૩૭॥
તેમ દેહને ન માને આપ, ત્યારે જાય સમૂળો સંતાપ ॥
એમ સમજ્યા સંત સુજાણ, જેને મળ્યા પુરુષ પુરાણ ॥૩૮॥
થયો સનેહ શ્યામળા સંગે, થયું બીજું અભાવતું અંગે ॥
મન ઢળિ આવ્યું એહ ઢાળે, વળે નહિ પાછું કોઈ કાળે ॥૩૯॥
એમ કહિ નિઃસ્નેહિની રીત્ય, સહજે રહે છે સંત એમ નિત્ય ॥
નથી તેનો તે થાપ ઉત્થાપ, સ્વામી સહજાનંદ પ્રતાપ ॥૪૦॥
પૂર્વછાયો સુંદર રીત્ય એ સંતની, એમ રહે તે નિરસ્નેહ ॥
પિંડ બ્રહ્માંડ પદારથે, કેદિ કરે નહિ સનેહ ॥૪૧॥
કામ લોભ ને સ્વાદ સનેહ, જિતિ બેઠા તેહ જન ॥
માન તજ્યું જે મુનિયે, કહું સાંભળજ્યો સહુ જન ॥૪૨॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે નિરસ્નેહી વ્રતમાન કહ્યું એ નામે એકસો ને નવમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦૯॥

ચોપાઈ હવે કહું નર નિરમાન, જેને ભેટ્યા છે શ્રી ભગવાન ॥
તે પ્રભુ છે સહુના સ્વામી, કર્તા નિયંતા અંતરજામી ॥૧॥
જેની ભ્રકુટિ વિલાસ માંય, મોટી બ્રહ્માંડ ભાંગે ને થાય ॥
એવા સમર્થ શ્રીમહારાજ, સર્વે ઉપર છે અધિરાજ ॥૨॥
જે જે ધારે તે કારજ કરે, તે ફેરવ્યું કેનું નવ્ય ફરે ॥
સર્વે કારણના કારણ જેહ, તેણે ધર્યું પૃથ્વી પર દેહ ॥૩॥
એવા પુરુષોત્તમ પરબ્રહ્મ, જેને નેતિ નેતિ કહે નિગમ ॥
તેહ થઈ મનુષ્ય આકાર, કરે બહુ જીવનો ઉદ્ધાર ॥૪॥
મેલી પોતાની મોટ્યપ નાથ, મળી રહ્યા મનુષ્યને સાથ ॥
થઈ નાથ આપે નિરમાન, કરે સંસારિનું સનમાન ॥૫॥
વળી સહે જગ ઉપહાસ, તોય ન કરે માન અવિનાશ ॥
જોને ઋષભ દેવે કેવું સહ્યું, અતિશે નિરમાનને ગ્રહ્યું ॥૬॥
જોને કપિલ દેવ દયાળ, જેને મારવા ધાયા ભૂપાળ ॥

જોને વામનજી નિરમાની, બળિ દ્વારે વસ્યા વરદાની ॥૭॥
જોને રામ કેવા નિરમાન, નાગપાશે બંધાણા નિદાન ॥
જોને કૃષ્ણ કેવા સમરથ, મેલી માન તાણ્યો ઋષિરથ ॥૮॥
એહ આદિ બહુ અવતાર, કહેતાં આવે નહિ તેનો પાર ॥
જુઓ વર્તમાન કાળે આજ, કેવા નિર્માની છે મહારાજ ॥૯॥
આપે સમર્થ ને સર્વે સહે, એવું નિરમાનિપણું ગ્રહે ॥
કરે તુચ્છ જીવ તિરસ્કાર, તે પર રોષ ન કરે લગાર ॥૧૦॥
હવે એવા પ્રભુના જે દાસ, કહો કેમ ન સહે ઉપહાસ ॥
જેવા નિરમાની ભગવાન, તેના જનને જોયે કેમ માન ॥૧૧॥
માન રાખે તે રાક્ષસ દૈત્ય, જન હોય સદા માનજિત ॥
માન જોઈએ હિરણ્યાક્ષ અંગ, જેણે યુદ્ધ કર્યો લેરી સંગ ॥૧૨॥
માન હિરણ્યકશિપુને જોઈએ, જેને જહમાં જીત્યો નહિ કોઈએ ॥
માન જોઈએ રાવણ જેવાને, એહ આદિ રાક્ષસ એવાને ॥૧૩॥
માન જોઈએ કંસ ભૂપાળને, બીજા શાલવ શિશુપાળને ॥
માન જોઈએ તે જરાસંધને, માન જોઈએ તે ધૃતરાષ્ટ્ર અંધને ॥૧૪॥
માન દુર્યોધનને તે જોઈએ, એહ આદિ એવા બીજા કોઈએ ॥
એવા દુષ્ટને માન જ ઘટે, હરિજન તો માનથી હટે ॥૧૫॥
માને કરીને જય વિજય, વૈકુંઠ થકી પડિયા તેય ॥
માને પડ્યો ઈન્દ્ર સુરપતિ, માને પડ્યો નહુષ ભૂપતિ ॥૧૬॥
માને પડિયો રાજા યયાતિ, બીજા સુરાસુર પડ્યા અતિ ॥
માને ચિત્રકેતુ કર્યો ચૂર, થયો તેહ વળી વ્રત્રાસુર ॥૧૭॥
માને દક્ષ પામ્યો અતિ દુઃખ, થયું મોત ને વણશું મુખ ॥
માને ગયું રાવણનું રાજ, માને થયું બહુનું અકાજ ॥૧૮॥
માને ગયું કૌરવનું કુળ, માને ગયું છે કંસનું મૂળ ॥
માને સુર અસુર છે દુઃખી, માન રાખી થયા કોણ સુખી ॥૧૯॥
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ મોઝાર, માને મારી મૂકયા નરનાર્ય ॥
કામ ક્રોધ લોભ કેદિ જાય, પણ માન તેતો ન મુકાય ॥૨૦॥
નથી બીજા કોઈનો તે વાંક, માને રોળ્યા છે રાજા ને રાંક ॥
એવો નર નજરે ન આવે, જેનાં મનને માન ન ભાવે ॥૨૧॥

ઘર તજી જાય કોઈ વન, એકાંત્યે બેસી કરે ભજન ॥
અન્ન મૂકી ફળ ફૂલ ખાય, પણ માન તેતો ન તજાય ॥૨૨॥
કોઈ કરે તે નામ રટણ, કોઈ કરે અવનિ અટણ ॥
ગંગા યમુના સરસ્વતિ નાય, પણ માન તેતો ન તજાય ॥૨૩॥
કોઈ વધારે નખ ને કેશ, કરે તીર્થ ફરે દેશોદેશ ॥
પહેરે નહિ પગરખાં પાય, પણ માન તે તો તજાય ॥૨૪॥
કોઈ ઉઘાડા રહે અવધૂત, કોઈ ભૂંસે અંગમાં ભભૂત ॥
ઘર નારીને નિકટ ન જાય, પણ માન તેતો ન તજાય ॥૨૫॥
કોઈ જ્ઞાની થઈ કરે જ્ઞાન, કોઈ ધ્યાની થઈ ધરે ધ્યાન ॥
કોઈ ભક્ત થઈ ગુણ ગાય, પણ માન તે તો ન તજાય ॥૨૬॥
કોઈ રાખે કંથા ને ગોદડી, કોઈ રહે જિયાં તિયાં પડી ॥
સહે શીત ઉષ્ણ અંગમાંય, પણ માન તેતો ન તજાય ॥૨૭॥
કોઈ રહે મુખે મૌન સાધી, કોઈ જમે નહિ અન્ન રાંધી ॥
કાચું પાકું મળે તેવું ખાય, પણ માન તેતો ન તજાય ॥૨૮॥
કોઈ તપી થઈ કરે તપ, કોઈ જપી થઈ કરે જપ ॥
મેલે વસન ભૂષણ ઈચ્છાય, પણ માન તેતો ન તજાય ॥૨૯॥
કવિ કોવિદ પંડિત પીર, યોગી યતિ સતી શૂરવીર ॥
માન ગયે મરવાને ચાય, પણ માન તે તો ન તજાય ॥૩૦॥
સર્વે મરે છે માનના માર્યા, માન આગળ્ય કંઈક હાર્યા ॥
એવા માનને મેલી મહંત, ભાવે ભજે છે શ્રી ભગવંત ॥૩૧॥
મેલી પીંડ બ્રહ્માંડનું માન, સંત સદા રહે ગુલતાન ॥
અન્ય માનને જન ન ઈચ્છે, જેની મતિ તે મોટી થઈ છે ॥૩૨॥
આપે માને છે આતમારૂપ, સોડહં મનાણું બ્રહ્મસ્વરુપ ॥
સ્થૂળ સૂક્ષ્મ કારણ દેહ, જાગ્રત સ્વપ્ન ને સુષુપ્તિ તેહ ॥૩૩॥
મન બુદ્ધિ ચિત્ત અહંકાર, પ્રાણ પંચ ઈન્દ્રિય પરિવાર ॥
પંચ દેવ સપ્ત ધાતું જેહ, એહ સર્વે મળીને આ દેહ ॥૩૪॥
જેમ કહ્યો શરીરનો સાજ, તેમ બ્રહ્માંડનો છે સમાજ ॥
તેને પાર પ્રકૃતિ પુરુષ, તેથી પર બ્રહ્મ એક રસ ॥૩૫॥
સત ચિત્ત આનંદ સ્વરૂપ, એવું મનાણું આપણું રૂપ ॥

પછી બ્રહ્માદિ કીટ પર્યન્ત, તેમાં મોહ પામે કેમ સંત ॥૩૬॥
આપે થયા છે આતમારામ, સદા સુખિયા પૂરણકામ ॥
મેલી પિંડ બ્રહ્માંડનું માન, થયા બ્રહ્મ સ્વરૂપે ગુલતાન ॥૩૭॥
એવા માનમાં મસ્ત છે જેહ, બીજા માનને ન ઈચ્છે તેહ ॥
અવરમાં નથી ઉતાર્યું મન, કરવા પુરુષોત્તમ પ્રસન્ન ॥૩૮॥
એમ સમજ્યા સંત સુજાણ તેને રહી નહી કોઈ તાણ ॥
એમ આદિ અંત્યે મધ્યે જન, તજી માન ભજ્યા ભગવન ॥૩૯॥
એવું સમજીને સંત આજ, કર્યું તન મને માન તાજ ॥
થયા નિરમાની એમ સંત, જેને ભેટિયા શ્રીભગવંત ॥૪૦॥
તજી તન ને મનનું માન, રહ્યા હરિમાંહી ગુલતાન ॥
કામ ક્રોધ ને સ્વાદ સ્નેહ, મેલ્યા માન આદિ પંચ એહ ॥૪૧॥
શોધી શત્રુનો કર્યો સંહાર, જિત્યા જન થખયો જે જે કાર ॥
પંચ વૈરી મૂએ ગયું પાપ, એહ પ્રકટ પ્રભુનો પ્રતાપ ॥૪૨॥
એહ પંચ વેરી પરચંડ, જેને વશ છે પિંડ બ્રહ્માંડ ॥
તેને જિતીને પામ્યા આનંદ, જેને સ્વામી મળ્યા સહજાનંદ ॥૪૩॥
પૂર્વછાયો સહજે રહે સતસંગમાં, પંચ વરતને પરમાણ ॥
કામ લોભ સ્વાદને, તજી સનેહ માન સુજાણ ॥૪૪॥
એહ રીત ત્યાગી તણી, એમ મુનિ રહે અનેક ॥
હવે કહું સુણજ્યો સહુ, સાંખ્યયોગી બાઈયોની ટેક ॥૪૫॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે નિરમાનિ વ્રતમાન કહ્યું એ નામે એકસો ને દશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૦॥

ચોપાઈ હવે કહું હરિજનની રીત, સહુ સાંભળજ્યો દઈ ચિત્ત ॥
સાંખ્યયોગી બાઈઓ હરિજન, જેનાં તપ પરાયણ તન ॥૧॥
સર્વે તજી સંસારની આશ, ભજે અંતરમાં અવિનાશ ॥
પુરુષોત્તમ પ્રકટ પેખી, બીજી સર્વે ઈચ્છાઓ ઉવેખી ॥૨॥
દેહ ગેહ તણાં સુખ ત્યાગી, જેની લગની નાથશું લાગી ॥
ખાન પાનથી ઉતારી મન, ભાવે કરે હરિનું ભજન ॥૩॥
વસન ભૂષણ ન ચાય ચિત્ત, જેને પૂરણ બ્રહ્મશું પ્રીત ॥

એવી મળે બાઈઓની મંડળી, કરે વાત માંહોમાંહિ મળી ॥૪॥
બાઈઓ સાંભળજ્યો એક વાત, આજ મહારાજ છે રળિયાત ॥
હસી બોલે છે હેતને વયણે, વળી જુવે છે અમૃત નયણે ॥૫॥
માટે મોટું ભાગ્ય છે આપણું, છીએ વાલ્યમને વહાલાં ઘણું ॥
ભલે આવિયો આ અવતાર, જેમાં મળીયા પ્રાણ આધાર ॥૬॥
લીધો અલભ્ય લાભ તે આજ, સર્વે સર્યા છે આપણાં કાજ ॥
કોઈ વાતની ન રહી ખામી, આજ મળ્યા સહજાનંદ સ્વામી ॥૭॥
એવા તજી સુખદાયી શ્યામ, કોણ કરે માનખો હરામ ॥
એવી કોણ અભાગણી હશે, જે કોઈ દેહનાં સુખ ઈચ્છશે ॥૮॥
દેહ સુખમાં રહ્યો સંસાર, દેહ સુખમાં વિષય વિકાર ॥
દેહમાંહિ માન્યું જેને આપ, તેને મળ્યાં છે પૂરણ પાપ ॥૯॥
એવી ગર્દભી નારી છે ઘણી, શું કહીએ બાઈ વાત તે તણી ॥
નિત્યે કરીને નવલો રંગ, દેખાડે છે પુરુષનો અંગ ॥૧૦॥
વસ્ત્ર આભૂષણ પહેરી અંગ, નિત્ય ફરે છે નવલે રંગ ॥
ગૂંથે કેશ હંમેશ હરાડી, ફરે શેરી બજારમાં દા'ડી ॥૧૧॥
તને ચોપડી તેલ ફુલેલ, આંજિ આંખ્ય ને જુએ છે છેલ ॥
રૂડો પુરુષ દેખીને રીઝે, ગળે અંતર ભિતર ભિંજે ॥૧૨॥
જે પુરુષ માન્યા સુખરૂપ, તેનું સાંભળો કહું સ્વરૂપ ॥
જેને જાણે છે રૂડો રૂપાળો, તેના ભિતરનો માલ ભાળો ॥૧૩॥
માંહિ ભર્યો મજ્જા મેદ માંસ, તેની અભાગણી કરે આશ ॥
પરુ પાચ પડે પિયા ઘણા, વહે લીંટ શેડા લજામણા ॥૧૪॥
કફ થૂંક ને લાળની ખાડી, મુખે ઝરે તે મેઘ અષાડી ॥
પડે બળખા આવે ઓકાર, દિસે દાંત હાડકાંની હાર ॥૧૫॥
મળ મૂતરે પૂરણ પેટ, તેની ભૂંડણ્ય ચાય છે ભેટ ॥
કુલટા મન રીઝી કરકે, જેણે કરીને જાશે નરકે ॥૧૬॥
માંહિ ભરિયો આંતર કર્મે, ઉપર મઢ્યો છે આળે ચર્મે ॥
ભર્યું રુધિર તે રગેરગે, એવો અશુદ્ધ નર છે અંગે ॥૧૭॥
સ્વેદ શુક્ર શલેષમ આમ, નખ કેશ એ દિસે નકામ ॥
ગૂંગાં ગિડરે ભર્યો ભંડાર, તેનો પાપણી કરે છે પ્યાર ॥૧૮॥

નરક કુંડ જેવો નર દેહ, તેશું શંખણી કરે સનેહ ॥
પૂંજા કચરા નામ ઉકરડા, દિસે દુરગંધીના ડુંગરડા ॥૧૯॥
દેખિ નખશિખ વસ્તુ નકામ, ફુયે સમજીને પાડ્યાં છે નામ ॥
નાગ વાઘ સિંહ નામ સરે, એથી અબળા કેમ ઉગરે ॥૨૦॥
ગુણે જુક્ત જાણો એહ નામ, જેને મળે તેનું ટાળે ઠામ ॥
કદાપિ જો હોય નામ સારું, જેમ કાવે મીઠું ને છે ખારું ॥૨૧॥
વળી સાંભળો કહું સાહેલી, નર હોય ફોગટિયા ફેલી ॥
ગાંજા ભાંગ્ય માજમ મફર, તાડી મદ્ય પિવે દા'ડી નર ॥૨૨॥
પિવે અમલ હોકા હંમેશ, ગયે જોબન રંગાવે કેશ ॥
ખાય ક વસ્તુ કામના કાજ, પાપી પુરુષને નહિ લાજ ॥૨૩॥
જે જે ભવ માંહિ છે ભૂંડાઈ, તેતો સર્વે રહી નરમાંઈ ॥
જે જે પૃથવી ઉપર પાપ, તેનાં કરનારા નર આપ ॥૨૪॥
ચોરી હિંસા કસાઈનાં કામ, કરે નર ન કરે એ વામ ॥
યુદ્ધ વિરોધે વૈરમાં લડે, સામસામા શીશ બહુ પડે ॥૨૫॥
ચાલે રુધિરની તિયાં ધારું, મરે મનુષ્ય હજારે હજારું ॥
એવે પાપે નર હોય પૂરા, તેતો કહાવે જગતમાં શૂરા ॥૨૬॥
કંઈ જીવ કરે કચ્ચરઘાણ, એવા પાપિનાં થાય વખાણ ॥
એવા પાપી પુરુષના દેહ, તેશું સ્વપ્ને કરે કોણ સ્નેહ ॥૨૭॥
એને ઈચ્છે અભાગણી નાર, જેને જાવું છે જમને દ્વાર ॥
નારી નરકમાં જાય છે આપે, તે પુરુષમાં પ્રીત્ય પ્રતાપે ॥૨૮॥
વળી કહું પુરુષનાં પાપ, તમે સાંભળજ્યો સહુ આપ ॥
નર વિકળ હોય વિશેક, જેનાં અંતરમાં નહિ ટેક ॥૨૯॥
કરે પરાણે નારી સ્પરશ, થાય વિકળ કામ વિવશ ॥
જોને બ્રહ્મા સરવેના બા, તેણે કર્યો સુતાને સંતાપ ॥૩૦॥
જોને ઈન્દ્ર અભાગિનાં કામ, કર્યું અહલ્યાનું જીવત હરામ ॥
જોને વિધુનો ગયો વિચાર, હરિ પરાણે ગુરુની નાર્ય ॥૩૧॥
જોને સુરગુરુ બૃહસ્પતિ, કર્યું અબળાનું અવળું અતિ ॥
જોને નહુષ મૂરખ મરવા, જોરે ઈચ્છયો ઈન્દ્રાણીને વરવા ॥૩૨॥
જોને યયાતિ મૂરખ જન, માંગ્યું પુત્ર પાસળે જોબન ॥

એહ આદિ મોટા મોટા જેહ, થયા વિકળ તનમાં તેહ ॥૩૩॥
હવે બીજા રહ્યા જેહ જન, તેનાં ક્યાંથી સ્થિર હોય મન ॥
માટે પુરુષ તન જે પામ્યા, તેતો લાજ ધરમને વામ્યા ॥૩૪॥
પાપ મૂર્તિ પુરુષ પિંડ, નર મળ્યે મળ્યો નરક કુંડ ॥
તેમાં પડે છે પાપણી જઈ, લજ્જાવોંણિ અભાગણિ થઈ ॥૩૫॥
હારી માનખો થઈ હેરાણ, જેનાં પુરુષે હરાણા પ્રાણ ॥
નથી સુખ છે દુઃખ અલેખે, તેમાં અભાગણી સુખ દેખે ॥૩૬॥
હવે કહું જે આપણી રીત્ય, પ્રભુ વિના ન રાખવી પ્રીત્ય ॥
પંચ હાથ પુરુષથી પરું, રહેવું ખબડદાર તે ખરું ॥૩૭॥
વાટે ઘાટે ન જાવું એકલું, જો ઈચ્છવું પોતાનું ભલું ॥
નરસામાં ન જોડિયે નેણ, વળી ભૂલે ન બોલિયે વેણ ॥૩૮॥
સંભારિએ ન સુણિએ વાત, હાસરસે ન સ્પરશિયે ગાત ॥
ગુહ્ય વારતા ભૂલ્યે ન કરિયે, પુરુષાકાર ચિત્ર પ્રહરિયે ॥૩૯॥
તાત ભ્રાત ને સુત સંઘાતે, એશું વસિયે નહિ એકાંતે ॥
પડે કામ અવશ્ય એ સંગ, ત્યારે બોલવાનો છે પ્રસંગ ॥૪૦॥
ત્યાગી ત્રિયાને તીર્થે જો જાવું, ,'બંધિ સંગે તીર્થમાં નાવું ॥
દ્રવ્ય રાખવું નિર્વાહ કાજ, નહિ તો આપણી ન રહે લાજ ॥૪૧॥
અન્ન વસ્ત્ર તે અંગને જોયે, જાયે જાચવા તો ધર્મ ખોયે ॥
જાડું મોટું મળે જેવું પટ, તેણે કરીને ઢાંકિયે ઘટ ॥૪૨॥
ખારું ખાટું મળે જેવું અન્ન, જમી કરિયે હરિભજન ॥
આપણું છે અબળાનું તન, તેમાં રાખવી જોઈએ જતન ॥૪૩॥
ઘણું વરતવું ઠાવકું ઠીક, અતિ આણી અંતરમાં બીક ॥
જેમ દોરે ચડે નટનારી, ચૂકે નજર તો થાય ખુવારી ॥૪૪॥
માટે રહેવું સદાય સચેત, હરિ વિના ન રાખવું હેત ॥
આણિ અંતરમાંહિ વૈરાગ્ય, કરવાં તન મન સુખ ત્યાગ ॥૪૫॥
એવી સાંભળી શિખની વાત, સર્વે બાઈઓ થઈ રળિયાત ॥
સત્ય વારતા છે એજ સાચી, એમ સમજ્યા વિના વાત કાચી ॥૪૬॥
પૂર્વછાયો એ રીત્ય ત્યાગી ત્રિયાની, જેણે તજ્યો સર્વે સંસાર ॥
હવે કહું રીત્ય ભાઈની, સાંખ્યયોગી ગૃહી ઉદાર ॥૪૭॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુન વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે સાંખ્યયોગી બાઈઓનાં વ્રતમાન કહ્યાં એ નામે એકસો ને અગિયારમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૧॥

ચોપાઈ હવે સાંખ્યયોગી કહું ભાઈ, જેને પ્રીત્ય પુરુષોત્તમ માંઈ ॥
સદા રહે છે પ્રભુજી પાસ, થઈ ચરણ કમળના દાસ ॥૧॥
હરિ પાસે રહે છે હંમેશ, અતિ ત્યાગી ને ઉજ્જવળ વેશ ॥
રાખી મુનિ જેવાં વ્રતમાન, ભાવે ભજે છે શ્રી ભગવાન ॥૨॥
સર્વ જકતના જીવશું તોડી, જેણે પ્રીત્ય પ્રભુજીશું જોડી ॥
દેહ ગેહ તણાં સુખ ત્યાગી, થયાં પ્રભુપદ અનુરાગી ॥૩॥
ઉઠે બેસે ચાલે જુએ જમે, કરે તેહ જે નાથને ગમે ॥
નિત્ય જોઈ મહારાજની મરજી, વર્તે મનની મમતા વરજી ॥૪॥
આજ્ઞાકારી છે જેહનાં અંગ, કેદિ ન કરે વચનનો ભંગ ॥
જાણે દેશ કાળ વળી સમે, કરે તેજ જે નાથને ગમે ॥૫॥
મરજી વિના પગલું ન ભરે, અંતરમાં નિરંતર ડરે ॥
અતિ સમજુ ને સંત સ્વભાવ, પ્રેમી નિયમી ને ભક્તિભાવ ॥૬॥
દામ વામ જાણી દુઃખદાઈ, અતિ અભાવ છે મનમાંઈ ॥
એવા સાંખ્યયોગીનો સમોહ, જેને કામ ક્રોધ નહિ મોહ ॥૭॥
લોભ લાલચ સ્વાદ સ્નેહ, આશા તૃષ્ણા તે તજી છે તેહ ॥
હર્ષ શોક નહિ વૃદ્ધિ હાણ્ય, જેણે મેલી તન મન તાણ્ય ॥૮॥
પંચ વ્રતમાન માંહિ પૂરા, અંતર સાધુ ને ઉપર શૂરા ॥
અતિ સમર્થ ને સાવધાન, વળી નિરસ્નેહી નિરમાન ॥૯॥
એવા સાંખ્યયોગી જે સુજાણ, કરું તેનાં હું શિયાં વખાણ ॥
બીજાજાં ગૃહી ઘણાં બાઈ ભાઈ, જેની પ્રીત્ય છે પ્રભુજીમાંઈ ॥૧૦॥
ચોરી અવેરી મદિરા માંસ, તેની કરે નહિ કેદિ આશ ॥
પડ્યું દ્રવ્ય પારકું ન હરે, ખોટી સાખ્ય ભૂલે નવ્ય ભરે ॥૧૧॥
ગાંજા ભાંગ્ય લસણ ડુંગળી, કેફ મફર માજમ વળી ॥
કરી કેફ સરવેનો ત્યાગ, રાખે પ્રભુ સાથે અનુરાગ ॥૧૨॥
એવા ગૃહસ્થ ઘણાં નરનારી, જેને મળ્યા છે દેવ મુરારી ॥

અતિ પવિત્ર ને પુન્યવાન, તેનાં નામ સાંભળો નિદાન ॥૧૩॥
પ્રથમ કહું સાંખ્યયોગી ભાઈ, પછી કહું સાંખ્યયોગી બાઈ ॥
ગૃહસ્થ હરિભક્ત નરનાર્ય, કરું કિંચિત નામ ઉચ્ચાર ॥૧૪॥
સાંખ્યયોગી માંહિ શિરોમણિ, ભાવે નામ કહું તેનાં ભણી ॥
મુખ્ય માંચો સોમલો મુગત, સુરો માતરો અલૈયો ભક્ત ॥૧૫॥
કાળો વાલેરો રાણસુર, લાખો નાન નાજો સંતસુર ॥
એહ આદિ કાઠી જન કહીએ, સાંખ્યયોગી શ્યામસંગે લહીએ ॥૧૬॥
ભક્ત વેરોજી આતમારામ, ડુંગરજી ભગુજી અકામ ॥
માનસિંહ ને કેશરીસિંઘ, ખરા ક્ષત્રિ એ ભક્ત અનઘ ॥૧૭॥
ભક્ત ભાણો હમીર ભણીજે, ઉમોજી ઉભે ભક્ત ગણીજે ॥
રવોજી રતનજી ગંભીર, લાખો કસલો ભીમ હમીર ॥૧૮॥
વીરો દેવો માન ગુમાનજી, કમો કાજુ નાથુજી કાનજી ॥
લાધોજી નાનજી નારાયણ, એહ ક્ષત્રિ પ્રભુ પરાયણ ॥૧૯॥
ભક્ત મુળજી જાતિ લુવાણો, સદા સખા એ શ્યામના જાણો ॥
એહ આદિ સાંખ્યયોગી કહીએ છે, અપાર પાર કેમ લહીએ ॥૨૦॥
ઉકો હરજી રામજી દોય, કૃષિકર કરમશી સોય ॥
જોધો જેઠો મેઘો હરિ નાથ, ભગો અર્જણ બિજલો સાથ ॥૨૧॥
રાઠોડાદિ પ્રભુજીના દાસ, લાલો બાદર બે પ્રભુ પાસ ॥
મિયાં કરિમ રચો હસન, રાજા ભૂલા નાથાદિ યવન ॥૨૨॥
એહ રહે છે પ્રભુજી પાસ, સર્વે તોડી જગતની આશ ॥
એહ સાંખ્યયોગી સહુ જન, ભાવે કરે હરિનું ભજન ॥૨૩॥
કહું પ્રભુ તણા પારષદ, જેને કામ ક્રોધ નહીં મદ ॥
મોટા યુક્ત છે મુળજી નામ, વરણિરાટ જન જેરામ ॥૨૪॥
એહ આદિક બીજા જે ઘણા, સદા પારષદ પ્રભુ તણા ॥
દીનાનાથ પ્રાગજી પુરાણી, જેની સુધા સમાન છે વાણી ॥૨૫॥
રહે હરિ પાસે એ હંમેશ, જેનાં મનમાં મોહ ને લેશ ॥
એવા બહુ રહે હરિ પાસ, થઈ ચરણકમળના દાસ ॥૨૬॥
હવે સાંખ્યયોગી બાઈયું જેહ, જેને પ્રભુ સાથે છે સનેહ ॥
અતિ ત્યાગી ને વળી અકામ, કહું તેનાં સાંભળજ્યો નામ ॥૨૭॥

મુખ્ય રાજબાઈની એ રીતિ, પ્રભુ વિના નહિ કિયાં પ્રીતિ ॥
જીવુબાઈ જીવના ઉદાર, રાખ્યા પ્રભુ ન રાખ્યો સંસાર ॥૨૮॥
લાડુબાઈ પ્રભુજીને પ્યારાં, સુબુદ્ધિ ગુણ લક્ષણે સારાં ॥
મીણબાઈ જેવા મુનિરાજ, જેણે રાજી કર્યા મહારાદજ ॥૨૯॥
અમરબાઈ દ્વિજ ધર્મવાન, હરિ સેવામાં જે સાવધાન ॥
રામબાઈ બેઉં હરિભક્ત, ભજ્યા હરિ તજ્યું જેણે જક્ત ॥૩૦॥
અતિ વિરક્ત અમૃતબાઈ, જેણે ત્રોડિ સંસાર સગાઈ ॥
ઝાઝો ઝમકુબાઈને વૈરાગ્ય, કર્યું પ્રભુ સારુ સુખ ત્યાગ ॥૩૧॥
રતિબા ફુલિબા રૂડાં જન, કર્યું કુળ પોતાનું પાવન ॥
રાજુબાઈ કાજુ હરિદાસ, જેને ન લાગ્યો નાસ્તિક પાસ ॥૩૨॥
અમરબાઈ ને અમુલાંબાઈ, આદિબાને પ્રીત્ય પ્રભુમાંઈ ॥
તન મનનાં સુખને ત્યાગી, પ્રભુ ચરણે પ્રીત્ય જેની લાગી ॥૩૩॥
એહ આદિ સાંખ્યયોગી જેહ, કહ્યાં એક ગઢડાનાં તેહ ॥
સોમદેબાઈ ને સુરબાઈ, થઈ સોમાબાઈની ભલાઈ ॥૩૪॥
હવે કહું બીજાં હરિજન, જેનાં પ્રભુ પરાયણ મન ॥
કહેવા માત્ર કર્મયોગી નામ, અતિ અંતરમાંહિ અકામ ॥૩૫॥
કહું નામ તેનાં નિરધાર, જેને પ્રભુજી સાથે છે પ્યાર ॥
અતિ પ્રીત્ય જેને પ્રભુમાંઈ, તેહ વિના બીજું દુઃખદાઈ ॥૩૬॥
ખરાં ખીમબાઈ પાંચુબાઈ, જેની કહિ ન જાય મોટાઈ ॥
નાનબાઈ ને કુંવરબાઈ, જસુબાઈની થઈ ભલાઈ ॥૩૭॥
સાંખ્યયોગીના સેવક જન, તેનાં પણ ભાગ્ય ધન્ય ધન્ય ॥
બેની કલુ હિરુ ને રતન, પ્રેમા કરે પ્રભુનું ભજન ॥૩૮॥
ડોસી ગંગામા ને બાઈ દેવ, વિરુ વળી કરે હરિસેવ ॥
રામબાઈ નાથી કંકુ કૈયે, હરિસેવા વહાલી જેને હૈયે ॥૩૯॥
માનુ મઘુ અવલ ઈત્યાદિ, હરિજન જીવી વાલી આદિ ॥
એહ સાંખ્યયોગીનાં સેવક, જાણે સર્વે વિધિએ વિવેક ॥૪૦॥
મન કર્મે કરે સેવકાઈ, એવો નિરધાર અંતરમાંઈ ॥
વળી જાણે છે રાજી મહારાજ, એવું જાણીને કરે છે કાજ ॥૪૧॥
બીજાં ગઢડા માંહિ છે ઘણાં, નિજસેવક મહારાજ તણાં ॥

પ્રાણજીવન પ્રભુને જાણી, ભજે ભાવ ભીતરમાં આણી ॥૪૨॥
પુરપતિ છે અતિ અવલ, કાઠી અનૂપ નામ એભલ ॥
તેનાં પુન્ય તણો નહિ પાર, જેનો અતિ પવિત્ર પરિવાર ॥૪૩॥
તેનો સુત તે ઉત્તમ નામ, સર્વે શુભ ગુણનું છે ધામ ॥
કહીએ મોટ્યપ શું એની અતિ, કેદિ ન ચળે ધર્મથી મતિ ॥૪૪॥
સોંપિ સર્વે હરિને સુજાણ, વર્તે પ્રભુની મરજી પ્રમાણ ॥
જેને ઘેર નિત્ય મુનિજન, લિયે પ્રસાદ કરે ભજન ॥૪૫॥
જીવો ખાચર આદિક જાણો, તે પણ ભક્ત પ્રભુના પ્રમાણો ॥
વળી ઉત્તમ સુત જે બાવો, સ્પર્શિ પ્રભુ લિધો જેણે લાવો ॥૪૬॥
ધન્ય ભક્ત તે ધાધલ ઘેલો, અતિ નિર્મળ નહિ મન મેલો ॥
માલો માણશિયો નાગદાન, જેને વહાલા છે શ્રીભગવાન ॥૪૭॥
ભક્ત ઉકો અતિ નિરમાન, સંત ટેલમાંહિ સાવધાન ॥
એહાદિ કાઠી ભક્ત અપાર, ભજિ હરિ થયા ભવપાર ॥૪૮॥
ભટ્ટ ગોપી પ્રભુજીને પ્યારા, તેના સુત તે ત્રણ છે સારા ॥
રઘુનાથ ને લાલજી નામ, ત્રિજો સુત વારુ જીવરામ ॥૪૯॥
દ્વિજ મકન કુરજી નામ, ભગો બેચર ને લખિરામ ॥
રામચંદ્ર ને રતનેશ્વર, હરજીવન ડોસો જાગેશ્વર ॥૫૦॥
નાગરાદિ છે વિપ્ર અનેક, ભજે હરિ તેજ નહિ ટેક ॥
જુઠા લખા જુગલ વણિક, દો અમરશી ડાયો એક ॥૫૧॥
માલજી હીરો કૃષ્ણજી ગદોય, કાનજી ને રૂગનાથ સોય ॥
કમળશી સુરચંદ્ર દોય, હરિભક્ત વણિક એ સોય ॥૫૨॥
સવો ખીમો ને કૃષ્ણ પ્રેમજી, વાલો વસતો મેઘો મૂળજી ॥
એહ આદિ છે ભક્ત સુતાર, જેઠા ભગાદિ કહીએ સોનાર ॥૫૩॥
જગા ગાંગા આદિ જે આહિર, સુણો ક્ષત્રિ ભક્ત શૂરવીર ॥
સબલોજી જેસોજી પુંજોજી, બેચર ને ગોવિંદ કાનજી ॥૫૪॥
એહાદિ ક્ષત્રિ ભક્ત અપાર, બીજા પણ અતિશે ઉદાર ॥
ખીમો કુંભાર રૂગનાથ સઈ, દેવા આદિ દલવાડી કઈ ॥૫૫॥
નાથો હકો મૂળજી રામજી, આંબો ખોડો ભાવસાર હરજી ॥
રાજો જગો ને કેશવ કહીએ, રૂડા ભક્ત રાજગર લહીએ ॥૫૬॥

નકિ ભક્ત નાગાજણ રાણો, લખમણાદિ રાવલ જાણો ॥
લાધો પ્રેમજી મેઘો કુરજી, હરજી ગાંગજી તેજો મનજી ॥૫૭॥
કલ્યાણ જીવો ડોશી જાનબાઈ, રાજુબાઈ ખરાં ખોજામાંઈ ॥
કણબી કેસવ જેઠો સુંદર, ભાટ રાવજી ડોસો સગર ॥૫૮॥
વાઘો માવજી રામો લુહાર, દેવો પુંજા દો ભીમો કુંભાર ॥
કોળી માલો વાણંદ ગોવિંદ, દેવજી સાંગો કાળો સ્વચ્છંદ ॥૫૯॥
એહાદિ જન ગઢડાવાસી, પ્રકટ પ્રભુજીના ઉપાસી ॥
બીજાં બહુ જન પ્રભુ પાસ, જેનો દેશ પ્રદેશમાં વાસ ॥૬૦॥
કહું તેનાં હવે ગામ નામ, જેણે પ્રભુ ભજ્યા તજી કામ ॥
સાંખ્યયોગી કર્મયોગી જેહ, કહું સર્વે સાંભળજ્યો તેહ ॥૬૧॥
છે તો અપાર ને અગણિત, કહું તેમાં થકી હું કિંચિત ॥
સમુદ્રમાં સકુન સુજાણ, પીવે પાથ તે ચાંચ પ્રમાણ ॥૬૨॥
પૂર્વછાયો આગળ બહુ અવતારના, જન કહ્યા કવિએ વિચાર ॥
પણ આજ જે ઓધરશે, તેનો નહિ થાય નિરધાર ॥૬૩॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે ગઢડાના સાંખ્યયોગી હરિજન, સાંખ્યયોગી બાઈઓ તથા મહારાજના પારષદનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને બારમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૨॥

ચોપાઈ હવે કહું હરિભક્તનાં નામ, જેને મળ્યા છે સુંદર શ્યામ ॥
અતિ પવિત્ર ઉત્તમ એહ, જેને શ્રીહરિ સાથે સનેહ ॥૧॥
લેતાં નામ આવે છે આનંદ, જેને સ્વામી મળ્યા સુખકંદ ॥
તેનાં નામ સાંભળે જે જન, થાય કુળે સહિત પાવન ॥૨॥
સોરઠ દેશના સત્સંગી જેહ, કહું પ્રથમ પ્રકાશી તેહ ॥
દેશ પવિત્ર પવિત્ર જન, જેનાં હરિપરાયણ મન ॥૩॥
બાળ જોબન વૃદ્ધ સમિષ્ઠ, સરવે જન સમાધિ નિષ્ઠ ॥
ભાવિ ભક્ત વાલો જેતબાઈ, જિયાં ભક્ત થયા ભીમભાઈ ॥૪॥
તે તો મોટા મુક્ત મહામતિ, સદા સુખિયા અંતરે અતિ ॥
જેની કહ્યામાં નાવે મોટાઈ, એવા ભક્ત કહીએ ભીમભાઈ ॥૫॥
પુન્ય પવિત્ર પર્વતભાઈ, જેની અખંડ વૃત્તિ હરિમાંઈ ॥

સ્થિતિ પિંડ બ્રહ્માંડને પાર, નાવે જોયે જગત લગાર ॥૬॥
અક્ષરરૂપ મોટ્યપ તે તણિ, વૈશ્ય ભક્તમાંહિ શિરોમણિ ॥
એક ભક્ત રાજોભાઈ ધીર, વચનરૂપ અનુપ આહીર ॥૭॥
નકી ભક્ત છે નાગજી નામ, ખીમજી સવજી ને જેરામ ॥
રાજા આંબા મુળજી કલ્યાણ, એક નામે બે ભક્ત પ્રમાણ ॥૮॥
નૃસિંહ નાથો રાઘવ કુરજી, માવો મેઘો ને ભક્ત કાનજી ॥
કહીએ કેશવ વસતો વળી, શામજી જીવો અરજુન મળી ॥૯॥
રૂડાં ગાંગુ મઘુ રાધાબાઈ, હરિ ભજે તેજુની ભલાઈ ॥
એહ આદિ કણબી કહેવાય, વસે મુક્ત માણાવદ્રમાંય ॥૧૦॥
દ્વિજ ભક્ત મુક્ત મયારામ, ભ્રાત ભક્ત ગોવિંદરામ નામ ॥
દ્વિજ જીવન મેઘનભાઈ, જાદવ રૂગનાથ કેવાઈ ॥૧૧॥
વળી અંબાવી જેઠો જેરામ, ભજે દ્વિજ નારાયણ નામ ॥
ભક્ત ભાણો શેઠ મીઠીબાઈ, દાસ દેવો કુંભાર કેવાઈ ॥૧૨॥
જુમો આલશિ જાતિ યવન, ભક્ત હરિના થયા પાવન ॥
એહ આદિ જે ભક્ત અકામ, થયા મુક્ત માણાવદ્ર ગામ ॥૧૩॥
ભક્ત વાણંદ માવજી ભલો, વસે ગામ સમેધે એકલો ॥
ભક્ત એક છે જાગવ નાઈ, વસે ગામ ઈશ્વરિયા માંઈ ॥૧૪॥
ભક્ત કૃષ્ણ ક્ષત્રિ કુંતિયાણે, ભાટ મનોહર સહુ જાણે ॥
દેવડે દાસ પુંજો પટેલ, બાલવે દ્વિજ મૂળો વસેલ ॥૧૫॥
ભક્ત ભાવિક એક ઉદાર, નામ ભગવાનજી સુતાર ॥
તેનો તન રતનજીભાઈ, વૃદ્ધ ભક્ત નામ જાનબાઈ ॥૧૬॥
પ્રેમી શા પુરુષોત્તમ નામ, એહાદિ રહે પોરબંદર ગામ ॥
ભક્ત વજશી અજો કુંભાર, વસે ગામ વેલ મોઝાર ॥૧૭॥
મસરી હીરો વીરો કુંભાર, કચરો બાઈ મુળી ઉદાર ॥
ભક્ત શેઠ આણંદજી નામ, એહાદિ ભક્ત રહે બાલાગામ ॥૧૮॥
ધન્ય પવિત્ર ગામ પંચાળુ, જિયાં હરિજન છે દયાળુ ॥
ક્ષત્રિ કુળ આભૂષણ અતિ, ભક્ત એકાંતિક મહામતિ ॥૧૯॥
હેમતસિંઘ ને અનૂપસિંઘ, ભક્ત ભૂષણ અતિ અનઘ ॥
બૂપતસિંઘ નવલસિંઘ કહીએ, બાદ્ર થાનોજી મેરજીજી લહીએ ॥૨૦॥

બાઈ ગંગામા તે નિરમળ, હરિભક્ત જેવા ગંગા જળ ॥
અદિબા મોટીબા નાનિબાઈ, મોટાં મુક્ત ક્ષત્રિ કુળમાંઈ ॥૨૧॥
જેણે પ્રભુ પધરાવી ઘેર, કરી સંતસેવા રૂડી પેર ॥
બિજા ભક્ત પાસે વસે બહુ, કહું નામ તેનાં સુણો સહુ ॥૨૨॥
દ્વિજ લાડકી ને રૂકમાઈ, જેની કહી ન જાય મોટાઈ ॥
ઓજો રાઘવ ગોપાળદાસ, ભજી હરિ તજી જગ આશ ॥૨૩॥
ઠકર ઉકો મકન જેરામ, એહ આદિ તે પંચાળે ગામ ॥
ભક્ત હમીરો ખોડો કુંભાર, બાઈ કાનુ સુત્રેજ મોઝાર ॥૨૪॥
જન શાર્દુલ ભોજો હજામ, ભક્ત ખોડો ભાથરોટ ગામ ॥
ભક્ત તેજો જન દેવુબાઈ, રહે લુહાર ખમિદાણા માંઈ ॥૨૫॥
ભક્ત શા ખીમજી દેવો નામ, ક્ષત્રિ કરણજી સગરામ ॥
ભક્ત કાનો જુઠો હિરુબાઈ, વસે વાળંદ એ લોજમાંઈ ॥૨૬॥
મોટા મુક્ત માંગરોળ ગામ, કહું તેનાં સાંભળજ્યો નામ ॥
ભક્ત વણિક કેવળરામ, જન માવજી વાસણ નામ ॥૨૭॥
ભક્ત રામચંદ્ર દેવકર્ણ, નથુ મુળચંદ હરિશર્ણ ॥
સુરચંદ હિરજી અખઈ, દામોદર ગોવર્ધનભાઈ ॥૨૮॥
હરકુંવર્ય જાનુ માનુ મીઠી, નાની અમૃત ને બાઈ જુઠી ॥
મુક્ત મેઘજી ભુરજીભાઈ, રતનજી બિજાં નાનબાઈ ॥૨૯॥
એહ આદિ તે વણિકમાંય, સર્વે સમાધિ–નિષ્ઠ કહેવાય ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે મનછારામ, રૂપસંઘ ઉમેદસિંઘ નામ ॥૩૦॥
ગુલાબસિંઘ આદિ જે ભાઈ, જન એક રાજકુંવર્ય બાઈ ॥
વૈશ્ય ભક્ત વખાણવા જેવા, આણંદજી મનજી છે એવા ॥૩૧॥
ભક્ત માલ મોનજી ગોવિંદ, કહું વાંઝા ભક્તનું તે વૃંદ ॥
ભક્ત ધનજી નાગજી ના, ત્રિકમ ગોકળ માધો અકામ ॥૩૨॥
આણંદજી આદિ દઈ ભાઈ, એક ભક્ત રૂડાં ભાણિબાઈ ॥
એહ આદિ બિજાં બહુ ભક્ત, વસે માંગરોળમાં એ મુક્ત ॥૩૩॥
લાંગોદરે લાખો કાનુબાઈ, મોટા ભક્ત એ સગરમાંઈ ॥
ભક્ત વૈશ્ય વસે કાલવાણી, કહું નામ તેનાં હું વખાણી ॥૩૪॥
શેઠ ઘેલો જેઠો જીવરાજ, ભક્ત ખોડે કર્યું નિજકાજ ॥

જન વૈશ્ય મોટાં મિઠીબાઈ, ભક્ત સગર જીવો ભગોભાઈ ॥૩૫॥
દ્વિજ લખા આદિ જન જેહ, કહીએ કાલવાણી માંહિ તેહ ॥
મોટા ભક્ત છે માળિયામાંઈ, ઠકર ધનજી નાનજીભાઈ ॥૩૬॥
અમરશી કમળશી કેશવ, ભક્ત રામજી રણછોડ દેવ ॥
મૂળજી આદિ લખ્યા લુવાણા, ભક્ત પ્રગટ પ્રભુના કહેવાણા ॥૩૭॥
દ્વિજ અર્જુન મૂળજી જાણો, સોની ભક્ત નથુ પરમાણો ॥
ભક્ત રતનો ગોવિંદ ભાણો, જન કણબી મળિયે જાણો ॥૩૮॥
સતસંગી લુહાર સવજી, વસે ભંડુરિયે ભય તજી ॥
ભક્ત અનૂપ અજાબ્ય ગામે, શેઠ નાયો ને ભાણજી નામે ॥૩૯॥
કરમણ જેઠો વશરામ, ભક્ત કણબી અજાબ્ય ગામ ॥
ભક્ત રૂડો રહે અગત્રાઈ, ભજાવી ગયા પર્વતભાઈ ॥૪૦॥
હીરો હદો આંબો વશરામ, જીવો પૂંજો મુળજી બે નામ ॥
મેઘો માવજી લખમણ લહીએ, હીરો હંસરાજ કૃષ્ણ કહીએ ॥૪૧॥
રૂડાં રૂડી હિરુ સેજુબાઈ, કહીએ કણબી ભક્ત અગત્રાઈ ॥
ભક્ત શેઠ ઉદ્ધવજી નામ, પાળે વ્રત પાડોદર ગામ ॥૪૨॥
ભક્ત વસે મુલિયાસે ગામ, જુના ભક્ત જેઠો મેર નામ ॥
સુત હાજો નોંઘો હિરીબાઈ, રાજી ભજે હરિને ભલાઈ ॥૪૩॥
દ્વિજ ભક્ત મુક્ત આખામાંઈ, નારાયણજી નરસિંહભાઈ ॥
કુરજી રામજી ઈન્દરજી, હરિ ભજયા મુળે મોહ તજી ॥૪૪॥
હરિજ જીવી મીઠી બાઈ, લાડુ વેલુની ધન્ય કમાઈ ॥
એહ આદિ ભક્ત બાઈ ભાઈ, ભજે હરિ આખા ગામ માંઈ ॥૪૫॥
પુણ્ય પવિત્ર છે પિપલાણું, તેની સોભા હું શિય વખાણું ॥
રામાનંદ સહજાનંદ સ્વામી, જિયાં મળ્યા'તા બે બહુનામી ॥૪૬॥
તિયાં ભક્ત વસે નિષ્કામ, દ્વિજ મેતો નરસિંહ નામ ॥
સુત કલ્યાણજી વાલજી કહીએ, રૂગનાથ નારાયણજી લહીએ ॥૪૭॥
દ્વિજ લાછુ ને બાઈ કુંવર્ય, સોની રાઘવ ઉગો આયર ॥
નાઘોરી ફતો કણબી રામ, એહ ભક્ત પિપલાણે ગામ ॥૪૮॥
નકી ભક્ત છે નાવડે ગામ, દ્વિજ માવજી ને સોની રામ ॥
ભક્ત વણિક ઝવેરબાઈ, સઈ જીવો એ નાવડામાંઈ ॥૪૯॥

મોટા ભક્ત મેઘપુરમાંઈ, સોની જીવરાજ નારણભાઈ ॥
વડાં વિરુબાઈ હરિ ભજી, દ્વિજ જેઠો ભાણજી રવજી ॥૫૦॥
ભાટ અમૃતસિંઘ નંદુકૃષ્ણ,ત બાઈ લાડકીને હરિ પ્રશ્ન ॥
સામત સવદાસ કુંભાર, ભક્ત એ મેઘપુર મોઝાર ॥૫૧॥
મોટો ભક્ત છે મહાદેવ નામ, દ્વિજ વસે ટિંડમસ ગામ ॥
વસે વણથળિયે જન પાંચો, કણબી કેશવ કલ્યાણ સાચો ॥૫૨॥
જાણો જીરણગઢનાં જન, રામજી કુરજી વૃંદાવન ॥
માણ્યકલાલ દ્વિજ હરિરામ, નાગરમાં પાંચિબાઈ નામ ॥૫૩॥
ક્ષત્રિ ઉમેદજી દાદોભાઈ, ભાટ માનસિંઘની ભલાઈ ॥
શા ચાંપશિ વિરજી મંગળ, ભાવિ ભક્ત ભાટિયો ગોકળ ॥૫૪॥
ભક્ત લુવાર લખમણ કહીએ, હીરો મુળજી રામજી લહીએ ॥
કૃષ્ણ નાઈ જેરામ લુવાણો, ભક્ત એક ઓધો ગોલો રાણો ॥૫૫॥
દેવરામ નારાયણજી સુતાર, મોટા ભક્ત છાપ કરનાર ॥
એહ આદિ જે ભક્ત અપાર, વસે જીરણગઢ મોઝાર ॥૫૬॥
મોટા ભક્ત છે ભાડેરમાંઈ, ક્ષત્રિ વાઘજી પાતલભાઈ ॥
અખોભાઈ ને મુળુ બે નામ, દ્વિજ દેવરામ શિવરામ ॥૫૭॥
મેર જીવણો ને વક્તુ નામ, ગોકળદાસાદિ ભાડેર ગામ ॥
દ્વિજ ભક્ત એક છે લિંબુડે, જસવંત ભજે હરિ રૂડે ॥૫૮॥
ક્ષત્રિ નાયોજી વિપ્ર પ્રેમજી, ગણોદમાં મોટા હરિ ભજી ॥
ક્ષત્રિ ખોડોજી ને જીજીબાઈ, ભક્ત કહીએ તલગણામાંઈ ॥૫૯॥
જન રૂડા છે જાળિયામાંઈ, ઠકર હીરો ને નાથો ભાઈ ॥
સાંગો કાથડ ને નાગાજણ, બાઈ રતનું બાબરયા સુજાણ ॥૬૦॥
શા અમરશી ઠાર વશરામ, આહિર વાલો ગંગાદાસ નામ ॥
બાઈ જીવાં સોની પ્રેમબાઈ, જન એહાદિ જાળિયા માંઈ ॥૬૧॥
નથુ આહિર બાઈ મલાઈ, દ્વિજ કાનો ક્ષત્રિ વેરોભાઈ ॥
ભક્ત ખવાસ છે રૂપાંબાઈ, એહ આદિ ઉપલેટા માંઈ ॥૬૨॥
દ્વિજ નાનો પ્રભાશંકર નામ, હિરજી વેલજી મયારામ ॥
બાઈ લીલબાઈ રાજબાઈ, ક્ષત્રિ જુણો ભાયાવદ્ર માંઈ ॥૬૩॥
ઝાંઝમેર્યે દ્વિજ અંબારામ, ક્ષત્રિ ઉદો દુધીવદ્ર ગામ ॥

ભાટ ગોપાળ ને ડોસો કહીએ, કાજુ ભક્ત કંડોરડે લહીએ ॥૬૪॥
ક્ષત્રિ લાધો જીજી ને અજુજી, સબલોજી બતડજી વાઘજી ॥
ભક્ત ગોપાળજી અદોભાઈ, હવે કહું હરિજન બાઈ ॥૬૫॥
સજુબા હકુબા બાઈ બાજી, ભાવકુંવર ને ભામનાંજી ॥
જાંબુબા વરુબા ક્ષત્રિમાંઈ, દ્વિજ માવજી મુળજીભાઈ ॥૬૬॥
હરજીવન જીવો વિયાસ, બાઈ દેવું જેઠિ હરિદાસ ॥
માવજી દેવશી દેવચંદ, ભક્ત લુવાણા ભજે ગોવિંદ ॥૬૭॥
ઓઝો ભીમો લીલો લીલબાઈ, ભક્ત એહાદિ ધોરાજીમાંઈ ॥
ભક્ત ઠકર ભવાન નામ, સતસંગી અ સાંકળિ ગામ ॥૬૮॥
ભલા ભક્ત છે સોની ફણેણી, ગોવા વેલાની એકજ રેણી ॥
ભક્ત કાનો ને રામજીભાઈ, જીવી અમુલાં કેશરબાઈ ॥૬૯॥
ભક્ત સુતાર કૃષ્ણ તે કહીએ, જન વીરજી રામજી લહીએ ॥
વૈરાગી એક હરિદાસ, એહનો છે ફણેણિયે વાસ ॥૭૦॥
આણંદજી કરમશી વણિક, ભક્ત કુંભાર લાકો છે એક ॥
સોની મીઠો ને કેશરબાઈ, એહાદિ ગામ ગુંદાળામાંઈ ॥૭૧॥
રૂડાં જન જાણો જેતપર, ભટ વામન અજરામર ॥
જન જેરામ જીવન નામ, વેલુ દેવ પુતળિ અકામ ॥૭૨॥
જન પારવતી આદિબાઈ, એહાદિ ભક્ત બ્રાહ્મણમાંઈ ॥
ભગવાન ડુંગર ને ભાણો, અજુબાઈ એક કણબી જાણો ॥૭૩॥
ઠાર ઠાકરશી આંબો જન, માનુ અમર ટબિ પાવન ॥
એહ ભક્ત સુતાર સુજાણ, એક જન ઉનડ ખુમાણ ॥૭૪॥
ભક્ત કણબી માવજી નામ, બિજાં જન છે ગાલોલ્ય ગામ ॥
વૈશ્ય વાઘાનો તોરીએ વાસ, ખિરસરે ઠાર હરદાસ ॥૭૫॥
સરતાનપુરે આલો તેલી, ભજે હરિ જગ લાજ મેલી ॥
શેઠ લાધો ખિમો ને રૂપશિ, કાઠી મેરામ રામજી કર્શિ ॥૭૬॥
એહાદિ દાસ વસે દેરડી, જેની પ્રીત્ય પ્રભુ સાથે જડી ॥
એવા હરિજનનાં જે નામ, લખવા છે મારે હૈયે હામ ॥૭૭॥
પૂર્વછાયો કહિ કહિ કહિએ ક્યાં લગી, જનનામ અપરમપાર ॥
શેષ થાકે સંભારતાં, નોય એક જીભે ઉચ્ચાર ॥૭૮॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે સોરઠ દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને તેરમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૩॥

પૂર્વછાયો વંદુ હું ભક્ત વાળાકના, જન વિશવાસી વિશેક ॥
અચળ પ્રભુનો આશરો, વળી ગ્રહિ ન મૂકે ટેક ॥૧॥
ઉદાર મન અતિ ઘણાં, જેને પ્રકટ પ્રભુશું પ્યાર ॥
ભોળે ભાવે ભજે હરિ, છળ કપટ નહિ લગાર ॥૨॥
એવાં હરિજનનાં, નામ લેતાં આવે આનંદ ॥
કહું સંક્ષેપે સાંભળો, જેને સ્વામી મળ્યા સુખકંદ ॥૩॥
ચોપાઈ બહુ ભક્ત બગસરે ગામ, કોળી હરિપાળ સુતરામ ॥
રૈયો કાનો ભગો ઉકો રાણો, ભક્ત સંઘો ભગો કૃષ્ણ જાણો ॥૪॥
ભક્ત વેલો મેપો જોધો જન, કુરજી હરજી એ પાવન ॥
દેવશી આદિ દૈ સતવારા, ભક્ત નાઈ રાજો માવો સારા ॥૫॥
નકિ વૈશ્ય એક નાનબાઈ, વસે એ જન બગસરા માંઈ ॥
વૈશ્ય કલો ને પુંજો પાવન, વસે માલવાણે હરિજન ॥૬॥
ગુઘરાળે છે લાધો સુતાર, ઉકો ચિતળે માંડણ લુવાર ॥
ઠકર વસતો ઢોલરવામાંઈ, માંડવડે છે નારાયણ નાઈ ॥૭॥
સનાળે ગોડદ મકવાણો, સુડાવડ ગોવર્ધન લુવાણો ॥
ચરે જન રામ કુંભાર, દેરડી માંહિ શામો સોનાર ॥૮॥
પીઠવાજાળે ખીમો પટેલ, ચુડામાં ભક્ત વેલો વસેલ ॥
ભક્ત કૃષ્ણ આહીર હામાપર, બરવાળે છે ડાયો સગર ॥૯॥
દ્વિજ ભક્ત સુંદરજી ઉદાર, લાઠિયે વજેરામ સુતાર ॥
ભક્ત રૂડો આસોદર ગામ, કણબી હિરો ને રતનો નામ ॥૧૦॥
માંશિયાળે રૈયો હરિજન, કણબી કુળમાં ભક્ત પાવન ॥
લુણીએ ભક્ત ત્રિકમ ઠાર, વૈશ્ય લાદો આકડિયા મોઝાર ॥૧૧॥
ભક્ત જીવુબાઈ ધકુબાઈ, કાઠી તોરી ખંભાળિયા માંઈ ॥
માણસુર હમીર હિમદે, કાઠી ભક્ત રૂરૂડા છે રાણદે ॥૧૨॥
ઉકો લવો ડાયો વશરામ, આંબો હિરો રાજો ભક્ત નામ ॥
દેવશી આદિ કણબી કાવે, ભક્ત રૂડા રહે કુંકાવાવે ॥૧૩॥

અમરેલીએ પુંજો પંચાણ, મકન આમદ ખોજા સુજાણ ॥
કણબી ભકત પર્વત છે નામ, એહ આદિ અમરેલી ગામ ॥૧૪॥
રામ પદમો કણબી કહેવાય, એહ ભકત ચાંપાથળ માંય ॥
મોટા મુક્ત મેરામ માંજરિયો, જેણે સમજીને સતસંગ કરિયો ॥૧૫॥
રાઘવજી ધનો તુલાધાર, દ્વિજ કચરો ધારી મોઝાર ॥
નાથો વસતો ભકત વણિક, રબારી દેવદાસછે એક ॥૧૬॥
હરિજન રૂડાં રાણીબાઈ, એહ આદિ જન જીરામાંઈ ॥
ભાચે ભકત ઘેલો શેઠ સારો, કાપી પાશ જે નિસર્યો બારો ॥૧૭॥
ધામલેજમાં લાખો પટેલ, લખુ ચારણ લોઢવે રહેલ ॥
ભકત વીરો સુતાર માનુબાઈ, વસે ક્ષત્રિ એ ડોળાસામાંઈ ॥૧૮॥
દિવમાં નાઈ દામો સુંદર, કલ્યાણ હરિ ને પીતાંબર ॥
જન એક પારવતીબાઈ, જેને પ્રભુ શું સાચી સગાઈ ॥૧૯॥
શેઠ કૃષ્ણજી લખમિચંદ, રાજબાયે ભજ્યા ગોવિંદ ॥
પ્રેમબાઈ રતનબાઈ નામ, ડોસો માળી વસે દિવ ગામ ॥૨૦॥
અનુપ ભકત છે ઉનામાંઈ, હેતવાળા હંસરાજ ભાઈ ॥
ઉદ્ધવ શેઠ વેલશી ગણેશ, જેઠો ભકત હરિનો હંમેશ ॥૨૧॥
સોનાં અવલ માણયકબાઈ, એ વણિક જન ઉનમાંઈ ॥
એક ભકત કુંભાર દેસુર, બીજું કુળ સમુળું અસુર ॥૨૨॥
દ્વિજ ભકત રૂગનાથ કહીએ, શેઠ તુલસી વસે કાંધિયે ॥
શેઠ વાલો વાઘો હરિજન, સામતેરે છે દ્વિજ વસન ॥૨૩॥
દ્વિજ વાઘજી ત્રિકમ નામ, રૂડા ભકત એ ગાંગડે ગામ ॥
કોળી ભકત પરવતભાઈ, ભકત જોગો વસે ટીંબીમાંઈ ॥૨૪॥
કોળી રામ વીરો સુરદાસ, મોટા ભકત મોલી ગામે વાસ ॥
વિપ્ર વીરો રામજી સુજાણ, સોની લોમો લાખો જીવો જાણ ॥૨૫॥
કાનો લોમો બાબરિયો બે ભાઈ, ભક્ત એહાદિ ડેડાણ્ય માંઈ ॥
કાળુ કાળો લોમો ખીમો ધીર, વસે બારપટોળી આહિર ॥૨૬॥
ભગો સુમરો ભકત ભણિજે, મસરી રામપુરે ગણિજે ॥
કોવાયે રાઘો લાખો આહિર, ધર્મપતિ અતિ મનધિર ॥૨૭॥
રૂડા ભકત રાજુલે અવલ, રાજગર મુલો ને વિઠલ ॥

સોનિ નાગ શામલો સુધિર, પુંજો લાખો આલો ને હમીર ॥૨૮॥
ભક્ત ભગાદિ બીજા છે બહુ, વસે ગામ રાજુલામાં સહુ ॥
રાઘો લોમો આહિર ઝોલાપર, ક્ષત્રિ ભક્ત શ્રી ભાઈ સુંદર ॥૨૯॥
દ્વિજ હિરજી ડુંગર ડાયો, માંડાળે આહીર બીજો માયો ॥
ચાડદિકે ભોજો કરમણ, ચોખા ભકત હરિના ચારણ ॥૩૦॥
ભોજો સામત ભકત આહિર, વસે ચાડદિકે મનધીર ॥
ભકત ડોસો પંચોળી જાદરે, નથુ લુવાર તલગાજરે ॥૩૧॥
દ્વિજ ગિગો જીવો જણસાલી, એહાદિ જન મવે મંડલી ॥
અસરાણે ભગો નકોભાઈ, ઉપના કુળ આહિર માંઈ ॥૩૨॥
આલો લખમણ માંગાણીરામ, વડાળે બાઈ અમર નામ ॥
સાજણ સામત વાલો કુંભાર, મેપો વસતો વણોઠ મોઝાર ॥૩૩॥
ખેરાળિયે ગોલણ નિરમલો, કાઠી સુંથો ઘેલો ને શામલો ॥
ભકત દેવાણંદ છે કુંભાર, રાઠોડ રૂડો ખેરાળી મોઝાર ॥૩૪॥
વાવેરે પિઠો જણશાલિ જેહ, ભકત મુળુ બાબરિયો તેહ ॥
જાદવ કરણો ભાગો કુંભાર, વસે ગામ ઘાણલા મોઝાર ॥૩૫॥
મેરિયાણે છે હાજો કુંભાર, કુળે સહિત ભકત ઉદાર ॥
રાઓતદાસ મામૈયો કંક, જાનબાઈ છાપરિયે નિઃશંક ॥૩૬॥
વાસો મુલો ને વીરો રબારી, વસે લિખાળે ભજે મુરારી ॥
ઉગો માતરો કડવો કહેવાય, કાઠી ભકત ગોરડકામાંય ॥૩૭॥
કાઠી સાદુલ સગાલ નામ, ભકત લૈયે એ લુવારે ગામ ॥
દ્વિજ વસતો સામત કુંભાર, રાઘવ રહે બાઢડા મોઝાર ॥૩૮॥
વીરો નારણ કણબી કહીએ, ભક્ત સારા સમઢિયાળે લહીએ ॥
શેઠ દ્વારકો આંબો વિઠલ, વસે ઝિંઝુડે જન અવલ ॥૩૯॥
પાંચો સાંગો રબારી પાવન, ગામ મોલડિયે હરિજન ॥
ધન્ય ધન્ય પિઠવડી ગામ, જિયાં ભકત વસે નિષ્કામ ॥૪૦॥
આંબો મેઘો હિરો ભાયો નામ, રૂડો પુંજો હરજી જેરામ ॥
રાજે ભગો મુળો જેઠો જન, વાલો કલો પ્રેમજી પાવન ॥૪૧॥
હિરુ લાડુ વેલુ કુંવર બાઈ, મોટાં યુકત એ કણબીમાંઈ ॥
દ્વિજ જીવો ને પુતળીબાઈ, સુત શિવો ગોવર્ધનભાઈ ॥૪૨॥

દ્વિજ મોનો રાઘવ દયારામ, કોળિ ભક્ત એક ભોજો નામ ॥
જન જણસાલિ કલ્યાણ લઈ, ભક્ત છે પિઠવડિયે કઈ ॥૪૩॥
કણબી ભક્ત ભગો જસો રાણો, જન જીવી કેરાળામાં જાણો ॥
ચાંદુ મામૈયો ભક્ત જેરામ, રાઘવાદિ ભક્ત વંડે ગામ ॥૪૪॥
વીરો લાખો ને મેઘો કુંભાર, વસે ભક્ત પિયાવા મોઝાર ॥
કાઠી હરિજન મુલુબાઈ, વસે ગામ તે બવાડિ માંઈ ॥૪૫॥
કાઠી ભક્ત અમરબાઈ નામે, તેહ વસે ખાલપર ગામે ॥
હરભક્ત સાદુલ કુંભાર, કન્યા કડવિયે તજ્યો સંસાર ॥૪૬॥
ભક્ત જણસાલિ ખોડો છે નામ, એહાદિ જન ફિફાદ ગામ ॥
દ્વિજ જેઠો વાલજી દયાળ, અજો દેવરામ એક બાળ ॥૪૭॥
હરિભક્ત છે બાઈ કુંવર્ય, એહાદિ જન દામનગર ॥
કણબી ભક્ત ડાયો હરદાસ, જન ઠાઉકા ઠાસલે વાસ ॥૪૮॥
દ્વિજ વીરો અમરબાઈ નામ, મોનજી ભીમજી દયારામ ॥
દ્વિજ જેઠો સુંદરજી મણિયાર, ભક્ત એ પાલિતાણા મોઝાર ॥૪૯॥
દ્વિજ શંકર બોઘો બે ભાઈ, ભક્ત બ્રાહ્મણ કીકો કેવાઈ ॥
ભક્ત મુળજી છે ભાવસાર, ખોજો સંઘજી દિયોર મોઝાર ॥૫૦॥
માનકુંવર્ય ને ધોળીબાઈ, દ્વિજ વસે એ ત્રાપસમાંઈ ॥
કાનબાઈ પતિ વીરો નામ, ભક્ત ખોજા એ તળાજે ગામ ॥૫૧॥
ભક્ત એક જીવો ભાવસાર, રહે પડવા ગામ મોઝાર ॥
વાલો કૃષ્ણ ને દેવશિ નામ, ભક્ત ભાવસાર ગુંદિગામ ॥૫૨॥
ક્ષત્રિ ભક્ત રૂપોભાઈ ધીર, ભક્ત રાજોભાઈ શૂરવીર ॥
ઝીણો સંઘવી ઝિણો શ્રીમાળી, ભાવસાર ગાંગો મકુ માળી ॥૫૩॥
શેઠ ભક્ત ભગવાન કહીએ, કણબી કાકો એક લહીએ ॥
કોળી ભક્ત ગોવિંદ નિદાન, ભણશાળી ભક્ત ભગવાન ॥૫૪॥
એહાદિ ભક્ત ભાવનગરે, શિશ સાટાની ભગતિ કરે ॥
દ્વિજ શંભુ મુળજી રતન, ક્ષત્રિ ભક્ત મોકો હરિજન ॥૫૫॥
ક્ષત્રિ ભક્ત મોટાં મોટીબાઈ, ભક્ત એહ આદિ વળામાંઈ ॥
શેઠ લાલો ગિલો ભાવસાર, શા ડાયો ઉમરાળા મોઝાર ॥૫૬॥
ખોપાળે કણબી જેઠો જન, અડતાળે દ્વિજ ગોવર્ધન ॥

શેઠ ભીમજી ભક્ત સુધિર, જેઠો લખમણ કૃષ્ણ આહિર ॥૫૭॥
ભક્ત કણબી કહીએ જસો નામ, એહાદિ રાજપિપળે ગામ ॥
કાઠ મુળુ રાઓત બે કહીએ, ભક્ત ગામ ગુંદાળામાં લહીએ ॥૫૮॥
શેઠ આંબો ઘેલો માધો જીવ, જેઠો કિલો દામજી ને દેવો ॥
દ્વિજ હરિભક્ત હરિભાઈ, જન કણબી ભગો કેવાઈ ॥૫૯॥
ભરવાડ ભગાદિ ભાળિયે, ભાવસાર જેઠો ગઢાળિયે ॥
હરિજનનાં નામ અપાર, જથારથ ન હોય ઉચ્ચાર ॥૬૦॥
પૂર્વછાયો અસંખ્ય જીવ ઓધારિયા, તેનો નાવે લખતાં પાર ॥
જે આવિય મારી જાણ્યમાં, કર્યાં એટલાં નામ ઉચ્ચાર ॥૬૧॥
બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિ વૈશ્ય શૂદ્ર, જે કોઈ નર ને નાર ॥
દરશ સ્પરશ દયાળને, કંઈ ઉતર્યા ભવપાર ॥૬૨॥
દેહ છતાં દુઃખિયા નહિ, તન છૂટ્યે તેજ અંબાર ॥
આવે પ્રભુજી તેડવા, જાય બ્રહ્મમહોલ મોઝાર ॥૬૩॥
રથ વૈલ્ય ઘોડાં પાલખી, વળી દેખે બહુ વિમાન ॥
માગી શીખ મૂકે દેહને, જેને મળ્યા સ્વામિ ભગવાન ॥૬૪॥
મોટો પ્રતાપ મહારાજનો, એક જીભે કહ્યો ન જાય ॥
એમાં જે જન ઉધરે, તેનું નહિ આશ્ચર્ય જરાય ॥૬૫॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે વાળાકના દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને ચૌદમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૪॥

પૂર્વછાયો કહું ભક્ત કાઠિયાવાડના, જિયાં રહ્યા હરિ કરી વાસ ॥
આપી સુખ અતિ ઘણાં, પૂરી જનનાં મનની આશ ॥૧॥
નિષ્કામી નિર્મળ મતિ, અતિ આંટીવાળાં અંગ ॥
તન ધન સુખ ટળે, તોય ન ચળે સતસંગ ॥૨॥
એવા ભક્ત અનુપનાં, લેતાં નામ આવે આનંદ ॥
કહું ભક્ત કારિયાણીના, જેને સ્વામિ મળ્યા સુખકંદ ॥૩॥
ચોપાઈ ભક્ત માંચો મોટા હરિજન, વાચ કાચ છે નિશ્ચલ મન ॥
વેલો વસતો રામ ખાચર, ક્ષત્રિ ભોજોભાઈ ઉજાગર ॥૪॥
માતરો ને વળી માણસુર, ભક્ત વિસો હરિને હજુર ॥

કણબી વિરદાસ કમો કહીએ, રાઘવ દેવો હરજી લહીએ ॥૫॥
કાનો વીરો બોઘો લખમણ, ગોવો જીવો કુંવરો પંચાણ ॥
લાલો ભગવાન ભક્ત સુતાર, લાધો સઈ જેરામ લુવાર ॥૬॥
ઠકર રતનો રઘો ભગત, હીરો દલવાડિ સુમાર જત ॥
ખોડો ગોવો ધનો માધો શામ, ભવાન પીતાંબર છે નામ ॥૭॥
એહાદિ કહિયે કણબી સુજાણ, ભક્ત રાઠોડ તેજો પરમાણ ॥
ધનબા હીરબા શિતબાઈ, મોટા ભક્ત કારિયાણી માંઈ ॥૮॥
વિપ્ર જીવો વૈશ્ય વેલો ભાઈ, દ્વિજ વાલુ ક્ષત્રિ ફઈબાઈ ॥
એહાદિ જન ઝમરાળે ગામ, લાઠિદડે ખાચર દાદોનામ ॥૯॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કહીએ કાંધોભાઈ, લાઠિદડે વૈશ્ય શામબાઈ ॥
રાણો ક્ષત્રિ દેવો સતવારો, ચોથો ભક્ત લુણધરે સારો ॥૧૦॥
નસિતપુરે માંચો ખાચર, માવો કુંભાર રહે રામપર ॥
ક્ષત્રિ પુંજો છે પાણવિ ગામ, ખત્રિ કૃષ્ણ ઠકર વશરામ ॥૧૧॥
દ્વિજ ગલાલબા દયારામ, બેન ભાઈ એ પાટણે ગામ ॥
શા આણંદ દ્વિજ લખીરામ, રહે ભક્ત રોઈસાળે ગામ ॥૧૨॥
શા મયો લખમિચંદ જોડો, ખમિદાણામાં પટેલ ખોડો ॥
વિપ્ર વાઘજી વીરો વણિક, વશરામ લુવાણો છે એક ॥૧૩॥
સઈ દેવજી નરસઈ નામ, એહાદિ જન બરવાળે ગામ ॥
મામૈયો હાથિયો રામ જન, પટગર અમરો પાવન ॥૧૪॥
રાઈબાઈ લાડુ વલુબાઈ, કાઠી સોમલો કુંડળમાંઈ ॥
ખાંભડે પુંજો દેસો રાવળ, ગુંદે વણિક કમો અમળ ॥૧૫॥
જીવો ખાચર ભક્ત અમલ, માતરો ને રાઠોડ ધાધલ ॥
સઈ ભગો ગોપાલ સુતાર, ગર લીલાધર પુંજો કુંભાર ॥૧૬॥
કાઠી ઉકો દલો હરિદાસ, ભગો લુવાર પ્રભુને પાસ ॥
મોટા ભક્ત એક મલુબાઈ, કહીએ કાઠી સારંગપુરમાંઈ ॥૧૭॥
સરવૈયે જીવણો ધાધલ, પાટિયે મોનો કણબી અવલ ॥
ભગો ડુંગર ભક્ત વણિક, ક્ષત્રિ બાવોજી ભક્ત છે એક ॥૧૮॥
રામ જોગિયો જન સુજાણ, આવ્યા પ્રભુ તેડ્યે તજ્યા પ્રાણ ॥
જેઠસુર અલૈયો ખાચર, લાખો ભક્ત એ ઝીંઝાવદર ॥૧૯॥

વીરા બે વેલો કલો સુતાર, ભક્ત અજો પિપલિયા મોઝાર ॥
ભક્ત નિંગાળે કાળો રાવળ, ભજે લાધો હરિ નિરમળ ॥૨૦॥
ગોવો હીરો રૂડો લિંબો લહીએ, જેઠો જીવો ભગો અજો કહીએ ॥
આંબો રામજી કણબી જન, ભટ ખીમજી રામ પાવન ॥૨૧॥
રણછોડ લાલો જસો લુવાર, ગોવિંદાદિ રહે માંડવધાર ॥
વાવડિયે ખાચર ભાયો ઉગો, કેરાળે નાજો પ્રભુને પૂગો ॥૨૨॥
ક્ષત્રિ રૈયો વસતો ડોસાજી, રહે સુખપુર દુઃખ તજી ॥
હરિભક્ત વાલજી સુતાર, દેવધરિયે રામજી લુવાર ॥૨૩॥
કાઠી નાથો શેઠ ભાઈચંદ, ભજે નાગલપુરે ગોવિંદ ॥
ભક્ત બહુ બોટાદે ભાવિક, જાણે સાર અસાર વિવેક ॥૨૪॥
હરિભક્ત હમીર ખાચર, સોમલો માતરો ઉજાગર ॥
દાસો ગોદડ નાથો ધાધલ, ખોડો ભક્ત હરિનો અવલ ॥૨૫॥
હરિભક્ત હાથિયો ને સુથો, જેણે તજ્યો સંસાર સમુથો ॥
એહાદિ કહીએ કાઠી ભક્ત, ભજી હરિ થયા મોટા મુક્ત ॥૨૬॥
શેઠ અદો ને ભગો ભાવિક, કૃષ્ણ કેશવ જાણો વણિક ॥
ભક્ત હીરો મેઘો મૂળચંદ, નાનચંદાદિ વણિક વૃંદ ॥૨૭॥
દ્વિજ અજો જેઠો શિવો મોનો, સોની ધનો ભગત પ્રભુનો ॥
ભક્ત લાધો મૂળો ભાવસાર, અમરશી કંસારો ઉદાર ॥૨૮॥
મસ્તિ આદિ ભક્ત બીજા બહુ, સતસંગી છે સ્વામિના સહુ ॥
રહે બોટાદ ગામમાં વાસે, ભૂલ્યે ન બેસે નાસ્તિક પાસે ॥૨૯॥
શેઠ પીતાંબર રહે અલાઉ, હરિ ભજી લીધો મોટો લાઉ ॥
રાજો ભીમો ને વાઘો સુતાર, ખસમાં ભક્ત ભોજો લુવાર ॥૩૦॥
ગામ બગડે જસો ખાચર, બાઈ બગી આદિ ઉજાગર ॥
ભક્ત જાળીલે પાંચો કુંભાર, કરી સતસંગ તર્યો સંસાર ॥૩૧॥
સુંદર ભક્ત સુંદરિયાણા માંઈ, ખાચર ડોસો વસતો કેવાઈ ॥
શેઠ હેમો વનો હીરો ભક્ત, ભગો ગલો ને મોરાર મુક્ત ॥૩૨॥
કહીએ કપુરાદિ તુલાધાર, ભક્ત એક નાનજી સોનાર ॥
ભક્ત ક્ષત્રિ દાદોજી સબલો, હરિજન મલો મરુસ્થલો ॥૩૩॥
રામદાસ આદિ જન જેહ, વસે સુંદરિયાણામાં તેહ ॥

દેવજાતિ મોડ બનુભાઈ, જેને પ્રભુ વહાલા ઉરમાંઈ ॥૩૪॥
હરિભક્ત ગણેશ લુવાર, વસે પોલારપુર મોઝાર ॥
દ્વિજ ગગો ક્ષત્રિ જીવોભાઈ, હરિજન એ જસકા માંઈ ॥૩૫॥
દ્વિજ દેવો શેઠ પુંજોભાઈ, એહાદિ જન અણિયાળી માંઈ ॥
ભક્ત કણબી ઘેલો છે નામ, વસે જન તે વાવડી ગામ ॥૩૬॥
કોળી ભક્ત નાજો એક કાવે, ભજે હરિ રહે બુવાવાવે ॥
ક્ષત્રિ ભીમોભાઈ ભોજાભાઈ, દેશળજી રહે વાગડમાંહી ॥૩૭॥
શા દામો વશરામ કુંભાર, વૈશ્ય રામ મોરશિયા મોઝાર ॥
સોની ભક્ત નારણજી નામ, ભક્ત કાનજી શા જીવરામ ॥૩૮॥
એહ આદિ રૂડા હરિજન, વસે કંથારિયામાં પાવન ॥
રાણપુરે રહે વિપ્ર સંઘજી, કર્યો સતસંગ કુસંગ તજી ॥૩૯॥
સંઘો રણછોડ રવો ને રૂપ, પુંજો લખમણ કણબી અનૂપ ॥
કોળી હરજી ને ઘેલો ભક્ત, હિરાદાસ વૈરાગી વિરક્ત ॥૪૦॥
દ્વિજ નારણજી રામબાઈ, ભક્ત એહ આદિ લોયામાંઈ ॥
નકી ભક્ત નાગડકે ગામ, શિરોમણિ ખાચર સુરો નામ ॥૪૧॥
કાળો માણશિયો નાથો ભાઈ, રૂડાં શાંતિબાઈ વલુબાઈ ॥
કાઠિ ભક્ત ભીમો જેઠો નામ, એહાદિ રહે નાગડકે ગામ ॥૪૨॥
ચોકડિયે સતો રૂડો નાડોદા, જેને શ્રીહરિ સાથે છે મોદા ॥
ગામ કોરડે કુંપો ખાચર, હરિભક્ત ભલો ધુનિધર ॥૪૩॥
ભક્ત કણબી શામજી નામ, ભજે હરિ ચોરવીરે ગામ ॥
પિપરડીએ ભટ ભાણજી, કરી જીત નારાયણ ભજી ॥૪૪॥
ભક્ત ભીમો માલો હાથસણિયે, નાજો ખાચર મોઢુકે ગણિયે ॥
શેઠ શામજી વસે વિછીએ, કલો સઈ કડુકામાં કહીએ ॥૪૫॥
ગોખલાણામાં જીવો લુવાર, પ્રભુ ભજી થયો ભવપાર ॥
ભક્ત મોકો ખાચર માણશિયો, શવો લુવાર ખંભાલે રિયો ॥૪૬॥
બાબરામાં દ્વિજ ગંગારામ, ખાચર ઉનડ કરિયાણે ગામ ॥
ભક્ત શેઠ જેઠો નિલવળે, ભજે જગપતિ મતિ ન ચળે ॥૪૭॥
હરિજન અરજણ માવજી, આશા અસત ત્રિકમે તજી ॥
સારાં હરિજન સોનબાઈ, રાજગર રાયપુરમાંઈ ॥૪૮॥

કોટડે પ્રેમ પુતળીબાઈ, પ્રીત વણિકની પ્રભુમાંઈ ॥
કાલાસર રહે પાતો ગર એક, કુંદણિમાં વસતો વણિક ॥૪૯॥
ભક્ત હાદો રામો ઉકો ગર, કણબી ભક્ત સુરો જસાપર ॥
ભક્ત ઠક્કર લખમણ મોનો, પ્રાગો ને વીરો ભક્ત પ્રભુનો ॥૫૦॥
હરિજન અજુ મુલિબાઈ, વસે ગામ પિપલિયામાંઈ ॥
દ્વિજ ગંગેવ ઠકર રામ, એહાદિ જન નડાલે ગામ ॥૫૧॥
સતાપર વિપર ફૂલજી, લિધો લાવ ભગવાન ભજી ॥
કણબી ભક્ત છે રામજી નામ, કાજુ જન કમઢિયે ગામ ॥૫૨॥
ક્ષત્રિ મુલજી ને જગુભાઈ, બાઈઓમાં આછુબા લખુબાઈ ॥
શેઠ ડોસો જુઠો હંસરાજ, હરિ ભજી કર્યું નિજ કાજ ॥૫૩॥
એહ આદિ બીજાં બહુ જન, વસે બંધિયે ભક્ત પાવન ॥
મોટા ભક્ત છે માંડવામાંઈ, વૈશ્ય રામજી ને રાધાબાઈ ॥૫૪॥
ઉમરાલિયે રાજો આહિર, હરિજન મન અતિ ધીર ॥
ક્ષત્રિ તોગો હકો હરિજન, શા કમળશિ ગોવરધન ॥૫૫॥
ઈન્દ્રજી આદિ વણિકભાઈ, એક ભક્ત છે પ્રેમો મેરાઈ ॥
ભીમ વિરમ વસુ ખવાસ, ભજ્યા હરિ તજિ જગ આશ ॥૫૬॥
ખોજા અભરામ વશરામ, ભજી નારાયણ કર્યું કામ ॥
દ્વિજ એક દેવરામભાઈ, જન આણાદિ લાડકિબાઈ ॥૫૭॥
વણિક એક અગરબાઈ, એહાદિ જન સરધારમાંઈ ॥
ભક્ત ચાવડા ભીમ જેસંગ, જેને સાચો લાગ્યો સતસંગ ॥૫૮॥
હરિજન ચારણ અદોભાઈ, એહાદિ ભક્ત ભાડુઈ માંઈ ॥
અજો લખો કૃષ્ણ જન કાકો, જેઠો મલાર શવો ભક્ત પાકો ॥૫૯॥
વસતો કાનો દુદો નાડોદા, રહે રામપુરે મન મોદા ॥
ચારણ સામત મુળુ કાવે, કોળિ તેજો રહે ચિતરાવાવે ॥૬૦॥
કણબી ભક્ત છે ગોવિંદભાઈ, ભજે હરિ સાજડિયાળિ માંઈ ॥
ભક્ત ગર ભીમ વશરામ, રૂડો રાણો ને રાઘવ નામ ॥૬૧॥
સતસંગથી શૂરા શિરવીના, જેણે તગડી જમની સેના ॥
માત સુત લઈ ચાલ્યો સંગ, રાણે રાખ્યો ગોલીડામાં રંગ ॥૬૨॥
કાથડ ઓઢો વાલેરો જન, કાઠિ ભક્ત વસે ફાડદન ॥

કુવાડવે કપુર વણિક, ભક્ત હીરો ને મેઘો છે એક ॥૬૩॥
એહ આદિ છે ભક્ત અપાર, કવિ ક્રોડ્યે નોય નિરધાર ॥
કહિ કહિ થાકે કવિરાય, અથાહનો થાહ કેમ થાય ॥૬૪॥
અગણિત અપાર અલેખે, તે આવે કેમ લખતાં લેખે ॥
મોટો પ્રતાપ પ્રભુનો જોઈ, કરે સતસંગ સહુ કોઈ ॥૬૫॥
દેખે અલૌકિકપણું અતિ, વળી જણાય પ્રકટ પ્રાપતિ ॥
નહિ મોક્ષપદની ઉધાર, આવે તેડવા અંત્યે મોરાર ॥૬૬॥
બિજા અનેક પરચા થાય, સહુ જન જાણે મનમાંય ॥
જિત્યા કામ ક્રોધ લોભ મોહ, ન હોય એક તે દેખો સમોહ ॥૬૭॥
એવું સમજી સત્સંગ કરે, સ્વામિ સામા સાચા પગ ભરે ॥
તજ જુઠા જગતની આશ, થાય પ્રકટ પ્રભુના દાસ ॥૬૮॥
તેનો આવે કેમ ગણ્યે છેક, લખિયે એક ને રહે અનેક ॥
મેંતો મનમાં કર્યો વિચાર, ન થાય નામનો નિરધાર ॥૬૯॥
પૂર્વછાયો ઉત્તરપંથ આકાશનો, કોઈ પામી શકે નહિ પાર ॥
અંડજ ઉડિ ઉંચા ચડે, પણ અંબર રહે અપાર ॥૭૦॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે કાઠિયાવાડ દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને પંદરમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૫॥

પૂર્વછાયો હવે ભક્ત હાલારના, વળી કહું કચ્છ સમેત ॥
શુદ્ધ મને જે સાંભળે, તેને થાય હરિમાં હેત ॥૧॥
મીઠા બોલા ને મોબતિ, હૈયે હેત અપરમપાર ॥
પ્રીત પ્રકટ પ્રભુશું, કરું તેનાં નામ ઉચ્ચાર ॥૨॥
ચોપાઈ ભક્ત ગુણવંતા છે ગોંડલે, ભજે પ્રભુ મન નિરમલે ॥
પુરપતિ ક્ષત્રિ હઠિભાઈ, કરી હરિ ભજિને ભલાઈ ॥૩॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ડોસોભાઈ કહીએ, એહાદિ બિજા બહુ લહીએ ॥
જીવરામ પ્રાગજી સુતાર, ભક્ત જોધો એ જાતિ ઉદાર ॥૪॥
વિપ્ર જેઠો મીઠો ને બાઈજી, ભક્ત શેઠ રૂડો રાઘવજી ॥
કડિયા રતનો અજો નારાયણ, હરભમ હરિપરાયણ ॥૫॥
વાઘો વાલો રકડવો કુંભાર, અર્જણ દેવશી લાખો ઉદાર ॥

નાથો વાલો લુવાર જેરામ, સઈ ગયો નારાયણ નામ ॥૬॥
આંબો કાનો જન જણસાળી, શેખ જીવણ જવન વળી ॥
એહ આદિ છે જન અપાર, રહે ગોંડલ ગામ મોઝાર ॥૭॥
ભક્ત ભાટિયો હીરો છે નામ, હરિજન દ્વિજ પ્રજારામ ॥
એક વેરાગી તુલસીદાસ, એહ આદિનો મોવૈયે વાસ ॥૮॥
નથુજી ઉદોજી જેઠીભાઈ, રૂડા ભક્ત કહીએ ક્ષત્રિમાંઈ ॥
ભક્ત હરજી ઝીણો કુંભાર, વિપ્ર ગણેશ લાલો ઉદાર ॥૯॥
એહ આદિ જે જન કહેવાય, વસે ગામ નાગડકામાંય ॥
દેવો ઓજો કણબી કરમશી, ભજે હરિ વેરી ગામ વસી ॥૧૦॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ડેરીએ માનજી, વડારે વોરો વાલો જનજી ॥
કાજુ ભક્ત કાલાવડમાંઈ, ખાતરી તે જાદવજીભાઈ ॥૧૧॥
અતિ ઉદાર હેતુ હોશિલો, જેના ભાઈ કેશવજી વાલો ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ખિરસરામાંઈ, લાખોજી ને હરિજન બાઈ ॥૧૨॥
કણબી સવદાસ રૂપાંબાઈ, ક્ષત્રિ લાખોજી રહે વડામાંઈ ॥
હડમતિયે ભગો વણિક, સુખપુર દમો ભક્ત એક ॥૧૩॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કાયોજી લૈયો, વૈશ્ય રત્નો જીવો ઈટાળે ॥
હરજી વીરજી ભક્ત સુતાર, જન રામજી હિરો કુંભાર ॥૧૪॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કાંથડજી વળી, એહ આદિ રહે વણથળી ॥
હરિજન સોની રાઘવજી, લીધા પુંજે ભગવાન ભજી ॥૧૫॥
ભક્ત એક છે લાધો સુતાર, વસે વણથળી મોટી મોઝાર ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત રૂડા જગુભાઈ, ઘરે હરિજન નાનીબાઈ ॥૧૬॥
હરિભક્ત રૂપાળીબા નામ, એહ આદિ ભક્ત મેડી ગામ ॥
મોડા ગામમાંહિ મોટા ભક્ત, ક્ષત્રિ રણમલજી વિરક્ત ॥૧૭॥
દાજી મોનજી ને બાપુભાઈ, ભક્ત ફલજી સુજાંજીબાઈ ॥
જલો રાવળ રૂપાળી બાઈ, એહ આદિ ભક્ત મોડા માંઈ ॥૧૮॥
ભક્ત મેઘો નારણ નાનજી, મુલજી વીરજી ને રામજી ॥
વસતો લાધો સુતાર લહીએ, હરિભક્ત લાડુબાઈ કહીએ ॥૧૯॥
ફલજી મનુજી હરિજન, ક્ષત્રિ કુળે એ ભક્ત પાવન ॥
સોનિ ગોવો અજોભાઈ કહિયે, એહ આદિ છે ભક્ત અલૈયે ॥૨૦॥

ક્ષત્રિ ભાઈજી રાઘોજી દાજી, વિપ્ર ભક્ત વાલો જાદવજી ॥
લાલ રામ વૈશ્ય હરિજન, વસે શેખપાટમાં પાવન ॥૨૧॥
કડિયા ભક્ત ઉકો ઓધો જાણો, જીવો જેરામ ડાયો પ્રમાણો ॥
એહ આદિ ભક્ત જે સુંદર, ભજે હરિ રહે નવેનગર ॥૨૨॥
લાલો કુંભાર અરજણ સઈ, ભજે પ્રભુ જોડિયામાં રઈ ॥
ભલા ભક્ત છે ભાદરે ગામ, સુતાર વસતો ભાઈ રામ ॥૨૩॥
વશરામ માવજી રણછોડ, નારાયણ રાજો જન જોડ ॥
ગંગાદાસ ને સવજીભાઈ, હરિજન એક હીરબાઈ ॥૨૪॥
એહ આદિ છે ભક્ત સુતાર, દેવો ડોસો કણબી ઉદાર ॥
દ્વિજ મુળજી સુંદરજીભાઈ, ક્ષત્રિ કાનજી ને નથુનાઈ ॥૨૫॥
એહ આદિ જે ભક્ત અપાર, વસે ગામ ભાદરા મોઝાર ॥
હીરો ડુંગર ભક્ત સુતાર, ક્ષત્રિ રવો કેસિયા મોઝાર ॥૨૬॥
હરિજન પ્રેમજી વણિક, ધ્રોળ મધ્યે એ ભક્ત છે એક ॥
ભક્ત નાથો કાનજી ઉદાર, વેલો ગોવો માંડણ કુંભાર ॥૨૭॥
જેરામ ને એક રાજબાઈ, શા દેવશી ધૂળકોટમાંઈ ॥
ભક્ત કણબી લખમીદાસ, ગર રણમલ ઘુનડે વાસ ॥૨૮॥
આમરણયમાં આણદિબાઈ, જેની પ્રીત અતિ પ્રભુમાંઈ ॥
દ્વિજ ભક્ત ગોવિંદજી ભેલે, ભક્ત વજો બોરિચો રહે બેલે ॥૨૯॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે બેચરભાઈ, આસો ભાઈજી બગથલા માંઈ ॥
કણબી ગણેશ ને માનુબાઈ, પ્રેમિભક્ત પિપળિયા માંઈ ॥૩૦॥
વાગડ દેશમાં વાંઢિયું ગામ, તિયાં ભક્ત બ્રાહ્મણ પાંચો નામ ॥
લાધો રામો ભરવાડ જોડ્ય, લુવાર રણમલ ચિતરોડ્ય ॥૩૧॥
ભક્ત ઠકર કચરો નામ, પદ્મસિ આદિ આધુઈ ગામ ॥
રામજી ત્રિકમ વશરામ, ભક્ત લુવાણા ચોબારી ગામ ॥૩૨॥
બાઈ એક મોટાં હરિભક્ત, જેને જુઠું થઈ ગયું જક્ત ॥
ભક્ત મનજી દેવો લુવાણા, કંથરોટે એ ભક્ત કહેવાણા ॥૩૩॥
ભક્ત વાઘો ને પાંચે ઠકરે, ભજ્યા હરિ ગામ મણફરે ॥
ઠકર રામદાસ ને કચરો, ભક્ત મુલજી સા વાઘો ખરો ॥૩૪॥
જેઠો જેરામ કર્મણ લુવાર, એહ આદિ ભચાઉ મોઝાર ॥

ક્ષત્રિ ભક્ત લાધોભાઈ કહીએ, અદોભાઈ કલ્યાણજી લહીએ ॥૩૫॥
રામસિંહ રાયધણ જેહ, જેતમાલ આદિ જન તેહ ॥
મોટાં ભક્ત એ માનબાઈ, જેને પ્રીત અતિ પ્રભુ માંઈ ॥૩૬॥
બાઈ બાઈજી કરણિબાઈ, ભક્ત એક મેઘરાજભાઈ ॥
એહાદિ જન કહીએ અપાર, ભક્ત રહે ધમડકા મોઝાર ॥૩૭॥
હરિભક્ત સુતાર વશરામ, એહાદિ જન દુધઈ ગામ ॥
વિપ્ર ભક્ત જેઠો કેશવજી, સતસંગી સુતાર રવજી ॥૩૮॥
ભક્ત ઠકર કેશવજી નામ, એહાદિ રહે ચાંદરણી ગામ ॥
માવજી મુલજી ને વાલજી, ભાણિ રે ખોખરે હરિ ભજી ॥૩૯॥
દ્વિજ ભક્ત કચરો છગન, રૂડાં રાજબાઈ હરિજન ॥
ભક્ત જેઠી ખીમજી સંઘજી, વસે અંજારમાંઈ વાલજી ॥૪૦॥
ભક્ત ઉકો શા આદિ કહેવાય, વસે તેતો ગામ તુણા માંય ॥
દ્વિજ પુંજો દેવેશ્વર કહીએ સુતાર પુરુષોત્તમ લહીએ ॥૪૧॥
એહ આદિ જે જન કહેવાય, વસે ગામ તે મુંદરા માંય ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત એક મંકુબાઈ, રહે કાલાઘોઘા ગામમાંઈ ॥૪૨॥
ભક્ત શેઠ રતનજી નામ, એહાદિ જન જરફરે ગામ ॥
ભક્ત સુથાર છે મેઘોભાઈ, હરિજન માતા મેઘબાઈ ॥૪૩॥
દેવશી ટોપણાદિ ખતરી, હરિ ભજી ગયા ભવ તરી ॥
ભક્ત લુવાર છે વશરામ, સોની લાલો રાઘવજી નામ ॥૪૪॥
શા સુંદરજી ચાંપશીભાઈ, એહાદિ જન માંડવી માંઈ ॥
મેપો થોભણ ભક્ત સુતાર, કાનુબાઈ ને જીવો ઉદાર ॥૪૫॥
કુળે સહિત ભક્ત પાવન, વસે ડોણ્ય ગામે હરિજન ॥
હરિભક્ત દામજી સોનાર, વસે ગોધરા ગામ મોઝાર ॥૪૬॥
દ્વિજ મુલજી ને દયારામ, એહાદિ જન કોટડી ગામ ॥
ભક્ત સુતાર ભીમજી રવજી, હરિજન તે હરભમજી ॥૪૭॥
ભક્ત બાઈ જેઠી અજુ નામે, વસે તે કાળા તળાવ ગામે ॥
ઘણેણિયે ભક્ત છે રવજી, થયો સુતાર પાર હરિ ભજી ॥૪૮॥
નેતરામાં સવજી સુતાર, કર્યો સત્સંગ સમજી સાર ॥
નોંધો નાગજી ભક્ત માવજી, ડોસો ગોપો સુતાર સંઘજી ॥૪૯॥

પ્રેમી પ્રેમબાઈ માનબાઈ, મોટાં ભક્ત એ સુતાર માંઈ ॥
સેજપાલ શાપત રામલ, એહાદિ ભક્ત તેરે અવલ ॥૫૦॥
ભણસાળી જેઠો દામોદર, કણબી કેશવ કમો ઠકર ॥
એહ આદિ ભક્ત બીજા કૈયે, ભજે હરિ રહે ગામ ધુફિયે ॥૫૧॥
શેઠ હંસરાજ હરિજન, ભક્ત ફુલુજી જાતિ યવન ॥
ભક્ત ભણશાળી હમીર નામ, એમ આદિ ભક્ત રૂવે ગામ ॥૫૨॥
હરિજન બાઈ દેવું નામ, વસે સુતાર વથોણ ગામ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કાકોભાઈ કહીએ, એહ આદિ જન મજલે લહીએ ॥૫૩॥
ભક્ત સુતાર છે પુંજોભાઈ, સઈ પુંજો દેસલપુર માંઈ ॥
કણબી ભક્ત લાધા આદિ ખરા, વસે જન ગામ સામતરા ॥૫૪॥
દ્વિજ નાગજી પ્રાગજી મલુ, સામજી ને કેશવજી ભલુ ॥
નાથ તેજશી સુતાર શામ, કણબી પ્રેમ લખુ વશરામ ॥૫૫॥
ક્ષત્રિ અદોભાઈ કમોદાસ, ભક્ત મોટા માનકુવે વાસ ॥
કણબી ભક્ત છે માવજીભાઈ, એહ આદિ નારણપુરમાંઈ ॥૫૬॥
કૃષથણ રતનો કણબી કહીએ, બહુ ભક્ત બળધિયે લહીએ ॥
ક્ષત્રિ સદાબાઈ હરિજન, દ્વિજ લાલજી જગજીવન ॥૫૭॥
કણબી ભક્ત વશરામ નામ, એહ આદિ જન કેરે ગામ ॥
કણબી હરિજન વાલબાઈ, ભજે હરિ મેઘપુર માંઈ ॥૫૮॥
સારા સતસંગી સરલીમાંઈ, મોટા ભક્ત છે મનજીભાઈ ॥
આસો વીરજી રામુ રતન, કણબી રામપુરે હરિજન ॥૫૯॥
કણબી ભક્ત છે કચરો નામ, ભજે હરિ રહે દૈસરે ગામ ॥
હરજી કાનજી રામ સુતાર, ડોસો ભક્ત ધિણોઈ મોઝાર ॥૬૦॥
ભક્ત સુતાર બાઈ લખમી, પુનડીએ પીતાંબર પ્રેમી ॥
માવજી લખધીર સુતાર, માલબાઈ ગજોડ મોઝાર ॥૬૧॥
રામજી ને કુરજી સુતાર, ક્ષત્રિ રાસોજી ભક્ત ઉદાર ॥
એક હિજન જીજીબાઈ, એહાદિ જન બંદરા માંઈ ॥૬૨॥
ભલા ભક્ત કહીએ ભુજમાંઈ, સારા સતસંગી બાઈ ભાઈ ॥
ભક્ત નાગર ગણપતરામ, હરિરામ વલ્લભજી નામ ॥૬૩॥
દ્વિજ નરસઈ સુત ભાણજી, લક્ષ્મી દોયે લીધા હરિ ભજી ॥

હરિજન છે લેરખીબાઈ, પ્રીત્ય નવિન પ્રભુજી માંઈ ॥૬૪॥
સૂર્યપ્રભા જેઠી ને ભવાની, એહાદિ ભક્ત બ્રાહ્મણ નાની ॥
નાગજી સુત હીરજી સુતાર, સુંદર સનેહી અપાર ॥૬૫॥
ધનજી હરજી જીવરામ, રાઘવજી રણછોડ નામ ॥
કુરજી આદિ કહીએ સુતાર, પુંજી અમર પ્રેમી અપાર ॥૬૬॥
સેજુ જમના ને હરબાઈ, મોટાં ભક્ત એ સુતાર માંઈ ॥
સોનીમાં સત્સંગી ગોમતી, મોટી મુલીની ભલી ભગતી ॥૬૭॥
મેતા નથુ સુત શિવરામ, હરજીવન બેન લાધી નામ ॥
મહા મુક્ત દશા એ સહુની, ભકત ભોજા આદિ બહુ સોની ॥૬૮॥
ઠકર ઉકા બે અલૈયો કહીએ, હરિભક્ત વલભજી લહીએ ॥
ભગવાનજી મનજી ભક્ત, રામદાસ ને મોરાર મુક્ત ॥૬૯॥
રતનશી ડોસો હરિજન, ગંગબાઈ લુવાણા પાવન ॥
ભક્ત જીવરામ લીલાધર, મુળજી આદિ જન રાજનગર ॥૭૦॥
ધન્ય ધન્ય જેઠી ગંગારામ, ભક્ત શિરોમણિ નિષકામ ॥
સુત શામજી મુળજીબાઈ, એહ આદિ જન જેઠીમાંઈ ॥૭૧॥
ક્ષત્રિ ભક્ત એક ડોસોભાઈ, હરિજન બીજાં દેવબાઈ ॥
ભક્ત રામજી અભુ કલ્યાણ, એહ આદિ જણસાળી જાણ ॥૭૨॥
એહ આદિ જન બીજા અપાર, રહે ભુજનગર મોઝાર ॥
સતસંગે રંગે રાતાં રહે, મુખે સ્વામિનારાયણ કહે ॥૭૩॥
પૂર્વછાયો ધન્ય ધન્ય એ હરિજનને, જેનાં પુન્યતણો નહિ પાર ॥
આણી હેત અતિ ઉરમાં, ભજે નારાયણ નરનાર્ય ॥૭૪॥
અતિ દઢાવ અંતરમાં, નહિ કામ ક્રોધ લોભ મોહ ॥
શોધ્યે ન મળે એક જે, એવા સતસંગીનો સમોહ ॥૭૫॥
સુણી નામ એહ શ્રવણે, જે મનન કરશે મન ॥
સકલ કારજ સીઝશે, વળી થાશે પરમ પાવન ॥૭૬॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે હાલાર દેશ તથા કચ્છ દેશના હરિજનનં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને સોળમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૬॥

પૂર્વછાયો સુંદર ભક્ત સૌભીર દેશે, જેનાં અતિ મન ઉદાર ॥
તન મન ધન તુચ્છ કરી, હરિ ભજી ઉતર્યા પાર ॥૧॥
એવા જન ઉત્તમનાં, સુણો નામ સર્વે કાન ॥
લાલચ્ય લાગિ લખવા, જેને મળ્યા છે ભગવાન ॥૨॥
ચોપાઈ રૂડા ભક્ત રહે વઢવાણ, ભક્ત બેચર દ્વિજ સુજાણ ॥
દેવકૃષ્ણ લાધો અંબારામ, દ્વિજ ભક્ત અમૃત અકામ ॥૩॥
પૂંજો વસતો ભક્ત સુતાર, ખોડો ગુલાબ કણબી ઉદાર ॥
ક્ષત્રિ ફઈબા ને કલબાઈ, લખુ વણિક વઢવાણ માંઈ ॥૪॥
દ્વિજ ભક્ત છે ગોવિંદરામ, ઓઝો પાંચો રહે વાઘેલે ગામ ॥
હરિજન કોળી હાજો કહીએ, ભક્ત નળિયા ગામમાં લહીએ ॥૫॥
ભક્ત ભદ્રેશ્વરિયે સ્વચ્છંદ, શેઠ અમિચંદ સુરચંદ ॥
વૈશ્ય સુંદરજી અવિચળ, મોટા ભક્ત મન નિરમળ ॥૬॥
સારા ભક્ત રહે સિથે ગામ, દ્વિજ બેચર માલજી નામ ॥
શા ગણેશ આણંદ ભાવસાર, એહાદિ જન સિથા મોઝાર ॥૭॥
કણબી વણારશી પીતાંબર, સારા સતસંગી એ સુંદર ॥
દ્વિજ જેરામ ને લાધી બાઈ, જન રહે દેવચરાડિ માંઈ ॥૮॥
રૂડા ભક્ત લખતરે લખો, દ્વિજ ભવાની વૈશ્ય હરખો ॥
ખરા ભક્ત છે ખેરવે ગામ, કણબી ગણેશ નરશી નામ ॥૯॥
કણબી અર્જુન દ્વિજ ભીમજી, ક્ષત્રિ જેઠે લીધા હરિ ભજી ॥
એહાદિ જન રહે બાપોદરે, ભલિ ભક્તિ પ્રભુજીની કરે ॥૧૦॥
અલંદરે દ્વિજ જેઠો નામ, ક્ષત્રિ બપો ભક્ત બાલાગામ ॥
કણબી ભક્ત જીવો વશરામ, ગાંગો ખીમો ને બેચર નામ ॥૧૧॥
દ્વિજ ભક્ત ભવાન ભાળિયે, એહાદિ જન અંકેવાળિયે ॥
કણબી ગણેશ લાધો કહેવાય, સારા ભક્ત એ સરવાલ્યમાંય ॥૧૨॥
મોટા ભક્ત છે મેથાણ ગામ, દ્વિજ ભક્ત છે ગોવિંદરામ ॥
ભગવાન જાદવજી ભાણો, દેવરામ જીવરામ જાણો ॥૧૩॥
ક્ષત્રાત્રિ પુઠજાજોજીજી ને કાકોભાઈ, રૂડાં હરિજન જીજીબાઈ ॥
હલુ માલો ક્ષત્રિ હરિજન, હવે કહું કણબી પાવન ॥૧૪॥
જીવો કૃષ્ણ ને પ્રાગો પંચાણ, ગોવો હિરો માવો મલો જાણ્ય ॥

નાથો વેલો કેશવજી ભાણો, હરિભક્ત કોળી એક રાણો ॥૧૫॥
એહાદિ જન મેથાણમાંઈ, ભરડામાં મુક્ત મોતિબાઈ ॥
હરિભક્ત દ્વિજ વજેરામ, તેહ લખિયે લુવાણે ગામ ॥૧૬॥
દ્વિજ માધો ને ત્રિકમ સઈ, ભજે હર દુદાપર રઈ ॥
દ્વિજ રાઘવજી માધો જાણ, પિતાંબર કેશવજી કલ્યાણ ॥૧૭॥
ભક્ત બ્રાહ્મણ અવલબાઈ, શા રાઘવજી ધ્રાંગધરામાંઈ ॥
ગણેશ ને રવજી પટેલ, ભક્ત અંકેવાળિયે વસેલ ॥૧૮॥
કણબી ભક્ત બે દેવા રતના, પાંડરવે ભક્ત એ પ્રભુના ॥
કણબી માલો પીતાંબર કહીએ, ધન્ય ભક્ત ધોળિગામે લહીએ ॥૧૯॥
દ્વિજ ભક્ત શિવો નથુ નામ, જદુ કુબેર નાથજી રામ ॥
પખો કૃષ્ણ મકનજી કહીએ, એહાદિ ભક્ત બ્રાહ્મણ લહીએ ॥૨૦॥
સોનિ ભક્ત નાગર કુબેર, અમરશીએ કર્યો જગ ઝેર ॥
એહાદિ જન બીજા અપાર, વસે હળવદ ગામ મોઝાર ॥૨૧॥
ક્ષત્રિ હરિજન હઠીભાઈ, રૂડાં જન એક રતુબાઈ ॥
શા વેલજી ભગત સુંદર, કણબી ગણેશ નાન ઠકર ॥૨૨॥
સોની ભક્ત ઠાકરશી નામ, એહાદિ જન દેવળિયે ગામ ॥
ભક્ત કણબી ગોવિંદભાઈ, જન રહે એ જેતપરમાંઈ ॥૨૩॥
રૂડાં ભક્ત રામબાઈ નામ, સતસંગી એ સનાળે ગામ ॥
રંગપુરે દ્વિજ સુંદરજી, લિધા ભગવાને હરિ ભજિ ॥૨૪॥
વેલો વાલો કણબી કહેવાય, ખરા ભક્ત ખાખરેચિ માંય ॥
નકિ ભક્ત દ્વિજ નંદરામ, જન વસે વેજલકે ગામ ॥૨૫॥
ભક્ત કણબી કાનો કહેવાય, તેહ રહે ફાગશિયા માંય ॥
બેલા ગામમાં દ્વિજ મહાદેવ, જેને હરિ ભજ્યાની છે ટેવ ॥૨૬॥
એક હરિજન ધનુબાઈ, ક્ષત્રિ ભક્ત એ મોરબિમાંઈ ॥
દ્વિજ જીવરામ ને હરજી, પુરુષોત્તમ ને મકનજી ॥૨૭॥
સોની સવજી પિતાંબર નામ, વસે ભક્ત વાંકાનેર ગામ ॥
રૂડો ભક્ત બેચર સુતાર, વસે ઢોલમાં ભજે મોરાર ॥૨૮॥
દ્વિજ હરદેવ હરિશર્ણ, વસે ભક્ત એહ વાલાશર્ણ ॥
દ્વિજ કુબેર લખમણ ઠાર, મોટા ભક્ત એ દલડિ મોઝાર ॥૨૯॥

ચોરવિરામાં નાજો ખાચર, ભજયા હરિને તજયું અવર ॥
થાન ગામમાં વિપ્ર વૈકુંઠ, સોનિ કમે કર્યો જગ જૂઠ ॥૩૦॥
ભક્ત ખાચર સતસંગી શૂરો, વસે મેસરિયે જન પૂરો ॥
એક ખાચર ઉનડ કહીએ, હરિભક્ત એ વસે ઓરિએ ॥૩૧॥
હરિજન હિરો વશરામ, જન કણબી ગોસલ ગામ ॥
ક્ષત્રિ મોટિબા લાધો સુતાર, સારા ભક્ત સાયલા મોઝાર ॥૩૨॥
રામકૃષ્ણ જેકૃષ્ણ નથુજી, એહ દ્વિજ સુતાર માવજી ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત એક ફુલિબાઈ, એહાદિ જન મુળિમાંઈ ॥૩૩॥
સારો ભક્ત છે ઓધો સુતાર, હરિજન હરજી લુવાર ॥
મોટો ભક્ત કુંભાર માદેવ, રહે ટિકર્યે ભજે વાસુદેવ ॥૩૪॥
રાઘવજી ધનજી ગોપાળ, એહ ભક્ત બ્રાહ્મણ દયાળ ॥
એક ક્ષત્રિ જુઠો જન નામ, એહ દાસ દિગસર ગામ ॥૩૫॥
કણબી પ્રેમજી જીવો લુવાર, ભક્ત રહે દાણાવાડા મોઝાર ॥
જેને પ્રકટ મળ્યા પરમાનંદ, તેતો જન થયા જગવંદ ॥૩૬॥
શા મુળજી મંગળજી કહીએ, રૂડો ભક્ત શા રવજી લહીએ ॥
એક ભક્ત વ્યાધ સગરામ, એહાદિ જન લિંબલિ ગામ ॥૩૭॥
રઘુજી સંઘજી દ્વિજ જાતિ, ભલો જેસો હીરો વૈશ્ય નાતિ ॥
ભક્ત શેઠ માનસિંઘ નામ, એહ જન જસાપર ગામ ॥૩૮॥
શેઠ દિપો ને ખત્રિ ગણેશ, મેઘો સઈ હરિ ભજે હંમેશ ॥
ભક્ત અવલ આંબો વિપર, એહ આદિ જન રહે ચાણપર ॥૩૯॥
તેજો દલો રૂડો રયો જાણો, સગો મેઘો નાડોદા પ્રમાણો ॥
ઠાર જીવો આદિ બીજા જન, રહે રામપુરે એ પાવન ॥૪૦॥
ખરા ભક્ત ખોલડિયાદ ગામ, જન સુતાર હંસરાજ નામ ॥
ક્ષત્રિ ખેંગાર રામો હમીર, મુળો માંડણ રૂડો સુધિર ॥૪૧॥
દલો કલો નારાયણ કહીએ, ધનો રાજો સંઘો વીરો લહીએ ॥
જીવો ગોકળી દ્વિજ નંદરામ, એહ ભક્ત ખોલડિયાદ ગામ ॥૪૨॥
દેવ જાતિ ભગત પંચાણ, કણબી માવજી ભક્ત પ્રમાણ ॥
રાઠોડ માવો ગોકળી હમીર, ગુંદિયાળે એક ભક્ત સુધિર ॥૪૩॥
દ્વિજ દેવરામ ને વાઘજી, ભક્ત ગોપાળજી ને મેઘજી ॥

ભક્ત ખતરી છે જેઠો નામે, એહાદિ જન વસ્તડી ગામે ॥૪૪॥
ક્ષત્રિ ભક્ત રતનજી નામ, રામો માવો લાલિયાદ ગામ ॥
વડોદમાં દ્વિજ પીતાંબર, નાથો પ્રાગો છે સઈ સુંદર ॥૪૫॥
ભક્ત વિષ્ણુદાસ છે વૈરાગી, રહે કારિયાણી કુસંગ ત્યાગી ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત નારાયણ નામ, ભજે પ્રભુ રહી ટુવે ગામ ॥૪૬॥
ટિંબે ભક્ત ક્ષત્રિ રહે અજો, રામો મુળો વસતો ને ભોજો ॥
ખારવે ભક્ત કણબી કૃષ્ણ, ધનો ભગો લાલો લખો પ્રષણ ॥૪૭॥
મેમકે ભક્ત કણબી લાલો, જેઠો લાધો રણછોડ માલો ॥
રાજો રત્નો આંબો સતવારા, ક્ષત્રિ ફલજી આદિ ભક્ત સારા ॥૪૮॥
રૂડા ભક્ત રહે લીંબડી ગામ, દ્વિજ નિરભેરામ નંદરામ ॥
દ્વિજ મુળજી ભક્ત ભૂધર, દ્વિજ ભક્ત કહીએ કામેશ્વર ॥૪૯॥
સોની રણછોડ જીવણ કાનો, કીકો લવજી કૃષ્ણજી માનો ॥
શેઠ વીરજી આદિ અપાર, ભક્ત વસે લીંબડી મોઝાર ॥૫૦॥
દ્વિજ ભગવાન અંબારામ, ક્ષત્રિ ગોદડજી ચૂડે ગામ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ગોપાળજી ગણીએ, ભક્ત શેઠ પદમશી ભણીએ ॥૫૧॥
દ્વિજ ભક્ત એક દેવરામ, એહ જન નાગનેશ ગામ ॥
ક્ષત્રિ બાપુજી ડુંગરશી નામ, ભક્ત ભોજોજી રહે ભલગામ ॥૫૨॥
દ્વિજ મુળજી જગજીવન, અંકેવાળીયે એ હરિજન ॥
દ્વિજ ભક્ત કૃષ્ણજી કહેવાય, શા ખુશાલ મોજિદડ માંય ॥૫૩॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કાયોજી જેઠીજી, ભેંશજાળે રહે ભક્ત સજોજી ॥
ભક્ત એક સુખરામ વિપર, ક્ષત્રિ મનુભાઈ મિણાપર ॥૫૪॥
કણબી ભક્ત ધનજી છે નામ, એહાદિ જન સાઉકે ગામ ॥
સોની કસલો ગામ સમલે, ભજે ભગવાન મન ભલે ॥૫૫॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે ભગવાનભાઈ, એહાદિ જન ત્રાડિયામાંઈ ॥
દ્વિજ પ્રેમબાઈ લાધો ઠાર, એહ ભક્ત ભોઈકા મોઝાર ॥૫૬॥
દ્વિજ ભાણજી કસલો કહીએ, એહ ભક્ત પાણાસિલે લહીએ ॥
ભક્ત લાધો સુંદર સતવારો, રહે રળોલ્યે સતસંગી સારો ॥૫૭॥
ભોજો કોળી ને ધનો કુંભાર, એહ ભક્ત બાવળી મોઝાર ॥
હરિજન નાગજી શંકર, વસે જાંબુ ગામમાં વિપર ॥૫૮॥

ક્ષત્રિ ભક્ત વીરો રાજોભાઈ, એહ રહે લક્ષ્મીસર માંઈ ॥
દ્વિજ શિવરામ વિઠલજી, કણબી મેઘો ને ક્ષત્રિ હમજી ॥૫૯॥
ભક્ત શેઠ ભીમો મોતી નામ, એહાદિ જન શિયાણી ગામ ॥
જેઠીજી અદોજી અખોભાઈ, પુંજો ભીમજી ભક્ત કહેવાઈ ॥૬૦॥
ભારાજી આદિ ક્ષત્રિ ભણીજે, કેશુબા હરિજન ગણીજે ॥
કલો ભગો જીવો વીરો નામ, કોળી ભક્ત રહે તાવી ગામ ॥૬૧॥
જે જે લખ્યો મેં ભક્ત સમાજ, તેને પ્રકટ મળ્યા છે મહારાજ ॥
કેશુબા ક્ષત્રિ જાલ્યમસિંગે, ભજ્યા હરિ અનુબાયે ઉમંગે ॥૬૨॥
દ્વિજ ભક્ત પ્રાગજી રામજી, બાઈ વાલુ ને શેઠ દામજી ॥
એહ આદિ તે ભક્ત છે કઈ, ભજે હરિ દેવળિયે રઈ ॥૬૩॥
દ્વિજ ઈશ્વર લખમિરામ, ભક્ત ગાંગજી ભડવાણે ગામ ॥
ક્ષત્રિ ફુલજી ખેતોજી જાણ, ભક્ત શેઠ પ્રેમજી પ્રમાણ ॥૬૪॥
દ્વિજ મુળજી ને નાનબાઈ, એહ ભક્ત ત્રમણિયા માંઈ ॥
કણબી ભક્ત કલ્યાણજી નામે, એહ ભક્ત કહીએ કડુ ગામે ॥૬૫॥
દેવરાજ ભગો મેઘોભાઈ, ભક્ત રૂપો એક રયાંબાઈ ॥
એહાદિ જન કણબી કહીએ, ભક્ત ભાવિક કારેલે લહિએ ॥૬૬॥
ભક્ત વણામાં ચારણ માવ, ભજે હરિ કરી મન ભાવ ॥
દ્વિજ ભક્ત કુબેરજી નામે, ભજે હરિ જેગડવે ગામે ॥૬૭॥
દ્વિજ ડોસો વ્રત પંચ પાલે, ભજે પ્રભુ વસે ગામ ગાલે ॥
કણબી ભક્ત કહીએ નામ હરિ, ભલિ ભક્તિ થલે રહી કરી ॥૬૮॥
ગાંગો ગોવો જેઠો જન જેસો, વણારશી કહીએ ભક્ત કેશો ॥
કણબી ભક્ત કહીએ કેશરબાઈ, ઓજો કૃષ્ણ રહે રામગ્રી માંઈ ॥૬૯॥
આણંદ ઉમેદ ચારણ સહિ, ભજે હરિ હેબતપર રહી ॥
વાસવે વિપ્ર ગલાલબાઈ, જેને પ્રભુશું સાચી સગાઈ ॥૭૦॥
ભક્ત લુવાણા રણછોડ કૃષ્ણ, શામજીને શ્રીહરિનું દ્રષ્ણ ॥
ભક્ત કણબી ધનજી નામે, ભજે પ્રભુ વસે વાંટુ ગામે ॥૭૧॥
એહ આદિ ભક્ત છે અપાર, ન થાય નામનો નિરધાર ॥
કહિ કહિ કહીએ કિયાં સુધી, અપાર પાર ન લિયે બુદ્ધિ ॥૭૨॥
પૂર્વછાયો કોટિ કવિ કથી ગયા, વળી કથશે કોટાન કોટ્ય ॥

તોય હરિભક્તનાં નામની, નહિ આવે ખોટ્ય ॥૭૩॥
પ્રકટ પુરુષોત્તમ જિયાં, તિયાં ઓધરે જન અપાર ॥
દર્શ સ્પર્શ પ્રભુતણે, પામે પરમ પદ નરનાર્ય ॥૭૪॥
પશુ પક્ષી વૃક્ષ વેલી, સ્થાવર જંગમ જીવ ॥
જેને સ્પરશ પરબ્રહ્મનો, તે થાય સદ્ય વળી શિવ ॥૭૫॥
એવા જીવ જયાં ઉદ્ધરે, તિયાં નિરસંદેહ નરતનનું ॥
કોણ કરે પરમાણ કવિ, એક જીભે એહ જનનું ॥૭૬॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે સૌભીર દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને સત્તરમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૭॥

પૂર્વછાયો ભાખું ભક્ત હવે ભાલનાં, જેનાં અતિ નિરમળ અંગ ॥
સત્ય અસત્યને ઓળખી, વળિ કર્યો જેણે સતસંગ ॥૧॥
અંતર ત્યાગી અતિ ઘણાં, જેણે સહેજે તજયો સ્વાદ ॥
પ્રીત કરી પરબ્રહ્મ શું, તજી જગતનો વિખવાદ ॥૨॥
લેતાં નામ એ જનનાં, મારે હૈયે હરખ ન માય ॥
કહું સંક્ષેપે સાંભળો, સુણિ પાપ પ્રલય થાય ॥૩॥
ચોપાઈ ક્ષત્રિ પુંજોજી બાપુજી વર્સોભાઈ, કાયોજી અજુબા ફુલિબાઈ ॥
શા ત્રિકમ ડોસો રતનજી, કાનજી કલ્યાણજી ગગજી ॥૪॥
ભક્ત કણબી ખીમો રતનો, ઘાંચી વનમાળી ભક્ત પ્રભુનો ॥
મોનો ને વળી દામો લુવાણો, એહ આદિ તે દોલેરે જાણો ॥૫॥
દાદો ચારણ શેઠ ઠાકરશી, ભજ્યા હરિ ગોરાસામાં વસી ॥
દ્વિજ રૂગનાથ ને ત્રિકમ, જગજીવન પુરુષોત્તમ ॥૬॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ મયારામ, એહ આદિ ભડિયાદ ગામ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત એક રૂપોભાઈ, કાજુ જન કાદિપુરમાંઈ ॥૭॥
વિપ્ર વસતો જગો ઓધવજી, હિરજી પુંજો શામો ને નાથજી ॥
દ્વિજ રળિયાત ગલાલબાઈ, ક્ષત્રિ હઠિ હરિ અજુભાઈ ॥૮॥
કણબી ભક્ત હરજી લવજી, રણછોડ ને સોની હેમજી ॥
ભક્ત માવ છે એક બારોટ, પ્રેમિ ભક્ત માવો પરિયટ ॥૯॥
એહ આદિ ભક્ત બાઈભાઈ, સારા સતસંગી ગાંફમાંઈ ॥

ક્ષત્રિ ભક્ત દાદો દેશળજી, દેવબાયે લીધા હરિ ભજી ॥૧૦॥
દેવજાતિ ભક્ત દાદોભાઈ, એહ આદિ તે પિપલિમાંઈ ॥
દેવજાતિ ભક્ત ખીમરાજ, આવરદાસે કર્યું નિજકાજ ॥૧૧॥
ભક્ત વિસો વણાર ને પ્રાગ, હઠી ડોસે કર્યો કુસંગ ત્યાગ ॥
કોળી ભક્ત વાંસો અજોભાઈ, વાઘા વસતાદિ ભક્ત કેવાઈ ॥૧૨॥
દેવજાતિ એક જીજીબાઈ, કહીએ ભક્ત કમિયાળામાંઈ ॥
દ્વિજ ભક્ત ઓદ્ધવજી કહીએ, હરિભાઈ પીતાંબર લહીએ ॥૧૩॥
પુરુષોત્તમ નાનજી નામ, જેઠો જાદવજી પ્રભુરામ ॥
મેઘજી આદિ ભક્ત છે ભાઈ, દ્વિજ ભક્ત એક ભાણિબાઈ ॥૧૪॥
કણબી ભક્ત જેરાજ દેવજી, પચ્છમમાં લુવાર ભાઈજી ॥
ક્ષત્રિ રૂગનાથજી હરિજન, કરે ફેદરે હરિભજન ॥૧૫॥
દ્વિજ નારાયણજી જેઠો જન, ક્ષત્રિ ગજોજી એ છે પાવન ॥
એહ આદિક ભક્ત ભણિએ, ખરા જન ખસતે ગણિયે ॥૧૬॥
ગજો વિસો રવો છે ગઢવી, દેવુબાઈને ભગતિ ભાવી ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કાકોભાઈ કહીએ, માનોભાઈ હઠિભાઈ લહીએ ॥૧૭॥
જાઈભાઈ દુદોભાઈ જન, ભક્ત મશરુ આદિ પાવન ॥
દ્વિજ ભક્ત ભગો શીવરામ, કણબી રગનાથ રોજકે ગામ ॥૧૮॥
ક્ષત્રિ સુજોજી નાથોજી નામ, ચારણ જેઠો બનુબા અકામ ॥
ભક્ત ભીમ ને આસો સુતાર, ખરા ભક્ત ખરડ્ય મોઝાર ॥૧૯॥
ચોકડિયે હરખો હરિજન, કોળિ કુળે સહિત પાવન ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ખેતોજી જામોજી, રૂડા રાજોભાઈ ને ખોડોજી ॥૨૦॥
હોથીભાઈ નાનજીભાઈ જાણો, શેઠ જેઠો ગગો પરમાણો ॥
દ્વિજ હરિશંકર અંબારામ, એહાદિ જન ઝિંઝર્ય ગામ ॥૨૧॥
શેઠ વજો ને નરસૈદાસ, ધનો સુતાર ધંધુકે વાસ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત મુલુ ભીમ જાણ, કણબી જેઠો સુતાર પંચાણ ॥૨૨॥
દ્વિજ વીરો દલો દાજી કહીએ, આણંદાદિ ભક્ત દ્વિજ લહીએ ॥
ભક્ત કુબેર બેચર સોની, ખડોલમાં રેણાક એહુની ॥૨૩॥
ભક્ત ભાટ છે વખતો નામ, રૂડો ભક્ત છે રાયકે ગામ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે તુલજારામ, બાઈ ગલાલ અડવાલ્ય ગામ ॥૨૪॥

હરિભક્ત છે દ્વિજ બેચર, ભજે પ્રભુ રહે રંગપર ॥
ક્ષત્રિ હલુભાઈ હરિજન, ભક્ત જમાલપર પાવન ॥૨૫॥
ક્ષત્રિ રયો મેઘો અરજણ, વાઘો જેસંગ ભીમ સુજાણ ॥
કમો હરખો ને વશરામ, દ્વિજ કુબેર ગાંગજી નામ ॥૨૬॥
ચારણ ભક્ત ભાવિ ભગવાન, જન રતનજી ને આયદાન ॥
સોની કૃષ્ણાદિ ભક્ત કહેવાય, વસે ગામ તે બળોલ્ય માંય ॥૨૭॥
સોની ભક્ત ગોકુલ હડાળે, દ્વિજ કેશવજી વ્રત પાળે ॥
દ્વિજ ભક્ત છે હરજીવન, કોળિ નાનજી ભક્ત પાવન ॥૨૮॥
ચારણ અજો રહે બગોદરે, ભલિ ભક્તિ પ્રભુજીની કરે ॥
ભક્ત ભાટ આધાર છે રૂડો, ગજો ગોરો ખરો જન ખોડો ॥૨૯॥
ખત્રિ ભક્ત ચેલો નથુભાઈ, કૃષ્ણ સઈ જવારદ માંઈ ॥
દેવજાતિ ભક્ત મઘુબાઈ, દ્વિજ મેઘજી સરગવાળા માંઈ ॥૩૦॥
ભક્ત ભરવાડ સગરામ, સારો ભક્ત એ સમાણિ ગામ ॥
હરિભક્ત સોનિ હીરો એક, નથુ દેવચંદ દો વણિક ॥૩૧॥
દ્વિજ માદેવ દયાળ કાનો, નથુ ખત્રિ બોરુમાંહિ માનો ॥
રાઘવજી પીતાંબરભાઈ, શા મોરાર મોટિ બોરુ માંઈ ॥૩૨॥
કાશીદાસ ને કૃષ્ણ વણિક, ક્ષત્રિ ભક્ત ભાઈજી છે એક ॥
કહીએ ભક્ત તે કૃષ્ણ સુતાર, વસે જન જાખડા મોઝાર ॥૩૩॥
હરિભક્ત ભલુજી ચારણ, ક્ષત્રિ તેજો પથો વટાંમણ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત સુજોજી બાદર, ખોડો જેઠિ અલુ ઉજાગર ॥૩૪॥
દ્વિજ ભગવાન વલ્લભ નામ, જગજીવન ને રાજારામ ॥
સોની ભક્ત છે ભૂખણભાઈ, હરિજન એક જીવીબાઈ ॥૩૫॥
ભક્ત વોરો અશમાલ એક, વસે કઉકે ન મૂકે ટેક ॥
ભક્ત ભાટ છે રાઈજી નામ, વસે દાસ પિસાવાડે ગામ ॥૩૬॥
ક્ષત્રિ ભક્ત નાથો ને સજાણ, ભનો રાજો વેજલકે જાણ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ગોપાલજી કહીએ, ભીમજી ને પથોભાઈ લહીએ ॥૩૭॥
હીરો હરભમ ભગવાન, વર્સો બાદર રૂપો નિદાન ॥
એહ આદિ ક્ષત્રિ બહુ ભાઈ, હર્જીબા અજુબા અંબાબાઈ ॥૩૮॥
દ્વિજ પુરુષોત્તમ વજેરામ, ભક્ત ચારણ બાપુજી નામ ॥

ઠાર બેચર ગણેશ લુવાર, એહ આદિ તે કોઠચ મોઝાર ॥૩૯॥
કણબી ભક્ત હરજી કહેવાય, ભજે હરિ વાલથેરામાંય ॥
દ્વિજ ભક્ત નારણજી નામ, રેવાશંકર સેવકરામ ॥૪૦॥
મહાશંકર ભક્ત ભાણજી, શિવબાઈએ લીધા હરિ ભજી ॥
અવલ પુતલિબાઈ વણિક, ભજ્યા હરિ વજે ગ્રહિ ટેક ॥૪૧॥
એહ આદિ બાઈ ભાઈ કંઈ, ભજે પ્રભુ ધોળકામાં રઈ ॥
દેવજાતિ કહીએ ડોસોભાઈ, વસે ભક્ત તે વાસણામાંઈ ॥૪૨॥
કણબી જીતબાઈ હરિજન, ગામ ચરોડે ભક્ત પાવન ॥
કણબી ભક્ત કાશીદાસ નામ, વસે દાસ કાશીદરે ગામ ॥૪૩॥
ક્ષત્રિ ભક્ત મોટા મોડભાઈ, વસે ગામ મોડાસરમાંઈ ॥
શેઠ કલ્યાણ ખોડો ભગત, અવલ વિછિયાવ્યે મુગત ॥૪૪॥
ક્ષત્રિ નથુ નારાયણ જીજી, ગામ સાણંદમાં ભક્ત મૂળજી ॥
ક્ષત્રિ બાપુ તેજો જેઠિભાઈ, મોટાં ભક્ત ફઈબા ને બાઈ ॥૪૫॥
ફુલિબા ફુલજીબા ને ગલી, દ્વિજ રાઈ નાથી ને અવલી ॥
રાજબાઈ દ્વિજ જીવરામ, ચારણ ભક્ત હીરબાઈ નામ ॥૪૬॥
ભરવાડ ભક્ત એક લાલો, જેને લાગ્યો સતસંગ વ્હાલો ॥
રંગા મૈયારિ જવન સલામ, એહાદિ જન મછિયાવ્ય ગામ ॥૪૭॥
ક્ષત્રિ ભક્ત જીવોજી અલુજી, ઘોડદી કાંધોજી ને દલુજી ॥
દાસ કલ્યાણ ને હીરબાઈ, બેચર લુવાર દદુકામાંઈ ॥૪૮॥
ભક્ત સુતાર કલો અમલ, કોળી ગણેશ ભક્ત રહે થલ ॥
વનો દાસ દયાળ સોનાર, કોળી કલુ ધોલેરા મોઝાર ॥૪૯॥
ભક્ત લુવાણો રણછોડ નામે, ક્ષત્રિ વરસોજી ડુભાલિ ગામે ॥
એક પુંજો સોની હરિજન, ભજે ઝાંપ્યા ગામે ભગવન ॥૫૦॥
ભક્ત વણિક હરજીવન, કરે મોરાર હરિભજન ॥
હરિભક્ત કોળી રામબાઈ, એહ આદિ બદલાણામાંઈ ॥૫૧॥
ભક્ત એક દ્વિજ નંદરામ, ભજે હરિ રહે મિટાલ્ય ગામ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કસિયોજી કહિયે, વેજો સાદુલ ગોકળિ લહિયે ॥૫૨॥
શેઠ નાથાદિ જન સુંદર, કાજુ ભક્ત રહે કામોતર ॥
સારા ભક્ત છે શિયાલ માંઈ, શેઠ માધો લાધો ઘેલોભાઈ ॥૫૩॥

જેઠા અદિ વણિક ઉદાર, જેણે રાજી કિધા છે મોરાર ॥
ક્ષત્રિ રતનજી જેસો વળી, રૂપો વરજાંગ છે ગોકળી ॥૫૪॥
એહાદિ ભક્ત બીજા છે બહુ, વસે ગામ શિયાલ્યમાં સહુ ॥
ઘણા દેશ ઘણાં ગામ નામ, ભજી હરિ પામ્યા પરમ ધામ ॥૫૫॥
હરિજનનાં નામ અપાર, એક જીભે ન હોય ઉચ્ચાર ॥
કહિ કહિ કિયાં લગી કહીએ, અપારનો પાર કેમ લહીએ ॥૫૬॥
પૂર્વછાયો અપાર જીવ ઓધરે, જિયાં પ્રકટ પુરુષોત્તમ ॥
કવિ કેમ કથી શકે, જેને નેતિ કહે નિગમ ॥૫૭॥
હરિ હરિજન જશ ગાતાં, પતિત પાવન થાય ॥
સુણતાં જશ શ્રવણે, વળી કોટી કર્મ કપાય ॥૫૮॥
કાન પવિત્ર જે કથા સુણતાં, જિભા પવત્ર ગાતાં જે જશ ॥
એવો કોણ અભાગિયો, કહેતાં સુણતાં કરે આળસ ॥૫૯॥
માટે વિચારી મનમાં, કર્યે આદર નામ ઉચ્ચાર ॥
સદમતિ સહુ સાંભળો, કહું નામ કાંઈક નિરધાર ॥૬૦॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે ભાલદેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને અઢારમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૮॥

પૂર્વછાયો દાખું દાસ દંઢાવ્યના, ભક્ત અતિ ઘણા ભાવિક ॥
દ્રઢ મતિ ધીરજ્ય અતિ, જાણે સત્ય અસત્ય વિવેક ॥૧॥
તન મન ધન તુચ્છ કરી, હરિજન થયાં નરનાર્ય ॥
પ્રકટ પુરુષોત્તમને, મળી ઉતર્યા ભવ પાર્ય ॥૨॥
બાલ જોબન વૃદ્ધ વળી, સરવે થયાં સનાથ ॥
પરાપાર પરબ્રહ્મ જે, તેહ નિરખ્યા નયણે નાથ ॥૩॥
એવા જન અનઘનાં, લેતાં નામ આવે આનંદ ॥
શ્રવણ દઈ જે સાંભળે, તે વામે મહા દુઃખ દ્વન્દ્વ ॥૪॥
ચોપાઈ મોટા ભક્ત છે મોટેરે ગામ, કણબી ભક્ત ભૂધરદાસ નામ ॥
પુરુષોત્તમ રઘો નાથજી, હાંસજી વેણિદાસ રામજી ॥૫॥
લખો લખુ ભગો પ્રભુદાસ, બાઈ કંકુયે ત્યાગી જગ આશ ॥
બાઈ હિરિ ને રળિયાતબાઈ, રતનબાઈ છે મોટેરા માંઈ ॥૬॥

જેઠો ભક્ત જન ગંગાબાઈ, કણબી ભક્ત કોટશ્વર માંઈ ॥
અડાલજ માંહી છે ચૌધરિ, તજી કુળધરમ ભજ્યા હરિ ॥૭॥
કણબી ભક્ત જેરામ ને લાલ, જેઠો અવિચળ પુર જમાલ ॥
કણબી હરખજી પુંજો ભાટ, રહે ઉમારસદે તજી ઉચ્ચાટ ॥૮॥
દેવજાતિ તે ભક્ત છે આસો, કહીએ એહનો કલોલે વાસો ॥
કણબી ભક્ત ગંગાદાસ કહીએ, નરોત્તમ વાસણજી લહીએ ॥૯॥
ભક્ત કાકુજી ને કાશીદાસ, શિધરદાસનો ઓલામાં વાસ ॥
રૂડાં ભક્ત છે બાઈ રતન, એહ રહે ઓલે હરિજન ॥૧૦॥
ભક્ત સુતાર જેઠો કેશવજી, કણબી કાશીદાસ ને રાયજી ॥
દ્વિજ ભવાનીશંકર ભાઈ, શા ઝવેર ધમાસણા માંઈ ॥૧૧॥
હરિભક્ત કોળી વાલો કહીએ, જન ગામ જલોદમાં લહીએ ॥
ખાંટ ભક્ત બાદરજી જેહ, રતુજી અરજણજી તેહ ॥૧૨॥
હરિભક્ત છે હવનબાઈ, એહાદિ જન આદ્રેજ માંઈ ॥
જીવી રતન ને પ્રભુદાસ, કણબી ભક્ત કોલવડે વાસ ॥૧૩॥
કણબી ભક્ત રામદાસ ભાઈ, કુબેર વસન નાની બાઈ ॥
કણબી ભક્ત કહીએ મોટિબાઈ, ભક્ત ભાટ રઘો બાજીભાઈ ॥૧૪॥
દ્વિજ રૂપ રળિયાત નામ, ઠાક હરખો ઉનાવે ગામ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત રાસોજી વખતો, ભજવા હરિ કર્યો દ્રઢ મતો ॥૧૫॥
હરિજન ગલાલ સોનાર, દ્વિજ દોલિ રાઈ ભાવસાર ॥
એહ આદિ ભક્ત બીજા કઈ, ભજે પ્રભુ પેથાપર રઈ ॥૧૬॥
ઈચ્છો સકરો કસલો વળી, એહ આદિ જન જણસાળી ॥
ભક્ત એક છે મીઠો કુંભાર, વસે વાસણ ગામ મોઝાર ॥૧૭॥
અમજે ભક્ત મૂળો ચૌધરી, ભજી હરિ ગયો ભવ તરી ॥
પગી લાલો છેલો હરિજન, શોભાસણમાં ભક્ત પાવન ॥૧૮॥
કણબી ભક્ત કુબેર ખુશાલ, ચાંદિસણે એ ભક્ત વિશાલ ॥
કણબી દેવજી રહે ગામ સોજે, ભજે પ્રભુજીને સુખ મોજે ॥૧૯॥
ઈટાદરે કણબી ગણેશ, કરે ભજન હરિનું હંમેશ ॥
ભક્ત સુતાર બેચર નામ, હરિજન કહીએ ગંગારામ ॥૨૦॥
દ્વિજ અંબારામ દુલભરામ, શેઠ ભક્ત સાંકળા બે નામ ॥

પીતાંબર બેચર ઝુમખો, ભાઈચંદાદિ ભાવસાર લખો ॥૨૧॥
કણબી ભક્ત ગણેશ ને ભગો, તેલિ મુલચન્દે મેલ્યો દગો ॥
ધનો દલોદાસ છે ચૌધરી, મેલી પાપ ભજ્યા આપે હરિ ॥૨૨॥
ક્ષત્રિ હિંદુજી છે હરિજન, એહ આદિ પુરુષ પાવન ॥
દ્વિજ કુશળ સોનાં ભાવસાર, એહ બાઈયો માણસા મોઝાર ॥૨૩॥
ભક્ત વીરો જીવણ ચૌધરી, રાઠોડ વણારશી ભજે હરિ ॥
ક્ષત્રિ રવોજી વોરો મિયાંજી, વસે વરસોડે કુસંગ તજી ॥૨૪॥
હરિભક્ત કિકો ભાવસાર, રહે લાખરોડા ગામ મોઝાર ॥
કણબી ભક્ત ગોવિંદજી નામે, જન વસે વિજાપર ગામે ॥૨૫॥
જન જણસાલિ લખા ધના, રહે રણાસર ભક્ત પ્રભુના ॥
હરિજન પ્રાગજી લુવાર, ભક્ત રહે સિંધપર મોઝાર ॥૨૬॥
કણબી ભક્ત દયાળજી જન, જેણે બહુ જીવ કર્યા પાવન ॥
સતવારા પ્રાગજી ને જીવો, રેવો સાંકળો ને ભક્ત દેવો ॥૨૭॥
હરિજન વજીબાઈ એક, જેઠિ વખત વજી વણિક ॥
નંદબાઈ રળિયાતબાઈ, એહાદિ જન વિજાપર માંઈ ॥૨૮॥
હરિભક્ત દ્વિજ પીતાંબર, કહું કણબી ભક્ત સુંદર ॥
કુબેર તુલસી ને રામજી, જીવણ નરસૈ શંકર શામજી ॥૨૯॥
કલ્યાણ જન રતનબાઈ, ભક્ત એક કણબી કુળ માંઈ ॥
હેમચંદ રામચંદ જન, ભાવસાર એ ભક્ત પાવન ॥૩૦॥
હરિજન છે જગો સુતાર, દ્વિજ માનું વિહાર મોઝાર ॥
આશારામ મોતિ ભાવસાર, શા અંબારામ ભક્ત ઉદાર ॥૩૧॥
ભક્ત તારાચંદ નંદરામ, ભાવસાર માનુ સાંકળી નામ ॥
કણબી ભક્ત હરિભાઈ કહીએ, ક્ષત્રિ ભક્ત ભલોભાઈ લહીએ ॥૩૨॥
ભક્ત દ્વિજ હુલાસ છે એક, ભજિ હરિ તજિ નહિ ટેક ॥
એહ આદિ હરિજન જેહ, વસે ગામ ગેરિતામાં તેહ ॥૩૩॥
હરિજન દેવો સતવારો, ગામ ગવાડે ભક્ત એ સારો ॥
દ્વિજ ધનજી ને રામબાઈ, ભક્ત પ્રભુના પામોલ્ય માંઈ ॥૩૪॥
ભક્ત વણારશિ રાયચંદ, ભજે ભાવસાર એ ગોવંદ ॥
હરિજન એક લખિરામ, એહ જન આગલોડ્ય ગામ ॥૩૫॥

દ્વિજ મનછારામ હરિજન, રહે કડા ગામમાં પાવન ॥
ક્ષત્રિ નારુજી રતુજી નામ, ગાંગજી ને દ્વિજ શિવરામ ॥૩૬॥
અંબારામ સોની પ્રેમચંદ, એ બામણવે ભજે ગોવિંદ ॥
કોળિ ભક્ત જોયતો કુબોજી, રહે છાબલિયે હરિ ભજી ॥૩૭॥
ભક્ત ભાટ સાયબોજી જાણો, ગામ કેપરમાં પરમાણો ॥
વડનગરે વસે બહુ જન, ભક્ત પ્રભુના પરમ પાવન ॥૩૮॥
દ્વિજ ઉજમ મુગટરામ, સદાશિવ વનમાળિ નામ ॥
બેચરાદિ દ્વિજ ભક્ત ભાઈ, હરિજન જેઠી દોલિબાઈ ॥૩૯॥
ફુલા ઝુમખા આદિ અપાર, ભલા ભક્ત કહિયે ભાવસાર ॥
ઉગરચંદ હેમચંદ દોય, વસે વડનગરે જન સોય ॥૪૦॥
સોની ભક્ત દયારામભાઈ, ખીમો ગોવિંદજી દલુબાઈ ॥
એહ આદિ બિજાં હરિજન, વસે શ્રીપોરે ભક્ત પાવન ॥૪૧॥
વડા ભક્ત છે વિશનગરે, શીશ સાટાની ભગતિ કરે ॥
દ્વિજ સૂર્યરામ મોતિરામ, બલદેવ કૃષ્ણાધ નામ ॥૪૨॥
અમુલખ આદિ દ્વિજભાઈ, ઉદેકુંવર્ય લક્ષ્મીબાઈ ॥
શિવબાઈ ને ઉજળી એક, ભજ્યા શ્રીહરિ કરી વિવેક ॥૪૩॥
શા જેચંદ પુંજો દયારામ, સોની પીતાંબર અંબારામ ॥
હરિજન છે લાડકુંવરી, કણબી રામજી તુલસી હરિ ॥૪૪॥
સતસંગી શિલાટ સુંદર, જેઠારામ ને નામ બેચર ॥
ત્રિભોવન ને અમરચંદ, હેમચંદાદિ ભજે ગોવિંદ ॥૪૫॥
ભક્ત વનમાળિ ને ઉગરો, પાનાચંદ ને વારુ ઝવેરો ॥
એહ આદિ ભક્ત ભાવસાર, વસે વિશનગર મોઝાર ॥૪૬॥
કણબી ભક્ત મીઠો ને નાગજી, ગામ જાગીરે રહે હરિ ભજી ॥
જેઠો પ્રેમજી ને હંસરાજ, કણબી ભક્ત જાણો જસરાજ ॥૪૭॥
દેવબાઈ નંદબાઈ કહીએ, ગામ આઈઠોરમાં એ લહીએ ॥
કણબી ભક્ત છે ખુશાલભાઈ, ભજે હરિ રહે ઉપેરા માંઈ ॥૪૮॥
ઉંઝે કણબી ભક્ત નારાયણ, શામો વાલો પ્રભુપરાયણ ॥
મોરાર મુલજી કામરાજ, કર્યું ગણેશ ખુશાલે કાજ ॥૪૯॥
દ્વિજ નાથો જેકુંવર્યબાઈ, એહ આદિ ભક્ત ઉંઝામાંઈ ॥

સિતપુરમાં બાઈ ચતુરી, ભાવસાર છે ભાવની પૂરી ॥૫૦॥
ચોપદાર ભગવાનભાઈ, રહ્યો સુખે સિતપુર માંઈ ॥
ભક્ત ભાવસાર દયાળજી, પુરુષોત્તમને ભક્તિ રજી ॥૫૧॥
કણબી ભક્ત છે ઈચ્છો બેચર, ભજે હરિ છે પાટણે ઘર ॥
ભક્ત ગોકળી હરખો સુંદર, ભજે હરિ રહે મુંજપર ॥૫૨॥
હરિભક્ત સોની ઈન્દરજી, પાલણપુરે રહે કુસંગ તજી ॥
કણબી ભક્ત ગોવિંદજીભાઈ, રહે તે ગઢ મંડાણા માંઈ ॥૫૩॥
કણબી ભક્ત કુબેર દવાડે, ભજ્યો હરિ ન પડ્યો પવાડે ॥
દ્વિજ ભક્ત બેચર બળદેવ, રહે ધિણોજ્યે ભજે વાસુદેવ ॥૫૪॥
નરસઈ ભક્ત ભાવસાર, મુલચંદ એ જન ઉદાર ॥
દ્વિજ ભક્ત છે કશલી બાઈ, એહાદિ જન મેસાણા માંઈ ॥૫૫॥
કણબી ભક્ત દ્વારકો જીવણ, ભાટ ચતુર રહે આંબાસણ ॥
ખેંગારજી મોડજી ડુંગરજી, ભગવાન દયાળે બીક વરજી ॥૫૬॥
ખરા ક્ષત્રિ ભક્ત ભલભાઈ, વસે ગામ વિજાપરડા માંઈ ॥
કણબી ભક્ત હીરો વેણિદાસ, રૂડા ભક્ત સિતાપુર વાસ ॥૫૭॥
ભાવસાર મેઘો કેશવજી, રહે કાલરિયે કુસંગ તજી ॥
લવજીપ્રાગજી નાથોભાઈ, કહીએ કણબી ભક્ત નાથબાઈ ॥૫૮॥
એહ ભક્તિ પ્રભુજીની કરે, રહિ ગામ તે ઉદલપરે ॥
જીવણ નાઈ હરખો સતવારો, કણબી ભક્ત રાયચંદ સારો ॥૫૯॥
એહ આદિ ભક્ત બાઈ ભાઈ, વસે ગામ તે ખેરવા માંઈ ॥
ભક્ત પ્રભુનો પુંજો પટેલ, તેહ ગામ હેબવે વસેલ ॥૬૦॥
ભક્ત દેવચંદ ભાવસાર, વસે ગામ ખરોડા મોઝાર ॥
શા હરખજી માતમ ભાટ, ગામ દેવડે તજી ઉચ્ચાટ ॥૬૧॥
ભક્ત ભુખણ મનછારામ, તુલસી ભગો ભાવસાર નામ ॥
હરિજન એક જ્ઞાનબાઈ, એહાદિ જન રહે મેઉ માંઈ ॥૬૨॥
ભગો જેતસિ જીવો ચારણ, એહ ભક્ત રહે દેવરાસણ ॥
કણબી ભક્ત કહીએ નરહર, ભાવસાર પુંજો ને બેચર ॥૬૩॥
સાંકળા આદિ સતસંગી સઈ, વડા ભક્ત એ રહે વસઈ ॥
રામજી ગણેશ ઝુમો નાગર, બાઈ સોના ભક્ત ઉજાગર ॥૬૪॥

ભક્ત માનસિંઘ કણબી કહીએ, એહાદિ જન લાંગણોજ લહીએ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે ઝુમખરામ, હરિજન ગંગા ગલાલ નામ ॥૬૫॥
જીવો વસતો ને જ્ઞાનબાઈ, કણબી ભક્ત પલિયજ માંઈ ॥
કોળિ ભક્ત બાલ્યકદાસ કહિએ, ક્ષત્રિ કેશોજી ગોદડજી લહીએ ॥૬૬॥
મોકોજી ને કણબી ખુશાલ, ગોવિંદ નાયક મિયાં લાલ ॥
એહ આદિ બીજાં બહુ જન, વસે ગામ ખોરજયે પાવન ॥૬૭॥
કણબી ભક્ત છેં ભવાનીદાસ, તજી કશળજીયે જુઠી આશ ॥
ગોવિંદજી જાદવજીભાઈ, બાઈયોમાં મીઠીબાઈ છે બાઈ ॥૬૮॥
દ્વિજ ભક્ત મોટા નાનોભાઈ, જેની કહિ ન જાય મોટાઈ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે વખતોભાઈ, એહ ભક્ત કરજીસણ માંઈ ॥૬૯॥
ક્ષત્રિ મોનાજી ઉમોજી કહીએ, કણબી ગોકુલ તુલસી લહીએ ॥
પુરુષોત્તમ રબારી રતનો, ભક્ત વડુવે જાણજયો જનો ॥૭૦॥
ભક્ત મનોહર છે બ્રાહ્મણ, કણબી કુબેર જેઠો હરિશરણ ॥
રાયચંદ ક્ષત્રિ આસકરણ, એહાદિ ભક્ત રહે મોખાસણ ॥૭૧॥
ઝુલાસણમાંહિ રહે ચૌધરી, કઠણ ભક્તિ પ્રભુજીની કરી ॥
દ્વિજ ગુલાબચંદ સુખચંદ, વલ્લભરામ જીવરામ વૃંદ ॥૭૨॥
હરિજન હરિકુંવર્ય બાઈ, એહ જન નાર્દિપુર માંઈ ॥
કણબી ભક્ત વેણીદાસ વળી, ભાવસંગ નરોત્તમ મળી ॥૭૩॥
જતન રળિયાત વજી જન, કર્યું કણુબી કુળ પાવન ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત પ્રતાપજી નામ, ઉમેદજી અગ્રોજી અકામ ॥૭૪॥
થાનોજી બનોજી હરિજન, દલુજી અમરોજી પાવન ॥
શેઠ સાકળચંદ મલચંદ, હરિજીવન અવલનંદ ॥૭૫॥
એહ આદિ ભક્ત બાઈ ભાઈ, વસે ગામ ડાંગરવા માંઈ ॥
હરિજન પુરુષોત્તમ હર્ખો, વાસણજી વિઠલજી નીર્ખો ॥૭૬॥
હીરો જેકર્ણ ને દાનસંઘ, નાથા બેચરને હરિરંગ ॥
એહાદિ ભક્ત કણબી કહીએ, રૂડા જન રાજપર લહીએ ॥૭૭॥
કણબી ભક્ત નારાયણ વસતા, ગામ રાજપરે જન છતા ॥
ભગો ગણેશ કણબી વર્ણ, રૂપો સુતાર રહે નંદાસણ ॥૭૮॥
કણબી ભક્ત મોરાર જોયતો, જન નારાયણ ને વસતો ॥

હરિભક્ત છે ગલાલબાઈ, એહ ગામ માથાસુલ માંઈ ॥૭૯॥
ગંગારામ ગણેશ ગોપાલ, માનો વાલો દલના દયાલ ॥
કણબી ભક્ત છે ભક્તિવાલી, ભજે હરિ રહે ગામ ટુંડાલી ॥૮૦॥
કણબી ભક્ત છે માધવજી નામે, ભજે હરિ રહે ઈરાણે ગામે ॥
કણબી ભક્ત કલો પુંજોભાઈ, ભક્ત કેવળ ને રૂપાંબાઈ ॥૮૧॥
એહાદિ ભક્ત જન દયાળ, ભજે હરિ રે ગામ કુંડાળ ॥
સોની ભક્ત દયાળજી મંગલ, કણબી ભાવસંગ છે અમલ ॥૮૨॥
દ્વિજ ભક્ત છે ઉમેદરામ, બાઈ એક બેન કુંવર નામ ॥
ભક્ત દેવચંદ ભાવસાર, રહે ભક્ત એ કડી મોઝાર ॥૮૩॥
કણબી ભક્ત દેવકર્ણ કહીએ, સારો જન સેદરડે લહીએ ॥
દ્વિજ હરિભક્ત હરિરામ, રૂડો જન જાકસણે ગામ ॥૮૪॥
ભક્ત ભાવસાર ભુલોભાઈ, અવલબા રાજપર માંઈ ॥
કણબી ભક્ત છે ગલાલબાઈ, ભજે હરિ રહે ઉભડા માંઈ ॥૮૫॥
રામજી ઘેસો કસલબાઈ, કણબી ભક્ત મનીપર માંઈ ॥
કણબી કુબેર લક્ષ્મીદાસ, બાઈ નાથી ભજે અવિનાશ ॥૮૬॥
દ્વિજ ભક્ત છે સંકર નામ, ભક્ત પ્રભુનો રહે ગુમે ગામ ॥
હરિજન કણબી મોરાર, સારો ભક્ત ગોકળ લુવાર ॥૮૭॥
એહાદિ જન રહે ગોધાવિયે, કહ્યા દેશમાં લેશ લાવિયે ॥
કહેતાં કહેતાં થાકે વાણી મન, જેમ છે તેમ ન કહેવાય જન ॥૮૮॥
પૂર્વછાયો જેમ જળ અર્ણવથી, ઉપજે લહરિ અપાર ॥
તેમ હરિ મહા જળથી, હરિજન અપરમપાર ॥૮૯॥
અખંડ અહનિશ ઉપજે, તેનો નવ્ય થાય નિરધાર ॥
કોણે લખ્યા કોણ લખશે, કોણ લખે છે આ વાર ॥૯૦॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે દંઢાવ્ય દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને ઓગણીસમું પ્રકરણમ્ ॥૧૧૯॥

પૂર્વછાયો મોટા ભક્ત મારુ દેશના, અને મોટાં જેનાં મન ॥
સંગ કુસંગને ઓળખી, વળી થયા હરિના જન ॥૧॥

લેશ નહિ જે દેશમાં, સમઝવા સુધી રીત્ય ॥
એવા દેશમાં ઉપજી, જેણે કરી હરિશું પ્રીત ॥૨॥
એવા જન પાવનનાં, કહું કાંયેક હવે નામ ॥
ઉચ્ચ નીચ કુળમાં અવતરિ, જેણે ભજ્યા સુંદર શ્યામ ॥૩॥
ચોપાઈ ખરા ભક્ત કહીએ ખાણ્યગામે, દેવજાતિ શંભુદાન નામે ॥
ઘેર લાલુબાઈ હરિજન, જેણે જનમ્યા લાડુજી પાવન ॥૪॥
રૂડા ભક્ત છે ખીમોજીભાઈ, ઘેરે મોટાં જન મોજબાઈ ॥
એહાદિ બીજા જન ગણિજે, ભલા ભક્ત ખાણ્યમાં ભણીજે ॥૫॥
ભક્ત એક છે ચેલો લુવાર, વસે તે ભિલમાલ મોઝાર ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત હેમરાજ નામે, ભજે હરિ રહે નરોલી ગામે ॥૬॥
ભક્ત કણબી દેવશી જાણીએ, દ્વિજ ચેલો ગામ ઝુંઝાણિયે ॥
વાલી ગામે વસે બહુ જન, દ્વિજ વિરમ ભક્ત પાવન ॥૭॥
દ્વિજ વખતો ગામ જોધાવે, વ્યાધ મેઘરાજ ભક્ત કાવે ॥
ભક્ત વખતો જાત્યે વાઘરી, રહી ઉનડિયે ભજ્યા હરિ ॥૮॥
ખિમો ભજે હરિ ભાવ ભલે, જાત્યે વાઘરી વસે સાયલે ॥
હરિભક્ત વાઘરી ઈશરો, વસે દાસપામાં દાસ ખરો ॥૯॥
ગામ ભુકામાંહિ ભજે હરિ, ભક્ત મરો જાત્યે વાઘરી ॥
ભક્ત જોધો જન જીવીબાઈ, રહે વાઘરી ગામ દેતા માંઈ ॥૧૦॥
ભક્ત વાલો વખાણું વાઘરી, ભલી ભક્તિ પ્રભુજીની કરી ॥
બાઈ રૂપાં મેઘી ને કેશર, ગામ સુરાણે ભક્ત સુંદર ॥૧૧॥
ઉદો વાઘરી રહે ગામ ધાંખે, મુખે સ્વામિનારાયણ ભાખે ॥
ભક્ત જીવો વાઘરી વાલેરે, ભજે ભગવાન રૂડિ પેર્યે ॥૧૨॥
ભક્ત વાઘરી પદમો નામ, ભજે હરિ રહે આકવે ગામ ॥
ગામ ચોરવે જીવો વાઘરી, તજી કુળ ધર્મ ભજ્યા હરિ ॥૧૩॥
એહ આદિ વાઘરી અપાર, વસે તે મારુ દેશ મોઝાર ॥
તજી મેલિ નિજ કુળ રીતિ, કરી પ્રકટ પ્રભુ સાથે પ્રીતિ ॥૧૪॥
સારા ભક્ત છે શિરોઈ ગામ, કહું સાંભળજ્યો તેનાં નામ ॥
મોટા ભક્ત છે જાત્યે લુવાર, કરું તેનાં નામનો ઉચાર ॥૧૫॥
દલો રતનો લખમણ લહીએ, પનો મેરામ અજબો કહીએ ॥

જેઠો હદો ધન રૂપ ધીરો, મુળો પદમો હવો ને વીરો ॥૧૬॥
હદા પના આદિ બહુ ભાઈ, હવે કહું હરિજન બાઈ ॥
દલુ વાલુ ઉમાં બાઈ સોનાં, લાધી મટુ ઈન્દુ બાઈ પુનાં ॥૧૭॥
એહાદિ બાઈ ભાઈ લુવાર, અક ભક્ત છે શવો કુંભાર ॥
એહ આદિ બીજા જન સોઈ, ભજે હરિ રહે ગામ સિરોઈ ॥૧૮॥
હરિબક્ત છે પ્રેમો કુલાલ, સતસંગી એ ગામ જવાલ ॥
રૂડો રબારી નામ છે કલો, ગામ ગોયલિમાં ભક્ત ભલો ॥૧૯॥
એક ભક્ત પવિત્ર પાલિયે, તુલાધાર ઉદાર તે કાવિયે ॥
નામ હરિજન હેમરાજ, હરિ ભજી કર્યું નિજકાજ ॥૨૦॥
એહ આદિ મારુ દેશમાંઈ, બીજા બહુ ભક્ત બાઈ ભાઈ ॥
સરવે સોંપિ તન મન ધન, કરે સ્વામિ શ્રીજીનું ભજન ॥૨૧॥
હવે કહું ગુજરાતી જન, અતિ પવિત્ર ભક્ત પાવન ॥
હેત પ્રીત્યે ભર્યાં જેનાં હૈયાં, પ્રેમી નેમીમાં ન જાય કહિયાં ॥૨૨॥
એવા જનનાં લખતાં નામ, મારા હૈયમાંહિ ઘણી હામ ॥
સોની ભક્ત છે કસ્તુરોભાઈ, હરિજન દ્વિજ શિવબાઈ ॥૨૩॥
સાચી ભક્તિ એ સ્વામીની કરે, ભજે હરિ રહે આમનગરે ॥
જન જતન બાઈ દયાળ, દ્વિજ ભક્ત કહે પેરુમાળ ॥૨૪॥
હરિભક્ત દ્વિજ ઈચ્છબાઈ, વસે ગામ તે પોગલા માંઈ ॥
દ્વિજ ભક્ત જીવી હરિજન, ગામ પિલોદરે એ પાવન ॥૨૫॥
કણબી ભક્ત ઉકોભાઈ કહીએ, તે રહે ગામ માંમરોલિયે ॥
પ્રેમી ભક્ત રહે પ્રાંતિ ગામ, દ્વિજ માયારામ કાશીરામ ॥૨૬॥
કેવળરામ નારાયણ ત્રણ, શીવો જોઈતો સ્વામીને શરણ ॥
હરિભાઈ ને ગોવિંદરામ, મોતીરામ જીવરામ નામ ॥૨૭॥
એહાદિ ભક્ત દ્વિજ પાવન, હવે કહું બાઈયો હરિજન ॥
બાઈ રૂપાં ને બે ઈચ્છાબાઈ, વાલુ ત્રણ્યને હરિશું સગાઈ ॥૨૮॥
બાઈ રામુ રખુ ને માંણ્યક, સોનાં નાની હિરુ મોંઘી એક ॥
ફુલબાઈ મુલિબાઈ દોય, વખત એક હરિજન સોય ॥૨૯॥
એમ કહીએ દ્વિજ હરિજન, હવે કહું વણિક પાવન ॥
મોટો ભક્ત છે તુલજારામ, નથુ શા ને સાકળચંદ નામ ॥૩૦॥

પીતાંબર બેચર ભગવાન, મિઠાલાલ ને હરિજીવન ॥
બાઈ બેન કુંવર અંબા એક, એહાદિ હરિજન વણિક ॥૩૧॥
સોનિ ત્રિકમજી હરિજન, ભાટ અપરુ બફતો પાવન ॥
વીતરાગી છે અમૃતબાઈ, એહાદિ જન પ્રાંતિ માંહિ ॥૩૨॥
કોળી ભક્ત રહે લીઓડ ગામ, ઉમોજી વળી વાઘજી નામ ॥
હરિભક્ત છે ઝવેરભાઈ, જેની પ્રીતિ છે પ્રભુજી માંઈ ॥૩૩॥
કણબી ખુશાલ બેચર નામ, બાઈ અવલ રહે સાણોદે ગામ ॥
કોળી ભક્ત દયાળજી ધનોજી, છલોજી સારજી ને પનોજી ॥૩૪॥
બનોજી બાઈ અવલ ફુલ, ગામ સલકિયે ભક્ત અમુલ ॥
કણબી ભક્ત ગણેશજી કહીએ, ભૂધર વિઠ્ઠલ નાનજી લહીએ ॥૩૫॥
ત્રિકમ ને શા વલભરામ, ભક્ત વખતબા વણિક નામ ॥
જન રૂપાં રામુ રળિયાત, સોનિ જમનાં વખત દ્વિજ જાત ॥૩૬॥
એક છે રૂપાઈ નાઈ જન, એહાદિ હરિજન પાવન ॥
એક લુવાર થાવર નામે, એહાદિ હરિભક્ત દેગામે ॥૩૭॥
દ્વિજ ભક્ત છે મનછારામ, હરિ મંગળ મુળજી નામ ॥
પીતાંબર આદિ ભક્ત ભાઈ, જેકુંવર જતન રામબાઈ ॥૩૮॥
એહ આદિ બાઈ ભાઈ જેહ, વસે ગામ વાસણામાં તેહ ॥
મોટા ભક્ત વસે છે વેલાલ, જન જેસંગભાઈ દયાલ ॥૩૯॥
જેઠો જીજી મકોભાઈ કહીએ, અજુ વસતો મનોહર લહીએ ॥
શામલ ગિરધર ને નથુભાઈ, બાઈ વખત રળિયાત બાઈ ॥૪૦॥
જિતબા તેજબા દત્તાબાઈ, ભક્ત એ કણબી કુળ માંઈ ॥
દ્વિજ હરિ ને અવલબાઈ, એહ આદિ તે વેલાલ્ય માંઈ ॥૪૧॥
ક્ષત્રિ ભક્ત અમરસિંહ નામ, શા જેચંદ છે કુંજાડ્ય ગામ ॥
કણબી ભક્ત કહીએ સુરદાસ, ભક્ત નાથે તજી જગઆશ ॥૪૨॥
દયાળજી ને દાસ ઝવેર, ક્ષત્રિ ઉમોભાઈ ને હમીર ॥
એહ આદિ બિજાં બહુ જન, રહે કણભે ભક્ત પાવન ॥૪૩॥
ભક્ત અમદાવાદે અનેક, ભજે હરિ તજે નહિ ટેક ॥
જિયાં વિરાજે બદરિપતિ, તિયાં સરવે જન શુભ મતિ ॥૪૪॥
ભક્ત આદિ શેઠ ઈચ્છારામ, હિરાચંદ બે ભક્ત અકામ ॥

મનોહર કુબેર ગોવિંદ, ગોપાલ ગોકુલ ને આનંદ ॥૪૫॥
રણછોડ ત્રિકમ બેચર, આશારામ શામળ કુબેર ॥
મોહનલાલ દોલા આદિ ભાઈ, હવે કહું હરિજન બાઈ ॥૪૬॥
વ્રજકંવર્ય રતનબાઈ, આદિતને હરિશું સગાઈ ॥
અંબા લક્ષ્મી ને ઠકરાણી, શામકુંવર્ય અચરત જાણી ॥૪૭॥
એહ આદિ છે વણિક વૃંદ, એક ભક્ત છે હરગોવિંદ ॥
હવે કહું દ્વિજ હરિજન, નથુ જગલ જન પાવન ॥૪૮॥
હીમતરામ ને જીવણરામ, હરેશ્વર ને મહાદેવ નામ ॥
કાશીરામ કુબેરજી કહીએ, ગણપતરામ નામે દોય લહીએ ॥૪૯॥
આદિત ગિરધર સોમનાથ, કહું હરિજન બાઈ સાથ ॥
ગંગા રેવા ને શિવકુંવર, જમના હરિ દેવ વિપર ॥૫૦॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે કુબેરસિંઘ, કહું કણબી ભક્ત અનઘ ॥
શંભુદાસ દામોદર નામ, વાલો વજેરામ ગંગારામ ॥૫૧॥
લાલદાસ દો કેવળરામ, રણછોડ દયાળજી નામ ॥
ભક્ત ભાવસિંઘજી સુધીર, પિતાંબર પાનાચંદ વીર ॥૫૨॥
પ્રેમજી ખુશાલ ભાઈચંદ, હીરો રાયજી હરગોવિંદ ॥
લખો કસલો ને ગંગારામ, ભક્ત વસતો માણયકો નામ ॥૫૩॥
હરિભક્ત બાઈ વજી હરિ, મોટાં જન છે માનકુંવરી ॥
એહાદિ ભક્ત કણબી કહીએ, સારાં હરિજન સોની લહીએ ॥૫૪॥
પુરુષોત્તમ ભક્ત મંગળ, લક્ષ્મીચંદ છે જન અમળ ॥
હીરાચંદ આદિ ભક્ત ભાઈ, બાઈ દેવ ને દીવાળીબાઈ ॥૫૫॥
કડિયો કુબેર ને અંબારામ, ભજે હરિ જાણી સુખધામ ॥
ભક્ત સુતાર છે દામોદર, હરિજન જાગો ને ભૂધર ॥૫૬॥
કૃષ્ણ બેચર ને અંબારામ, હરિ આદિ જણશાલિ નામ ॥
એહાદિ બાઈ ભાઈ અપાર, વસે અમદાવાદ મોઝાર ॥૫૭॥
સેવે નરનારાયણ દેવ, પાડી અંતરે અલૌકિ ટેવ ॥
એવા જન નિરમળ જેહ, નાવે લખતાં લખવામાં તેહ ॥૫૮॥
પૂર્વછાયો ધન્ય ધન્ય એવા જનને, જેનાં હરિપરાયણ મન ॥
તન ધન તૃણ બોલે ગણી, કરે સ્વામિ શ્રીજીનું ભજન ॥૫૯॥

એક એકથી અધિક અંગે, પ્રેમ નિયમે પૂરણ ॥
અપાર નરનારી મળી, વળી થયાં સ્વામિને શરણ ॥૬૦॥
પ્રકટ પ્રતાપ પ્રકટ પ્રાપતિ, નહિ અમૃતપદની ઉધાર્ય ॥
એવું જાણી અંતરે, ભજે નિર્ભય થઈ નરનાર્ય ॥૬૧॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે મારુ દેશ તથા ગુજરાત દેશના હરિજનનો નામ કહ્યાં એ નામે એક સો ને વિસમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૦॥

પૂર્વછાયો ગાઉં ભક્ત ગુજરાતના, જેના પ્રેમનો નહિ પાર ॥
ભાવ ભક્તિ અતિ ઘણી, વળી નિયમ ધારી નરનાર્ય ॥૧॥
પ્રકટ પુરુષોત્તમને મળી, વળી થયાં પૂરણકામ ॥
એવાં જન પાવનનાં, હવે લખું કાંયેક નામ ॥૨॥

ચોપાઇ ધન્ય જેતલપુરનાં જન, જિયાં હરિએ કર્યા જગન ॥
તિયાં જે જે રહ્યાં હરિજન, તેને જાણવાં પરમ પાવન ॥૩॥
પટેલ ભક્ત ગંગાદાસ નામ, પ્રભુદાસ આસજી અકામ ॥
ભક્ત કાકુજી ભીખારિદાસ, પીતાંબર ભજે અવિનાશ ॥૪॥
જોયતાદાસ જીવણ કહીએ, કૃષ્ણદાસ કાશિદાસ લહીએ ॥
ભક્ત ખોડો નથુ પુંજોભાઈ, એહાદિ પટેલ કહેવાઈ ॥૫॥
દ્વિજ ભક્ત ઉભે આશારામ, જન દેવરામ દયારામ ॥
ઉગરચંદ ને બેચરભાઈ, બાઈ રળિયાત હર્ખબાઈ ॥૬॥
ક્ષત્રિ વાલો ભાઈ હરિજન, ઠાર લવજી જીવો પાવન ॥
માળી માણ્યકશા ને કુબેર, ભક્ત ઘેલો ખરો નહિ ફેર ॥૭॥
એહ આદિ છે જન અપાર, વસે જેતલપુર મોઝાર ॥
પટેલ ભક્ત વેણીભાઈ કહીએ, લાલદાસ કાળિદાસ લહીએ ॥૮॥
ગોપાલ હાંસજી હરિજન, હરખા આદિ છે ભક્ત પાવન ॥
દ્વિજ ભગો ને ખુશાલભાઈ, એહાદિ જન અસલાલી માંઈ ॥૯॥
ક્ષત્રિ ભગુજી માલજી લહીએ, નથુજી દેવોજી જેઠિજી કહીએ ॥
પટેલ જેઠો દાજી ને દેસાઈ, નરોત્તમ ને નથુ કહેવાઈ ॥૧૦॥
સુંદર ભક્ત છે સોનિ ઝવેર, ઠાર મોરાર વસૈર્ય ઘર ॥

કણબી ભક્ત છે જેસંગભાઈ, રૂગનાથદાસ સુખબાઈ ॥૧૧॥
બાપુ ધિરો કાશિ ને દેસાઈ, વસે ભક્ત નવાગામ માંઈ ॥
ભક્ત કણબી કહીએ કાકુજી, મકન મોહન દાજી બાપુજી ॥૧૨॥
વ્રજભાઈ હરિભાઈ જાણો, દયાળજી મોરારજી પ્રમાણો ॥
દ્વિજ પ્રભુરામ વેણીરામ, લુવાર રઘો રહે ગામડી ગામ ॥૧૩॥
કણબી ભક્ત છે ભવાનીદાસ, અમથાભાઈનો ચોસરે વાસ ॥
હરિજન રૂપો હરિચંદ, રહે હિરાપર ભજે ગોવિંદ ॥૧૪॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ સદોભાઈ, કાજુ ભક્ત એ કનેજ માંઈ ॥
કણબી ભક્ત છે દેવજી નામે, ઠાર જગો નેનપર ગામે ॥૧૫॥
કોળી ભક્ત કહીએ ઉકો નામ, ભજે હરિ રહે વિરોલ્ય ગામ ॥
મોટા ભક્ત છે મેમદાવાદ, ભજ્યા હરિને તજી ઉપાદ ॥૧૬॥
દ્વિજ ભર્ત કહીએ ધનેશ્વર, દુલભરામ ને ભક્ત બેચર ॥
ભટ અમથો ને અંબારામ, નિરભેરામ નારણજી નામ ॥૧૭॥
હરિ પ્રભુજી ને પીતાંબર, વિશ્વનાથ ને શિવશંકર ॥
ભક્ત અનુપરામ નાગર, જન મોરારજી ઉજાગર ॥૧૮॥
વ્યાસ મોતિ આદિ દઈ ભાઈ, હવે કહું હરિજન બાઈ ॥
હરિભક્ત જેઠી રળિયાત, સુખબાને સમજાણી વાત ॥૧૯॥
અમૃત અવલ ને શિવબાઈ, ભલાં ભક્ત એ બ્રાહ્મણમાંઈ ॥
એહ મેમદાવાદમાં રહે, મુખે સ્વામિનારાયણ કહે ॥૨૦॥
કણબી ભક્ત કહીએ લાલદાસ, ભજે રાયજી શ્રીઅવિનાશ ॥
હરિજન એક રામબાઈ, ક્ષત્રિ ભક્ત છે સારજીભાઈ ॥૨૧॥
એહ આદિ બાઈ ભાઈ જેહ, વસે ગા ખાતરોજે તેહ ॥
કણબી ભક્ત પુંજોભાઈ દાજી, રૂડો હરિજન છે રાયજી ॥૨૨॥
દ્વિજ દેવરામ બાપુભાઈ, વાંઠવાળિ ગુલાબ ગુંસાઈ ॥
કોળી ભક્ત છે વસતો નામ, કાજુ ભક્ત વસે કુણે ગામ ॥૨૩॥
દ્વિજ ભક્ત અંબા રળિયાત, ભજે હરિ તજી જગવાત ॥
કોળી ભક્ત ગલોભાઈ કહીએ, એહ ભક્ત ઘોડાસર લહીએ ॥૨૪॥
ખાંટ ભક્ત ભગુજી ભણિયે, ધનો ઘેલો ને જાલ્યમ ગણિયે ॥
ઝાલા આદિ જન નિરમળ, એક ભક્ત વસતો રાવળ ॥૨૫॥

હરિજન એક અદીબાઈ, વસે ગામ હાથરોલિ માંઈ ॥
કણબી ભક્ત કાશીદાસ કહીએ, ભક્ત ભાઈજી વસે પીઠેએ ॥૨૬॥
દ્વિજ નારણજી સદોભાઈ, બાઈ ધનબાઈ રાજબાઈ ॥
એહ આદિ બીજાં બાઈ ભાઈ, વસે ગામ કઠલાલ માંઈ ॥૨૭॥
દ્વિજ ભક્ત છે નિરભેરામ, કુબેરભાઈ શંકર નામ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે કંકુબાઈ, કણબી ભક્ત શંભુ જીવોભાઈ ॥૨૮॥
એહાદિ જન રહે આંતરોળી કરે, ભક્તિ પ્રભુજીની બહોળી ॥
કણબી ભક્ત ભગવાનદાસ, પ્રભુદાસ ભજે અવિનાશ ॥૨૯॥
ભક્ત એક દયાળજી નામે, જન વસે ચિખલોર ગામે ॥
દ્વિજ ભક્ત શિવજી સુંદર, હરિજન ગોપાળ બેચર ॥૩૦॥
એક દ્વિજ છે અમૃતબાઈ, એહ જન કપડવન માંઈ ॥
દ્‌વિજ અમુલખ હરિજન, વસે દેવોદ્ય ગામે પાવન ॥૩૧॥
કણબી ભક્ત કહીએ કાશિદાસ, લખિયે લુણાવાડામાં વાસ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે ખુશાલ નામ, જન હરિભાઈ અભેરામ ॥૩૨॥
એહ આદિ કહીએ બહુ જન, વસે વાડાસિંદોરે પાવન ॥
હરિભક્ત અવલ વણિક, બાઈ રાયકુંવર્ય છે એક ॥૩૩॥
એહાદિ હરિજન સુંદર, ભજે હરિ રહે વીરપર ॥
દ્વિજ ભક્ત છે વાલજીભાઈ, કોળી હરિજન મોંઘીબાઈ ॥૩૪॥
એહ આદિ જન બાઈ ભાઈ, વસેસતસંગી સુથ માંઈ ॥
કણબી ભક્ત કુબેરજી કહીએ, કડવો ગામ ગોઠવમાં લહીએ ॥૩૫॥
ભક્ત સુતાર ગોવિંદ જાણો, વૈશ્ય જાતિ વાલજી પ્રમાણો ॥
એહ આદિ બાઈ ભાઈ બહુ, વસે ગામ રામપરે સહુ ॥૩૬॥
દ્વિજ ભક્ત પીતાંબર કહીએ, કણબી ખુશાલ તુલસી લહીએ ॥
કુબેર ને હિમો ભાવસાર, રહે હિરાપર ગામ મોઝાર ॥૩૭॥
સતસંગી એક સતવારો, હરિભક્ત કાશીરામ સારો ॥
દ્વિજ હરિજન રૂપબાઈ, રહે જન એ ગોધરા માંઈ ॥૩૮॥
ભક્ત ઉમરેઠે અતિ સારા, પ્રેમીજન પ્રભુજીજીને પ્યારા ॥
દ્વિજ રૂપરામ નિરભેરામ, નંદુ નંદલાલ દોય નામ ॥૩૯॥
માધવજી ને મલિકાર્જુન, કાશિરામ કૃપાશંકર જન ॥

લક્ષ્મીદત્ત વળી લીલાધર, ભક્ત હરિભાઈ ને ઈશ્વર ॥૪૦॥
ગંગાદત્ત વિષ્ણુદત્તભાઈ, દયારામ કહું હવે બાઈ ॥
માનબાઈ દાનબાઈ જેહ, નાથબાઈ મુલિબાઈ તેહ ॥૪૧॥
એહ આદિ જન બાઈ ભાઈ, વસે ગામ ઉમરેઠ માંઈ ॥
કણબી ગલોભાઈ ગોપાલ નામે, ભજે હરિ રહે ઓડ ગામે ॥૪૨॥
દ્વિજ ભક્ત કુબેરજી ભલો, ભજે હરિ ડાકોરે એકલો ॥
હરિજન દ્વિજ દેવબાઈ, વસે ગામ પલાસણા માંઈ ॥૪૩॥
મૈયારામ રૂગનાથદાસ, વસે મહિસે ભક્ત વિયાસ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ગલુજી મેલોજી, જેસંગ ભાયે લિધા હરિ ભજી ॥૪૪॥
કણબી ભૂધરદાસ રાયજી, પ્રભુદાસે આશા જુઠી તજી ॥
દ્વિજ નારણ આણદરામ, બાઈ અંબા હરિજન નામ ॥૪૫॥
ક્ષત્રિ જીજીબા ને સુખબાઈ, એહ જન ડડુસર માંઈ ॥
દ્વિજ ભક્ત રૂગનાથ નામ, મહેશ્વર ને મનછારામ ॥૪૬॥
મૈયારામ કહિએ કાળિદાસ, રાયજી ને ગિરધર વ્યાસ ॥
અંબા અવલ ને સુખબાઈ, પ્રીત રતનને પ્રભુ માંઈ ॥૪૭॥
ક્ષત્રિ ધર્મો ભક્ત છે અવલ, કણબી હરખો વસે વડથલ ॥
દ્વિજ હરખજી જેઠો જન, વસે ગામ કેસરે પાવન ॥૪૮॥
કણબી ભક્ત કહીએ વેણીદાસ, જન જેઠો બીજોદરે વાસ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત અજુબાઈ કહીએ, કાળાભાઈ આદિ જન લહીએ ॥૪૯॥
કણબી ભક્ત છે રાયજી નામે, એહ આદિ છે હરેરે ગામે ॥
કણબી ભક્ત ભગવાનભાઈ, ભૂધરદાસ હાથરોલી માંઈ ॥૫૦॥
હરિજન દ્વિજ કહીએ કલો, વસે ભક્ત દેગામે એકલો ॥
ધન્ય ધન્ય ડભાણનાં જન, જિયાં મહારાજે કર્યા જગન ॥૫૧॥
અત ભાવે બર્યા નરનાર્ય, જેના પ્રેમતણો નહીં પાર ॥
પટેલ વિષ્ણુદાસ હરિશરણ, રૂગનાથ બે રાયજી ત્રણ ॥૫૨॥
પ્રાગદાસ શવદાસ રામ, કાનદાસ નારણદાસ નામ ॥
ગોવિંદજી આદિ દઈ ભાઈયો, અવલ બોનાં ત્રણ દત્ત બાઈઓ ॥૫૩॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ મયારામ, કુબેરજી પ્રભુરામ નામ ॥
નરભેરામ ગોવિંદ પ્રેમદત્ત, હરિકૃષ્ણ કશલજી ભક્ત ॥૫૪॥

બાઈ શિવ આદિત અમૂલ, નવલ ગુલાલ સાકર ફૂલ ॥
એહાદિ દ્વિજ બાઈયો પાવન, કોળી વખતો છે હરિજન ॥૫૫॥
શુદ્ર ભક્ત કાળો એક કહિએ, એહાદિ જન ડભાણે લહીએ ॥
પટેલ ભક્ત ભગવાનદાસ, જાદવ ઝવેરી જગથી ઉદાસ ॥૫૬॥
કાનદાસ ને દ્વિજ મોરાર, એહાદિ જન પીજ મોઝાર ॥
કોળી ભક્ત એક જાગો નામ, ભજે હરિ રહે ટુંડેલ્ય ગામ ॥૫૭॥
પટેલ ભક્ત રૂગનાથ જોડ, કાનજી રાયજી રણછોડ ॥
ભક્ત નરોત્તમ વેરિદાસ, એહ જન ડુમરાળે વાસ ॥૫૮॥
પટેલ રાયજી કુબેર કહીએ, રણછોડ બાપુજી બે લહીએ ॥
વસનદાસ કૃષ્ણદાસ જાણો, વસતો દલોભાઈ પ્રમાણો ॥૫૯॥
ક્ષત્રિ લાલ એક હરિજન, વસે પિપલગે તે પાવન ॥
દ્વિજ મોહનરામ નરોત્તમ, દ્વજ ગંગારામ છે ઉત્તમ ॥૬૦॥
દ્વિજ કંકુ આદિત અચરત, માનકુંવર્ય છે હરિભક્ત ॥
કડિયા ભક્ત છે કેવળરામ, એહાદિ જન નડિયાદ ગામ ॥૬૧॥
કણબી ભક્ત એક કાળિદાસ, રહે ગામ અલિંદરે વાસ ॥
દ્વિજ ભક્ત પ્રભુરામ નામે, ભજે હરિ રહે સલુણ ગામે ॥૬૨॥
એહ આદિ જન અગણિત, સર્વે જનને સ્વામીશું પ્રીત ॥
ધર્મ નિયમ ધારી નર નાર્ય, ન લખાય છે અપરમપાર ॥૬૩॥
પૂર્વછાયો જુગો જુગના જનથી, અગણિત ઓધાર્યા આજ ॥
તેને તે ગણિત લખતાં, નાવે કોઈ કવિને થાહાજ ॥૬૪॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે ગુજર દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને એકવિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૧॥

પૂર્વછાયો ચવું જન ચરોતરનાં, જેનાં ઉજ્જવલ અંતઃકરણ ॥
તન મન ધન અર્પણ કરી, થયાં સ્વામી શ્રીજીને શરણ ॥૧॥
ભાવ ભક્તિ ઉરે અતિ, એકમનાં નર ને નાર્ય ॥
પુરુષોત્તમ પ્રકટ સ્પર્શિ, ઉતર્યાં ભવપાર ॥૨॥
જેને એક હરિનો આશરો, તેહ વિના બીજું હરામ ॥

એવાં જન પાવનનાં, હવે લખું કાંયેક નામ ॥૩॥
ચોપાઈ વંદુ વરતાલનાં હરિજન, અતિ પવિત્ર પરમ પાવન ॥
જિયાં હરિએ કરી બહુ લીળા, લઈ સંત સતસંગી ભેળા ॥૪॥
પટેલ ભક્ત મોટેરા બાપુજી, રણછોડે લીધા હરિ ભજી ॥
બેચર દાજી ને જેસંગભાઈ, મુલજી ને રાયજી કહેવાઈ ॥૫॥
દો ભાઈજી દાદોભાઈ કહીએ, જોરો નરશી નરોત્તમ લહીએ ॥
કાનદાસ ડુંગર ને દલો, શામળ હરિ ધોરી મીઠો ભલો ॥૬॥
લાલદાસ આદ હરિજન, પટેલ વાલુ કંકુબા પાવન ॥
દ્વિજ વનમાળીદાસ હરિદાસ, બા અવલને પ્રભુની આશ ॥૭॥
નકિ ભક્ત નારણગર બાવો, જેણે કર્યો કુળનો અભાવો ॥
પ્રેમી ભક્ત પગી ધન્ય ધન્ય, જનમાં શિરોમણિ જોબન ॥૮॥
સુંદર ખોડો જુસો ને વખતો, જગો ભવાન જખતો હમતો ॥
ઉજમ અમરા આદિ કોળી ભાઈ, જન એક રળિયાત બાઈ ॥૯॥
રઘો બેચર વાસણ ઠાર, બાઈ કંકુયે તજ્યો સંસાર ॥
ઠકર ઉકા આદિ બહુ કહીએ, શૂદ્ર શવાદિ વરતાલે લહીએ ॥૧૦॥
કોળી ભક્ત તખો આસકરણ, જેઠો બાદર હરિને શરણ ॥
ઝાલો જાલમ્ય ભક્ત ભાઈજી, જગ આશ આસજીએ તજી ॥૧૧॥
માનબા જીતબા હરિજન, નવલબા પ્રાણબા પાવન ॥
એહ આદિ જન બહુ કહીએ, વસે ભક્ત એ બામણોલિયે ॥૧૨॥
જાંબુબા લિંબુબા નાની બાઈ, રહે પરે બામણોલિ માંઈ ॥
પટેલ ભક્ત કુબેર મુળજી, જીજી બાજી પુંજો ને રામજી ॥૧૩॥
ધર્મદાસ ગોપાળ ગણિએ, બાઈ રળિયાત નાથી ભણીએ ॥
ભક્ત ભાઈબા ધુનો ગઢવી, કંકુ મધુબાને ભક્તિ હવી ॥૧૪॥
દ્વિજ ભક્ત એક ઈચ્છારામ, એહાદિ જન નરસન્ડે ગામ ॥
પટેલ ભક્ત નરહરભાઈ, હરિજન છે બેચર નાઈ ॥૧૫॥
એહ આદિ બીજાં જન બહુ, વસે ગામ ઉતરસન્ડે સહુ ॥
પટેલ ભક્ત કાળિદાસ નામ, ભજે હરિ અલંદરે ગામ ॥૧૬॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ તે ઈશ્વર, પ્રેમી જન વળી પીતાંબર ॥
વેણી લક્ષ્મી લટકણબાઈ, પાટિદાર રૂડા અજુભાઈ ॥૧૭॥

ભાટ બળિયો જાલમ ધર્મદાસ, ભાવસંગનો મુમધે વાસ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે રૂડા રામોજી, પટેલમાં ભક્ત દાસ ખોજી ॥૧૮॥
લાલદાસ ને ઈશ્વરદાસ, પ્રભુદાસ રઘે તજી કાશ ॥
દ્વિજ ભક્ત બાપુભાઈ નામ, સદાશિવ ને નિરભેરામ ॥૧૯॥
રૂડો ભક્ત કહીએ રામો નાઈ, એહાદિ જન કણઝરિ માંઈ ॥
કોળી ભક્ત વખતો વખાણું, વાલો દાજી હરિજન જાણું ॥૨૦॥
પટેલ ભક્ત છે થોભણદાસ, એહનો સામરખામાં વાસ ॥
દ્વિજ ભક્ત દિનકર નામ, સદાશિવ ને લક્ષ્મીરામ ॥૨૧॥
દુર્લભરામ ને દેવશંકર, કણબી ભક્ત હરજી સુંદર ॥
હરિજન એક દત્તબાઈ, એહ આદિ તે આણંદ માંઈ ॥૨૨॥
ભક્ત કાછિયો નામ વસન, વસે બાકરોલિએ હરિજન ॥
પટેલ ભક્ત લાલદાસ લહીએ, જોરો રગનાથ નામ કહીએ ॥૨૩॥
પ્રભુદાસ શંભુદાસ સોઈ, ઠાર ધનજી સમ નહિ કોઈ ॥
એહ આદિ બીજાં બહુ જન, વસે ગામ ગાનામાં પાવન ॥૨૪॥
પટેલ ભક્ત રામદાસ જેહ, હરિજન પ્રભુદાસ તેહ ॥
કોળી ભક્ત હેમતો ખુશાલો, હરિભક્ત જાણો વળી ઝાલો ॥૨૫॥
ભક્ત સુતાર છે પ્રભુદાસ, એહાદિ જનનો જોળે વાસ ॥
પટેલ ભક્ત છે ગરીબદાસ, દાજીજી મનોહર રહે પાસ ॥૨૬॥
કોળી ભક્ત ઉકો ને ઉજમ, ઝુમો ભક્ત ભજે પરબ્રહ્મ ॥
હરિજન દ્વિજ વજેરામ, રળિયાત રહે સંજાયે ગામ ॥૨૭॥
પટેલ ભક્ત ગોવિંદજી જાણો, ગોપાલજી ગણેશ પ્રમાણો ॥
કોળી ઝુમો ભીખો ભક્ત ભલે, શૂદ્ર ખોજીદાસ આકડોલે ॥૨૮॥
કોળી ભક્ત થોભણ બેચર, વસે વલોટવે ભક્ત સુંદર ॥
દ્વિજ દાજીની ભક્તિ છે ખરી, વસે બાંધણિયે ભજે હરિ ॥૨૯॥
પટેલ ભક્ત અજુજી સુંદર, ખુશાલ કાનજી મનોહર ॥
જીજી જેસંગ ને પુંજો લહિએ, સોની પીતાંબર વેણી કહીએ ॥૩૦॥
ભક્ત માણયકબાઈ સુતાર, એહ ભક્ત મેળાવ્ય મોઝાર ॥
ભાટ ભક્ત નથુ લખો જોડ, પુલો તકતો રામો રણછોડ ॥૩૧॥
પટેલ રઘો ગોકળ શ્રીધર, ભક્ત ખતરી જીવો સુંદર ॥

ભક્ત ભાટ એક જસબાઈ, એહ આદિ જન ચાંગા માંઈ ॥૩૨॥
પટેલ ભક્ત પ્રભુદાસ કહીએ, ઓધવ કાનદાસાદિ લહીએ ॥
વસે ગામ રોયણે એ જન, કરે સ્વામિ શ્રીજીનું ભજન ॥૩૩॥
દ્વિજ ભક્ત વાલોભાઈ નામ, ઈચ્છારામ દાદો મયારામ ॥
ભક્ત ભવાનિશંકર જાણો, રૂડા રામશંકર વકાણો ॥૩૪॥
રૂડાં બાઈ જમનાં જતન, એહ આદિ દ્વિજ હરિજન ॥
પટેલ ભક્ત વાલોભાઈ કહીએ, જગો વજેસંગ તુલસી લહીએ ॥૩૫॥
ધોરી ખોડો જીજી ને હાંસજી, રણછોડ ગોકળ રાયજી ॥
ઠક્કર કૃષ્ણ કાછિયો ભુખણ, શિવો ગઢવી ગાય હરિગુણ ॥૩૬॥
શા ઝવેર પ્રભુદાસ કડિયો, જેને સતસંગ જીવશું જડિયો ॥
એહ આદિ બહુ બાઈ ભાઈ, વસે ભક્ત વસો ગામ માંઈ ॥૩૭॥
પટેલ ભક્ત છે રાયજી નામે, કાળિદાસ રહે પલાણે ગામે ॥
પટેલ ભક્ત રૂડો રામદાસ, ધર્મદાસ ભજે અવિનાશ ॥૩૮॥
દ્વિજ ભક્ત મોટા માણયકજી, રધવાણે લુહાર ભાઈજી ॥
ભક્ત ભાવસાર પ્રેમચંદ, પીતાંબર લાલદાસાદિ વૃંદ ॥૩૯॥
મોટાં ભક્ત માનકુંવર્યબાઈ, ખરાં હરિજન ખેડામાંઈ ॥
સોની ભક્ત છે ગિરધર નામ, માતરે દ્વિજ ઉત્તમરામ ॥૪૦॥
પટેલ ભક્ત વાસણ ધર્મદાસ, હરિભાઈને હરિની આશ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે અનુપરામ, એહ જન અલિંદરે ગામ ॥૪૧॥
પટેલ ભક્ત જીવણદાસ જેહ, વસે ગામ હરિંજમાં તેહ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે ભીમજી નામ, વાસણજી વસે દેવગામ ॥૪૨॥
દ્વિજ ભવાનીશંકર નામ, પ્રભાશંકર કેશવરામ ॥
તુલજારામ દયારામ દાજી, જન ખુશાલાદિ મન રાજી ॥૪૩॥
હરિજન હેતબાઈ જીજી, કોળી ભક્ત છે નામ બોનજી ॥
પટેલ ભક્ત કહીએ લાલોજી, જીભાઈ વ્રજભાઈ નાથજી ॥૪૪॥
ગિરધર બેચર છે નામ, સુતાર કલ્યાણ ગંગારામ ॥
સોની ગોપાળ આદિ હરિજન, વસે પિપલાવ્યમાં પાવન ॥૪૫॥
પટેલ ભક્ત રાયજી કાવે, એકલો જન રહે ઈસણાવે ॥
પટેલ ભક્ત ગોવિંદજી નામ, દ્વજ પુરુષોત્તમ ઉત્તમરામ ॥૪૬॥

હરિજન દ્વિજ હર્ખબાઈ, પ્રેમિજન એ પાળજમાંઈ ॥
રૂડો ભક્ત છે રહિમ સેખ, ભક્ત સુથાર અમથો એક ॥૪૭॥
વેશ્ય વલ્લભ જીવો લુવાર, ખરો ભક્ત ખાતરી મોરાર ॥
બહુ હરિજન એહ આદ્યે, વસે ભક્ત પ્રેમી પેટલાદે ॥૪૮॥
પટેલ ભક્ત રૂગનાથ કહીએ, કાળિદાસ ને કુબેર લહીએ ॥
એહ આદિ ભક્ત બાઈ ભાઈ, વસે ગામ સુંદરણા માંઈ ॥૪૯॥
પટેલ ભક્ત કાશિદાસ સારો,રામદાસ પ્રભુજીને પ્યારો ॥
વેરિભાઈ કાછિયો કહેવાય, એહ જન બોચાસણ માંય ॥૫૦॥
પટેલ પ્રભુદાસ નિરમળ, ભક્ત રામદાસ અવિચળ ॥
હાથી ઉત્તમ ને કાળીદાસ, એહ જનનો વેરામાં વાસ ॥૫૧॥
પટેલ મુળજી થોભણ ભણિએ, નરસિ હરિ વેણીદાસ ગણીએ ॥
દેવબાઈને ભાવ છે ભલો, કોળી રંગબાઈ ભાઈ ગલો ॥૫૨॥
રાઠોડ ભક્ત એક રાજબાઈ, એહાદિ વસે દેદરડૌ માંઈ ॥
પટેલ ભક્ત લાલદાસભાઈ, જાદવ વળી વિઠ્ઠલ નાઈ ॥૫૩॥
કોળી ભક્ત તે હિમાતો કહીએ, એહ આદિ બોરસદે લહીએ ॥
પટેલ ભક્ત જેઠાભાઈ જાણો, ખોડો ગુમાન કોળી પ્રમાણો ॥૫૪॥
એહ આદિ છે જન અવલ, દાસ સ્વામિના વસે દાવલ ॥
પટેલ ભક્ત છે બેચરદાસ, એહ દાસનો બોદાલે વાસ ॥૫૫॥
ભક્ત પટેલ નામ બાપુજી, રહે જોશીકુવે કુસંગ તજી ॥
દ્વિજ ભક્ત નારણજી જેરામ, જન જીવી ઉકલાવ્ય ગામ ॥૫૬॥
પટેલ ભક્ત છે બાપુજી સારો, વસે વાસદે પ્રભુને પ્યારો ॥
ભક્ત સુતાર દયાળજી કહીએ, મીઠો ભગવાન ભક્ત લહીએ ॥૫૭॥
કોળી ભક્ત દાદોભાઈ જાણો, હરિભાઈ બગુજી પ્રમાણો ॥
હરિજન કહીએ જોરોભાઈ, એહાદિ જન ચમારા માંઈ ॥૫૮॥
પટેલ ભક્ત રણછોડદાસ, બાપુજીયે તજી જગઆશ ॥
વેરિદાસ પ્રાગદાસ દલો, હરિ ડુંગર વસતો ભલો ॥૫૯॥
દ્વિજ ભક્ત ખોડો કુશલરામ, ભજ્યા બેચરે સુંદર શ્યામ ॥
ભક્ત ભાટ કેશર નિદાન, રૂગનાથ મોટભા ગુમાન ॥૬૦॥
ભક્ત લુવાર છે વણારસી, જેને હૈયે રહ્યા હરિ વસી ॥

કોળી ભક્ત જગન્નાથ ધીર, ભક્ત ભગવાનદાસ હમીર ॥૬૧॥
હરિજન છે બાઈ ખુશાલી, જેને ભક્તિ હરિની છે વાલી ॥
એહ આદિ બીજાં બાઈ ભાઈ, વસે ભક્ત બામણગામ માંઈ ॥૬૨॥
પૂર્વછાયો અપરિમાણનું પરમાણ નહિ, અકળ કળે નહિ કોય ॥
એમ હરિજન આજનાં, નાવે સંખ્યામાં સોય ॥૬૩॥
કહિ કહિ કહીએ કેટલાં, છે આજ અલેખે વાત ॥
કર્વાવિની પહોંચ્ય કિયાં લગી, ભરવી આભશું બાથ ॥૬૪॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે ચરોતર દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને બાવિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૨॥

પૂર્વછાયો બહુ ભક્ત બારાં મધ્યે, જન જાણે સરવે રીત્ય ॥
સત્ય અસત્યને ઓળખિ, કરી પુરુષોત્તમશું પ્રીત ॥૧॥
એવાં જન અમળનાં, કરું કાંયક નામ ઉચ્ચાર ॥
સુણતામાં સુખ ઉપજે, સહુ સાંભળજ્યો કરી પ્યાર ॥૨॥
ચોપાઈ ધન્ય ક્ષત્રિ ભક્ત જીજીભાઈ, જેની પ્રીત અતિ પ્રભુમાંઈ ॥
ભક્ત પુંજોજી અમરસિંગ, વિસાભાઈને હરિનો રંગ ॥૩॥
અભેરાજ મોડજી રૂપોજી, અલુભાઈ અમરશી ખોડોજી ॥
કણબી ભક્ત છે ઉતમરામ, સખીદાસ થોભણદાસ નામ ॥૪॥
દાજી આદિ બીજા બહુ જન, ગામ ગુડેલે કરે ભજન ॥
દ્વિજ ભક્ત રૂપો નિરભેરામ, ભાટ ધનુ રહે ખંભાત ગામ ॥૫॥
ક્ષત્રિ ભક્ત પથો બનેસંગ, કાન મોટભાને સતસંગ ॥
એહાદિ જન આખોલ્યમાંઈ, તામસામાં ક્ષત્રિ હઠિભાઈ ॥૬॥
ભાટ ભક્ત મુળજી ને જીજી, ભજે હરિને ભાવે ભાઈજી ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત જીભાઈજી નામ, એહાદી જન રહે વડગામ ॥૭॥
ક્ષત્રિ ભક્ત દેવોભાઈ કહીએ, એહ ગામ પાનડમાં લહીએ ॥
હરિભક્ત ત્રિકમ સુતાર, રહે તે ગામ રોણી મોઝાર ॥૮॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કાંધોજી પુંજોજી, કણબી પ્રભુદાસે કાશ તજી ॥
હરિજન એક રામબાઈ, એહાદિ જન ગોરાડ માંઈ ॥૯॥

કોળી ભક્ત કહીએ માલબાઈ, અણદી જસુબા ક્ષત્રિમાંઈ ॥
એહાદિ જન જીજકે ગામ, ભજી હરિ કર્યું નિજકામ ॥૧૦॥
દેવજાતિ છે ભક્ત ભાઈજી, વસે મૈયારીએ મોહ તજી ॥
કણબી ભક્ત કહીએ રામદાસ, આણંદ ગોકળી વરસડે વાસ ॥૧૧॥
ક્ષત્રિ ભક્ત નાજોજી કરણ, હઠિભાઈ હરિને શરણ ॥
કણબી દાજી દયાળ તાપિદાસ, એહાદિ જન ગળિયાણે વાસ ॥૧૨॥
કણબી ભક્ત નારણ નામ, ભજે હરિ ચિત્રાવાડે ગામ ॥
ક્ષાત્રાત્રિ ગગો જેસઠગ ભગત, દુધારિમાં ભજે ભગવંત ॥૧૩॥
ક્ષત્રિ ભક્ત રામોભાઈ કહીએ, નકી ભક્ત રહે ગામ નભોએ ॥
ભાટ હરિભાઈ હરિશરણ, કણબી ભક્ત રહે ખડે નારણ ॥૧૪॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ કાશીરામ, એહાદિ જન લિંબાશી ગામ ॥
કણબી ભક્ત જેરામાદિ જન, વસે ગામ આડેવે પાવન ॥૧૫॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કહીએ ભગવાન, વસે ગામ સાયલે નિદાન ॥
ભક્ત સુતાર નારણ નામ, એહાદિ જન બામણગામ ॥૧૬॥
ભાટ ભક્ત જેઠોભાઈ જાણો, એહાદિ પરિયજે પ્રમાણો ॥
ભક્ત ભાટ જગરુપ જેઠો, લક્ષમણ લાભ લઈ બેઠો ॥૧૭॥
પટેલ ભક્ત બાપુ ગિરધર, એહાદિ સિંજિવાડે સુંદર ॥
પટેલ ત્રિકમ ગોકળ લખોભાઈ, ભક્ત ગોપાલ ને ગલો નાઈ ॥૧૮॥
નાઈ ભક્ત રૂપાં ને જોઈતી, રહે સોજીતરામાં શુભમતિ ॥
ભક્ત ભાટ છે એક જસુજી, રામદાસ ગુલાબ મુળજી ॥૧૯॥
પટેલ ભક્ત નારણદાસભાઈ, વસે ગામ તારાપુર માંઈ ॥
ભક્ત ગઢવી ગોકળદાસ, કણબી હરિદાસ પ્રભુ પાસ ॥૨૦॥
વિઠલજી ભાટ મોટભાઈ, ઠકર રણછોડ અમરો કેવાઈ ॥
એહ આદિ બીજા બહુ જન, વસે ગામ મોરજે પાવન ॥૨૧॥
ક્ષત્રિ હરિભક્ત છે હઠીજી, ખોડોભાઈ કહીએ કલ્યાણજી ॥
એહ આદિ બહુ જન લીજે, વસે ભક્ત એ ગામ બુધેજે ॥૨૨॥
કોળી ભક્ત ઉંટવાળા માંઈ, જોયતા સુતા ઉમેદ બાઈ ॥
પટેલ ભક્ત કાળીદાસ દોય, પ્રભુદાસ ગામ નારે સોય ॥૨૩॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ભગવાન નામ, અવલબાઈ રહે રોણજ ગામ ॥

શેઠ વજા આદિ બહુ ભાઈ, વસે ગામ રામોલડી માંઈ ॥૨૪॥
ભક્ત ભાટ બળિયો છે નામે, એહાદિ જન જલસિણ ગામે ॥
ભક્ત લુવાર રામજી આદે, વસે જન હરિના જલોદે ॥૨૫॥
કોળી ભક્ત પ્રતાપ હમિર, ગામ ખડોદિમાં ધીર ॥
કણબી ભક્ત હરિભાઈ કહીએ, ધોરિભાઈ આદિ જન લહીએ ॥૨૬॥
ભજે ભગવાન ભાવ ભલે, બહુ જન વસિ વડદલે ॥
કણબી ભક્ત જેસંગભાઈ જાણો, ગામ રાસમાંહિ પરમાણો ॥૨૭॥
કોળી ભક્ત છે એક રાઈજી, વસે સૈજપુરે ભય તજી ॥
કોળી દાજી રતનસિંઘ કહીએ, ચંદ્રસિંઘ રૂપસિંઘ લહીએ ॥૨૮॥
મોટાભાઈ બનેભાઈ દાદો, બાપુજી પુંજોજી ભક્ત આદો ॥
ભાટ બલિયો કાળો લુવાર, બદલપુરે એ ભક્ત ઉદાર ॥૨૯॥
કોળી ભક્ત છે અજબસિંઘ, હેમસિંઘને હરિનો રંગ ॥
ભક્ત જગો ઝાલો ભાવસિંઘ, જન ગલો દેવાણ્યે અનઘ ॥૩૦॥
કોળી અવલો જીવણ જાણો, ગોરવે ભક્ત ઓધો લુવાણો ॥
કોળી ભક્ત છે ગંભીરસિંઘ, લાખાજીને વાલો સતસંગ ॥૩૧॥
ભક્ત ઉમેદસિંઘ વિરમ, હરિજન હમીર મોકમ ॥
એહ આદિ હરિજન જેહ, વસે ગામ સેરડિમાં તેહ ॥૩૨॥
કણબી ભક્ત છે મનજી નામે, એહાદિ જન ઝિલોડ ગામે ॥
એહ આદિ જન અગણિત, સર્વેને પ્રભુ પ્રકટશું પ્રીત ॥૩૩॥
નરનારી એ પ્રકટ ઉપાસી, થયાં બ્રહ્મનગરનાં નિવાસી ॥
એવાં જન અપરમપાર, ભજી હરિને તર્યા સંસાર ॥૩૪॥
પૂર્વછાયો બાળ જોબન વૃદ્ધને, વડો મન વિશ્વાસ ॥
દેહ છૂટે દુઃખિયા નહિ, છે બ્રહ્મમહોલમાં વાસ ॥૩૫॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે બારા દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને ત્રેવિસમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૩॥

પૂર્વછાયો વડા ભક્ત વાકળમાં, અતિ મહાત્મી મન ઉદાર ॥
હરિ હરિજન ઉપર્યે, જેના પ્રેમનો નહિ પાર ॥૧॥
મન કર્મ વચને કરી, હરિભક્તિ ઉપર ભાવ ॥

તન મન ધન વડે, સંત સેવવા ઉચ્છાવ ॥૨॥
જેવાં જન વાકળનાં તેવાં જ કાનમ માંઈ ॥
વિશવાસી વિકાર વિના, કપટ છળ નહીં કાંઈ ॥૩॥
સદા એ જન સુખિયા, જેને પ્રકટ પ્રભુશું પ્રીત ॥
એવાં જન અમળનાં હવે લખું નામ કિંચિત ॥૪॥
ચોપાઈ વડા ભક્ત વડોદરામાંઈ, જેને અતિ હેત હરિ માંઈ ॥
કણબી ભક્ત કહિયે વનમાળી, જેણે બિક જગતની ટાળી ॥૫॥
નાથજી ને વળી વનમાળી, પ્રભુદાસની ભાવના ભાળી ॥
ભગવાનદાસ ને કેસુર, પીતાંબર ભુખણ જરુર ॥૬॥
જગજીવન ને નારાયણ, પ્રભુ પુરુષોત્તમ ઘેલો જાણ ॥
એહ આદિ કણબી અપાર, ભજે નારાયણ નરનાર્ય ॥૭॥
દ્વિજ ભક્ત નાનોભાઈ નામ, ભજે હરિ તજી મન કામ ॥
રામચંદ્ર હરિચંદ્રભાઈ, શોભારામ કહીએ શાસ્ત્રી માંઈ ॥૮॥
બાપુ જેઠો ને વ્રજજીવન, ભક્ત બ્રાહ્મણમાં ધન્ય ધન્ય ॥
સદાશિવ ધનેશ્વર નામ, ભક્ત ખુશાલ લક્ષ્મીરામ ॥૯॥
એહ આદિ દ્વિજ અપ્રમિત, સરવેને શ્રીસ્વામિ શું પ્રીત ॥
શેઠ પ્રભુદાસ હરજીવન, બાપુભાઈ પ્રેમાનંદ જન ॥૧૦॥
વૃંદાવન ગંગાદાસ વણીક, ભજ્યા હરિ તે કરી વિવેક ॥
કાછિયો પુરુષોત્તમ જન, જેણે નિજ કુળ કર્યું પાવન ॥૧૧॥
ખુશાલ ભાઈજી રણછોડ, હરિ જેરામ ઈશ્વર જોડ ॥
પ્રેમી ભક્ત છે વામનજીભાઈ, એહ આદિ છે કાછિયા માંઈ ॥૧૨॥
જન તંબોલી છે નાનબાઈ, તેના સુત નારાયણભાઈ ॥
દક્ષિણ ભક્ત નારાયણ રાઓ, ઢુંઢુરાઓનો ઢળિયો દાઓ ॥૧૩॥
ચિમન રાઓ પ્રભુ દ્વિજ એક, જાણે સાર અસાર વિવેક ॥
દક્ષિણ ભક્ત છે અંબાભાઈ, દ્વિજ દક્ષિણ દાજીબાભાઈ ॥૧૪॥
શિલાટ ફતોજી તારાચંદ, મોતી હિરજી ને અમિચંદ ॥
ખત્રિ ભક્ત નથુ અંબારામ, પુરુષોત્તમ દયારામ જેરામ ॥૧૫॥
નંદલાલ તારાચંદ નામ, ભક્ત સોની સારો ગંગારામ ॥
ભક્ત સુતાર છે ધર્મદાસ, જેને પ્રભુનો છે વિશવાસ ॥૧૬॥

ભક્ત લુવાર મુળજી નામ, હરિજન લુવાણો જેરામ ॥
બેચર આદિ જણસાળી જન, કરે સ્વામિ શ્રીજીનું ભજન ॥૧૭॥
એહાદિ બહુ બાઈ ભાઈ, વસે શહેર વડોદરા માંઈ ॥
જોઈ અનંત પર્ચા ચમત્કાર, રહે મગન મને નરનાર્ય ॥૧૮॥
કણબી ભક્ત પ્રાગજી દાજી, વસે ગામ શિસુવેરે રાજી ॥
કોળી ભક્ત બાજીભાઈ કહીએ, એહ ગામ આંબોદરે લહીએ ॥૧૯॥
કણબી ભક્ત છે માવજીભાઈ, કાજુ જન રહે કપુરાઈ ॥
કણબી ભક્ત પ્રભુદાસબાઈ હરિજન એક લાડુબાઈ ॥૨૦॥
ભક્ત મેતર રામો છે નામ, એહ જન વસે છાણી ગામ ॥
કણબી ભક્ત ગણેશજી જાણો, કોળી ભક્ત કરાર પ્રમાણો ॥૨૧॥
શેઠ ભક્ત મોરારજીભાઈ, એહાદિ જન સાંકર્દા માંઈ ॥
કોળી ભક્ત કાનભા કહીએ, પ્રતાપસિંઘ અણઘડે લહીએ ॥૨૨॥
કણબી ભક્ત દયાળજીભાઈ, જાદવ રણછોડ વજો દેસાઈ ॥
બાજી ઝવેર પુરુષોત્તમ, બાઈ સાકર ને વળી પ્રેમ ॥૨૩॥
કોળી ભક્ત બાજી નારભાઈ, વસે ગામ એ ગોરવા માંઈ ॥
કોળી ભક્ત રૂગનાથ નામ, જીજી વિઠલ લક્ષમીરામ ॥૨૪॥
ભક્ત નરહર ને કાશિભાઈ, હરિજન છે રળિયાત બાઈ ॥
ભક્ત સુતાર ગીરધર ગણિયે, કોળી જોરો ઉમેદ ભણિયે ॥૨૫॥
કૃષ્ણ માળી ને મૂળો મેતર, એનાં છે અટલાદરે ઘર ॥
પટેલ ભક્ત કહીએ વ્રજભાઈ, ભક્ત અજુભાઈ ને દેશાઈ ॥૨૬॥
દાજી ગીરધર ભગવાનદાસ, જોરો રણછોડ જગથી ઉદાસ ॥
હરિજન છે ગલાલબાઈ, મોટીબાની પ્રીત પ્રભુ માંઈ ॥૨૭॥
એહ આદિ બાઈ ભાઈ લહીએ, વસે ભક્ત ઘણા કરાલીએ ॥
કોળી ભક્ત પ્રતાપ નેદાન, સમિયાળે કણબી ભગવાન ॥૨૮॥
કણબી ભક્ત બાજી મોરારજી, વસે ડભાસામાં દંભ તજી ॥
કણબી ભક્ત નારાયણ નામે, સારો જન સેજાકુવે ગામે ॥૨૯॥
ક્ષત્રિ ભક્ત બાપુભાઈ વળી, કણબી લખમણ રહે પિપળી ॥
દ્વિજ હરિજન મનોહર, આમળે જન ગૌરીશંકર ॥૩૦॥
દ્વિજ રામચંદ્ર ને નાગજી, ત્રિકમજીએ તૃષ્ણા તજિ ॥

શેઠ ભક્ત છે અંબાવિદાસ, ગિરધર ભાઈ ભજે અવિનાશ ॥૩૧॥
દાજી ગિરધર કણબી જન, દ્વિજ બાઈ જીવી ને રતન ॥
એહ આદિ જન બાઈ ભાઈ, વસે ગામ સરસવણી માંઈ ॥૩૨॥
કણબી બાઈ છે ડાઈ કુંવર, ભજે હરિ રહે વિરપર ॥
કણબી ભક્ત ઉદ્ધવ રેવાદાસ, ભવાની દાસ પ્રભુને પાસ ॥૩૩॥
પુરુષોત્તમ જીજીભાઈ જન, નરહર ગિરધર પાવન ॥
ભક્ત દેવદાસ ને ત્રિકમ, પડી શંકરને સાચી ગમ ॥૩૪॥
ભગવાનદાસ વ્રજભાઈ, નારાયણ એક બેઉ ભાઈ ॥
દ્વિજ ભક્ત બાપુભાઈ કહીએ, એહાદિ જન ઈટોલે લહીએ ॥૩૫॥
કણબી ભક્ત માધોભાઈ નામે, ભજે હરિ રહે વરણામે ॥
કણબી ભક્ત છે ગરીબદાસ, કેશવદાસે તજી જુઠી આશ ॥૩૬॥
દ્વિજ કણબી કહીએ કાશિરામ, જગજીવન સાપોર ગામ ॥
ભક્ત વણિક હરજીવન, ખુશાલ તુલસી હરિજન ॥૩૭॥
નરોત્તમ આદિ છે વણિક, ભક્ત લુવાર બેચર એક ॥
એહ આદિ જન જે કહેવાય, વસે ગામ રામનાથ માંય ॥૩૮॥
દ્વિજ ભક્ત છે રામશંકર, રતનેશ્વર ભક્ત બેચર ॥
કણબી ભક્ત ગિરધર આદે, એહ ભક્ત રહે ગામ રૂંવાદે ॥૩૯॥
દ્વિજ ભક્ત એક ભગવાન, વસે ગામ સલાડચે નેદાન ॥
કણબી ખુશાલ ગોવિંદભાઈ, પુરુષોત્તમ મંડાળા માંઈ ॥૪૦॥
દ્વિજ ભક્ત શીવશંકરભાઈ, ભક્ત કુબેર રહે ગામ પિસાઈ ॥
ભક્ત ભગવાન છે કુંભાર, રહે અબિપર ગામ મોઝાર ॥૪૧॥
અલોચન ને કેવળ સોઈ, દ્વિજ કરુણાશંકર રહે ડભોઈ ॥
કણબી કુબેર મનોહર કહીએ, રૂડા ભક્ત એ વસે વસૈયે ॥૪૨॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ પ્રભુરામ, એહાદિ જન કરધરે ગામ ॥
કણબી ભક્ત વેણિદાસ કાવે, એહાદિ જન રહે ઢોલાવ્યે ॥૪૩॥
દ્વિજ ભક્ત છે ભૂદેવભાઈ, કહીએ જન એ કુંઠેલા માંઈ ॥
કણબી ભક્ત મેઘજી જાણો, ગામ પારિખે જન પ્રમાણો ॥૪૪॥
દ્વિજ ભક્ત જાદવ હરિભાઈ, છતા ભક્ત છે છતરાલ્ય માંઈ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે લક્ષ્મીરામ, કાજુ ભક્ત રહે કાર્વણ ગામ ॥૪૫॥

કણબી ભક્ત છે રણછોડભાઈ, રાયજી નથુ વેરિભા દેશાઈ ॥
ત્રિકમ ભક્ત કહીએ સખિદાસ, એહાદિ જન કરમાલે વાસ ॥૪૬॥
કણબી ભક્ત રણછોડ નાનોજી, ભીખો લાલો ને નારણ બાજી ॥
ભક્ત બાઈ ભાઈ એહ આદ્યે, ભજે હરિ રહે ઉતરાદ્યે ॥૪૭॥
કણબી ભક્ત છે તુલજો તેહ, રહે ગામ દિવેરમાં એહ ॥
કણબી ભક્ત પુરુષોત્તમ કહીએ, શેઠ હીરો ને કુબેર લહીએ ॥૪૮॥
એહ રહે રણાપુર માંઈ, ભજે શ્યામસુંદર સુખદાઈ ॥
હરિભાઈ કણબી પાવન, વસતો હરખો હરિજન ॥૪૯॥
એહાદિ સતસંગીની ટોળી, ભજે હરિ રહે ગામ દેરોલી ॥
કણબી ભક્ત કહીએ કાશીદાસ, એહાદિ જન પાણેથે વાસ ॥૫૦॥
કણબી ભક્ત જોરોભાઈ જન, પુરુષોત્તમ ભીખો પાવન ॥
વળી ભક્ત એક વણારશી, એહ જન રાજપરાવાસી ॥૫૧॥
દલો બાજી કેશવ જેરામ, કણબી ભક્ત રહે ગામ ભદામ ॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ સુખરામ, કાજુ ભક્ત રહે કન્યાળી ગામ ॥૫૨॥
ભક્ત કણબી કહીએ રાયજી, વસે ગામ ઝાંઝર માંયજી ॥
દ્વિજ ભક્ત છે ગોવિંદરામ, કણબી તુલજો નરોત્તમ નામ ॥૫૩॥
એહાદિ જન રહે સેણાપરે, ભલી ભક્તિ પ્રભુજીની કરે ॥
શેઠ ખુસાલ ભક્ત પાવન, તુલસી નારાયણ હરિજન ॥૫૪॥
દ્વિજ કૃષ્ણજીને સતસંગ, એહાદિ જન ગામ સારંગ ॥
દ્વિજ ભક્ત માહેશ્વર નામ, ભજે હરિ રહે મિત્રજ ગામ ॥૫૫॥
કણબી ભક્ત પ્રભુદાસ જેહ, રણછોડ નરહર તેહ ॥
ભક્ત શેખ વસતો હરિભાઈ, નથુ આદિક અલદર માંઈ ॥૫૬॥
જન કણબી જેરામ દલા, ભક્ત હરિના બોરિયે ભલા ॥
પ્રભુદાસ કણબી પાવન, ગામ સલાદરે હરિજન ॥૫૭॥
કણબી જન છે ભૂધર આદ્યે, વસે ભક્ત એ ગામ પિસાદે ॥
કણબી ભક્ત છે ભગતિભાઈ, વસે જન ઝાડેસર માંઈ ॥૫૮॥
જેને ઘેર પધાર્યા મોરાર, નિર્ખિ સુફળ કર્યો અવતાર ॥
જે જે લખાણાં છે આમાં જન, તેને છે શ્રીહરિનું દર્શન ॥૫૯॥
પૂર્વછાયો જે જે કહ્યાં જીભે કરી, જન વિચારીને જેહ ॥

કહેતાં લાજે કવિ મને, વળી એમાં નહીં સંદેહ ॥૬૦॥
રવિ શશીની કિરણને, કોણ લેખી લેશે પાર ॥
એમ જન છે આજનાં, અગણિત ને અપાર ॥૬૧॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે વાકળ દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને ચોવીશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૪॥

પૂર્વછાયો કહું જન કાનમનાં, વળી વિચારી મન ॥
ભાગ્ય મોટાં એ ભક્તનાં, જેને મળ્યા જગજીવન ॥૧॥
જપ તપ જોગે કરી, વળી નાવે ધ્યાને નાથ ॥
તેહ હરિ નયણાં ભરી, નિરખી થયાં સનાથ ॥૨॥
પળે પળે થાય પરચા, વળી આવે અંત્યે અવિનાશ ॥
સરવે જન તે જાણતાં, થાય બ્રહ્મનગરે નિવાસ ॥૩॥
એવી કૃપા છે આજની, કરી તે કૃપાને ધામ ॥
તેને જે જન અનુસર્યા, હવે લખું તેહનાં નામ ॥૪॥

ચોપાઈ દ્વિજ ભક્ત એક કાશીરામ, કણબી ભક્ત નાગરદાસ નામ ॥
ભક્ત જીજીભાઈ ભગવાન, શેખ માવજી ભિખો નિદાન ॥૫॥
એહ આદિ હરિજન જેહ, વસે ગામ દોરામાંહી તેહ ॥
દ્વિજ ભક્ત એક નરસઈ, ભજે હર વલણમાં રઈ ॥૬॥
કણબી હરિજન છે જીભાઈ, પુરુષોત્તમને સાચી સગાઈ ॥
માળી ભક્ત ભૂધરદાસ જાણો, કૃષ્ણદાસ ભક્ત પરમાણો ॥૭॥
ક્ષત્રિ ભક્ત કહિયે દાદોભાઈ, એહ જન માંગરોળ માંઈ ॥
કણબી ભક્ત નરોત્તમ લાલ, બાપુ રાયજી ને ખુશિયાલ ॥૮॥
ધનો ઉદ્ધવ ને ધર્મદાસ, એહ આદિનો કરેણે વાસ ॥
દ્વિજ ભક્ત પુરુષોત્તમ ધન, માહેશ્વર જાગેશ્વર જન ॥૯॥
એહાદિ જન વસે ચોરંદે, મુખે સ્વામિનારાયણ વંદે ॥
કણબી ભક્ત પુરુષોત્તમ નામ, સારા જન સાદરણે ગામ ॥૧૦॥
દ્વિજ ભક્ત અંબારામ ભલો, રહે ગામ ગંધારે એકલો ॥
કણબી ભક્ત છે ભગતિભાઈ, અવિચળદાસની ભલાઈ ॥૧૧॥
ભક્ત ગણેશ દુભાઈ નામ, દ્વિજ ભક્ત છે તુલજારામ ॥

એહ આદિ બીજા બહુ જન, વસે વેમારડીમાં પાવન ॥૧૨॥
કણબી ભક્ત છે ભાઈબા જેહ, વ્રજભાઈ ત્રિકમદાસ તેહ ॥
માધાભાઈ આદિ ભક્ત બહુ, કહીએ ગામ કંડારિમાં સહુ ॥૧૩॥
ભક્ત સુતાર છે કાશિદાસ, દુલભરામે ટાળ્યો જગત્રાસ ॥
ભક્ત શેખ નાન લિંબોભાઈ, વસે ગામ કરજણમાંઈ ॥૧૪॥
કણબી ભક્ત દાદોભાઈ કહીએ, રૂડો ભક્ત રાયજી તે લહીએ ॥
દ્વિજ ભાઈશંકર કાશિરામ, શેખ ભક્ત દાજીભાઈ નામ ॥૧૫॥
કણબી જન એક જીતબાઈ, એહાદિ જન વસે કુરાઈ ॥
દ્વિજ એક ભવાનીશંકર, તેનું પણ પંગલવાડે ઘર ॥૧૬॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ દયારામ, ભજે હરિ રહે આંટોદ ગામ ॥
જોગી પ્રભાતગર પ્રસિદ્ધ, કર્યું નિજકામ ભલિ વિદ્ધ ॥૧૭॥
ગયો જગ જીતી લાઓ લઈ, ગામ ઠિકરિયે ઠીક રઈ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે લક્ષ્મીનાથ, દીનાનાથ રહે હરિ સાથ ॥૧૮॥
કાશીનાથ ગણપતરામ, જયાનંદ આદિ દ્વિજ નામ ॥
ભક્ત વણિક હરજીવન, રહે આમોદે જન પાવન ॥૧૯॥
પટેલ ભક્ત કાનદાસ કહીએ, રૂગનાથ મોટાભાઈ લહીએ ॥
એહ આદિ હરિજન બહુ, વસે ગામ બુવામાંહિ સહુ ॥૨૦॥
શેખ વલીભાઈ ભલા ભક્ત, જેણે ભજ્યા હરિ તજ્યું જક્ત ॥
વસતો ભગો જન ખુશાલ, થયા ભક્ત તજી કુળચાલ ॥૨૧॥
કણબી ભક્ત છે બેચરભાઈ, દ્વિજ બાઈ છે કેલોદ માંઈ ॥
કણબી ભક્ત છે લક્ષ્મીદાસ, હરિભાઈનો દેરોલે વાસ ॥૨૨॥
દ્વિજ ભક્ત ગંગા વિષ્ણુ નામ, બાલમુકુંદ ને રાજારામ ॥
સારો ભક્ત છે રૂડો સુતાર, ભક્ત જન નગિન બાવસાર ॥૨૩॥
એહ આદિ હરિજન જેહ, વસે શહેર ભરુચમાં તેહ ॥
એહ નર્મદા તટના જન, હવે કહું તાપી તટે પાવન ॥૨૪॥

પૂર્વછાયો સુંદર ભક્ત સુરતના, અતિ હોંશિલા હરિજન ॥
સ્વામિ સેવામાં સમર્પ્યાં, જેણે તન મન ને ધન ॥૨૫॥
તને કરી રહ્યા વચને, મને કર્યું મૂરતિ મનન ॥
ધને કરીને જે કર્યું, તે કહું સાંભળજ્યો જન ॥૨૬॥

વેઢ વિંટી કરમુદ્રિકા, પોંચી સાંકળાં કડાં હાથ ॥
કાજુ બાજુ બેરખા, કુંડલ મુગટ માથ ॥૨૭॥
માળા હાર માદળિયાં, અને તોડા કંદોરા તેહ ॥
દુગદુગી ઉર ઉતરી, વળી કનક કંઠી એહ ॥૨૮॥
શિરપેચ ને સ્વર્ણતોરો, વળી ધરી કલંગી શીશ ॥
એહ આદિ આભૂષણે, જેણે પૂજ્યા શ્રી જગદીશ ॥૨૯॥
સુરવાળ સુંદર અતિ, ઝિણો જામો જરકશિ અંગ ॥
શાલ દુશાલ શોભતા, સિરપાગ સોનેરી સોરંગ ॥૩૦॥
છતર ચામર અબદાગરી, વળી કરાવ્યો સોનેરી સાજ ॥
હેમમય કર્યો હાંસલો, લાવ્યા પાલખી પ્રભુ કાજ ॥૩૧॥
ગાદિ તકિયા ગાદલાં, ગાલ મશુરિયાં અવલ ॥
પલંગ વળી પાથરણાં, માનું ઓશિસાં મખમલ ॥૩૨॥
કુંકુમ કેશર કસ્તુરી, અત્તાર ચંદન એહ ॥
અગર કપુર આરતી, કરી પૂજ્યા હરિને સનેહ ॥૩૩॥
પૂર્યા મનોરથ મનનાં, વળી થયાં પૂરણકામ ॥
એવાં જન અનુપનાં, હવે લખું કાંયેક નામ ॥૩૪॥
ચોપાઇ વડા જન છે વણિક માંઈ, ધન્ય ભક્ત ભાઈચંદબાઈ ॥
ભક્ત ભિખારીદાસ છે એક, દોય ગોવિંદભાઈ ભાવિક ॥૩૫॥
જાદવજી ને જીવણદાસ, ગંગાદાસ ભજે અવિનાશ ॥
મોતિ મોરાર મનછારામ, લક્ષ્મીચંદ ને લલુનામ ॥૩૬॥
નારાયણ ને નરસીદાસ, લલુ બીજે તજી જગ કાશ ॥
રામદાસ ને સૂરજરામ, રૂપચંદ છે ભક્ત અકામ ॥૩૭॥
હરિકૃષ્ણ આદિ બહુ જન, કરે વણિક હરિભજન ॥
મહાલક્ષ્મી જીવી જતન, એહાદિ શા બાઈયો હરિજન ॥૩૮॥
કાજુ ભક્ત કણબી ઉદાર, ભજે હરિ કરી બહુ પ્યાર ॥
ભલા ભક્ત છે ગિરધરલાલ, ભજી હરિ નાગર નિહાલ ॥૩૯॥
ભક્ત ભગુ ને દુર્લભરામ, હરિગોવિંદ ભગવાન નામ ॥
લક્ષ્મીચંદ ને માણયકભાઈ, ભવાનીદાસ દોની ભલાઈ ॥૪૦॥
પુરુષોત્તમ દો દયાળજી, દયારામ કુબેર કલ્યાણજી ॥

જેઠો મિઠો ને મનછારામ, ત્રણ્ય નારણ નરસિરામ ॥૪૧॥
લખો લક્ષ્મીદાસ ને ભાણો, જેઠો ગોપાલજી જન જાણો ॥
તાપિદાસ ને તુલજારામ, પીતાંબરાદિ ભક્ત અકામ ॥૪૨॥
એહ આદિ દઈ બહુ ભાઈ, બાઈ કસ્તુરી ને લાડુબાઈ ॥
એહાદી કહીએ કણબી જન, હવે કહું બ્રાહ્મણ પાવન ॥૪૩॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ અંબારામ, વેંકટેશ્વર સુંદર નામ ॥
પ્રાણશંકર જગજીવન, સુરભાઈ તે ભક્ત પાવન ॥૪૪॥
મોરારજી ને ભટ ફકીર, એહાદિ દ્વિજ ભક્ત સુધિર ॥
કાજુ ભક્ત કાયથમાં કહીએ, નરોત્તમ ઈચ્છારામ લહીએ ॥૪૫॥
સારા ભક્ત છે સુતારમાંઈ, અંબારામ ગોપાલજીભાઈ ॥
ભક્ત ભાણો ભીખો વજેરામ, જન કાનો નારાયણ નામ ॥૪૬॥
સોની ભક્ત કલ્યાણજી સારો, રૂડો રૂપચંદ છે કંસારો ॥
ભક્ત સુઈ ધનજી નિદાન, આતમારામ ને ભગવાન ॥૪૭॥
હરિજન એક કુંવર્યબાઈ, એહાદિ ભક્ત કહીએ મેરાઈ ॥
ખરા ભક્ત છે ખતરિ માંઈ, ગંગારામ હેમચંદ્રભાઈ ॥૪૮॥
ભગવાનજી ને ધર્મદાસ, જેરામને મને વિશવાસ ॥
હરિજન એક દેવબાઈ, એહ ભક્ત ખત્રિ કુળ માંઈ ॥૪૯॥
ભક્ત પરશુરામજી શિલાટ, ભજી હરિને તજ્યો ઉચ્ચાટ ॥
ભક્ત કાછયા બાણો ને નાનો, સખિદાસ સતસંગી માનો ॥૫૦॥
ભક્ત ગુલાલ તે ભાવસાર, હરિ ઈશુ આદિ છે અપાર ॥
નાઈ હરખજી ને ગોવિંદ, ભક્ત પીતાંબર ને ઉમેદ ॥૫૧॥
એહ આદિ છે જન અપાર, ન થાય નામનો નિરધાર ॥
કવિ કરવા અમાપનું માપ, એવો નથી એ સમર્થ આપ ॥૫૨॥
જે જે લખ્યાં ન લખાણાં જન, પ્રભુ મળ્યે છે સર્વે પાવન ॥
એહ બેઠા લાભ મોટો લઈ, સરવે, શહેર સુરતમાં રઈ ॥૫૩॥
ધન્ય જન ધરમપુરમાં, જેને હરિ વાલા છે ઉરમાં ॥
કુશળકુંવર્ય બાઈ હરિજન, જેનું અતિ નિરમળ મન ॥૫૪॥
પ્રભુ મળવા કર્યા બહુ પ્રયાસ, વિના મળ્યે નાવ્યો વિશવાસ ॥
જ્યારે મળ્યા સુંદર શ્યામ, ત્યારે ઠરી બેઠું મન ઠામ ॥૫૫॥

પછી રાજ સાજ સરવે વિત્ત, સોંપી હરિને થયાં નચિંત ॥
એમ કરી લીધું નિજકાજ, તન રાખ્યું નહીં કર્યું તાજ ॥૫૬॥
ધન્ય સૂરજકુંવર કહીએ, જેના પ્રેમનો પાર ન લહીએ ॥
લાડુબાઈ સુત વજેદેવ, તેણે પણ કરી હરિસેવ ॥૫૭॥
બાપુ આદિ ક્ષત્રિ ભક્ત જાણો, પ્રભુ ભક્ત દાજી પરમાણો ॥
એહ આદિ બાઈ ભાઈ જેહ, વસે જન ધર્મપુરે તેહ ॥૫૮॥
વડા ભક્ત વાંસદા મોઝાર, જેને ઘેર પધાર્યા મોરાર ॥
બહુ પ્રેમે કરી પૂજ્યા હરિ, ક્ષત્રિ રાયસંઘ માતુશરિ ॥૫૯॥
મોટા ભક્ત છે મુંબઈ માંઈ, ભક્ત સુતાર તે રૂડોભાઈ ॥
સારા ભક્ત લુવારમાં લહીએ, રામો પુંજો ને આણંદ કહીએ ॥૬૦॥
ઉકો માંડણ દેવશી જીવો, ચેલો ભક્ત લુવારમાં લેવો ॥
જગજીવન ભક્ત કંસારો, શેઠ કૃષ્ણજી છે જન સારો ॥૬૧॥
સઈ રૈયો મનજી પ્રાગજી, લિધો લાઓ ભગવાન ભજી ॥
સવજી ને ખટાઉં લુવાણો, એહાદિ જન મુંબઈયે જાણો ॥૬૨॥
પૂર્વછાયો ધન્ય ધન્ય આ અવતારને, જેથી ઓધર્યા બહુ જન ॥
તેને કહેતા થાકે રસના, થાકે મનન કરતાં મન ॥૬૩॥
જેમ પીયૂષ પાનનો, ન હોય અંતરે અભાવ ॥
તેમ જન ચિતવતાં, મારા મનમાં છે ઉત્સાવ ॥૬૪॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે કાનમ દેશ તથા સુરત મુંબઈના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને પચિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૫॥

પૂર્વછાયો નકિ ભક્ત નિમાડના, જેનાં અતિ આકરાં અંગ ॥
કરડાં કઠણ વચન, જેને શીર સાટે સતસંગ ॥૧॥
બીજાં બહુ દુભાખરાં, જેનો એજ બોલવા ઢાળ ॥
પછી કરે વારતા, જ્યારે પહેલી આપે ગાળ ॥૨॥
સમઝાવ્યા સમઝે નહિ, અતિ જડમતિ અડબંગ ॥
એવા દેશમાં અવતરી, જેણે કર્યો સાચો સતસંગ ॥૩॥
એવા જન પાવનના, કહો કેમ ન લખીએ નામ ॥

લખવા લાલચ્ય મુજને, જેને મળ્યા સુંદર શ્યામ ॥૪॥
ચોપાઈ જન જીવણ ભક્ત વણિક, કણબી ભક્ત ખુશાલ છે એક ॥
એહાદિ ભક્તિ પ્રભુની કરે, રહી ગામ ચોલીમહેશ્વરે ॥૫॥
ભક્ત કાછિયા દેવજી નામ, નારાયણ મીઠો ગંગારામ ॥
બાઈ જીવી માનુ ને જસોદા, ભજે હરિ રહે મન મુદા ॥૬॥
કણબી ફર્શુ ને ખુશાલભાઈ, બાઈ ગંગા ને ખુશાલીબાઈ ॥
એહાદિ ભક્ત રહે ઝાંખરોડે, ભજે પ્રભુજીને ભાવ રૂડે ॥૭॥
દ્વિજ ભક્ત હરિ ને કેશવ, ખત્રિ ઉદ્ધવ સોમો માધવ ॥
હરિજન વિરુબા જસોદા, વસે વાલીપર મન મુદા ॥૮॥
ક્ષત્રિ ભક્ત ધનોબા અમરી, રહે ગામ કુકશી ભજે હરિ ॥
કણબી ગોપાળ ને ભીખોભાઈ, નાગર પાનબાઈ હરબાઈ ॥૯॥
એહ આદિ હરિજન જેહ, વસે ગામ સુંદરેલે તેહ ॥
કણબી ભક્ત નારાયણ દયાળ, નાનજી લખમણ ને લાલ ॥૧૦॥
મકુ માધો ભિલો દેવો હિરો, સુરજી ખિમો ભક્ત સુધિરો ॥
નારાયણ આદિ બહુ ભાઈ, સુંદર રતન ને ગંગાબાઈ ॥૧૧॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે માધવ નામ, એહાદિ જન રહે ખલગામ ॥
કણબી ભક્ત હીરો ને ઓંકાર, જન રહે ખલ મોટી મોઝાર ॥૧૨॥
કણબી ભક્ત રામો હીરા દોય, દેવો ને જન ભિખિબા સોય ॥
ક્ષત્રિ ઈન્દ્રરાજ ને ભિખાજી, રહે મોરંગડિયે મોહ તજી ॥૧૩॥
કણબી ભક્ત ખીમો ને મોહન, ડુંગર કેશવ ખુશાલ જન ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત માનસિંઘ નામ, એહાદિ જન વિખુડા ગામ ॥૧૪॥
દ્વિજ ભક્ત ચન્દ્રેશ્વર મકુન, બાઈ બાલી મીઠી હરિજન ॥
કણબી ભક્ત દેવો ને પૂંજન, ધનો પ્રેમો બેચર લાલો જન ॥૧૫॥
ભક્ત રામજી ને ભાગ્યબાઈ, રહે જન એ ધામણા માંઈ ॥
કણબી ભક્ત લાલો પરશુરામ, ભજે હરિ ગુરુજલે ગામ ॥૧૬॥
કણબી ભક્ત સુંદર ને પૂંજન, રહે માતપુરે હરિજન ॥
કણબી કાશી વાલજી ગોવિંદા, બાઈ ગંગા વાલુ વળી નંદા ॥૧૭॥
ભક્ત કાછિયા રૂખડુ દલુ, પ્રેમચંદનું ભજન ભલું ॥
ભક્ત ગુલાબ વિરજી નામ, એહાદિ જન રે ઠણગામ ॥૧૮॥

કણબી ભક્ત નથુ કાલુ દોય, હીરો જાદવ ઓંકાર સોય ॥
કુરજી ને જગદીશ નામ, ભાગ્ય બાઈ રહે કોડિયે ગામ ॥૧૯॥
તુલાધાર તાનોજી ભગત, રહે બરે ભજે ભગવંત ॥
સોની ભક્ત એક પાંડુરંગ, રહે આસેરે ન કરે કુસંગ ॥૨૦॥
કણબી ભક્ત કાલુ લીંબુ નામ, બાઈ રતન રહે ધર ગામ ॥
દ્વિજ ભક્ત છે લક્ષ્મીરામ, ઓંકાર ને વિષ્ણુરામ નામ ॥૨૧॥
બાઈ ખુશાલ ને ગંગાબાઈ, રહે જન મંડલેશ્વર માંઈ ॥
એહ આદિ છે જન અપાર, કહ્યા નિમાડ દેશ મોઝાર ॥૨૨॥
ખરા ભક્ત કહીએ ખાનદેશ, હેતે ભજે હરિને હંમેશ ॥
તન મન ધન તુચ્છ કરી, રાખ્યા એક અંતરમાં હરિ ॥૨૩॥
એવાં ઉત્તમ જન છે જેહ, તેનાં નામ સુણો સહુ તેહ ॥
મોટા ભક્ત માલે ગામ માંઈ, જન ભાવસાર નથુભાઈ ॥૨૪॥
ભક્ત લખમણ પરશુરામ, જન કલ્યાણાદિ માલે ગામ ॥
કણબી ભક્ત ખુશાલ ને રામ, શિવરામ રહે જાફિ ગામ ॥૨૫॥
કણબી ભક્ત કહિએ તાપિદાસ, ભક્ત ભિખો જક્તથી ઉદાસ ॥
સદાશીવને પ્રભુની પ્યાસ, પરશુરામાદિ વરખડે વાસ ॥૨૬॥
ભક્ત ભાણજી કણબી કહીએ, જન એ સોનગિરિયે લહીએ ॥
શેઠ ભક્ત છે ફકીરચંદ, જલ ગામમાં ભજે ગોવિંદ ॥૨૭॥
બહુ ભક્ત બુરાનપુરમાં, જેને અતિશે ભાવ ઉરમાં ॥
સુંદર વસ્ત્ર કરાવી સોનેરી, જેણે હેતેશું પૂજિયા હરિ ॥૨૮॥
પૂજી હરિ થયાં પૂર્ણકામ, કહું તેનાં સાંભળજ્યો નામ ॥
ભક્ત શા ગોવિંદભાઈ નામ, લિંબડા શા ને ત્રંબકરામ ॥૨૯॥
વલભરામ ઉદારામ કહીએ, ગુલાબજી પિતાંબર લહીએ ॥
બાઈ લાડકી ગંગા રતન, એહાદિ વણિક હરિજન ॥૩૦॥
દ્વિજ બાપુ ભગવાન નામ, રામકૃષ્ણ ને કેશવરામ ॥
ગોપેશ્વર આદિ દ્વિજભાઈ, હરિજન રૂડાં રામબાઈ ॥૩૧॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે બુલાખીદાસ, મુળચંદ ગણપત પાસ ॥
કણબી ભક્ત ઠાકુરદાસ દોય, રામદાસ દોય ભક્ત સોય ॥૩૨॥
હરિભાઈ ને પુરુષોત્તમ, ત્રિલોચન નાનો નરોત્તમ ॥

લાલદાસ દોય રામચંદ્ર, ભગવાનદાસ ભક્ત સુંદ્ર ॥૩૩॥
વેલિબાઈ આદિ હરિજન, કહ્યાં કણબી કુળે પાવન ॥
સોની ઢુંઢુ ને ભક્ત ડુંગર, સુરજી ને નારણ સુંદર ॥૩૪॥
ભક્ત કૃષ્ણાજી આદિ છે ભાઈ, ભજે ભાવે હરિ ઉરમાંઈ ॥
રેવા દેવું જમના ને મોની, એહ આદિ બાઈઓ ભક્ત સોની ॥૩૫॥
ગોપીરામ ભક્ત છે સુતાર, ભક્ત ભાઉજી બ્રહ્મક્ષત્તર ॥
ફકીરચંદ અર્જુન કલુ, વૈશ્ય જાતિમાં ભક્ત દયાલુ ॥૩૬॥
ચિંતામણ નાગુ ભિખો ભાવી, બાઈ પ્રેમાં ને મેનાં સાળવી ॥
તેલી ભક્ત શિવો જન સોય, દુલભ ને લાલદાસ દોય ॥૩૭॥
જ્યાનજી નથુ ઉત્તમ જણો, છબિલદાસ વલભ વખાણો ॥
બાઈ નંદા બે બાઈ રતન, એહ આદિ તેલિ હરિજન ॥૩૮॥
સઈ નિહાલચંદ છે જન, મોતિ નાનો ને બાઈ રતન ॥
ખત્રિ ભક્ત નથુભાઈ કૈયે, કોળી ભક્ત વલભદાસ લૈયે ॥૩૯॥
એહ આદિ બાઈ ભાઈ ઘણાં, સર્વે સેવક છે સ્વામિતણાં ॥
રહે બુરાનપરે એ જન, કરે સ્વામિ શ્રીજીનું ભજન ॥૪૦॥
દ્વજ ભક્ત બાપુભાઈ નામ, ભજી હરિ કર્યું નિજકામ ॥
રાજ સાજ મેલી માલ ધન, થયો ભક્ત પુનામાં પાવન ॥૪૧॥
શેઠ ભક્ત એક સેવારામ, ભજે હરિ રહે ઉજેણ ગામ ॥
દ્વિજ ભક્ત દિપો શંભુરામ, ૐકાર રહે વેલખેડે ગામ ॥૪૨॥
દ્વિજ મયારામ ને ૐકાર, ભક્ત આંજણો દુદો ઉદાર ॥
એહ વસે ગામ મિણમાંઈ, ભજે સ્વામિ જાણી સુખદાઈ ॥૪૩॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે સરદારસિંઘ, વસે માલિખેડિયે અનઘ ॥
હવે હિન્દુસ્થાનમાં જે જન, કહું પવિત્ર ભક્ત પાવન ॥૪૪॥
ધર્મ રીત્ય માંહિ ઘણું ધીર, વાચ કાછે સાચા શૂરવીર ॥
એવાં જનનાં લખશું નામ, જેને મળ્યા છે સુંદર શ્યામ ॥૪૫॥
ધન્ય ધન્ય ભક્ત ધુવામાંઈ, જેણે હરિશું કરી સગાઈ ॥
પડી ટેવ પ્રકટ સેવવા, એહ જનતો લખવા જેવા ॥૪૬॥
ભક્ત લુવાર નામ મદારી, રામ બકશ ને ગિરધારી ॥
ઠાકુરદાસ બિંદા હરદાસ, કુંઢેરામનિયે તજિ ત્રાશ ॥૪૭॥

એહાદિ ભક્ત કહીએ લુવાર, દ્વિજ બુદ્ધજી ધુવા મોઝાર ॥
બહુ ભક્ત છે બરાઈ ગામ, જેને મળ્યા છે સુંદર શ્યામ ॥૪૮॥
ભક્ત લુવાર સકટુ ભૈયા, ભક્ત રામ ફલ બે કાશિયા ॥
રહે ચ્યાર તિયાં હરદાસ થોલી, ચર્ણદાસ લોહરકા ને ભોલી ॥૪૯॥
માનસિંઘ મુલચંદ મોજી, મનછા દો મજલા ડુવોજી ॥
મોતી મનસુક લછમન, નેક સિયા પોસુ કુલમન ॥૫૦॥
લલુ નેનસુખ ને નથુઈ, ચાંદુ ચૌકરા અંગના સોઈ ॥
પેજા આદિ છે ભગત ભાઈ, હવે કહું હરિજન બાઈ ॥૫૧॥
લાડુ વિરુ વખતુ પિરાનું, મકુ મુલિ મથુરા એ માનું ॥
તેજુ સ્વરુપિ અલપુ ધરમા, ગઢુ આદિ બાઈઓ લુવારમાં ॥૫૨॥
દ્વિજ ભક્ત છે પુરના નામ, દો લછમન ને દયારામ ॥
શકટુ રઘુનાત એ ભાઈ, ખિમા અંતકુ સુમિત્રાબાઈ ॥૫૩॥
ભક્ત તુલાધાર ક્રિપાભાઈ, એહાદિ જન રહે બરાઈ ॥
હરિજન હિંદુ રાઓ કહીએ, દ્વિજ ભક્ત તે ભવાની લહીએ ॥૫૪॥
જાણી વાત સાચ નહિ ફેર, સમઝી રહ્યા તે ગામ ગ્વાલેર ॥
જાણ્યા અજાણ્યા જે રહ્યા જન, રહેજ્યો મુજ ઉપર પ્રસન્ન ॥૫૫॥
પૂર્વછાયો ધન્ય ધન્ય એહ જનને, જેણે ભજ્યા શ્રીભગવાન ॥
તન ધન મને નૈવ ગણ્યું, નૈવ ગણ્યું જગ અપમાન ॥૫૬॥
ત્રોડિ ત્રણ્યે લોકશું, જેણે જોડી હરિશું પ્રીત ॥
લઈ લાભ અલભ્યને, કરિ ગયા જગમાં જીત ॥૫૭॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે નિમાડ તથા હિન્દુસ્થાન દેશના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને છવીશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૬॥

પૂર્વછાયો બહુ જન બુદેલખંડી, સમઝયા સાચી વાત ॥
પરોક્ષપણે જે પ્રિછતા, તે જાણ્યા હરિ સાક્ષાત ॥૧॥
તેણે આનંદ આવિયો, વળી ભાવિયો સતસંગ ॥
દર્શન કરી દયાળનાં, ચડી ગયો ચત્તમાં રંગ ॥૨॥
રૂડે ભાવે રસોઈ કરાવી, હરિજને જમાડ્યા નાથ ॥

અત્તર ચંદન હરિને અંગે, હરિજને ચરચ્યું હાથ ॥૩॥
પ્રેમેશું પૂજા કરી, વળી પહેરાવ્યો પોષાંગ ॥
ધૂપ દીપ ને આરતી, કર્યા દંડવત અષ્ટાંગ ॥૪॥
અલભ્ય લાભ લઈ કરી, થયા પૂરણ કામ ॥
એવા જન અનઘનાં, હવે કહું સાંભળો નામ ॥૫॥
ચોપાઈ દ્વિજ ભક્ત છે ભાઈ વખત, જાનકી શ્રીરામ ને શ્રીપત ॥
નથુ હઠિરામ છોટારામ, આશારામ દ્વુવારામ નામ ॥૬॥
માંડણ મુલચંદ મરાખન, ગણેશ પરમેસરિ જન ॥
રામદાસ ને કૃષ્ણ ઝુલારી, ભોલારામ દોલતિયા દુલારી ॥૭॥
વિહીલાલ ને બંસીધર, મદનસિંઘ દો મોતિ સુંદર ॥
રાજારામ ને દો રતિનામ, કનહિરામ કહીએ દો નામ ॥૮॥
ખુમાનરામ નવનસિંઘ, કેશરી રામ તુલસી અનઘ ॥
ઠાકુરદાસ દોય તુરત્યરામ, ગોવિંદદાસ ને ગુમાન નામ ॥૯॥
બાજીરાઓ ને ધરમપાળ, પેજા રામાદિ દ્વિજ દયાળ ॥
એહ આદિ છે ભગત ભાઈ, હરિજન છે ઠકરુબાઈ ॥૧૦॥
હવે કહું જાટ હરિજન, પ્રભુ ભજી જે થયા પાવન ॥
દિલીપસિંઘ માધોસિંઘ નામ, પારસિંઘ ને લાલજી રામ ॥૧૧॥
ગિરધારી ગંગારામ કહીએ, સુખરામ સોનેસિંઘ લહીએ ॥
બહોરનસિંઘ આદિ ભાઈ, ખરા ભક્ત એ ક્ષત્રિ માંઈ ॥૧૨॥
હરિજન બાઈ બા વખતિ, ઉમેદિબાની અચળ મતિ ॥
એહ જન મોટાં જાટમાંઈ, હરિ ભજીને કરી ભલાઈ ॥૧૩॥
ઘણા ભક્ત છે ગુજર માંઈ, જેને પ્રભુ વ્હાલા ઉર માંઈ ॥
વૈશ્ય જાતિમાં મોટા ભગત, સુણો તેનાં નામની વિગત ॥૧૪॥
ગોવિંદરામ ને હીરારામ, ભક્ત દુલારી દોયે અકામ ॥
લુનેરામ ને બુદ્ધજી અમૃજી, સાહિબ રામ માણયક માનજી ॥૧૫॥
દીપ શા ઝવેર પ્રાનસુખ, રામલાલ હરિ સનમુખ ॥
એહ ભક્ત કહ્યા વૈશ્ય જાતિ, હવે સાંભળજ્યો સોની નાતિ ॥૧૬॥
નથુ માનજુ ને સરુરામ, ઠાકુરદાસ ભક્ત બંસીનામ ॥
તેલિ ભક્ત ગોવિંદજી કહીએ, જન બુદ્ધજી આદિ તે લહીએ ॥૧૭॥

ભક્ત તંબોળી ફકીરા નામ, નાથુ હિરા કહીએ દેવિરામ ॥
કણબી ભક્ત છે નામ પૂરણા, એહ આદિ છે ભક્ત તે ઘણા ॥૧૮॥
સર્વે વસે એ સાંખનિ ગામ, ભજી હરિ કર્યું નિજકામ ॥
દ્વિજ લછમન ભોળાભાઈ, વસે ગામ તે સાહન માંઈ ॥૧૯॥
ધન્ય ગામ દવારાના દાસ, જેને એક હરિની છે આશ ॥
ક્ષત્રિ ભક્ત છે રાઓત નામ, હરિસિંઘ ને બોવદરામ ॥૨૦॥
સુખપાલ માણ્યક નથન, પ્રાણસિંઘ ભીમજી ઢુંઢન ॥
હિંદુરામ ને હરિપાળ કહીએ, ઘાશિરામ ને દલિલ લહીએ ॥૨૧॥
છતુરામદાસ ઉમરાવ, હાથીરામ દેવજીને ભાવ ॥
કમળજી ને ખુમાનસિંઘ, ઠાકુરરામ ઢાંકન અનઘ ॥૨૨॥
સુતાન આદિ સતસંગી ભાઈ, હવે કહું હરિજન બાઈ ॥
બાઈ હરિકુંવર્ય વચના, મરજાદ જેકુંવર્ય ઢુનાં ॥૨૩॥
કાયથ દિલીપસિંઘ કહીએ, દ્વિજ લછમનાદી જન લહીએ ॥
એહાદિ ભક્તિ પ્રભુની કરે, વસે દાસ હરિના દવારે ॥૨૪॥
ભક્ત કાયથ તે છોટેરામ, સોનેરામ ને લાલજી નામ ॥
પવિત્ર ભક્ત પ્રપેટ ગામે, જેણે ભજ્યા હરિ નિષ્કામે ॥૨૫॥
ધન્ય ધન્ય દેશ પંચમહેલ, કહું જન જે તેમાં વસેલ ॥
ગુજર ઠાકર છે હરિસિંઘ, કાશિરામ છે ભક્ત અનઘ ॥૨૬॥
રાજસિંઘ ચંદ્રહંસ નામ, અમરસિંઘ ને તુલસીરામ ॥
બુદ્ધસિંઘ અખેસિંઘ અમલ, આનંદસિંઘ ને રામફલ ॥૨૭॥
પરશુરામ કરણસિંઘ કહીએ, સોબતસિંઘ જોધારામ લહીએ ॥
રૂપસિંઘ કૃષ્ણદાસ જેહ, બાલચંદ્ર ઈન્દ્રજીત તેહ ॥૨૮॥
એહ આદિ ગુજર અપાર, રહે જન ગામ ધ્રોરા મોઝાર ॥
ભક્ત ગુજર છે રાજારામ, બુદ્ધસિંઘ ને લછમન નામ ॥૨૯॥
બાઈ સુમેદા વિચિત્ર ધનું, પાંચુ પિરાનું બાઈ રતનું ॥
જન સુજાન આદિ છે બાઈ, રહે ગામ એ રજારિ માંઈ ॥૩૦॥
ભક્ત કાયથ ઝવેર નામ, ગોરેલાલ જન જોધારામ ॥
દાસ દુલારી નામ ઉચરિયે, એહ આદિ રહે ગામ ખરિયે ॥૩૧॥
ગુજર ભક્ત કલ્યાણ કહેવાય, જન નવલ ને ગાજીસાય ॥

એહ ભક્ત રહે ગામ જતતિ, ભજે હરિ ફરે નહિ મતિ ॥૩૨॥
દ્વિજ ભક્ત એક નથુરામ, રહે બરકિસરાયે ગામ ॥
ભક્ત અર્જુન એક છે નાઈ, રહે ગામ ચિતોરા તે માંઈ ॥૩૩॥
વૈશ્ય ભવાની ને ભોલેરામ, છોટેરામ બાગબહિ ગામ ॥
જાટ ભક્ત બુદ્ધસિંઘ જાણો, દરિયાઓ સિંઘ પરમાણો ॥૩૪॥
બાદરસિંઘ ને ઈશ્વરદાસ, ઠાકુરદાસ ભજે અવિનાશ ॥
ધનસિંઘ ગણેશ ભવાની, ધર્મપાળ જ્ઞાનસિંઘ જ્ઞાની ॥૩૫॥
નાથુ ગોવિંદ ઈશ્વરભાઈ, તુલસી રહે ગામ મેનામાંઈ ॥
ગામ હરિશમાં હરિજન, કાયથ નંદલાલ પાવન ॥૩૬॥
મદારિ રામસિંઘ અમાના, મંગલ ખુશિયાલ ભવાના ॥
મનસુક મુલા ને નથુવા, દોલતિય કૃષ્ણાજુ કલુવા ॥૩૭॥
બુધા સતા આદિ બહુ ભાઈ, સ્વરૂપિ ફુલિયા પંજોબાઈ ॥
બાઈ નેનુ દિપુ આદિ જન, વસે ગામ હરશિયે પાવન ॥૩૮॥
ભક્ત લુવાર કૃષ્ણ નિદાન, વસતા બદના હરિજન ॥
વૈશ્ય ગુલાબ ને કૃષ્ણદાસ, ભજી હરિ તજી જગત્રાસ ॥૩૯॥
ડભાઈ ભક્ત મનિ રાજારામ, એહ પણ રહે હરશિ ગામ ॥
ભક્ત લુવાર છે ઘાશિરામ, ક્યારિ ને નારાયણ નામ ॥૪૦॥
રામફલ વલુવા ગણેશ, ગઢુબા હરિ ભજે હંમેશ ॥
ભોઈ ભક્ત તે કલુવા કહીએ, જન નાઈ ગુંગચિયા લહીએ ॥૪૧॥
એહ આદિ જેહ બાઈ ભાઈ, રહે ગામ મગરોનિ માંઈ ॥
એહ આદિ જન બહુ જાણો, દેશ પંચમહેલે પરમાણો ॥૪૨॥
પામી અનેક પરચા આપ, જાણ્યા હરિ થયો મનથાપ ॥
ઘણાં જન રહે ગંગાપર, ભજે નારાયણ નરનાર ॥૪૩॥
ધનહરા ને ધર્મના મોળાં, એવા જીવ બીજા જિયાં બોળા ॥
એવા દેશમાં કરી નિવાસ, ધન્ય જેજે કાવ્યા હરિદાસ ॥૪૪॥
એહ જનનાં સાંભળો નામ, હરિ મળી બેઠાં હરિ ઠામ ॥
દ્વિજ ભક્ત કહીએ ચંદિલાલ, ભજી નારાયણ થયો નિહાલ ॥૪૫॥
હરિજન ખુશિયાલદાસ, રામદિનને થયો સમાસ ॥
ઠાકુરદાસ ને ચુડામણ, રહે લશિપનગર બ્રાહ્મણ ॥૪૬॥

ભક્ત અગરવાલ વણિક, વેણિરામ નામે જન એક ॥
લાવ્યો શ્રીહરિ સારુ પશાંગ, ઝિણો જામો ને મુગલી પાગ ॥૪૭॥
તે ધારી હરિએ હેત કરી, જને જોયાં તે નયણાં ભરી ॥
નીર્ખી નાથ લીધો જેણે લાઉ, એહ જન રહે લખનાઉ ॥૪૮॥
કહું વછઘોશ દેશવાસી, અતિ ઉત્તમ ને વિશવાસી ॥
સાધુ ્વભાવ અંતરે અતિ, કેદિ ધર્મથી ન ચળે મતિ ॥૪૯॥
એવાં જન નિરમળ જાણી, કહું નામ તેના હું વખાણી ॥
દ્વિજ ભક્ત છે હરગોવિંદ, નિરખી નાથને પામ્યો આનંદ ॥૫૦॥
તેનો છે પવિત્ર પરિવાર, સરવેને સ્વામિનો આધાર ॥
ભાવે ભક્તિ પ્રભુજીની કરે, બહુ ભાઈ બાઈ રહે ડેહરે ॥૫૧॥
દેશ ગામ નામ લખિ જાત્ય, છે અપાર કહું હું શી વાત ॥
ભૂતકાળની મેં નથી ભાખી, નથી ભવિષ્યની લખી રાખી ॥૫૨॥
વર્તમાન કાળની મેં કઈ, તે પણ જથારથ નથી થઈ ॥
જેમ કૃપિ વાવરતાં ધન, પળે પળે સંકોચાય મન ॥૫૩॥
તેમ કહિ છે થોડામાં વાત, સત્ય માની લેજ્યો મારા ભ્રાત ॥
જેમ અર્ણવે લહરી અપાર, નવી નિપજે ન આવે પાર ॥૫૪॥
તેમ હરિ થકી હરિજન, નવા નિપજે છે નિશદન ॥
તેને લેખિને લખવા જાય, એવું તો કેદિયે ન મનાય ॥૫૫॥
પૂર્વછાયો કૂપદાદુર કૂપનો, બાઈ કુદી પામે પાર ॥
પણ સારે જાતાં સાહેરને, લાગે લગારેક વાર ॥૫૬॥
તેમ સતસંગ સાગર, ભર્યો છે ભરપૂર ॥
તેનો જે જન પાર લેવા, જાય તે મતિ બૂર ॥૫૭॥
એક જિભે જનનાં, નોય નામનો નિરધાર ॥
સહસ્ર જુગલ જિભે શેષજી, નથ નથી પામતા પાર ॥૫૮॥
કોઈક નર આકાશનો, વળી લેવા ઈચ્છે અંત ॥
પણ અનળ તે ઓરાં રહે, જે બહુ પાંખે બળવંત ॥૫૯॥
તેમ સતસંગ સરવે, છે જો અનંત અપાર ॥
કવિ અંડજ ઉડે ઘણું, પણ અંત્યે પામે હાર ॥૬૦॥
ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય

નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે હિનદુસ્થાનના હરિજનનાં નામ કહ્યાં એ નામે એકસો ને સતાવિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૭॥

પૂર્વછાયો દેશ દેશના દાસનાં, લખિયાં ગામ ને નામ ॥
હવે લખવા પરચા, મારા હૈયામાં ઘણી હામ ॥૧॥
પ્રભુ તિયાં પ્રભુતાઈની, આશ્ચર્ય ન મળે કાંઈ ॥
પૂરણ કામ પુરુષોત્તમ, સરવે સામર્થી જે માંઈ ॥૨॥
તેહ પ્રભુજી પ્રકટી, કર્યા બહુ બહુ કાજ ॥
લૌકિકમાં અલૌકિક લીલા, દેખાડિ મહારાજ ॥૩॥
સમૈયા સદાવ્રત માંહિ, અખૂટ રહ્યાં જે અન્ન ॥
મહા રુદ્ર અતિ રુદ્ર આપે, કર્યા વિષ્ણુ જગન ॥૪॥
તેહ માંહિ તલભારની, વળી નાવી ખરચતાં ખોટ્ય ॥
વિના નાણે જગ જાણે, વિપ્ર જમાડ્યા કોટ્ય ॥૫॥
ચોપાઈ તેહ વિના જે પરચા અન્ય, કહું સાંભળજ્યો સહુ જન ॥
પ્રથમ પર્વતભાઈની વાત, કહું વર્ણવી તેહ વિખ્યાત ॥૬॥
કણબી કુળમાં કારણ રૂપ, અતિ ઉત્તમ ભક્ત અનૂપ ॥
સ્વામી રામાનંદજીને મળી, જેની દેહદશા તેહ ટળી ॥૭॥
પછી સ્વામી સહજાનંદ જેહ, પૂરણબ્રહ્મ પ્રકટ્યા તેહ ॥
તે પ્રભુ પ્રકટની મૂરતિ, તેથી ન રહેતી વેગળી વૃત્તિ ॥૮॥
તોય ઉપજ્યો એમ વિચાર, કેવો હશે નૃસિંહ અવતાર ॥
હતું અંતર એ વિચાર સમેત, ગયા કૃષિ કરવાને ખેત ॥૯॥
રાખી વૃત્તિ પ્રભુમાં એકતાર, સ્વામિ સહજાનંદ મોઝાર ॥
જોઈ મહારાજશ્રીની મૂરતિ, સુખસાગર સુંદર અતિ ॥૧૦॥
પછી જોયું તેને આસપાસ, દીઠો અતિ અતિ પરકાશ ॥
તેમાં ચોવીસ જે અવતાર, દીઠાં જુજવાં રૂપ આકાર ॥૧૧॥
મત્સ્ય કચ્છ વારાહ નૃસિંઘ, વામન પરશુરામ અનઘ ॥
રામ કૃષ્ણ બુદ્ધ ને કલકી, પુરુષ અવતાર અલૌકી ॥૧૨॥
સુયજ્ઞ પુરુષ જે અનૂપ, કપીલ દત્તાત્રેય સ્વરૂપ ॥
સનકાદિક ને બદ્રિપતિ, મહાધ્રુવ વરદેણ મૂરતિ ॥૧૩॥

પૃથુ ઋષભદેવ રાજન, હયગ્રિવ હરિ ધારી તન ॥
હંસ મૂરતિ ધનવંતરી, આવ્યા વ્યાસ નારદ તન ધરી ॥૧૪॥
એવાં ચોવીશે હરિનાં રૂપ, એક એકથી અતિ અનૂપ ॥
દીઠાં પર્વતભાઈએ પોતે, આવ્યો અતિ આનંદ તે જોતે ॥૧૫॥
હૈયે હરખ મુખ બોલે વાણી, દીધાં દર્શન નાથ દયા આણી ॥
પછી પ્રેમેશું લાગ્ય છે પાય, અતિ આનંદ ઉર ન માય ॥૧૬॥
જોયાં ચોવિશે રૂપ ચિંતવી, તેણે અતિ સુખ શાંતિ હાવી ॥
પછી પ્રકટ પ્રભુનું જે રૂપ, તેમાં સમાણાં સર્વે સ્વરૂપ ॥૧૭॥
તે રૂપ રહ્યું હૃદા મોજાર, દેખે અંતર ભીતર બહાર ॥
અર્ધ ઘડી તે અળગું ન રહે, તેથી સુખ જે ઈચ્છે તે લહે ॥૧૮॥
જેમ ચિંતામણિ હોય કને, જેહ ચાય થાય તેહ તને ॥
લોક પ્રલોક અગમ ન રે, જે જે આપેઈચ્છે તેહ કરે ॥૧૯॥
તેમ ચિંતામણિ હરિનું રૂપ, જેના અંતરમાં રહ્યું અનુપ ॥
તેહ જન જે ચિંતવે તે થાય, લોક પરલોક ઈચ્છે ત્યાં જાય ॥૨૦॥
વૈકુંઠ ગોલોક શ્વેતદ્વીપ, તેહને દેખે જેમ સમીપ ॥
અક્ષરધામ આદિ લોક જેહ, દેખે સાંભળે કહે વળી તેહ ॥૨૧॥
એમ પરવતભાઈની દૃષ્ટે, નિરાવર્ણ આવર્ણ નહિ અષ્ટે ॥
એ તો વાત અલૌકિક અતિ, લોક પરલોકે જેની ગતિ ॥૨૨॥
એહ રીત્યે પરચા અગણિત, થાય પર્વતભાઈને નિત ॥
એ તો પરચો કહ્યો મેં એક, એવા બીજા થયા છે અનેક ॥૨૩॥
વળી વાત બીજી એક કહું, છે તો અપાર પર કેમ લહું ॥
ભક્ત એક અનુપમ જાણો, નામ મુળજી જાતિ લુવાણો ॥૨૪॥
હતો જન્માંતરે જીવ સારો, સત્ય ધર્મ લાગતો'તો સારો ॥
પછી જન્મ ધાર્યો એણે જ્યારે, મળ્યો કુસંગ ન રહ્યો એવો ત્યારે ॥૨૫॥
કહું જન્મ ધરી જે જે કર્યું, થઈ ચોર પરધન હર્યું ॥
મોટા ચોરમાંહિ તે મોવડી, હરે વસ્તુ જે નજરે પડી ॥૨૬॥
એવા બીજા અવગુણ બહુ, જાણે જન જગતમાં સહુ ॥
ફરે હરવા વસ્તુ હંમેશ, તેને અર્થે જાય દેશોદેશ ॥૨૭॥
એક દિન આવ્યો પ્રભુ પાસ, જિયાં હતા હરિ હરિદાસ ॥

બાવાભાવે થયા દરશન, થઈ ધારણા ભૂલિયો તન ॥૨૮॥
વળી અંતર વરતિ પાછી, થઈ સહજમાં સમાધિ સાચી ॥
દીઠાં બહુ લોક બહુ ધામ, માન્યો પોતાને પૂરણકામ ॥૨૯॥
પામ્યો સમાધિ સામર્થિ અતિ, ઈચ્છા આવે તિયાં કરે ગતિ ॥
જુવે સુરપુર ને કૈલાસ, સત્ય વૈકુંઠ ગોલોકે વાસ ॥૩૦॥
શ્વેતદીપ ને અક્ષરધામ, દેખે બ્રહ્મનગર નિષ્કામ ॥
આવે જાય તિયાં અહોનિશ, દેખે હરિનાં ધામ હંમેશ ॥૩૧॥
તેની આવી કરે વાત મળી, પામે આશ્ચર્ય સહુ સાંભળી ॥
માને પ્રતાપ મહારાજ તણો, શું કહીએ મુખથી ઘણો ઘણો ॥૩૨॥
તપ તીર્થ વ્રત કોટી કરે, દેહ દમી ભમી ભૂમી મરે ॥
તોય ન પામે સ્વપ્ને સુખ, માટે મોટ્યપ શું કહીએ મુખ ॥૩૩॥
પણ કહેવાનું છે એ કારણ, જ્યારે મૂળજીને થાય ધારણ ॥
ત્યારે તન મન ભાન ટળે, જ્યારે બ્રહ્મ મહોલમાં પળે ॥૩૪॥
ત્યારે વાટ માંઈ મળે વામ, રોકિ રાખે બે ઘડિ એ ઠામ ॥
તે વાત કરી મહારાજ પાસ, સર્વે સુણી બોલ્યા અવિનાશ ॥૩૫॥
હવે જા જ્યારે ધારણા માંઈ, પળ એક ન રોકાવું ક્યાંઈ ॥
મળે રુદ્રતો વાટ મુકાવી, કહેજ્યે થાય તેવું આંહી આવી ॥૩૬॥
એવું સાંભળી મુળજી ચાલ્યો, જાતાં વાટે રુદ્રે મળિ ઝાલ્યો ॥
કહે જાછ ઉતાવળો કિયાં, ઘડિ બે લગિ રોકિશ ઈયાં ॥૩૭॥
ત્યાર પછી તને જાવા દેશ, જો તું અતિ ઉતાવળો હેશ ॥
ત્યારે મુળજી કહે મહારાજ, તમે રોકશોમા મને આજ ॥૩૮॥
આજ જાવુંછે વહેલેરું વળી, તારો ખાળ્યો નહી રહું ખળી ॥
ત્યારે વામ કહે બોલ્ય વિચારી, જા તું જોરે તો નાખું હું મારી ॥૩૯॥
ત્યારે મુળજી કહે સુણ્ય મારી, આજ જટા હું ચૂંથીશ તારી ॥
વદતાં વાદ આવ્યા બેઉ બાથે, કરે યુદ્ધ જન જટિ સાથે ॥૪૦॥
બેઉ જોધ બરોબર બળી, કોય કેને નાપે લેશ લળી ॥
પછી મૂળે મનમાં વિચાર્યું, બળ પ્રકટ પ્રભુનું સંભાર્યું ॥૪૧॥
ત્યારે આવિ સામર્થી અતિ સંગ, કર્યું કપર્દિનું અંગભંગ ॥
પડ્યા કામારી કડાકો થિયો, છૂટી જટા છટા સુરશિયો ॥૪૨॥

આસપાસ જુગલ જોજને, દિઠું સાંભળિયું સહુ જને ॥
જિતી જન આવ્યો પ્રભુપાસ, કહ્યું થયું જેહ તેહ દાસ ॥૪૩॥
સર્વે સાંભળી આશ્ચર્ય પામ્યાં, વળતાં શ્રીજીચરણે શિશ નમ્યાં ॥
કહે ધન્ય ધન્ય મહારાજ, થયો અલૌકી પરચો આજ ॥૪૪॥
સુણી સત્સંગી થયા રળિયાત, કુસંગીને કહી નહીં વાત ॥
એમ પરચા નિરંતર ઘણા, કહીએ કેટલા મુળજી તણા ॥૪૫॥
પ્રકટ પ્રભુથી પરચા થાય, તેતો લખતા કેમ લખાય ॥
કહેતાં સુણતાં આવે આનંદ, માટે કહું છું સુણો જનવૃંદ ॥૪૬॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુલાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીજી મહારાજે પર્વતભાઈ તથા મુળજીને પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને અઠ્ઠાવીશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૮॥

પૂર્વછાયો વળી પરચા વર્ણવી, કહું અલૌકિક એહ ॥
સાંભળજ્યો સહુ શ્રવણે, કરી અધિક સનેહ ॥૧॥
મોટા સંત મહારાજના, છે શિરોમણિ સંતદાસ ॥
ફરે એકલા ઉત્તરે, જેને નહિ તન મન ત્રાસ ॥૨॥
માની વચન મહારાજનું, ધાર્યું અંતરે અનૂપ ॥
તેદિના તન ભાન ભૂલી, થયા તેહ તદરૂપ ॥૩॥
તેની વારતા સાંભળો, લખું છું લવલેશ ॥
જે દેહ છતે સિદ્ધદશા પામી, ફરે છે ઉત્તર દેશ ॥૪॥

ચોપાઈ ધન્ય ધન્ય સાધુ સંતદાસ, જેને નહિ આ તન અધ્યાસ ॥
પિંડ છતાં પામી સિદ્ધ ગતિ, ફરે લોક પરલોકે સુમતિ ॥૫॥
તેને કૃપા કરી કહે કૃપાળુ, દેખી આવો દલુજી દયાળુ ॥
તિયાં જાવુંતું અવશ્ય અમારે, સરશે અર્થ તે ગયે તમારે ॥૬॥
કહેજ્યો આંહીની સરવે વાત, સુણી દલુ થાશે રળિયાત ॥
બીજા મુક્ત તિયાં ષટ દશ, એક બાઈ સુંદર સુજશ ॥૭॥
તેને કહેજ્યો આશિર વચન, જાઓ વેગેશું વેલેરા જન ॥
સુણી વચન ચાલ્યા સંતદાસ, દૂર દેશમાં દલુજી પાસ ॥૮॥
અતિ અગમ વિકટ વાટ, ઘણું નદીના ઓઘટ ઘાટ ॥

નરતને તિયાં ન જવાય, વાટે મનુષ્ય મનુષ્યને ખાય ॥૯॥
તિયાં ચાલ્યા સંતદાસ જન, માની મહા પ્રભુનું વચન ॥
કરી ઈચ્છા ને મિચિ છે આંખ્યો, ઉડ્યુ પંડ આવી જાણે પાંખો ॥૧૦॥
પળ એકમાંહિ તિયાં પહોતા, દીઠા દલુજીને મુક્તે સોતા ॥
ઉઠી આવ્યા સામા સંતદાસ, હેતે મળીને બેસાર્યા પાસ ॥૧૧॥
કરી પૂજા મળી વળી જન, પછી ભાવે કરાવ્યાં ભોજન ॥
બેઠા સંતદાસ પાસ દલુ, પૂછયું પ્રશ્ન ભાવે ભરી ભલું ॥૧૨॥
કહો સંતદાસ સાચી વાત, સ્વામી સહજાનંદની વિખ્યાત ॥
બોલ્યા સંતદાસ શું હું કહું, આજ વાવરે સામર્થી બહુ ॥૧૩॥
પાપી પામર જીવ જે જગે, તાર્યા કોટિ તે દિઠા મેં દ્રગે ॥
દ્વિજ ક્ષત્રિ વૈશ્ય શૂદ્ર કોઈ, થાય સમાધિ સ્વામિને જોઈ ॥૧૪॥
હોઈ કોઈ નર વળી નાર્ય, વરતે પિંડ બ્રહ્માંડને પાર્ય ॥
બહુ શાસ્ત્રે સાંભળ મેં વાત, પણ આજની વાત અખ્યાત ॥૧૫॥
ત્યારે દલુજી કહે સુણો સંત, આજ આવ્યા પોતે ભગવંત ॥
બીજા થાય કોટિ અવતાર, તેનું કારણ છે નિરધાર ॥૧૬॥
એવી કરી પરસ્પર વાત, સુણી સહુ થયાં રળિયાત ॥
એમ વાત કરતાં હુલાસે, રહ્યા છ માસ દલુજી પાસે ॥૧૭॥
પછી દલુજી કહે સુણો જન, જાઓ તિયાં કરો દરશન ॥
જે છે તે ત્યાંજ છે તમે જાણો, એથી અધિક નહિ પ્રમાણો ॥૧૮॥
પછી સંતદાસે શિખ માગી, ચાલ્યા વેગે વળી બડભાગી ॥
આવ્યા સ્વામી સહજાનંદ પાસે, કર્યાં દરશન સંતદાસે ॥૧૯॥
પછી કરી દલુજીની વાત, સાંભળી મહારાજે સાક્ષાત ॥
દલુજી તે મુક્ત અવતાર, એક બાઈ પણ નિરધાર ॥૨૦॥
દિવ્ય મૂર્તિ એ જાણજ્યો દોય, અન્ય જનને ભેટ્ય ન હોય ॥
તેનાં દર્શન કર્યાં સંતદાસે, રહી પોત્યે ષટ્ માસ પાસે ॥૨૧॥
એ તો પરચો કહ્યો મેં એક, એવા બીજા થયા છે અનેક ॥
પછી રહ્યા તિયાં કાંઈ દન, વળતા એમ બોલ્યા ભગવન ॥૨૨॥
સંતદાસને કહ્યું સાનમાં, જાઓ તમે બદરિ વનમાં ॥
નરનારાયણ ઋષિરાય, જે રહ્યા છે બદ્રિવન માંય ॥૨૩॥

એક રૂપ અમારું છે એહ, બીજું પ્રકટ દેખો છો તેહ ॥
બહુ રૂપે બહુ ધામે રહું છું, ત્યાંના વાસિને સુખ દઉં છું ॥૨૪॥
પણ બદ્રિકાશ્રમના વાસી, અતિ ત્યાગ વૈરાગ્યે તપસિ ॥
માટે એ છે વહાલા મને અતિ, તેને જોઈ આવો મહામતિ ॥૨૫॥
પછી ચાલ્યા ત્યાંથી સંતદાસ, નરનારાયણ ઋષિ પાસ ॥
એ તો વાત છે આશ્ચર્યકારી, જોજ્યો સહુ અંતરે વિચારી ॥૨૬॥
આ દેહે જે જાવું ઉત્તમ દેશ, હિમાદ્રિ પર કરી પ્રવેશ ॥
તે તો આ શરીરે ન જવાય, જાય તે તો ઈશ્વર કહેવાય ॥૨૭॥
એવી સામર્થી જે થકી આવે, તે તો સર્વનું કારણ કાવે ॥
તેની આજ્ઞા લઈ સંતદાસે, ચાલ્યા ઉતરખંડે હુલાસે ॥૨૮॥
અતિ વસમા વિકટ ઘાટ, તનધારીને નહીં જાવા વાટ ॥
એવી વાટે ચાલ્યા વીતરાગી, ગયા હિમાળા પાર સુભાગી ॥૨૯॥
પછી આવી ત્યાં પથરા નદી, તનધારી તરે નહિ કદિ ॥
ધાતુ કાષ્ટાદિક વસ્તુ કાંઈ, થાય પથ્થર પડે પાણીમાંઈ ॥૩૦॥
એવે ગુણે જુક્ત જાણી નીર, પગ ન બોળ્યો બેસિયા તીર ॥
કરતાં અંબુ ઉતરવા વિચાર, એવે સમે આવ્યા ઋષિ ચ્યાર ॥૩૧॥
કહે કિયાં જાવું મુનિજન, મુનિ કહે જાવું બદ્રિકાવન ॥
કહે ઋષિ ચાલો અમ સાથ, મિંચો આંખ્યો ઉતરિયે પાથ ॥૩૨॥
મિંચ્ય લોચન ન કરી વાર, આવ્યા દશ જોજન જળપાર ॥
તિયાં દીઠું છે આશ્રમ સરું, બેઠા ઋષિ જ્યાં લાખ હજારું ॥૩૩॥
શુભ બદ્રિ અદ્રિ એક સાર, તિયાં ગુફા હજારે હજાર ॥
મધ્યે ગુફા દીઠી એક ઘેરી, તેતો નરનારાયણ કેરી ॥૩૪॥
તિયાં પહોત્યા પોત્યે સંતદાસ, ઉઠી આપે મળ્યા અવિનાશ ॥
બહુ હેતે કર્યું સનમાન, ભલે આવ્યા કહે ભગવાન ॥૩૫॥
આપ્યા ઋષિએ અમળ જળ, પછી જમાડ્યાં સુંદર ફળ ॥
ત્યાર પછી પૂછયું ઋષિરાય, કહો મહાપ્રભુનો મહિમાય ॥૩૬॥
કહે નરનારાયણ નાથ, શું કરે છે હરિ ઋષિ સાથ ॥
કહે સંતદાસ શું હું કહું, આજ વાત અલેખે છે બહુ ॥૩૭॥
વાવરે છે સામર્થી જે શ્યામ, કહેતા મન વાણિ પામે વિરામ ॥

તે તો જાણો છો સરવે નાથ, પૂછયું માટે કહ્યું જોડી હાથ ॥૩૮॥
એમ પૂછતાં શુભ સમાચાર, કહ્યા સંતદાસે નિરધાર ॥
એમ કહેતાં સાંભળતાં વળી, થઈ સંધ્યા સુંદર નિરમળી ॥૩૯॥
બેઠા શુભાસને બેઉ વીર, આવ્યા દર્શને મુનિ સુધિર ॥
નયણાં ભરીને નિરખ્યા નાથ, પછી મળ્યા સંતદાસ સાથ ॥૪૦॥
સહુ બોલાવે હેત સમેત, હૈયે ભાવ દેખાડે છે હેત ॥
કહે નારાયણ સુણો સંત, આતો ઋષિ છે ત્યાગી અત્યંત ॥૪૧॥
કોઈકને વીતે ષટ્ વર્ષ, ત્યારે એક દિન કરે આહાર ॥
કોઈકને વીતે ષટ્ વર્ષ, ત્યારે લાગે છે ભૂખ ને તર્ષ ॥૪૨॥
કોઈક જમે વર્ષે એક, ષટ માસવાળા છે અનેક ॥
કોઈ કરે છે મહિને આહાર, પક્ષવાળા હજારો હજાર ॥૪૩॥
સર્વે જન સમાધિએ સુખી, કોઈ રીત્યે ઋષિ નથી દુઃખી ॥
સર્વેના છે તપમય તન, અંતર વૃત્તિયે કરે ભજન ॥૪૪॥
જ્યારે ઈચ્છે અન્નજળ જેહ, આપી જાય સિદ્ધિ સદ્ય તેહ ॥
એમ વાત કરી નરવીરે, સુણી સંતદાસજી સુધિરે ॥૪૫॥
એમ કરતાં વીત્યા કાંઈ દન, કર્યું માનસરે જાવા મન ॥
ત્યારે સંતને કહે નરવીર, ન્હાશો નિરે નહિ ખમે શરીર ॥૪૬॥
માટે વણ નાહ્યે વહેલા વળજ્યો, મુનિ સહત જોઈ મને મળજ્યો ॥
પછી માનસરે ગયા જન, દીઠાં હંસ કમળનાં વન ॥૪૭॥
જો પાછા મળ્યા ઋષિરાય, નાહ્યા સંતદાસજી તે માંય ॥
વ્યાપી શિત ને ઠર્યું શરીર, લાવ્યા ઉપાડી જ્યાં નરવીર ॥૪૮॥
પછી બહુ તાપે તપાડ્યું તન, ત્યારે સચેત થયા મુનિજન ॥
પછી લાગ્યા નારાયણ પાય, રહ્યા માસ પક્ષ મુનિ ત્યાંય ॥૪૯॥
પછી નરવીર કહે સંતદાસ, તમે જાઓ મહાપ્રભુ પાસ ॥
જે છે તેતો સરવે છે તિયાં, શાને બેસી રહો સાધુ ઈયાં ॥૫૦॥
એમ કહી શિખ દીધી નાથ, મોકલ્યા ઋષિ ચ્યારને સાથ ॥
તે ઉતારી ગયા નદી પાર, વળ્યા પાછા કરી નમસ્કાર ॥૫૧॥
ચાલ્યા મુનિ હૈયામાં હુલાસે, આવ્યા સુંદર દેશ કૈલાસે ॥
તેનો હઠયોગી જે નરેશ, આવી આપ્યો તેને ઉપદેશ ॥૫૨॥

રાજા જાતો સમાધિમાં જ્યારે, રહેતો ષટ માસ સુધી ત્યારે ॥
રાજ સાજ સુત ને કલત્ર, તિયાં સાંભરતુંતું નિરંત્ર ॥૫૩॥
તેને સંતદાસે સુખી કીધો, અન્ય ભાવ ઉગવા ન દીધો ॥
કરાવ્યાં પ્રકટનાં દર્શન, થઈ સુખી રાયે તજ્યું તન ॥૫૪॥
ફુટી તાલું ને નિસર્યા પ્રાણ, ચાલ્યો સત્સંગ કરી સુજાણ ॥
ત્યાંથી સંતદાસજી સદાવ્યા, એક વેરવાલે ગામ આવ્યા ॥૫૫॥
ઝાલ્યા તસ્કર કરીને તેણે, અતિ પ્રહાર કરી બાંધ્યા એણે ॥
હેરુ જાણી દીયે દુઃખ બહુ, કરે મારવા મનસુબો સહુ ॥૫૬॥
તેનાં સગાંવહાલાં જન જેહ, આવ્યા નાથ રૂપ ધરી તેહ ॥
મળી વળી મુકાવયો જન, ચાલ્યા દાસને દઈ દરશન ॥૫૭॥
ત્યાંથી સંતદાસજી સધાવ્યા, ઘણે દે ગુજરધર આવ્યા ॥
જેતલપુર ડભાણ ગામ, દિન દશ કર્યો વિશરામ ॥૫૮॥
પછી ત્યાંથી આવ્યા પ્રભુ પાસ, મળ્યા નાથ સાથે સંતદાસ ॥
સનમુખ બેસી સંતજને, કહ્યું જે જે પૂછયું ભગવને ॥૫૯॥
કરી સુંદર વારતા સાને, સમઝી સુણી નહિ કેણે કાને ॥
કહ્યું અલૌકિક જે આખ્યાન, સમઝે સંત કહે શ્રીભગવાન ॥૬૦॥
પછી નાથ કહે ધન્ય ધન્ય, તમ જેવા બીજો નહી જન ॥
તમે પાયા છો સિદ્ધ ગતિ, માટે સહુથી મોટા તમે અતિ ॥૬૧॥
હવે ફરો સતસંગ માંઈ, કરો વાત તમે દીઠી ત્યાંઈ ॥
એવા સમર્થ સંત વિખ્યાત, પામ્યા જેથી તેની સઈ વાત ॥૬૨॥
વાત મોટી છે મહારાજ તણી, કહી ન જાય મુખથી ઘણી ॥
હરિ હરિજનનો મહિમાય, કહ્યો જથારથ ન કહેવાય ॥૬૩॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીજી મહારાજે સંતદાસજીને પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને ઓગણત્રિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૨૯॥

પૂર્વછાયો દીયે પરચા દાસને, દીનબંધુ દીનદયાળ ॥
જોઈ સામર્થી શ્યામની, મન મગન રહે મરાલ ॥૧॥
જણ જણ પ્રત્યે જુજવા, આપી પરચા અપાર ॥

તેણે ખુમારી તનમાં, મન મસ્ત રહે નરનાર્ય ॥૨॥
વળી કહું એક વારતા, વિધ વિધ કરી વખાણ ॥
સાંભળજ્યો સહુ શ્રવણે, સત્યવાદી જન સુજાણ ॥૩॥
મોટા સંત મહારાજના, વંદુ હું વ્યાપકાનંદ ॥
તેની કીર્તિ સુણતાં, આવે ઉરમાં આનંદ ॥૪॥
ચોપાઈ ધન્ય સંત તે વ્યાપકાનંદ, જન સુખદાયી જગવંદ ॥
ત્રિશ સંતગુણે તે તો શોભે, કામ ક્રોધ લોભમાં ક્ષોભે ॥૫॥
અષ્ટસિદ્ધિ નવનિધિ મળે, તેને દેખીને ચિત્ત ન ચળે ॥
એવા સંત શિરોમણિ સારા, ધ્યાનવાન પ્રભુજીને પ્યારા ॥૬॥
થઈ જેદિની સહજ સમાધ્ય, દીઠી સામર્થી હરિની અગાધ્ય ॥
સર્વે લોક ધામ ધામધણી, જાણી સામર્થી મહારાજ તણી ॥૭॥
સર્વે કારણના જે કારણ, દેખે હરિને કરી ધારણ ॥
આપે વર્તે પંડે અંડપાર, નહિ દેહ દશા તે લગાર ॥૮॥
અણ ઈચ્છાએ ઉતર્યા ઝાડી, આવ્યો આગળ દેશ અનાડી ॥
તિયાં આવ્યું શહેર એક જાણો, તેનો રાજા મલેચ્છ પ્રમાણો ॥૯॥
તેનો દીવાન વણિક જન, કર્યું રાજકાજ બહુ દન ॥
એક દિન આવ્યો વાંકમાંઈ, કર્યો બંધિવાન રાયે ત્યાંઈ ॥૧૦॥
બહુ દિન બંધિખાને રહ્યો, ત્યાર પછી દંડ તેનો થયો ॥
ઠેરાવિયા રૂપિયા કરોડી, લઈ જામિન ને મૂકયો છોડી ॥૧૧॥
માસ એકનો કર્યો ઠેરાવો, ભરે રૂપૈયા તો નહિ દાવો ॥
નહિ તો કરીએ મુસલમાન, એવી રીત્યના લિધા જમાન ॥૧૨॥
મોટા શેઠના ગળામાં નાખી, છોડ્યો વણિક સાયદી રાખી ॥
પછી તેણે દંડ દેવા કાજ, વેચ્યો ઘરનો સરવે સમાજ ॥૧૩॥
ઘણા રૂપૈયા ઘરના દીધા, બીજા ઉછિ ઉધારે તે લિધા ॥
તોય દંડ પૂરો નવ્ય થયો, દેતાં દેતાં અધૂરો જ રહ્યો ॥૧૪॥
પછી વણિક મરવા વિચાર, આવ્યો શિવાલયે પુરબાર ॥
દિયે પ્રદક્ષિણા ને પોકારે, આવાં કષ્ટથી કોણ ઉગારે ॥૧૫॥
હાય હાય હિંદુ ધર્મ જાશે, હાય માનખો હરામ થાશે ॥
એમ શોકમાં કરે પોકાર, દિઠા સાધુ દોય તેહ ઠાર ॥૧૬॥

તેમાં વડેરા વ્યાપકાનંદ, દેખી વણિક પામ્યો આનંદ ॥
આવી લાગ્યો સંત દોય પાય, રુવે નયણે નીર ન માય ॥૧૭॥
તેને ધીરજ દઈ પૂછે સંત, કહે વણિક તારું વ્રતંત ॥
કહિ વણિકે પોતાની વાત, સુણી સંતે તે સર્વે વિખ્યાત ॥૧૮॥
પછી વ્યાપકાનંદજી કહે, સ્વામિનારાયણ નામ લહે ॥
ધાર્ય નિયમ કર્ય સતસંગ, થાઈશ સુખિયો સર્વે અંગ ॥૧૯॥
પછી તેણે તેમજ કર્યું, સુત નારી સહિત નિયમ ધર્યું ॥
આવ્યો વણિક સંતને ચરણે, ત્યારે વિચાર્યું અશરણશરણે ॥૨૦॥
હવે કરવું એહનું કાજ, થયા સાબદા પોતે મહારાજ ॥
વાલે લીધો વણિકનો વેશ, સુંદર મોળિડું બાંધ્યુ શિશ ॥૨૧॥
પહેરી અંગરખી લાંબી બાંય, ચાળ વિશાળ લડસડે પાય ॥
બાંધ્યો કમરે કસુંબી કણો, સોનેરી છેડે શોભે છે ઘણો ॥૨૨॥
તેમાં ખોશી છે સુંદર દોત, કાંધે દુશાલ ઝીણેરે પોત ॥
હસે મુખ પડે ખાડા ગાલ, મોટા ધનાઢ્ય ઝળકે ભાલ ॥૨૩॥
કાંઈ બોલે મુખેથી તોતળિયું, લીધા રૂપૈયા ભરી કોથળિયું ॥
લીધા સેવક સંગે બે ચાર, આવ્યા શ્યામળો શહેર મોઝાર ॥૨૪॥
આવી પૂછિયું શેઠનું હાટ, કહે આવ્યા દામ દેવા માટ ॥
માગો નાણું તે તમારું લિયો, ખત નાથ કહે પાછું દિયો ॥૨૫॥
ખત દઈશ હું દાસને જયારે, અન્ન જળ લઈશ હું ત્યારે ॥
દામ વિના જે પિડાય દાસ, એવો લોભ નહિ અમ પાસ ॥૨૬॥
કહે વેલ્ય મ કરો લગાર, લિયો રૂપૈયા કહે વારંવાર ॥
આપી રૂપૈયા ને ખત લીધું, લઈ વણિકને કર દીધું ॥૨૭॥
એમ પરચો પૂરી દયાળ, ચાલ્યા નાથ ત્યાંથી તત્કાળ ॥
વ્યાપકાનંદજીનું વચન, કર્યું સત્ય પોત્યે ભગવન ॥૨૮॥
પૂરી પરચો ચાલ્યા દયાળ, ભક્તાધીન દીન પ્રતિપાળ ॥
વળી વ્યાપકાનંદની વાણિ, કરી સત્ય તે સારંગપાણિ ॥૨૯॥
તેની વર્ણવીને કહું વાત, વ્યાપકાનંદજીની વિખ્યાત ॥
પછી ત્યાંથી ચાલ્યા દોય સંત, આવ્યા બુલેદખંડે મહંત ॥૩૦॥
તિયાં આવ્યું શહેર એક સારું, ઉતરવાનું તો નિત્ય બહારું ॥

જોઈ જાઈગા સુંદર સૂનિ, તિયાં ઉતરિયા બેઉ મુનિ ॥૩૧॥
તિયાં આવ્યો એક દ્વિજ ભાવી, કહે કરો ભોજન ઘેર આવી ॥
બોલ્યા વ્યાપકાનંદ વિચારી, સારુ કરાવો ભોજન ત્યારી ॥૩૨॥
પછી સુંદર રસોઈ કરી, આવ્યો વિપ્ર તેડવાને ફરી ॥
તેડી લાવ્યા નિજ અગારે, કરી પૂજા ષોડશોપચારે ॥૩૩॥
પછી પિરશું પનવાડે અન્ન, તિયાં વિપ્રસુતે તજ્યું તન ॥
પછી વિપરે કર્યો વિચાર, આવ્યો ધર્મસંકટ આ વાર ॥૩૪॥
મુવે મનુષ્યે નહીં જમે સંત, ભુખ્યા જાશે એ દોષ અત્યંત ॥
પછી હાથ જોડી લાગ્યો પાય, કરે સ્તવન મન અકળાય ॥૩૫॥
કહે વિપ્ર હું મોટો અભાગી, ઘણે દને મળ્યા તમે ત્યાગી ॥
તેને જમાડી લાવો ન લીધો, થયો વ્યર્થ મનોરથ કીધો ॥૩૬॥
આ સમે પામ્યો પુત્ર તે મરણ, કેમ કરું હું અશરણશરણ ॥
પછી બોલિયા સંત સુજાણ, તર્ત મનુષ્ય તજે નહીં પ્રાણ ॥૩૭॥
જાઓ જીવ હશે દેહમાંઈ, જોઈ કહેજ્યો પછી આવી આંઈ ॥
કહે વિપ્ર જોયું વળી વળી, જીવ નિશ્ચે ગયો છે નીકળી ॥૩૮॥
કહે સંત તું જા તિયાં સહિ, સ્વામિનારાયણ નામ લહિ ॥
વિપ્ર કરી વચન વિશવાસ, આવ્યો મૃતક સુતને પાસ ॥૩૯॥
આવી જોયું ત્યાં આશ્ચર્ય પામ્યો, જીવ્યો સુત શોક સર્વે વામ્યો ॥
પછી વિપ્ર પડ્યો સંત ચરણે, આજથી હું છું તમારે સરણે ॥૪૦॥
તમે નહિ મનુષ્ય છો દેવ, આવ્યા મુજ સારુ તતખેવ ॥
એમ પ્રકટ પરચો આપી, ચાલ્યા સંત દ્વિજ દુઃખ કાપી ॥૪૧॥
એમ વ્યાપકાનંદજી વળી, પામ્યા પરચા બહુ હરિ મળી ॥
એમ દીનબંધુ જે દયાળુ, કરે સંતનાં કાજ કૃપાળુ ॥૪૨॥
બહુ પરચા પળે પળે થાય, કવિ કોટ્યે પણ ન કહેવાય ॥
ઘણી વાવરે સામર્થી શ્યામ, કરે બહુ નિજજનનાં કામ ॥૪૩॥
દિઠું સાંભળ્યું સતસંગમાંય, પળે પળે કરે હરિ સાય ॥
તેણે વર્તે અખંડ આનંદ, ધન્ય ધન્ય સ્વામિ સહજાનંદ ॥૪૪॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીજી મહારાજે

વ્યાપકાનંદ સ્વામીને પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને ત્રિશમું પ્રકરણમ્
॥૧૩૦॥

પૂર્વછાયો એક અનુપમ વારતા, સુણજ્યો સુંદર સાર ॥
મુક્તાનંદ મહારાજની, હું કહું કરી વિસ્તાર ॥૧॥
મુક્તાનંગદ માહંતને, મળ્યા શ્રીમહારાજ ॥
તોય ઊંડી અંતરે, દલમાંહિ રહેતી દાઝ ॥૨॥
કરે કથા બહુ વારતા, અંતરે વિન ઉછરંગ ॥
સંકોચ રહે શરીરમાં, નહિ અંગમાંહિ ઉમંગ ॥૩॥
તેનો તે સંશય કાપવા, આપવા અતિ આનંદ ॥
વાળી વરતી અંતરે, દેખાડ્યા શ્રી રામાનંદ ॥૪॥
ચોપાઈ મુક્તાનંદ સંત શિરોમણિ, મુખે શું કહીએ મોટ્યપ ઘણી ॥
કરે વાત પ્રભુની વસ્તારી, સુણી સુખી થાય નરનારી ॥૫॥
એક દિન કરી બહુ વાત, સુણી સંત થયા રળિયાત ॥
પછી બેઠા આસન પર આવી, દૃષ્ટિ અંતરમાંહિ ઠેરાવી ॥૬॥
ત્યાંતો દીઠા સ્વામી રામાનંદ, નિર્ખી આવ્યો અંતરે આનંદ ॥
મુક્તાનંદ કહે ધન્ય ધન્ય, દયાસિંધુ દિધાં દરશન ॥૭॥
કરે સ્તવન મન મોદ ભારી, દેખી સુંદર મૂરતિ સારી ॥
અતિ પ્રસન્ન વદન અનુપ, સુખ મૂરતિ સુંદર રૂપ ॥૮॥
હેતે હસી હસી જુવે સાંું, પૂરે નિજસેવકની હામું ॥
વળી કરે વાલપની વાત, સુણો મુક્તાનંદજી વિખ્યાત ॥૯॥
સારું સમજ્યા સંત સુજાણ, માન્યા પ્રભુ પ્રકટ પ્રમાણ ॥
સ્વામી સહજાનંદ સુખરૂપ, એજ ઈષ્ટ અમારા અનૂપ ॥૧૦॥
સારું થયું જે માન્યું સુજાણ, નહિ તો બહુ વિધ્યે થાત હેરાણ ॥
સુણી મુક્તાનંદજીએ વાત, તેણે થયા અતિ રળિયાત ॥૧૧॥
પછી ચાલે બેસે જાગે સૂવે, સ્વામી સહજાનંદજીને જૂવે ॥
જ્યારે કરે અંતરે વરતિ, દેખે સુખ સાગર મૂરતિ ॥૧૨॥
પછી વાતમાં ચિત્ત ન લાગે, મન મૂર્તિમાંહી અનુરાગે ॥
એમ રહ્યું દન દોય ચ્યાર, દેખ્યો અલૌકિક ચમતકાર ॥૧૩॥
પછી પોતાનાં વચન માંય, બહુ જીવને સમાધિ થાય ॥

એમ અલૌકિક રીત્ય જેહ, મુક્તાનંદજીને દેખાડિ તેહ ॥૧૪॥
વળી એક દિન એકાએકી, ચાલ્યા મારગે મુક્ત વિવેકી ॥
આવ્યું અરણ્ય ને ઉવાટ મળી, જિયાં મનુષ્યમાત્ર નહિ વળે ॥૧૫॥
દન થોડો ને જાવાનું દૂર, આવિ નદી આડી ભરપૂર ॥
નહિ આરો ઉતરવા લાગ, કાંઠે રહે તો વિડારે વાઘ ॥૧૬॥
નદી નીર તે ઉષર જાણો, લાગી પ્યાસ ને કંઠ સૂકાણો ॥
દેખી સમાજ સંકટ તણો, મુક્તાનંદને મોદ છે ઘણો ॥૧૭॥
થાશે ગમતું ગોવિંદતણું, એહ માંહી શું જાશે આપણું ॥
એમ દૃઢ કર્યો ઉર થાપ, આવ્યા વિપ્ર રૂપે હરિ આપ ॥૧૮॥
કહે સાધુ શું કરો છો વિચાર, આવો ઉતારું હું નદી પાર ॥
પછી થઈ મુક્તાનંદને મોર્યે, મૂક્યા નદી ઉતારી આ કોરે ॥૧૯॥
કહે ચાલો હું આવું છું કેડ્યે, એમ કહિ રહ્યા નદી તેડ્યે ॥
મુક્તાનંદે ચાલિ પાછું પેખ્યું, વિપ્ર રૂપ દૃષ્ટે નવ્ય દેખ્યું ॥૨૦॥
ત્યારે મુક્તાનંદે મન જાણી, મહાપ્રભુજીએ મેર આણી ॥
આજ આવ્યો'તો કષ્ટ અપાર, તેમાં શ્રીહરિએ કરી સાર ॥૨૧॥
એમ પરચો પૂરી અવિનાશ, અતિ સુખી કર્યા નિજદાસ ॥
એવા બીજા પરચા પણ ઘણા, કહિએ કેટલા મહારાજતણા ॥૨૨॥
વળી કહું એક વાત અનૂપ, મોટા સંતની છે સુખરૂપ ॥
એક અખંડાનંદ આનંદી, કામ ક્રોધમાં ન ચળે કદિ ॥૨૩॥
અતિ ત્યાગી ને તપસિ તને, સુખ દુઃખમાં ન ડગે મને ॥
ભય વિગ્રહ વિપત્તિ આવે, માનામાને મન ન ડોલાવે ॥૨૪॥
સદા સુખિયા સમજણ માંય, હરે ફરે હરિની ઈચ્છાય ॥
ચાલ્યા એક દિવસ એકલા, સંગે સંત નહિ કોઈ ભેળા ॥૨૫॥
આવ્યા અરણ્ય ઉજાડ્યમાં સોય, જિયાં મનુષ્યમાત્ર નહિ કોય ॥
તિયાં આવિ વિંટ્યા વાઘ ચ્યારે, અખંડાનંદે વિચાર્યું ત્યારે ॥૨૬॥
આજ આવ્યો આ દેહનો કાળ, મારી વાઘ ખાશે તતકાળ ॥
મોડું વહેલું પડત આ દેહ, એહ વાતમાં નહિ સંદેહ ॥૨૭॥
માટે આજ થયું અતિ સારું, વાઘ અર્થે આવ્યું તન મારું ॥
હવે વેળ ન કરવી કાંઈ, જાઉં વહેલો વાઘ પાસે ધોઈ ॥૨૮॥

ચાલ્યા અખંડાનંદજી જ્યારે, આવ્યા અલબેલો વારે ત્યારે ॥
જાણ્યું જનને મારશે વાઘ, બહુ કષ્ટે થાશે તન ત્યાગ ॥૨૯॥
તેતો મુજથી કેમ સહેવાય, જોઉં હું દાસને દુઃખ થાય ॥
એતો ઘટે નહિ કોઈ કાળ, પછી કોણ કહે મને દયાળ ॥૩૦॥
માટે અવશ્ય એને ઉગારું, આજ સંકટ માંહિથી તારું ॥
એમ હરિએ કર્યો વિચાર, કરવી અખંડાનંદની વાર ॥૩૧॥
પછી આનંદે અખંડાનંદ, ચાલ્યા સમરતા સહજાનંદ ॥
આવ્યા સિંહ સમીપે તે જ્યારે, સિંહ જોઈ રહ્યા સામું ત્યારે ॥૩૨॥
આવ્યા નજીક મુખને પાસ, નહિ તન ને મનમાં ત્રાસ ॥
એમ કહે છે વાઘને વાત, શું જૂઓ છો કરો મારી ઘાત ॥૩૩॥
ત્યારે વાઘે તે થાપ ઉગામી, અડગ અખંડાનંદ સામી ॥
ત્યાંતો ન ડર્યા નિર્ભય ભાળી, વાઘે થાપ તે પર ન વાળી ॥૩૪॥
આવ્યા વારે પોત્યે ભગવાન, થયું સાવજને ઉર જ્ઞાન ॥
પછી લોટિ લાગ્યા વાઘ પાય, આવા સાધુને કેમ મરાય ॥૩૫॥
પછી દઈ પ્રદક્ષિણા ચ્યાર, ગયા વાઘ તે વન મોઝાર ॥
એમ પૂરી પરચો ભગવન, નાથે ઉગારિયો નિજજન ॥૩૬॥
એક વાત કહું અતિ સાર, કરી જનની જીવને વાર ॥
જેણી રીત્યે ઉગારિયા સંત, કહું તેનું હવે વરતંત ॥૩૭॥
એક કૈવલ્યાનંદ કૃપાળુ, ફરે દેશ–પ્રદેશે દયાળુ ॥
વાટ ઓઘટ વિકટ વન, કર્યું ગિરિ–ગુફાએ ગમન ॥૩૮॥
એમ ફરતાં દેશપ્રદેશ, કર્યો ગુજર ધરે પ્રવેશ ॥
ત્યાંથી કર્યું કંકદેશે મન, પોતા ભેળા પંચ મુનિજન ॥૩૯॥
આવ્યા સાભરતીરે સુજાણ, ન જાણે નદી પાસ મેરાણ ॥
અતિ દર્શનની અભિલાષ, મને મહારાજ મળવા આશ ॥૪૦॥
અતિ પ્યાસી ઉદારી અંતરે, એવા થકા તે આવ્યા સાભરે ॥
પડ્યા ઉતાવળા પાણીમાંઈ, મને સાન ગુમાન ન કાંઈ ॥૪૧॥
નદી મધ્યે આવ્યા મુનિ ધીર, આવ્યું અતિ ઉતાવળું નીર ॥
આવ્યો ઘડેદાટ ઘોડો વળી, થયું વાંસ ઝાળે જળ મળી ॥૪૨॥
તેહ મધ્યે બૂડ્યા મુનિરાય, પોથી ગોદડી ગઈ તણાય ॥

બૂડી નિસરે મસ્તક બહારું, પાણી ઉતરે પેટમાં ખારું ॥૪૩॥
થયું મોતતણું મન નિશ્ચે, કિયાં જાય આવ્યા પૂર વચ્ચે ॥
કહે માંહોમાંહિ એમ સંત, આ સમે ભજવા ભગવંત ॥૪૪॥
બીજે રાખવું નહીં કયાંય મન, કરો પ્રભુજીનું ચિંતવન ॥
એમ વાત કહેતા લાગી વાર, આવ્યા વારે ત્યાં વિશ્વઆધાર ॥૪૫॥
લાવ્યા હોડી હરિ જળમાંય, ઝટોઝટ ઝાલ્યા સંત બાંય ॥
હોડિમાંય બેસારિયા હાથે, રાખ્યા સંતને બૂડતા નાથે ॥૪૬॥
પોથી ગોદડી સરવે લીધી, કોય વસ્તુ બૂડવા ન દીધી ॥
સુખે ઉતારી મૂકયા આ તીરે, કહે જાઓ મુનિ ધીરે ધીરે ॥૪૭॥
એમ ઉગારિયા નિજજન, પૂર્યો પરચો શ્રીભગવન ॥
એમ કરે અનેકની સાય, તે તો મુખે કહ્યું નવ્ય જાય ॥૪૮॥
અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ જેહ, હાથ જોડી ઉભી રહે તેહ ॥
ભવ વૈભવ વસ્ત્ર ને અન્ન, કોઈ વાતે ન પિડાય જન ॥૪૯॥
સદા સુખી દુઃખી નહિ લેશ, હરિ હરે સંકટ હંમેશ ॥
પૂરે પરચા અતિ અપાર, કહેશું કથા એ નિરધાર ॥૫૦॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીજી મહારાજે મુક્તાનંદ સ્વામી તથા અખંડાનંદ સ્વામી તથા કૈવલ્યાનંદ સ્વામીને પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને એકત્રિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૩૧॥

પૂર્વછાયો સુણો નર વળી શ્રવણે, એક અનુપ આખ્યાન ॥
આવે ખુમારી અંતરે, સહુ સાંભળજ્યો સાવધાન ॥૧॥
મોટા હરિજન હરિના, જેનાં તપ પરાયણ તન ॥
ત્યાગ વૈરાગ્યની મૂરતિ, અતિ નિયમમાં જેનાં મન ॥૨॥
જે દિના મહારાજ મળિયા, ટળિયા તે દિના વિકાર ॥
અંતરમાં અણગમતો, થયો સરવે સંસાર ॥૩॥
માત તાત કુળ કુટુંબનો, જેણે કર્યો અતિશે અભાવ ॥
ભજ્યા શ્રીભગવાનને, તજી અન્ય ઉછાવ ॥૪॥
ચોપાઈ ધન્ય જીવુબાઈ હરિજન, રૂડાં રાજબાઈ છે પાવન ॥
મળ્યા જે દિના જીવનપ્રાણ, સ્વામી સહજાનંદ સુખખાણ ॥૫॥

તે દિનાં તન સુખને તજી, ભાવે લીધા ભગવાન ભજી ॥
હરિ ભજતામાં જે જે હવું, તેની વાત વિગતે વર્ણવું ॥૬॥
જીવુબાઈ હરિજન હવાં, માંડી હરિમૂરતિ પૂજવા ॥
તેને તાત કહે સુણો બાઈ, આ શું લીધું બાળાપણ માંઈ ॥૭॥
જ્યારે મોટાં થાઓ બાઈ તમે, કરજ્યો પૂજા રાજી છીએ અમે ॥
ત્યારે જીવુબાઈ કહે તાત, એવી અમને ન કહેવી વાત ॥૮॥
નહીં આ તનનો વિશવાસ, અચાનક થઈ જાય નાશ ॥
વૃદ્ધપણાને વાયદે રહેવું, અમને નથી મનાતું એવું ॥૯॥
માટે એ વાત તો નવ્ય કહેવી, આ મૂરતિ નથી મૂક્યા જેવી ॥
ત્યારે તાતે તે કર્યો વિચાર, એવો શું હશે ચમતકાર ॥૧૦॥
જ્યારે દેખું અલૌકિક કાંઈ, ત્યારે મનાય અંતર માંઈ ॥
એમ કરતાં વીત્યા કાંઈ દન, પરચો પામવા ઈચ્છયા છે મન ॥૧૧॥
પડિ સાંજ ને કરી આરતી, જીવુબાઈએ ભાવેશું અતિ ॥
પછી દૂધ કટોરો ભરીને, આપ્યો હેતે શું પીવા હરિને ॥૧૨॥
પછી બાળમુકુંદ મહારાજે, પિધું દૂધ જન હેત કાજે ॥
જોઈ સહુ જન આશ્ચર્ય પામ્યાં, શીશ જીવુબાને પાય નામ્યાં ॥૧૩॥
તાતને ન ગમતું લગાર, તે પણ નમ્યા વારમવાર ॥
ધન્ય બાઈ તમારી ભગતિ, ઘેલાઈમાં મેં ન જાણી ગતિ ॥૧૪॥
તમે નહીં મનુષ્ય મેં જાણ્યું, છો દેવતા આજ પરમાણ્યું ॥
તમે લીધો આંહી અવતાર, મારાં પુણ્ય તણો નહિ પાર ॥૧૫॥
એમ જીવુબાને જગદીશ, આપે હરિ પરચા હંમેશ ॥
જેજે લીળા કરે અવિનાશ, હોય દૂર તો દેખાય પાસ ॥૧૬॥
હોય હરિ સોય કોશ માથે, પણ દેખાય સદાય સાથે ॥
જે જે ક્રિયા કરે હરિ કાંઈ, તે તો જાણે સર્વે જીવુબાઈ ॥૧૭॥
નિરાવરણ દૃષ્ટિ નિરધાર, બીજા પરચાનો નહિ પાર ॥
જાણે બીજાના અંતરની આપ, તે તો મહારાજનો પરતાપ ॥૧૮॥
હવે રાજબાઈની જે રીત, કહું પવિત્ર અતિ પુનિત ॥
મળ્યા જે દિના શ્રીમહારાજ, તજી તેદિ થકી લોકલાજ ॥૧૯॥
તેને મહારાજે મોકલાવ્યું કાવી, ભક્તિ તમારી મુજને ભાવી ॥

પણ માનવું એક વચન, પરણિ ભજવા શ્રીભગવન ॥૨૦॥
માનો આજ્ઞા અમારી આ વાર, નહિ તો થાશો સતસંગ બાર ॥
એવું આવ્યું બાઈને વચન, તેણે પીડા પામ્યાં તન મન ॥૨૧॥
પછી માતતાત કુળે મળી, કર્યો વિવાહ બાઈનો વળી ॥
પરણાવી સાસરે વળાવ્યાં, બાઈ સાસરાને ગામ આવ્યાં ॥૨૨॥
દિઠું પુરુષે બાઈનું રૂપ, સિંહ સાદૃશ્ય ભાસ્યું સ્વરૂપ ॥
જોઈ પુરુષ પાછો જ ભાગ્યો, અતિ ડર મનમાંહિ લાગ્યો ॥૨૩॥
આ તો મનુષ્ય નહિ નિરધાર, કોઈ કારણિક અવતાર ॥
માટે વેલ્ય એની પાછી વાળો, જો મારું ભલું થાવાનું ભાળો ॥૨૪॥
પછી બાઈ આવિયાં પિયેર, કર્યું સંસારી સુખશું વેર ॥
ઝીણાં વસ્ત્ર આભૂષણ અંગ, તેનો તર્ત તજ્યો પરસંગ ॥૨૫॥
ગળ્યું ચીકણું સરસ અન્ન, તજ્યું તેનું કરવું ભોજન ॥
ખાટ પાટ પર્યંક પલંગે, તજિ સૂવે ભૂમિ પર અંગે ॥૨૬॥
અતિ ત્યાગે કરી તન ગાળ્યું, લોહિ માંસ શરીરનું બાળ્યું ॥
અતિશય તન મન દમ્યું, તેતો કુટુંબને નવ ગમ્યું ॥૨૭॥
પછી તજ્યા તેને તેહ વાર, અન્ન જળનો ન રાખ્યો વેવાર ॥
એણી રીત્યે ભજ્યા ભગવાન, પાળી અતિ મોટાં વ્રતમાન ॥૨૮॥
તે પ્રતાપ શ્રીમહારાજતણો, શું કહીએ મહિમા મુખે ઘણો ॥
એમ કરે નિજજનની સાય, માટે મોટો હરિ મહિમાય ॥૨૯॥
વળી એક દિવસને માંય, કરી હરિએ જનની સાય ॥
તેની વાત કહું લિયો જાણી, પ્રભુ પધારિયા કારિયાણી ॥૩૦॥
તે સાંભળી ચાલ્યાં દરશને, અતિ બાળક કોમળ તને ॥
ભેળો નહિ કોઈ બીજો ભાઈ, ચાલ્યાં બાળબુદ્ધિ ત્રણ બાઈ ॥૩૧॥
મેલ્યું ગામ સીમ લાગી પ્યાસ, પાણી પળિ નહિ પોતા પાસ ॥
લાગ્યા પગમાં કાંટા કઠણ, ખૂંચે કાંકરા આકરા કણ ॥૩૨॥
અતિ કષ્ટમાં પિડાણા પ્રાણ, નહિ દેહ રહ્યાનાં એંધાણ ॥
એવા સમામાં આવ્યા મહારાજ, જન કષ્ટ નિવારવા કાજ ॥૩૩॥
ભેળું લાવ્યા જળ ઠામ ભરિ, પાઈ પાણી પ્યાસ ત્રાસ હરિ ॥
કાઢ્યા કાંટા તે પોત્યે પગના, થયા ભોમિયા મોર્યે મારગના ॥૩૪॥

આપ્યા મોદક ને પાયું પાણી, ધીરે ધીરે આવ્યાં કારિયાણી ॥
કહ્યું જાઓ બાઈઓ ગામ માંહી, સ્વામી સહજાનંદજી છે આંહી ॥૩૫॥
પાંચ છોછો વરષનાં તમે, તેહ સારુ ભેળા ચાલ્યા અમે ॥
હવે સુખે જાઓ ગામમાંય, મનમાં બિક રાખશોમા કાંય ॥૩૬॥
પછી બાળકિયો ત્રણ્યે મળી, લાગ્યાં મહારાજને પાય લળી ॥
પછી તેહને પૂછે છે નાત, તમે આંહિ આવ્યાં કોણ સાથ ॥૩૭॥
કહ્યું વિપ્ર એક ભેળો હતો, આવ્યો બહુ ચાકરી કરતો ॥
આપ્યા મોદક ને પાયાં પાણી, કાઢ્યા કાંટા તે પગના તાણી ॥૩૮॥
સુખે પહોંચાડ્યા અમને આંઈ, નહિ તો ભૂલાં પડિ જાત ક્યાંઈ ॥
ત્યારે મહારાજ કહે હતા અમે, કેમ ઓળખતા નથી તમે ॥૩૯॥
આપ્યાં એંધાણ મારગતણાં, તમે પ્યાસે દુઃખી હતાં ઘણાં ॥
પાયું પાણી મેં મોદક દિધા, તમે ત્રણ્યે મળી વળી લીધા ॥૪૦॥
એમ કહીને હસ્યા મહારાજ, કર્યું નિજસેવકનું કાજ ॥
એમ હરિએ કરી સહાય, સર્વે વિસ્મય પામ્યાં મનમાંય ॥૪૧॥
જેને લાવ્યાં કારિયાણી ગામ, તેનું પાંચુ નાનુ રામુ નામ ॥
એમ આપ્યો જનને આનંદ, સુખદાયી સ્વામિ સહજાનંદ ॥૪૨॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીજી મહારાજે જીવુબાઈ તથા રાજબાઈ એ સર્વેને પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને બત્રિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૩૨॥

પૂર્વછાયો વળિ વળિ શું હું વર્ણવું, મહા પ્રભુનો પ્રતાપ ॥
આપે પરચા અતિ ઘણા, હરિભક્તને હરિ આપ ॥૧॥
એક સમે અલબેલડે, કર્યો ડભાણ ગામે જગન ॥
સર્વે દેશના સતસંગીએ, આવી કર્યાં હરિ દરશન ॥૨॥
સુંદર મૂરતિ શ્યામની, સજયા નખશિખ શણગાર ॥
સોભા જોઈ મહારાજની, મગન થયાં નર નાર્ય ॥૩॥
જામો મોળિયું જરકશી, ધર્યા તોરા કલંગિ તે માંય ॥
વેઢ વિંટિ કનક કડાં, ઉર ઉતરી બાજુ બાંય ॥૪॥
છત્તર ચમર અબદાગરી, બેસિ અશ્વ શિબિકાયે નાથ ॥

દિધાં દરશન દાસને, રહિ ગયો સોરઠી સાથ ॥૫॥
ચોપાઇ સોરઠનાં સતસંગી જેહ, સુણ્યો ડભાણે જગન તેહ ॥
અતિ શોચવાન સહુ થયા, મોટી લીલામાંહિ રહી ગયા ॥૬॥
મોટો યજ્ઞ કર્યો મહારાજે, ધ્યાન જનને કરવા કાજે ॥
તેમાં રહિ ગયા જે જે જન, ચાલો હવે કિજે દરશન ॥૭॥
પછી સજ્જ થયા સતસંગી, બાઈ ભાઈ ચાલ્યાં છે ઉમંગી ॥
પર્વતભાઈ મયારામ સાથ, થયા સંગવી ચાલ્યા સંગાથ ॥૮॥
બાળ વૃદ્ધ ને જુવાન જન, કરવા મહારાજનાં દરશન ॥
ચાલિ આવ્યા સહુ કોશ ચાર, મળ્યા સામા ત્યાં પ્રાણ આધાર ॥૯॥
સુંદર વસ્ત્ર પહેરી જરકશી, અતિ હેતમાં રહ્યા છે હસી ॥
સુંદર ઘરેણાં શોભે છે ઘણું, રૂપ અનૂપ વાલ્યમતણું ॥૧૦॥
સંગે ઘણિ ઘોડાની ઘૂમર, સખા સાથે શોભે છે સુંદર ॥
આપે ચડ્યા છે અશ્વ અમૂલે, ફેંટો પાઘડી છાયાં છે ફૂલે ॥૧૧॥
કંઠે ફૂલના હાર અપાર, શોભે અંગોઅંગ શણગાર ॥
અતિ મૂરતિ સુંદર શોભે, જોઈ જનતણાં મન લોભે ॥૧૨॥
દિધાં સહુને આવી દરશન, નિર્ખિ જન થયાં છે મગન ॥
સહુ લાગ્યા લળિ લળિ પાય, નિર્ખિ નયણાં તૃપ્ત ન થાય ॥૧૩॥
સર્વે મળી કરે છે સ્તવન, મુખે જન બોલે ધન્ય ધન્ય ॥
દીનબંધુ દરશન દિધાં, આજ અમને કૃતારથ કિધાં ॥૧૪॥
અમે ઉત્સવે ન શક્યાં આવી, તેની દાજ્ય મહારાજ બુઝાવી ॥
આજ સર્વે મનોરથ સર્યા, નિર્ખ્યા નાથ સખા રંગ ભર્યા ॥૧૫॥
હવે આવો વાલા અમ ઘેર, મહારાજ આજ કરી મહેર ॥
કહે નાથ આ સંઘ સઘળો, ચાલો આપણે સહુ પાછા વળો ॥૧૬॥
એમ કહિ સહુ પાછા વળ્યા, ચાલ્યા મન મોહનજી મળ્યા ॥
કહે નાથ આગે જાયે અમે, ધીરે ધીરે સહુ આવજ્યો તમે ॥૧૭॥
એમ કહીને શ્યામ સધાવ્યા, સતસંગી સહુ ઘેર આવ્યા ॥
કહે અલબેલો ક્યાં ઉતર્યા, એમ માંહોમાંહિ પૂછિ ફર્યા ॥૧૮॥
કહી એક આવ્યા નથી આંઈ, એહ વાત રાખો મનમાંઈ ॥
એતો અલૌકિ દર્શન દિધું, જીવત આપણું સુફળ કિધું ॥૧૯॥

નાથ આવ્યા નથી નથી ગયા, દિધાં દર્શન તે કરી દયા ॥
એમ પ્રભુ થઈ પરસન, દિધાં અલૌકિક દર્શન ॥૨૦॥
એમ પરચો પૂર્યો દયાળે, દીનબંધુ જનપ્રતિપાળે ॥
આપ્યો સતસંગીને આનંદ, ધન્ય ધન્ય સ્વામી સહજાનંદ ॥૨૧॥
સુણો વાત કહું એક વળી, થાશો મને મુદિત સાંભળી ॥
હરિભક્ત ઓધવજી એક, સારો સતસંગી જાત્યે વણિક ॥૨૨॥
કરે ધર્મમાં ઉદ્યમ કામ, ભજે સ્વામિનારાયણ નામ ॥
તેને એક દિન ચોર મળી, ઝાલિ લઈ ગયા ગર્યમાં મળી ॥૨૩॥
તેને દંડ મનાવવા માટે, કાપ્યો બાવળ કઠણ કાંટે ॥
કહે આ લાગશે તન તારે, દંડ સારુ મારવો છે મારે ॥૨૪॥
આપ્ય રૂપૈયા તું મન માન્યા, આજ નહિ ઉગરે આપ્યા વિન્યા ॥
એમ કહીને કાંટો ઉગામ્યો, તેણે ભક્ત મને ભય પામ્યો ॥૨૫॥
કઠણ કાંટા તે કેમ ખમાશે, આજ જીવ તે જરૂર જાશે ॥
નથી ઘરમાં દેવાને ધન, જીવતાં ન છૂટું કોઈ દન ॥૨૬॥
માટે મહારાજ કરે જો સહાય, તો હું ઉગરું આ દુઃખમાંય ॥
એમ કહીને થયો નિરાશ, રાખ્યો મહા પ્રભુનો વિશવાસ ॥૨૭॥
એવા સમામાં આવ્યા દયાળ, દીનબંધુ જન પ્રતિપાળ ॥
દીધું ઓધવજીને દર્શન, નીરખી જન થયો મગન ॥૨૮॥
નયણે નીર ગદ્‌ગદ્‌ વાણી, કહે ભલે આવ્યા દીન જાણી ॥
આ સમે જો ન આવત નાથ, મારું મોત હતું આને હાથ ॥૨૯॥
એમ કહિને લાગિયો ચરણ, ત્યારે બોલિયા અશરણશરણ ॥
ભક્ત ભય ન રાખિશ કાંઈ, રહેજ્યે નિર્ભય હવે મનમાંઈ ॥૩૦॥
તને કષ્ટ નહિ થાય લેશ, વણદંડે તું ઘેર આવીશ ॥
એમ કહી ચાલ્યા અવિનાશ, ગયા એ ચોરની નારી પાસ ॥૩૧॥
કહે પુરુષ તારો છે પાપી, લાવે છે હરિભક્ત સંતાપી ॥
તેને તર્ત મૂકજે છોડાવી, એમ બાઈને કહ્યું છે આવી ॥૩૨॥
એમ કહિને સધાવ્યા શ્યામ, આવ્યા ચોર બાન લઈ ગામ ॥
રાખ્યો રાત્ય એક ઘરમાંઈ, બોલી ચોરતણી નારી ત્યાંઈ ॥૩૩॥
આતો ભક્ત ભગવાનતણો, થયો અપરાધ તમને ઘણો ॥

આને ઝાલિ લાવ્યા તમે આંઈ, આવ્યા પ્રભુજીના ગુના માંઈ ॥૩૪॥
માટે પહેરામણિ એને કરી, મૂકિ આવો લાવ્યા તિયાં ફરી ॥
પછી ચોરે કર્યું એણી પેરે, કરી વસ્ત્રને મોકલ્યો ઘેરે ॥૩૫॥
એમ છોડાવિયો નિજદાસ, આપી પરચો એમ અવિનાશ ॥
એમ કરે છે જનનાં કાજ, આપી પરચા અલબેલો આજ ॥૩૬॥
વળી કહું પરચાની વાત, સહુ સુણજ્યો કહું સાક્ષાત ॥
એક જાદવજી હરિજન, જાતિ વણિક ભક્ત પાવન ॥૩૭॥
જાણે પ્રભુ પ્રકટ પ્રમાણ, સ્વામી સહજાનંદ સુખખાણ ॥
દ્રઢ આશરો અંતરે એક, જાણે સાર અસાર વિવેક ॥૩૮॥
કહું તેહ તણી હવે વાત, ગયો ગામ સંબંધી સંઘાત ॥
તે ગામે હતો જમણવાર, જમી આવ્યા ઉતારા મોઝાર ॥૩૯॥
તિયાં હતો એક દરદારી, માગી પાચક ફાકિ વિચારી ॥
આપ્યું અજાણે વઈદે વિખ, ખાતાં ચ્યાર ચાલ્યા માગિ શીખ ॥૪૦॥
રહ્યો જાદવજી એક જન, તેની વાત સુણો દઈ મન ॥
જ્યારે ખાધું જાદવજીએ ઝેર, ચઢ્યું વિષ લેવા લાગ્યો લેર ॥૪૧॥
ત્રુટિ નાડી ગયું ગળું મળી, થયો અચેત પડિયો ઢળી ॥
પડી ટુંકડી જિભ્ભા તે વાર, કરે ભાંગે અક્ષરે ઉચ્ચાર ॥૪૨॥
હે નાથ હે નાથ ગાથ ગાય, સ્વામિનારાયણ કરો સહાય ॥
દીનબંધુ હું દાસ તમારો, આ દુઃખમાંથી આજ ઉગારો ॥૪૩॥
પડ્યો કષ્ટમાં કરે પોકાર, સુણી વાલમ્ય આવ્યા તે વાર ॥
મનોહર સુંદર મૂરતિ, જુવે જાદવજી પ્રાણપતિ ॥૪૪॥
જોઈ નાથને લોભાણાં નેણ, કહે ભલે આવ્યા સુખદેણ ॥
આ સમે મને આપ્યું દર્શન, હવે મર છૂટે મારું તન ॥૪૫॥
પછી નાથ કહે સુણ્ય એહ, આજ રાખવું છે તારું દેહ ॥
તારા સંઘાથી ગયા સુધામ, તારું પણ થઈ રહ્યું'તું કામ ॥૪૬॥
પણ ઉગર્યો આ પળ માંઈ, હવે બીક રાખિશમા કાંઈ ॥
એમ કહિને સધાવ્યા શ્યામ, તર્ત વણિક પામ્યો આરામ ॥૪૭॥
એમ ઉગારિયો નિજજન, આપી પરચો આપે ભગવન ॥
એમ દાસ તણાં દુઃખ કાપે, બહુ પરચા પળે પળે આપે ॥૪૮॥

જેમ જનની જાળવે બાલ, એમ જતન કરે છે દયાળ ॥
તેણે વર્તે છે જનને આનંદ, સુખ આપે શ્રીસહજાનંદ ॥૪૯॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે હરિભક્તને મહારાજે પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને તેત્રિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૩૩॥

પૂર્વછાયો વળી વળી શું હું વર્ણવું, ભાઈ પરચાનો નહિ પાર ॥
દુઃખ પડે જયારે દાસને, ત્યારે તર્ત કરે હરિ વાર ॥૧॥
વિપત્ત પડ્યે નબહિ વેગળા, રહે ભક્ત ભેળા ભગવન ॥
તેણે મગન મનમાં, હંમેશે રહે હરિજન ॥૨॥
અંગે ખુમારી ન ઉતરે, શ્રીહરિની સામર્થિ જોઈ ॥
નરનારી નિર્ભય રહે, મન ભય ન પામે કોઈ ॥૩॥
દેહ છતાં દુઃખિયા નહિ, મૂઆ પછી જાવું બ્રહ્મમોલ ॥
પેખિ પ્રતાપ એ નાથનો, તેણે અંગે સુખ અતોલ ॥૪॥

ચોપાઈ એક પરચો કહું અનૂપ, સારો સુણ્યા જેવો સુખરૂપ ॥
હરિ હતા તે હાલાર દેશ, ત્યાંથી કર્યો કચ્છે પરવેશ ॥૫॥
એક સેવક સંગે લઈને, ચાલ્યા રણની વાટે વઈને ॥
મારગમાં ચાલતા મહારાજ, કર્યાં કંઈક જનનાં કાજ ॥૬॥
એક વિપ્ર દારીદરી દીન, અન્ન વસ્ત્રે કરી અતિ ખીન્ન ॥
તેને આપિયાં વસ્ત્ર ઉતારી, પેંડા પાક ને સુખડી સારી ॥૭॥
કાપી દારિદ્ર એનું દયાળ, ચાલ્યા ત્યાંથી જન પ્રતિપાળ ॥
વાટે ચાલતાં ન કરે વેલ, અતિ ત્યાગી અંગે અલબેલ ॥૮॥
આવ્યા સમુદ્ર સમીપે શ્યામ, પડી સાંજ રહેવા નહિ ઠામ ॥
લાગી પ્યાસ ને પીડાણા પ્રાણ, સૂક્યો કંઠ ન બોલાય વાણ ॥૯॥
લાગ્યા કાંટા ને કાંકરા વળી, અતિ થાકમાં પડિયા ઢળી ॥
એહ માહિલું ન ગણ્યું દુઃખ, ચાલો ચાલશું કહે શ્રીમુખ ॥૧૦॥
એમ કહિ ઉઠ્યા અવિનાશ, એક સેવક છે પોતા પાસ ॥
તેતો પામ્યો પીડા અપાર, પ્રાણ તજવા થયો તૈયાર ॥૧૧॥
પડ્યો ઉષર જળમાં આપ, પ્યાસ ભૂખ દુઃખ ને સંતાપ ॥
કંઠે આવી રહ્યા જયારે પ્રાણ, ત્યારે બોલયા શ્યામ સુજાણ ॥૧૨॥

સુણો દાસ કહે અવિનાશ, પીઓ જળ જો હોય પિયાસ ॥
કહે દાસ પિયાસ છે ભારી, કેમ પિવાય ખારું આ વારિ ॥૧૩॥
કહે નાથ નથી ખારું નીર, પીઓ જળ જે રહે શરીર ॥
ત્યારે વિશ્વાસી દાસે તે પિધું, વાલે ગંગાજળ જેવું કિધું ॥૧૪॥
પીધું પાણી ને ગઈ પિયાસ, એમ ઉગારિયો નિજદાસ ॥
ખારો સાગર મીઠો જ કિધો, એવો પરચો પ્રભુજીએ દિધો ॥૧૫॥
એહ સમે પુરુષ અલૌકી, ગયા મોહન મુખ વિલોકી ॥
પછી ત્યાંથી ચાલ્યા સુખકારી, થયું જેવું હતું એવું વારિ ॥૧૬॥
એમ આપ્યો પરચો અવિનાશે, જેવો દેખ્યોતેવો લખ્યો દાસે ॥
પછી ત્યાંથી ચાલ્યા બહુનામી, આવી મળ્યા રામાનંદ સ્વામી ॥૧૭॥
તેને પાય લાગ્યા જોડી હાથ, પછી ત્યાંથકી ચાલિયા નાથ ॥
આવ્યું એક તળાવ અરણ્ય, રહ્યા રાત્ય ત્યાં અશરણશરણ ॥૧૮॥
પોઢી જાગિયા પ્રાણજીવન, જોઈ રાજી ને પૂછે છે જન ॥
કાલ્ય પાણીમાં પુરુષ મળ્યો, તેતો નાથજી મેં નવ્ય કળ્યો ॥૧૯॥
થયું ખારું મીઠું કેમ વારિ, તમે નમ્યા કેને સુખકારી ॥
કહે નાથ જન મન જાણ્ય, મળ્યો પુરુષ તે મુક્ત પ્રમાણ ॥૨૦॥
કર્યું ખારું તે મીઠું મેં પાણી, તારી પ્યાસની પીડા મેં જાણી ॥
પછી મળ્યા રામાનંદ સ્વામી, તેને ચાલ્યા અમે શીશ નામી ॥૨૧॥
બીજા પુરુષ અલૌકિક બહુ, આવે જાય આંહિ નિત્ય સહુ ॥
એવી વાત કરી અવિનાશે, સુણી શ્રીમુખથી નિજ દાસે ॥૨૨॥
એવી કહી અલૌકિક વિદ્ધ, કર્યું પાણી મિઠું પરસિદ્ધ ॥
એમ આપી પરચો મહારાજ, કર્યું નિજ સેવકનું કાજ ॥૨૩॥
જેની કરી શ્રીહરિએ સાર, તેનું નામ લાલજી સુતાર ॥
વળી બીજી કહું એક વાત, સ્વામી સચ્ચિદાનંદની વિખ્યાત ॥૨૪॥
થયો જે દિનનો સતસંગ, થયું તે દિનું અલૌકિ અંગ ॥
હરે ફરે કરે કાંઈ કામ, રહિ હરિ માંહિ આઠુ જામ ॥૨૫॥
અતિ પ્રેમી સનેહી અમળ, પ્રભુ વિના ન રહેવાય પળ ॥
જો ન દેખે નયણે દયાળ, તો ન રહે શરીર સંભાળ ॥૨૬॥
નાથ ન દિઠે ન રહે ધીર, વહે નવ દવારે રુધિર ॥

જીવે હરિની મૂરતિ જોઈ, જો ન દેખે પડે દ્રગે લોઈ ॥૨૭॥
એવા હેતવાળા હંસરૂપ, કહું તેહની વાત અનૂપ ॥
જ્યારે પોત્યે હતા ઘરમાંઈ, દેવી દેવી ન માનતા કાંઈ ॥૨૮॥
એવું જાણી ભૂવા ભેળા થયા, કહે મારિયે આજ અજિયા ॥
અતિ ધૂણે દિયે ધૂધકારી, નાપ્ય પરચો તો નાખિયે મારી ॥૨૯॥
દઈ ડારો અતિ અકળાવ્યો, દુષ્ટે હરિજનને ડરાવ્યો ॥
તેની વાર કરવા મહારાજ, આવ્યા અલબેલો અધિરાજ ॥૩૦॥
કહે આવો પરચો હું આપું, પાપી મસ્તક તમારાં કાપું ॥
મારા દાસને આપ્યું છે દુઃખ, વાત આજ તમારી વિમુખ ॥૩૧॥
એવું સાંભળી ભાગ્યા છે ભૂવા, માન્યું મનમાં જે હવે મૂવા ॥
બીજા આવિ લાગ્યા હરિપાય, એમ કરી સેવકની સહાય ॥૩૨॥
કહે નાથ તું સાંભળ્ય જન, કશો ભય ન રાખિશ મન ॥
એમ વાર કરી વાલો વળ્યા, આપ્યો પરચો અઢળ ઢળ્યા ॥૩૩॥
વળી એક દિવસને માંય, કરી સચ્ચિદાનંદને સહાય ॥
સચ્ચિાદાનંદ દર્શન કાજે, ચાલ્યા કચ્છ દેશ બેસી ઝાઝે ॥૩૪॥
સંભારી શ્રીહરિની મૂરતિ, આવ્યું અંગમાં આનંદ અતિ ॥
તેણે ન રહ્યાં નાડી ને પ્રાણ, મૂકયો દેહ મળિયા એંધાણ ॥૩૫॥
તેને વહિ ગયા દિવસ ત્રણ, શ્વાસ ન ચાલે પામિયા મરણ ॥
પછી કાષ્ટમાં ખડકી કાયા, દેવા અગની તૈયાર થયા ॥૩૬॥
તેહ સમે આવ્યા સુખકંદ, સાર લેવા સ્વામી સહજાનંદ ॥
ચિતામાંહિથી ઉઠાડ્યો દાસ, આપ્યો પરચો એ અવિનાશ ॥૩૭॥
આવ્યા'તા આભડવા જે જન, તે તો આશ્ચર્ય પામિયાં મન ॥
પછી આવી લાગ્યા સહુ પાય, કહે શ્રીહરિએ કરી સહાય ॥૩૮॥
વળી એક દિવસની વાત, વરસે અખંડ ધાર વર્ષાત ॥
આવી નદી બરપૂર ભારી, વહે અતિ વેગ માંહિ વારિ ॥૩૯॥
તે ઉતરવા કર્યો વિચાર, પડ્યા પોત્યે તે પાણી મોઝાર ॥
પગ ન ટકયો તણાણા ત્યારે, તેહ સમે આવ્યા વાલા વારે ॥૪૦॥
ઝાલી બાંય ને કાઢિયા બહાર, દિયે ઠબકો વારમવાર ॥
હવે કરીશ મા આવું ફરિ, એમ કહિને સધાવ્યા હરિ ॥૪૧॥

બૂડતા દાસ ઉગારી લીધો, એમ પરચો અલબેલે દિધો ॥
વળી કહું તે એક દિવસ, પ્રભુ પ્રીત્યમાં થયા પરવશ ॥૪૨॥
પિંડ બ્રહ્માંડ ન રહ્યું ભાન, કરતાં શ્રી મહારાજનું ધ્યાન ॥
જાણી બાવરા બેડી પહેરાવી, ભાંગિ બેડી અલબેલે આવી ॥૪૩॥
ત્યારે ઘરમાં ઘાલી દીધું તાળું રાખ્યું રખવાળે રખવાળું ॥
તે માંહિથી વાલો કી ગયા, તાળાં કમાડ તે દીધાં રહ્યાં ॥૪૪॥
જોઈ આશ્ચર્ય પામિયા જન, સચ્ચિદાનંદજી ધન્ય ધન્ય ॥
એહ આપ્યો પરચો દયાળે, દીનબંધુ જન પ્રતિપાળે ॥૪૫॥
વળી એક દિવસ નિદાન, આવ્યું ટૂંટિયું મૂરતિમાન ॥
કહે કાયામાં પ્રવેશ કરી, તારા પ્રાણ લઈશ હું હરી ॥૪૬॥
ત્યારે સચ્ચિદાનંદ કહે સારુ, આવ્ય રૂપ બદલીને તારું ॥
પછી પ્રકાશ રૂપ તે પેઠું, આવી નાભિ–કમળમાં બેઠું ॥૪૭॥
પછી સચ્ચિદાનંદે તે જાણી, લીધી કરપગની નાડી તાણી ॥
પછી પ્રકટાવી જઠર ઝાળ, બળવા લાગ્યું ટૂંટિયું તે કાળ ॥૪૮॥
કહે આજ મુજને ગારો, કેદિ ન કરું છેડ તમારો ॥
પછી ગયું દઈ વરદાન, પૂર્યો પરચો શ્રીભગવાન ॥૪૯॥
એમ સચ્ચિદાનંદજી સંત, પામ્યા પરચા ભજી ભગવંત ॥
તે તો લખતાં ન લૈયે પાર, જે જ પૂર્યા છે પ્રાણઆધાર ॥૫૦॥
પડે કષ્ટ જનને જો કાંઈ, કરે સહાય હરિ તે માંઈ ॥
તેણે વર્તે છે અતિ આનંદ, કહું સુણો સહુ જનવૃંદ ॥૫૧॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીજી મહારાજે નિષ્કુળાનંદ સ્વામી તથા સચ્ચિદાનંદ સ્વામી એ આદિને પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને ચોત્રિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૩૪॥

પૂર્વછાયો વળિ કહું એક વારતા, સાંભળી છે સુંદર સોય ॥
સામર્થી શ્રીમહારાજની, સાંભળજ્યો સહુ કોય ॥૧॥
સત્સંગ સૂર્ય સમ શોભિયો, અજ્ઞાનિ ઉલુક થયા અંધ ॥
મુક્ત જક્ત માંહિ જોઈને, બળિ ઉઠ્યા માયાના બંધ ॥૨॥
તેણે ઉપાધિ આદરી, કરે સાધુને સંતાપ ॥

મનસુબો કરે મારવા, એવું પાપિને મન પાપ ॥૩॥
સંત ફરે સર્વે દેશમાં, કરવા પ્રભુની વાત ॥
ભેખ અસુર ભેળા થઈ, માંડ્યો અતિ ઉતપાત ॥૪॥
ચોપાઈ ભેખધારી તે દ્વેષ કરે છે, કહે સ્વામિના સાધુ ફરે છે ॥
તેને મરાવી નાખિયે જ્યારે, થાય આપણને સુખ ત્યારે ॥૫॥
માટે સૌ મળિને વિચારિયે, એના મોટા મોટાને મારિયે ॥
મુક્તાનંદ આદિ જે મોટેરા, છે અધિકારી સતસંગ કેરા ॥૬॥
મોર્યથી એનો આણિયે અંત, સૌ થાયે આપણે નચિંત ॥
પછી અમદાવાદને માંઈ, સ્વામી મુક્તાનંદ હતા ત્યાંઈ ॥૭॥
તેને આપિયું હળાહળ વષ, પાપિયે પરસાદિને મિષ ॥
તિયાં શ્રીહરિએ કરી સહાય, પ્રસાદિ ન મેલિ મુખમાંય ॥૮॥
પણ ચંદનમાં હતું મૃત, તે તો ચર્ચિયું અંગમાં તુર્ત ॥
અતિ આકરું ઝેર છે જેહ, સ્પર્શે રહે નહિ કેનું દેહ ॥૯॥
તે તો ચર્ચ્યું મુક્તાનંદ તને, તિયાં સહાય કરી ભગવને ॥
મુક્તાનંદને ન આવ્યો આલ, ગઈ ચર્ચનારા કરખાલ ॥૧૦॥
જેણે નજર ભરિ જોયું એજ, તેનું ક્ષિણ થયું નેણ તેજ ॥
એવું હળાહળ વિષ ભારી, તેથી મુક્તને લીધા ઉગારી ॥૧૧॥
એમ શ્રીહરિએ કરી સાર, મુક્તાનંદજીની વાલે સાર ॥
બીજી વાત કહું એક વળી, સહુ મુદિત થાશો સાંભળી ॥૧૨॥
મોટિ મંડળી બાંધી મહંત, ગયા સુરત શહેરમાં સંત ॥
અતિ ત્યાગી ધન ત્રિયા તણા, જ્ઞાનિ ધ્યાની ને ભજની ઘણા ॥૧૩॥
મુમુક્ષુને મેળવે મહારાજ, આપી ઉપદેશ કરે કાજ ॥
બિજે ભેખે ભર્યું સારું શહેર, જેને ધર્મ દયા નહીં મહેર ॥૧૪॥
તેણે સાચા સંતને સાંભળી, ભેખ ઉઠ્યા ઠામોઠામ બળી ॥
અતિ દ્વેષે વસાવિયું વેર, આપ્યું ભિક્ષાની ઝોળીમાં ઝેર ॥૧૫॥
ખાધું ષટદશ સંતે મળી, જમતાં વેંત પડ્યા ભોંયે ઢળી ॥
મળ્યો કંઠ પડિ જીભ ટૂંકી, નાડિ સહુની ગઈ ઘર મૂકી ॥૧૬॥
તેહ સમે આવ્યા માહરાજ, વિષ જનનું વાળવા કાજ ॥
આપ્યાં અલૌકિક દરશન, નિર્ખી જન થયાં છે મગન ॥૧૭॥

હતું વિષનું દુઃખ અપાર, નાથ નિર્ખી ન રહ્યું લગાર ॥
એમ ઉગારિયા નિજજન, આપી પરચો એ ભગવન ॥૧૮॥
વળી વાત એક સુણો સહુ, સંત સહાય કરે હરિ બહુ ॥
એક ગામ નામે જલસેણ, તિયાં સંત ગયા સુખદેણ ॥૧૯॥
કરે હરિકથા કરી પ્રીત, અતિ તને ત્યાગી ઈન્દ્રજીત ॥
દિયે મોક્ષ મારગ દેખાડી, સત્ય અસત્ય વિગતી પાડી ॥૨૦॥
એવા દેખી સાધુ શિરોમણિ, થઈ દુષ્ટદલે દાજ્ય ઘણી ॥
આ તો ખરા વેરી છે આપણા, જાય જીવથી તો ન રહે મણા ॥૨૧॥
પછી પાપ નરે પરિયાણ્યું, મુનિ મારવાને વિષ આણ્યું ॥
મૂકી રાખ્યું તે અન્નમાં મેલિ, નાખ્યું ઝોળીમાંહી ઝેર ભેળી ॥૨૨॥
ખાધું સંત મળી વળી ચારે, પડ્યું પેટમાંહી ચડ્યું ત્યારે ॥
અતિ વિષ આકરું અગાધ, ખાતા વેત રહિ નહિ સાધ ॥૨૩॥
નીલા કાચ સમ થઈ કાયા, આવી મૂંઝ્ય ને સંત મુંઝાયા ॥
રૂંધ્યો કંઠ બોલિ બંધ થઈ, ઉગરવાની આશા ન રઈ ॥૨૪॥
કરે અંતર માંહિ ભજન, આવો અંતકાળે ભગવન ॥
એકવાર દર્શન દિજે, સ્વામી સાર સેવકની લિજે ॥૨૫॥
એમ કહેતાં આવ્યા અવિનાશ, પ્રભુજી સંત પોતાના પાસ ॥
આવ્યા અલૌકિક રૂપે આપ, હર્યો સંતનો તર્ત સંતાપ ॥૨૬॥
વિષ વાળી દિધું દરશન, નીર્ખિ જન થયા પરસન ॥
કહે ધન્ય ધન્ય મહારાજ, તમે મૃત્યુથી ઉગાર્યા આજ ॥૨૭॥
તમે આવત નહિ આ વાર, અમે ચાલ્યા હતા સંત ચાર ॥
એમ કહિને લાગિયા પાય, ધન્ય નાથ કરી તમે સાય ॥૨૮॥
એમ ઉગારિયા નિજજન, પૂર્યો પરચો એ ભગવન ॥
જેહ સંતને આપ્યું આનંદ, તેનું નામ છે આતમાનંદ ॥૨૯॥
વળી વાત કહું કરી વિવેક, સ્વામી અનંતાનંદની એક ॥
ગયા ફરવા કરવા વાત, પ્રભુ પ્રકટની તે સાક્ષાત ॥૩૦॥
શહેર બુરાનપુરમાં જઈ, કરે વાત પ્રભુની ત્યાં રઈ ॥
એક દિવસ સંત બે ચ્યાર, ગયા નાવાને તાપી મોઝાર ॥૩૧॥
ભોળા સંત પડ્યા પૂરમાંઈ, જેને સાન ગમાન ન કાંઈ ॥

પાણી અથાહ પડે ભમરી, પડ્યા તે મધ્યે ન જાણે તરી ॥૩૨॥
લિધા ભમરીએ ઘાલ્યા તળે, જેમાં આવ્યો કોઈ ન નીકળે ॥
તેહ માંહિ રહ્યા ઘડી ચ્યાર, આવ્યા વાલમ કરવા વાર ॥૩૩॥
મનોહર સુંદર મૂરતિ, છબી નૌત્તમ અલૌકી અતિ ॥
દીધં જળમાંહિ દરશન, નીર્ખિ હરખિયા નિજજન ॥૩૪॥
પછી ઊછાળિ કાઢિયા બહાર, એમ કરી સેવકની સાર ॥
આવ્યા આરે પૂછે મળિ જન, મોટું આશ્ચર્ય રહ્યું જે તન ॥૩૫॥
કહે અનંતાનંદ એ ખરું, આજ નિશ્ચે ન્હોતું જે ઉગરું ॥
કરી મહારાજે મારી સહાય, કાઢ્યો નાથે મને ઝાલી બાંય ॥૩૬॥
વળી દરસન દીધું અલૌકી, આપે ગયા આરે મને મૂકી ॥
ત્યારે સહુ કહે ધન્ય ધન્ય, પામ્યા પરચો તમે સાધુજન ॥૩૭॥
એમ જળથી જન ઉગાર્યો, મહા દુઃખમાંથી તર્ત તાર્યો ॥
એવા પરચા લાખ હજાર, પ્રભુ પૂરે છે વારમવાર ॥૩૮॥
કહેતાં લખતાં ન આવે અંત, જે પામ્યા છે પ્રભુજીથી સંત ॥
ઘડી ઘડી પળપળ માંય, સ્વામિ કરે સેવકની સાય ॥૩૯॥
એમ નાથ ન કરે જો વાર, પડે વિઘ્ન તો લાખ હજાર ॥
દેવ દાનવ પશુ પનંગ, ભૂત પ્રાણિ નર ધર અંગ ॥૪૦॥
એવા વિઘ્નથી ઉગારે આપ, ધન્ય ધન્ય પ્રભુનો પ્રતાપ ॥
જે જે આપ્યો જનને આનંદ, કહ્યું ન જાય નિષ્કુળાનંદ ॥૪૧॥

ઈતિ શ્રીમદેકાંતિક ધર્મપ્રવર્તક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય નિષ્કુળાનંદ મુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીજી મહારાજે મુક્તાનંદ સ્વામી તથા આત્માનંદ સ્વામી તથા અનંતાનંદ સ્વામી એ આદિને પરચા પૂર્યા એ નામે એકસો ને પાંત્રિશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૩૫॥

પૂર્વછાયો વળી કહું એક વારતા, સુણો તે સર્વે જન ॥
ભિડય પડે જયારે ભકતને, ત્યારે ભય હરે ભગવન ॥૧॥
કરે સહાય હરિ કષ્ટમાં, નિજ સેવકની નરવીર ॥
વસમી વેળાએ વાલ્યમો, સુખ આપે શ્યામ સુધિર ॥૨॥
સુખકારિ દુઃખહારિ, ધારી ટેક એ ધર્યની ॥
દાસના અવિનાશ ત્રાસ, વિનાશન રિત્ય ઘરની ॥૩॥